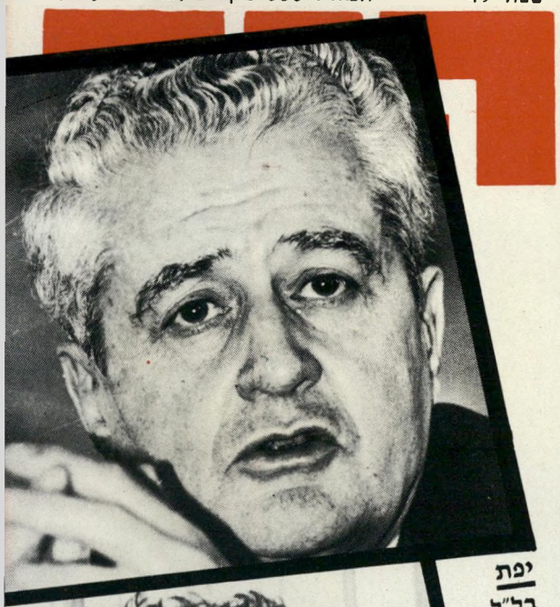
מספר 2471 טז' טבת תשמ"ה 9.1.1985 שנה 49 המחיר 800 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם

אמנון זכרוני עיבד את כתב־האישום המפורט נגד הבנקאים:

מנהלי הבנקים למיטפט פלילי!

יפת בל"ל

גזית פועלים

רקנאטי דיסקונט

מאיר המיזרחי

רוצה עכשיו אדום זהב

תערובת אמריקנית משובחת

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

מכתבים

ביקור מאוזן

הקוראת אביב מגיבה על ביקור ח'כים אצל משה לוינגר בדהיישה (העולם הזה 26.12.84).

התפלאתי מאוד לקרוא כי חברי הכנסת של ר"ץ — שולמית אלוני, מרדכי בר־און ויוסי שריד — מצאו לנכון, בעת ביקורם במחנה־הפליטים דהיישה, להיפגש עם הרב לוינגר ולשוחח עימו. כידוע, מקיים שם לוינגר את שביתת־השבת שלו בדריסה להרוס את מחנה־הפליטים ולגרש את כל תושביו.

נשאלת השאלה: אילו בארץ כל שהיא היה מנהיג אנטי־שמי מקיים שביתת־שבת ליד שכונה יהודית, בדריסה להרוס אותה ולגרש את תושביה, האם היו נציגי התנועה לזכויות האזרח באותה ארץ מקיימים ביקור „מאוזן" — אצל היהודים וגם אצל האנטי־שמי?

בתיה אביב, תל־אביב

● ● ●

נגר לא־שמאלני

גם לחבר־הכנסת שליטא יש השגות בנושא הצבת הדגל במליאת הכנסת (העולם הזה 26.12.84). **אך הן נוגעות לנושא עצי יותר, זה של חצובת־הדגל.**

אני מקבל בתרעומת ובגיחוך את גישתם הקנטרנית של חברי־הכנסת המתנגדים שח"כ רפאל איתן יתקין את חצובת הדגל האמור להתנוסס במישכן.

מעבר לחיסכון הכספי — מדוע, באמת, לפנות לאמני־חוץ? כי מה יותר נאה מאשר ביצוע באמצעות ח"כ, שהוא גם מציע הרעיון?

השנאה והמתח הפוליטי פשוט מעבירים ח"כים מסויימים על דעתם. אינני מבין כיצד ניתן להתנגד להתקנת חצובה, רק על בסיס דעותיו הפוליטיות של המציע. הייתכן שחח"כים המתנגדים מקווים שבחוגי הבוהמה יימצא אמן או נגר בעל דעות שמאלניות? וכי יש סגנון שמאלני או ימני בהתקנת חצובה פשוטה לדגל?

אני מבקש מיו"ר הכנסת שלא להיגרר בנושא זה לפולמוס חסר־ערך. מן הראוי שח"כ איתן יבצע מיתקן פשוט, על בסיס שרטוטים מוקדמים, שיאושרו על־ידי יו"ר הכנסת וועדת־הכנסת.

בני שליטא, הכנסת

● ● ●

יש ש"ס ויש ש"ס

למה התכוונו הח"כים אברהם שפירא ואריאל ויינשטיין כאשר הם דיברו על בחינות בנושאי הש"ס (העולם הזה 2.1)?

אני אוהבת להבין את מה שאני קוראת. מה זה כשחבר־הכנסת שפירא אומר: לא אעמוד לבחינה על ש"ס וח"כ ויינשטיין מצהיר: על ש"ס תיבחן אצלי, ועוד איך!

רונית מצא, תל־אביב

● *אם הקוראת מצא לא למדה תודעה יהודית בבית־הספר – הרי ההסבר: הח"כ הליברלי ויינשטיין התכוון, כמובן, לרשימתו של יצחק פרץ – ש"ס. שהם ראשי־התיבות (במהופך) של ספרדים שומרי־מסורת. אשר נטלו, בבחירות האחרונות לכנסת, את עיקר קולותיהם ממיפלגתו של ח"כ שפירא. אגודת ישראל וזה, מצידו, שיחק במילים. ברומזו על ידעותו בספרי המישנה, המשמשת, יחד עם התורה, בסיס להלכה היהודית, והמחולקת לששה סדרים – ובראשי תיבות: ש"ס – לפי נושאיהם – זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קודשים, טהרות.*

● ● ●

הכל על קרל

אינפורמציה נוספת על אחד מגיבוריה של רחל המרחלת, האיש ששכח את שם אהובתו הישראלית (העולם הזה 2.1).

איך אפשר לכתוב על קרל ברנסטיין (כך, ולא ברנשטיין) בלי ציוני־הדרך הבאים? אם כן, לפי הסדר: נכון שהקאריירה של ברנסטיין קצת הידרדרה מאז שחשף את פרשת ווטרגייט. וזה בגלל שהפך לשתיין מועד. אבל, מאידך, הוא עשה הון ושרף הון, אבל עוד נשאר לו מספיק.

אשר לגרושתו, זה ממש סיפור מן החיים. זאת היא נורה עפרון, אחת העיתונאיות המבוקשות בארצות־הברית, שברב־מכר שלה, צרבת (באנגלית זה גם מישחק־מילים על כאב־לב), היא מספרת, בגילוי לב גמור, כמעט בלי להשמיט עובדה אחת, למה עזבה את ברנסטיין.

(המשך בעמוד 4)

שלושה בסירה אחת

ייתכן ותוך ימים מספר אכן תתקבל החלטה על מינוי מנהל חדש לטלוויזיה. השקועה. מכל הבחינות. עמוק בבוץ. ענת סרגוסטי מספרת על שלושת המועמדים הפוטנציאליים לתפקיד – חיים יבין, יוסי צמח ודן שילון – מי הם. מה הם רוצים לעשות בטלוויזיה ואלה סיכויים יש לכל אחד מהם לזכות במישרה הזאת. עליה נערך עכשיו מירוץ מטורף.

44

כתבת השער הקדמי:

כתב־אישום

אחרי שבוע של מלל בעיתונות, בטלוויזיה ובוועדת־הכנסת, מאז סורסם דו"ח המבקר, אחרי השאלות עם התשובות המתחמקות — מי אשם? מי אחראי? מה לעשות? מתי לעשות? נותן אמנון זכרוני, משפטן בכיר, תשובה חדה וחלקה: הוא ניסח את כתב־האישום נגד מנהלי הבנקים, סעיף אחרי סעיף, פרט אחרי פרט, נימוק אחרי נימוק.

12

פלאי פלאים

על אימו של משה דיין (ש־האכילה את הפרות כשאלה החלו לבכות); על חיים נח־מן ביאליק (שפחד, ללא סי־בה, שלא יהיה לו לחם ולכן היה קמצן); על ש"י עגנון (שהכין את המיזוודה לנסיעה לסטוקהולם, הרבה שנים לפני שהוזמן לשם לקבל את פרס־הנובל) ועל 93 שנות חייה, כגבירת המו"לות העברית, מספרת הקשישה המופלאה, מלכת **מסדה**, ברכה פלאי. לשרית ישי בראיון שזור־זכרונות ואהבת חיים.

41

כתבת השער האחורי:

חשיפה

השמועות אמרו שהוא חולה אנוש. אבל האמת היתה שהוא עבר שני ניתוחים קשים בתוך תקופה קצרה. חיים קופמן, חבר־כנסת בכיר של הליכוד, ומי שהיה סגן שר־האוצר, חושף, בפני דפנה ברק, מה שעבר עליו בשנתיים האחרונות, בלי להסתיר מאומה ומסכם: „אני לא כר־מינן!"

18

חווה והנחש

יש הבדל בין התנהגות סבירה לגילוי עבר־יינים לבין נקיטת אמצעי־פיתוי והדחה, קבעה שופטת בית־המשפט העליון, כאשר התיחסה לתופעה ההולכת וגוברת של סוכנים משטרתיים סמויים, המדיחים אדם לעבירה, על־מנת שהמשטרה תוכל להביא את אותו האדם למשפט. אילנה אלון מנת־חת, בעזרת סיפור־מעשה וניתוח משפטי את השיטה, אותה הישווה שופט אחד לשיטת חווה והנחש המפתה בגן־עדן.

35

הם, באמת, שחורים

כולם אומרים על ילדיהם שהם חמודים, מתוקים ויפים. נותנים להם שמות חדשים, ישראליים – אלון, תרצה – אבל גם כותבים עליהם שהם פרימיטיביים. לא יודעים להפעיל כירת־גאז, לא יודעים היכן להניח את המטאטא. אבל האמת היא, כמובן, לגמרי אחרת. ענת סרגוסטי בילתה יום בחברת העולים מאתיופיה וקולטיהם ומבקשת להזכיר לכול כי הם בני־אדם, בדיוק כמונו, בהבדל אחד, שכמובן אינו משנה מאומה – הם, באמת, שחורים. אבל שחור, כידוע – זה יפה.

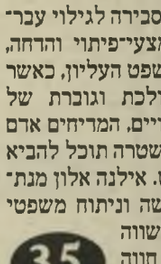
10

בדגע האחרון

בעלי המיני־מרקט רצו לעשות כסף ומהר. הם ניסו לסחוט גם את **עלית** וגם את **תנובה**. אבל יחידת המישטרה שידעה על איום ההרעלה הסחטני של מוצרי **עלית**, לא ידעה מה שיחידת מישטרה אחרת ידעה — האיום על הרעלת מוצרי **תנובה**, ולהיפך. התוצאה: השוטרים כמעט והב־ריחו את הסחטנים־המרעי־לים ורק, במקרה, הם נעצרו — ממש ברגע האחרון.

32

מיספר חזק

הכדור הוא עגול. וגם נלגל הרולטה. אחרי שמכבי ניצחה בלונ־דון 96:98 יעץ לי ג'ונסון לאוהד ישראלי שנילווה למכבי ללכת לקאזינו ולהמר על המיספר 15. מיספר ה־חולצה של ג'ונסון. האוהד הרוויח חצי מיליון שקל.

48

רחוב המציאות

חגורות, כפפות וצעיפים מ־500 שקל; אימוניות לילדים ב־5.000 שקל; סוודרים ב־7.000 שקל; מכנסי־קורדרוי ב־12 אלף וגם שמלות־יבוא מפאריס, ניו־יורק ורומא – בלב תל־אביב הקטנה. בדרך יפו־תל־אביב, בין הרצל לנחלת־בנימין. בחנויות ענק, בחנויות־חורגים וב־חנויות־ארעי בחדרי־המדרגות.

28

יולנדה

הנאשם ברצח וזכה. עדת־התביעה העי־קרית, המאהבת של הנרצח, שיקרה בשבע נקודות עיקריות. גם אין לה הסבר לטבי־עת־האצבע שלה על בקבוק־הקונייאק בחנותו של הנרצח, ולמרות זאת לא הופנתה אצבע מאשימה כלפיה. אילנה אלון מעבירה, שלב אחרי שלב, את גזר־הדין במשפט הרצח של ויקטור בן־דויד.

31

רחל המרחלת מדווחת:

את מי פגש השפיון שלה במדשב האחורי של מטוס אל־על בטיסת־לילה מלתדרן ● מה הלך במשפחת אברהם שפירא, כאשר מגישים בארוחת־ערב מפוארת עגל אפוי בנוסח הצייד ● ומה הסוף המובטח לאהבה החדשה של השחקן שרגא דרמר.

39

יש!

אני פילילי אמנם מתגאה בתואר ה־תחת של המדינה. אבל היא לא מת־ביישת גם בחזה שלה, אותו היא חו־שפת בתצוגת־אופנה מקורית, הנערכת בשעות הקטנות של הבו־קר בפאב צפון תל־אביב.

27

המדורים הקבועים:

מבתבים – מסע ההרפתקות והסברה של קורא תל־אביבי באיי הוואי, מואיי וקואיי 3
זה היה העולם הזה שהיה – גולדה מאיר בתפקיד שופטת בתחרות־יופי 4
קורא יקר – ראש עיריית־חברון חיפש הגיון 5
בלונים – מי מלבין את פניו של יצחק מודעי 5
תשקיף – המדד של דצמבר. העתיד של אברשה טמיר 6
במדינה – טירוף כל המערכות 7
הנדון – הפטפטת והשחצנות 9
עלי־דסנה – מי סגר את החשמל בכנסת 13
יומן אישי – מדוע הירוקה לא צחקה ומה עשתה ההולנדית בפאריס 15
הדוי – רק 21 ליטר בירה לשנה 24
זה וגם זה – על מלכים וספרים וספירולינה לשמנים 25
לילות ישראל – מלצר פורש. הלב רוגש וחזה חשוף – יש! 26
חלון ראווה – בגדים בזול 28
תשבצופן – שתי מלים. תשע אותיות: קרובת המשפחה שנפטרה לפני שנתיים ועדיין לא נקברה 30
קולנוע – האוצר והמשקיעים בסרטים 33
שידור – מחיר לחיצת הידיים לשושנה דמארי 34
חוק בצד – הסוכנים הסמויים 35
הורוסקופ – שלוש הקבוצות של מזל גדי: מרובעים, ממוסגרים ומציאותיים 37
מיכתבים לרותי – כיצד בעל הקרחת מוכיח את גבריותו 38
רחל המרחלת – מאיפה יהיה לאולסי פרי כוח 39

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה", שהתפרסם השבוע לפני 25 שנה, הביא במסגרת הסידרה על הגברברים (ראה שער קדמי) את וידויו של צעיר מכרם־התימנים. "התלבשנו על בנות־הצפון!" ● הכתבה "האם הם חזרו?" סיפרה ביצד, 14 שנה אחרי שאדולף היטלר התאבד בבונקר בברלין, הוא חוגג. במאוחר, ניצחון בינלאומי: האנטי־שמיות קיימת לתחייה ובין השאר מוסיעים שוב צלבי־קרס על שעריהם של בתי־כנסיות כפי שקרה בלונדון (ראה שער אחורי) ● "אמבוש לממבוש" מדווח על טקס נשואיו של מובתר בסר־האמנים עין־חוד. איציה ממבוש, לצד יירת אביבה מרגלית. בו הוסיע חיים חסר בצילינדר, אורי זוהר בעניבת־פרפר ודן בן־אמוץ בפראק מרשאל משוקי־הסישסשים ● ובכתבה "אבא שרף את רגלינו" מפזר מה עשה אב אלמן ואבזר לילדיו, שלא רצו ללכת לבית־הספר ● ובמדור אנשים פורסם הסקום הראשון של 1960: בעת ביקורה של שרת־התרון, גולדה מאיר, במדינה האפריקאית החדשה, קאמרון, היא נבחרה על־ידי אמרגנים מקומיים כשופטת ראשית בבחירת מלבת־היופי של קאמרון.

"העולם הזה" 1163
התאריך: 6.1.1960

המיקצוע המסוכן של נער עברי בבית־סוהר מצרי

★ מתי הבין בן־גוריון כי תיקו זה לא ניצחון

גליון יובל

השבוע יכולת לשמוע, באחת מתוכניות קול ישראל, על טדי־בויס וגברברים. כך הצטרפה לשפה העברית עוד מילה חדשה שנוצרה בסדנה הלשונית של העולם הזה.

זו התוספת האחרונה לקבוצה גדולה של מילים, שנולדו על האובניים של עיתון זה — חלקן חדשות לגמרי וחלקן מילים ישנות שהעולם הזה העניק להן מובנים חדשים. רוב המשתמשים כיום באופן חופשי במילים אלה אף אינם יודעים את מקורן. מכל המדברים על ח"כ (מתחרז עם רק) — מי יודע, כי זוהי מילה חדשה יחסית, שהופיעה לראשונה על עמודי העולם הזה. כאשר נמאס לנו לכתוב על חברי־כנסת פלוני ואחר־כנסת אלמוני?

הוותיקים שבינינו עוד זוכרים היטב את לידתה של כל מילה, וגם הדיונים והוויכוחים אצלנו שקדמו לשימוש הראשון. כך, למשל, המצאנו את המילה אמרגן. השגורה עתה בפי כל כאילו היתה כתובה בתנ"ך, אחרי שפסלנו כמה אפשרויות אחרות.

היפאני והצרפתיה

היום מציגים אותו בסינמטקים. ב־1959 הוא הרעיש עולמות (שני פרסים ראשונים בקאן). זה היה הסרט הירושימה. אהובתי. בו מספר על פגישת־אוהבים בהירושימה, 13 שנים אחרי הפצצה. שהרגה, תוך תשע שניות, 200 אלף איש. היא שחקנית צרפתיה (למעלה: עמנואל ריבה. בתה של מרלן דיטריך). הוא אדריכל יפאני עם הרבה דיבורים על שלום.

העם

מן אללה

מאז ימי יוסף, נער עברי בבית־סוהר מצרי, היה זה מקצוע מסוכן במרחב לנבא נבואות על גשמים ובצורת.

השבוע נוכחו מומחי־החקלאות מכל הסוגים, כי אכן נכון כלל זה. עיתון אחד, שהודיע בכותרת רועשת על בצורת, נרטב בגשם תחת זרועות מוכריו. ובדיוק כאשר הסיעה האנטי־בצורתית הרימה את ראשה והריעה במאמרים, פסקו הגשמים העזים ושמש חמה חייכה במרום לאידם.

חכם יותר היה השבוע הפלאח הזקן בעבייה הבלויה, שישב בפתח ביקתתו בכפר ערערה. הסתכל בשמיים בשוויון־נפש ואמר: "הכל מן אללה!"

כדורגל

בחור נחמד

על מאורעות השבוע האחרון בענף הכדורגל מספר שייע גלזר: אחר הניצחון שהבאנו מהודו, החליטה ההתאחדות לכדורגל לתת לכל השחקנים במתנה שעון־זהב. אבל תיכף ידענו שלא נקבל אותו סתם ככה. ובאמת, השבוע, לקחו אותנו לארוחת־ערב במלון דן, והכריזו אותנו לשמוע שעות של נאומים, לפני שנתנו לנו את השעונים.

היו שם המונים של נואמים. הקציבו לכל אחד שלוש דקות לדבר. אבל תיכף ראינו שצריך לתת את השעונים להם, ולא לנו. אף אחד לא ידע לשמור על הזמן. בסוף אמרתי לחברה: אם זה יימשך ככה, יצטרכו לתת לנו במקום שעוני־זהב, שעונים מעוררים.

היה שם בחור אחד נחמד. שעשה דווקא את הרושם הכי טוב — שימעון פרס. הוא אמר שסוף־סוף הבוס שלו, בן־גוריון, התחיל להבין בכדורגל, ויודע שניצחון זה יותר חשוב מתיקו.

מכתבים

(המשך מעמוד 3)

הקרל הזה, לא פחות ולא יותר, התעסק, קבל עם ועדה, עם אשת השגריר הבריטי בוושינגטון (שהיתה, אגב, לא פחות ולא יותר, מאשר בתו של ראש־ממשלת בריטניה באותה עת, ג'יימס קאלאהאן) וזה כשאשתו של קרל, נורה, כבר היתה בחודשי הריונה המתקדמים.

נעמי כהן, הרצליה

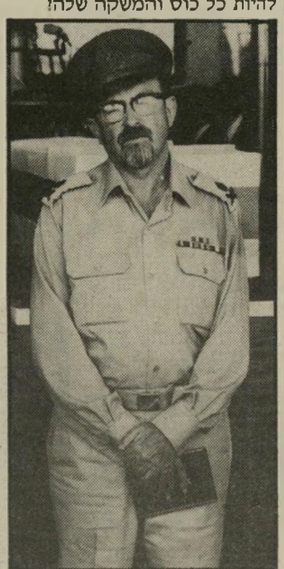
● ● ●

עברית לשיכורים

עינה החדה של הקוראת קלמנוביץ קלטה גם את השגיאה וגם את תיקונה (העולם הזה 2.1).

אחרי כל התשבחות שאני מחלקת לכם על העברית התיקנית, הנאה והמשובחת שלכם, די ביישתם אותי, ביום הששי האחרון, כאשר אורחיי עילעלו ברפי העולם הזה האחרון וגילו את הכותרת כל כוס והמשקה שלו (ליד הטבלה של מה שיש להגיש בתוך מה, במדור זה וגם זה).

לא ייאמן, אמרו לי אורחיי, עורכי העולם הזה אינם יודעים כי כוס היא בלשון נקבה וכי הכותרת היתה צריכה להיות כל כוס והמשקה שלה!

אלוף פירון
אשכנזי טהור –

הרגעתי אותם, כי אני כבר גיליתי את השגיאה הזאת כאשר קניתי את העיתון ביום הרביעי אחרי העבודה. אבל מה, גם גיליתי כי במדור של תוכן־העניינים, בעמוד 3, כתוב, במפורש, ובעברית נכונה: כל כוס והמשקה שלה.

אבל, באמת, מה קרה?

דינה קלמנוביץ, רמת־גן

● *עורך־הכיתוב הושפע. כנראה. ממיבחר המשקאות בטבלה – שמפנייה, בראנדי צרפתי, קונייאק, יין אדום ויין לבן – אבל. למחרת. כאשר ערך את תוכן־העניינים. כבר התפכח. ואם כי זה היה מאוחר מדי לתקן את השגיאה במדור של דני־אלה שמי הוא מנע אותה. לפחות. בתוכן־העניינים.*

● ● ●

הקץ לאשליות

הרב מרדכי פירון (העולם הזה 2.1) **איננו הרב הראשי הספרדי הראשי של צה"ל. אבל הבא אחריו – כן.**

לקחתם לי עוד אשלייה. הייתי משוכנע כי הרב פירון, שהיה בשעתו הרב הראשי של צה"ל, הוא ס"ט, גם לפי שמו וגם לפי מראהו ונעשה צדק — אחרי רב ראשי צבאי אשכנזי (הרב שלמה גורן) הגיע תורם של הספרדים.

אבל, עכשיו, כאשר כתבתם על יום־הולדתו, בקרב קהילתו בצירך, גיליתם לי שהוא יליד אוסטריה וזאת אומרת שהוא לא ספרדי טהור, כי אם אשכנזי טהור.

עכשיו אני כבר חושש שגם הרב הצבאי הנוכחי, הרב־האלוף גד נבון, אינו ספרדי.

אברהם מרציאנו, ירושלים

● *תנות דעתו של הקורא מרציאנו. הרב נבון הוא ספרדי טהור, יליד מארוקו.*

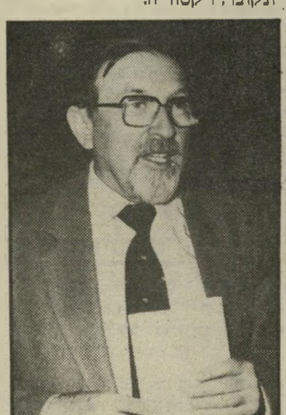
● ● ●

שגריר נודד מאוד

הקורא גולן, בן ה־25, מדווח על מסע של שנה מסביב לעולם. בו הוא ראה עולם ומלואו, אך לא שכח לספר לעולם על ישראל האמיתית.

היתה לי הרפתקה נהדרת. משך שנה שלמה טיילתי מסביב לכול העולם. התחלתי באירופה, אחר הרבה צרות וחניית־ביניים בערב הסעודית, בג'דה. מאירופה טסתי למיזרח הרחוק, וגם נסעתי לסין האדומה ונכנסתי לא־חוקי ותפסו אותי רק ביציאה, והייתי עצור שש שעות בנמל ובסוף שחררו אותי וחזרתי להונג־קונג.

משם טסתי לאוסטרליה ולאחר מכן לניו־זילנד ומשם לאיי פיג'י ומשם להונולולו ומשם טסתי למואיי ומשם לקואיי וחזרתי להונולולו ומשם טסתי לאולימפיאדה בלוס אנג'לס. לאחר מכן נסעתי למכסיקו ואחר־כך חזרתי לארצות־הברית וחרשתי את כל ארצות־הברית, בכל החופים והמדינות, ומשם לקנדה וגם בקנדה חרשתי את כל קנדה — בריטיש קולומביה; ונקובר; ויקטוריה.

רב פירון
– לא ספרדי טהור

חזרתי לסיאטל בארצות־הברית ומשם לקחתי את ספינת האהבה (מהסידרה בטלוויזיה) ושטתי איתה לאלאסקה וחרשתי את כל אלסקה... טסתי לדרום־אפריקה וכל אפריקה השחורה — זימבאבווה ומפלי ויקטוריה, זאמביה וזולולאנד ואפילו נמיביה ולפני כמה ימים חזרתי ארצה.

באוסטרליה ובקנדה היו לי שתי תאונות ועברתי שלושה ניתוחים ברגל. אבל מייד. אחרי מיספר ימים, קמתי מהמיטה והמשכתי לטייל עם קביים, עד שהחלמתי, פחות או יותר.

היכרתי המון צורות של חיים ומנטאליות, נפגשתי עם מאות אנשים והרגשתי כמו שגריר של מדינת ישראל וניסיתי לשכנע אותם כי ישראל היא הרבה יותר ורודה ממה שהם רואים על מסך הטלוויזיה וברוב המקרים שכנעתי אותם.

לכן זה המוטו שאני מנופף בו היום: להגביר את ההסברה בעולם — לשינוי תדמיתה של מדינת ישראל בעולם.

רוני גולן, תל־אביב

קול קורא

השבועון „מישמר לילדים", המתנך את קוראיו לציונות, לסוציאליזם ולאחוות־עמים, הקדיש לפאהד קוואסמה מאמר שנשא את הכותרת „שונא שהיה מוכן לדבר".

קוואסמה לא היה שונא. זוהי העובדה שבלטה ביותר לעיני כל מי שהכיר אותו. הוא היה אדם הגיוני, שקול, שביטא את השקפות בני־עמו. הוא היה תמיר מוכן לדבר. אך ישראל לא היתה מוכנה לדבר עימו.

ריאיינתי אותו ביולי 1976, זמן־מה אחרי שנבחר לכהונת ראש־העירייה של חברון (העולם הזה 21.7.76). הנה כמה קטעים מדבריו אז:

● **מה אתם, ראשי־הערים החדשים, מייצגים, בעצם?**

אנחנו מייצגים את הפנים הנקיות של העם הפלסטיני.

● **אתה סבור שאתם יכולים למלא תפקיד פוליטי?**

אנחנו איננו מורשים לנהל משא־ומתן בשם העם הפלסטיני. אבל אנחנו יכולים לתמוך באנשים הכנים.

● **מי הם?**

אירגון־השיחרור הפלסטיני.

● **אם ראש־הממשלה, מר יצחק רבין, יזמין מחר את ראשי־הערים בגדה לשיחה, מה תציעו לו?**

נציע לו להוציא את הצבא הישראלי מן הגדה המערבית.

● **ומה יקרה אז?**

אם הצבא ייצא, נקים ממשלה משלנו.

● **איך?**

זה עניין שלנו. עזבו אותנו, ותראו!

● **מר קוואסמה, האם אתה מקבל את זכותם של הישראלים להגדרה עצמית משלהם?**

יש שני עמים בפלסטין – יהודים וערבים.

יש שתי דרכים לחיים משותפים:

הדרך האחת היא „מדינה דמוקרטית", שבה יחיו כולם ביחד. זהו מה שהציע אש"ף. הפלסטינים מוכנים לחיות בשלום עם היהודים במדינה דמוקרטית חילונית, בשיוויון מלא, בלי הפלייה גזעית.

הדרך השנייה היא הקמתה של מדינה פלסטינית, כך שיהיו זו בצד זו מדינה יהודית ומדינה ערבית.

אנחנו, הפלסטינים, מוכנים לשתי הדרכים. על הישראלים לבחור באיזו דרך הם בוחרים.

אנחנו מקבלים עכשיו את העובדה שיש עם יהודי בארץ, ואיננו רוצים לזרוק אותו לים. איננו רוצים לזרוק איש לים. זה לא מינהגנו, לזרוק מישהו לים.

אנחנו מוכנים לחיות איתכם במדינה אחת. אך הישראלים דוחים רעיון זה, כי הם חושבים את עצמם לעם נבחר. אלוהים בחר בהם ולהם עליונות.

הישראלים היו כאן לפני 1948. היו להם כפרים וקיבוצים ועירים. אנחנו לא מתעלמים מהעובדה שהם כאן.

העובדה היא שהישראלים אינם מכירים בפלסטינים!

● **איני חושב שתמצא הרבה ישראלים המוכנים לקבל את התוכנית הישנה של אש"ף, בעניין „המדינה הדמוקרטית". האם אתה מוכן להסכים לדרי קיום של שתי מדינות נפרדות — ישראלית ופלסטינית — שיחיו זו בצד זו בשלום?**

אם הישראלים רוצים שנחיה בשתי מדינות נפרדות, אנחנו מוכנים לכך. הכוח הוא בידיכם. הארץ בידיכם. אתם צריכים להחליט מה אתם רוצים!

● **העניין הוא שישראלים רבים פוחדים מפני מדינה פלסטינית, וריאים בה מקור לסכנות רבות.**

איפה ההגיון? אתם אינכם פוחדים מפני האריה, ואתם פוחדים מפני השפן?

אתם אומרים שאתם חזקים יותר מכל העולם הערבי. מ־20 מדינות ערביות ביחד, ואתם פוחדים מפני מדינה פלסטינית קטנה?

למה אתם פוחדים מפני הפלסטינים? הרי מעולם לא העמדתם את הרעיון הזה במיבחן. לא נתתם לו צ'אנס! תנו לנו צ'אנס להוכיח שאנחנו יכולים להקים מדינה ולחיות בשלום!

ממשלת ישראל מרמה את עמה. כאשר היא מדברת על הפלסטינים כעל סכנה גדולה, סכנה שאין ישראל יכולה לעמוד בפניה!

● **אתם צריכים לשכנע את דעת־הקהל הישראלית שעם הקמת המדינה הפלסטינית יבוא השלום.**

מה הישראלים מדברים תמיד על השלום? הם עושים צעדים נגד השלום, ומדברים על השלום!

מה עם ההתנחלויות? לשם מה הן הוקמו? האם זה יביא שלום? אתם לוקחים את האדמה מבעליה. האם זוהי הדרך לשלום?

מתקבל הרושם שממשלת ישראל רוצה באדמה, ולא בשלום. היא רוצה באדמה בלי אנשים. באדמה ריקה.

האם מה שעשתה הממשלה בשנים האחרונות בגדה מוכיח שהיא רוצה בשלום?

למה הישראלים הם נגד ההפגנות בגדה? כל עם מסרב לחיות תחת כיבוש! האם אתה מוכן לחיות תחת כיבוש?

התהליך לקראת השלום מורכב ממעשים: צריכים לא רק לדבר על השלום אלא לעשות מעשים למען השלום. ואילו ממשלתכם עושה מעשים בכיוון ההפוך.

אני מחפש הגיון. מחפש צעדים ממשיים, ולא רק דיבורים על השלום ברדיו, ומפי השרים שלכם.

אנא, הגד לי משהו שיאפשר לי להאמין שישראל רוצה באמת בשלום!

עד כאן קטעים מן הראיון שנערך עם קוואסמה לפני שמונה שנים. מאז נשאר נאמן לגישה זו — גם אחרי שגורש מן הארץ בידי עוזר וייצמן ובנימין בן־אליעזר (ראה יומן אישי).

מאת אורי אבנרי

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

השר יצחק מודעי מתאפר לתוכנית „מוקד" בטלוויזיה

משק

מודעי יתמוך ברולאריזציה

מקורביו של השר יצחק מודעי, חברי מרכז המיפלגה הליברלית, הכינו עבורו מיסמך־עבודה כלכלי מפורט. במרכזו — תמיכה בתוכנית הרולאריזציה.

בקרוב יקיים השר דיון ממצה עם ששת חבריו, כדי ללבן את הרעיון והשלכותיו על המשק הישראלי.

יחד והורביץ בעד גיור כהלכה

השרים עזר וייצמן ויגאל הורביץ, ושני ח"כי־יחד האחרים, בנימין בן־אליעזר ושלמה עמר, מתכוונים להצביע בעד התיקון לחוק „מיהו יהודי". על־פי הגישה האורתודוכסית.

שימעון פרס ינסה להניא אותם מלעשות כן. הוא הופתע עד מאוד מעמדתם.

מדד רצמבר — חמישה אחוז

כלכלנים עצמאיים, שבדקו את גובה המדד הצפוי של חודש דצמבר, שיפורסם ב־15 בינואר, גורסים שהוא לא יעלה על חמישה אחוזים.

קיסר מחפש צוות

למרות אי־הוודאות לגבי מועד קיום הבחירות להסתדרות, כבר החל המזכ"ל, ישראל קיסר, לבחון את הרכב הצוות המוביל של המערך בבחירות אלה.

למרבה הפלא מתקשה קיסר באיוש הצוות. ברגע, המועמד הרציני לניהול מטה־הבחירות של המערך בהסתדרות הוא מנכ"ל „קו אום", בני גאון, אחי הזמר.

קיסר מתכוון להציג צוות שבו יהיו לפחות 50 אחוז מיזרחיים.

אחד המועמדים הרציניים לצוות המוביל, נחום פסה, יצא בשלב זה מהמישחק. הוא פורש מתפקידו כיושב־ראש האגף לתרבות בוועד־הפועל, ויוצא לחופשה קצרה בחו"ל. לא ברור לאיזה תפקיד הוא ישוכנע, כשיחזור.

דורשים פיטורי טמיר

סקידים בכירים במישרד ראש־הממשלה סנו לשימעון פרס, וביקשו ממנו לסעיל לפיטורי מנכ"ל המישרד, אברהם טמיר. לטענתם, התנהגותו במישרד תמוהה, הוא נוהג לצעוק על עובדיו בפראות, ולהשליך עליהם חפצים.

פרס הבהיר לפקידים שהוא יתקשה מאוד לטפל בעניין טמיר, בשל שייכותו לסיעת יחד. מינויו של טמיר היה חלק מהעיסקה הקואליציונית בין מיפלגות העבודה ויחד.

יאנוש יישאר בחוץ

שר־הביטחון, יצחק רבין, הטיל וטו על אפשרות חזרתו של האלוף (מיל') אביגדור („יאנוש") בן־גל לצה"ל.

דולצין מנע ביקורת

אריה דולצין, יושב־ראש הנהלת־הסוכנות, יתבקש בשובו מחו"ל להשיב מדוע מנע במשך שנים ממבקר־הסוכנות לברוק את המתרחש ב„בנק לאומי".

יריביו מבקשים לצרף את דולצין לשורת הנאקרים בוועדת־החקירה לעניין מניות־הבנקים.

ה„מרעילים" הונו בגרמניה

בני מישפחת הרשקוביץ מקריית־ביאליק, החשודים בניסיון סחיטה מ„תנובה" ו„עלית", באו לארץ ב־1982, אחרי שהונו בגרמניה ונמלטו משם.

גרמנים מרומים חיפשו אותם ברחבי העולם, עד שלבסוף הם אותרו בארץ על־ידי החוקר הפרטי מאיר סלבסקי. המישפחה, שהתמחתה בעיסקי־לילה בגרמניה, סירבה להשיב את חובה, והגרמנים שלחו סנייה לבית־המישפט.

אחרי מעצרם, בחשודים באיומי הרעלות, העביר סלבסקי את כל חומר־החקירה שלו ליחידה לחקירת פשעים חמורים ב־מטה־הארצי, והמישטרה כבר בודקת ב־גרמניה את הרקע של המישפחה.

מבוקשים פרקליטים כלכליים

כבירים בבנק־ישראל, שרי־אוצר לשעבר ואף בכירים בהנהלות הבנקים מחזרים בשבוע האחרון אחרי מישרדי פרקליטים המתמחים בתחומים כלכליים. כדי להתכונן מישפטית לדיוני ועדת־החקירה.

צוותים שפוללת הפרקליטים, שתייצג שם את לקוחותיה, תגיע לעשרות, והציבור יצטרך לשאת בשכר־הטירחה האגדתי שייגבה על־ידם.

דיון סודי במס־ההכנסה

צמרת מס־ההכנסה מקיימת השבוע דיון סודי בבית־מרגוע שורש, ליד ירושלים. על דו"ח עוזי שטיינברג לעניין הרפורמה במיסוי.

חלק גדול מהדיונים יוקדש למילחמה מוגברת בהון־השחור, באמצעות כוחי־האדם הקיים.

עוברים מזיגל לבורסה

כמה חוקרים בכירים מהיחידה הארצית לחקירות־הונאה התפטרו לאחרונה מהשרות במישטרה, ועברו לעבוד כחוקרים בבורסה לניירות־ערך.

הנהלת הבורסה החליטה לתגבר את מערך החקירות הכלכליות שהיא מנהלת. התנאים הטובים המוענקים לחוקריו של תת־ניצב בינימין זיגל מפתים אותם לפתוח בקאריירה החדשה.

תעריפי החשמל יוקפצו

מתגבש רוב בוועדת־הכספים, שיאשר עלייה של 38 אחוז בתעריפי־החשמל מיד בתום ההקפאה, בתחילת החודש הבא.

פרושן ולא זנבר

יתכן שיושב־ראש מועצת־המנהלים של חברת־החשמל, עמוס פרושן, איש המיפלגה הליברלית, יושאר בתפקידו, ובתמורה יוכל שר־האנרגיה, משה שחל, למנות עוד ממקורבי לדירקטוריון החברה.

במיקרה כזה עשוי משה זנבר, שיועד לחברת החשמל, לקבל את תפקיד יושב־ראש מועצת־המנהלים של חברת־הפחם.

נראה שניסיונו של מנכ"ל כור מזון בנימין גיבלי, להתברג במועצת־המנהלים של חברת החשמל עלו סופית בתוהו.

עוד עיתונאים ללבנון

דוברי־צה"ל החדש, תת־אלוף אפרים לפיד, מתכוון להרחיב את מתן האישורים לעיתונאים, המבקשים לצאת ללבנון.

בימים אלה הוא משלים מיפגשים עם אנשי־תיקשורת, העוסקים בסיקור אירועים צבאיים, ובעיקר עם מי שמסקרים את הנעשה בלבנון.

חברות־הביטוח מקצצות לסוכנים

ביום השני התקיים כינוס סודי של ראשי עשר חברות־הביטוח הגדולות בארץ. הכינוס נערך במישרדי חברת „מיגדל" בתל־אביב, ובסופו חתמו הנוכחים על הסכם להורדה דרסטית של העמלות הניתנות לסוכני־הביטוח.

רק חברת הסנה ביקשה שהות לפני החתימה.

פירוש ההחלטה הוא פשיטות־רגל של עשרות סוכני־ביטוח קטנים ובינוניים.

כווית בנאקורה

חוסר העניין התיקשורתי בשיחות נאקורה הופר השבוע, כאשר כתבת זרה וחייל יוניפי"ל ניכוו, כשמיחם קפה רותח נשפך עליהם. הם פונו וטופלו בסמוך למקום השיחות.

בבהלה־יזוטא שנוצרה במקום הועלה חשש — שנמוג בתוך רגע — שמא השיעים תקפו את המתכנסים.

„קו־אופ" ו„כור" ביחד

שתי החברות ההסתדרותיות, „קו־אום" ו„בור", יקימו חברה משותפת לייצוא ולייבוא מזון.

סיירת מהירות ב„אגד"

קואופרטיב „אגד" הפעיל באחרונה שיטה נסיונית לתפיסת נהגים הנוסעים מעל למהירות המותרת.

חברי אגד עולים כנוסעים באוטובוסים ועוקבים אחרי נהיגתו של הנהג. ברגע שמד־המהירות מורה שהנהג עבר על החוק, מזדהה המבקר המוסווה ורושם את פרטי הנהג, המובא אחר־כך למישפט־חברים.

הנוצרים ישדרו בעברית

תחנת־הטלוויזיה המיסיונרית הנוצרית בדרום־לבנון, ותחנת־הרדיו „קול התיקווה", מחפשים כתבים ישראליים לקראת הכנת מהדורות חדשות, בעברית, ברדיו ובטלוויזיה.

תעודות־עיתונות מגוונות

לישכת־העיתונות הממשלתית תנהיג השנה חידוש בתעודות־העיתונות שהיא מנפיקה.

כתבי וצלמי מקומונים, שעד עתה החזיקו ביידיהם תעודה רגילה, יקבלו תעודה שונה, שבה יפורט שם המקומון שבו הם מועסקים ומיקומו.

איש־ביטוח הפסיד בלונדון

איש־ביטוח ישראלי בביר היימר באחרונה בסכומים גבוהים בקאזינו בלונדון, והפסיד מאות דולארים. בארץ מוכר הביטוחאי באיש־עסקים סולידי.

פלאטו לעיסקי בשר

שמואל פלאטו־שרון הרחיב באחרונה את מעגל עסקיו, ונכנס כשותף לאחד מ־מיסעדי־הבשר הבינוניים בגוש־דן.

העם
טירוף כל המערכות

ועדת־חקירה אחת לכל: לבנון, הבנקאיות והרלפת העליה האתיופית

אחד הליצנים הציע השבוע למנות ועדת־חקירה.

לא ועדת־חקירה מיוחדת, לעניין אחד, אלא ועדת־חקירה כללית, שתפ־על באופן פרמננטי.

ועדת־חקירה זו תטפל לאלתר, בעת ובעונה אחת, בכל שלוש השאלות האקטואליות:

● מילחמת־לבנון, כדרישת אחת האמהות השכולות;

● ויסות המניות הבנקאיות, כפי שהחליטו השבוע הממשלה והכנסת (ראה עמודים 12־13 ו־46־47);

● פרשת ההדלפה בעניין עליית היהודים מאתיופיה (ראה הנדון עמוד 8 ועמודים 10־11).

אשמים עולים בדרגה. כמו כל בריחה במדינת־ישראל, גם זו נכונה יותר מאשר הפרשנויות הרציניות־כביכול.

כי למעשה כל שלוש הפרשות, ש־התחוללו בשבתים כה שונים ורחוקים זה מזה, הן פרשה אחת. הן סובבות כולן סביב הופעה מרכזית אחת: טירוף־המערכות של המימסד הישראלי.

תופעה זו מתבטאת בעובדה שאיש אינו יודע מי קיבל החלטות, על־סמך מה וכיצד.

איש אינו אחראי לשום דבר. כל אחד מגלגל את האחריות לזולתו.

גם כאשר הכוונות הן טובות. העניין מסתיים בפאשלה. המערכת פשוט אינה מסוגלת לשקול עניין לגופו מן ההתחלה ועד הסוף. לברר את האופ־ציות ולבחור ביניהן באופציה הנכונה על פי שיקולים ענייניים.

אינטרסים מיפלגתיים קטנוניים משבשים כל מהלך.

יבסופו של דבר. כאשר נערך הני־תוח שלאחר־המוות, תרתי משמע, מת־גלה מציאות מטורפת.

יש רק ניכוי אחד נגד מינוי ועדת־חקירה כללית: היא תבזבז את זמנה לריק. גם כאשר היא יושבת על המדו־כה של פרשה מסויימת במשך חודשים וטורחת לחבר דו"ח ארוך וממצה. תוך חלוקת האחריות. אין איש נדרש לה־סיק מסקנות. להיפך: מי שמוזמה כא־שם עולה בדרגה.

כך קרה בוועדת־החקירה האחרונה. זו שטיפלה בטבח צברה ושאתילא. אריאל שרון. האחראי העיקרי („בעקי־פין") מתנהג כצדיק הדור. מנהל מישפ־טים על השבון האומה ומטיל את חת־תו על ממשלת־ישראל, עד שגם ראש־הממשלה וגם מחליפו רועדים לפניו. תת־אלוף עמוס ירון, שנקבעה אחריו־תו. עלה בדרגה. רפאל איתן, הדמות האפלה ביותר בפרשה. יושב בכנסת ומוצג כמנהיג הדור.

גם זהו חלק מטירוף־המערכת.

הסתדרות
המזכ"ל מהסס

שרון מאיים על לוי גם בהסתדרות, וקיסר לא החליט מתי ייערכו הבחירות

מתי ייערכו הבחירות לוועידת ה־הסתדרות?

העניין בנושא הזה, שירד לאחרונה במידת־מה, גבר שוב מאז שסגן־ראש־הממשלה, דויד לוי, הודיע על מועד־מדותו להנהגת הליכוד לקראת הב־חירות לכנסת ה־12. עדיין לא ברור אם הודעה זו, שכמוה כהכרזת־מילחמה על המימסד הנוכחי בחרות (וגם על אריאל שרון), פירושה ויתור מצד לוי על המירוץ למזכ"לות ההסתדרות.

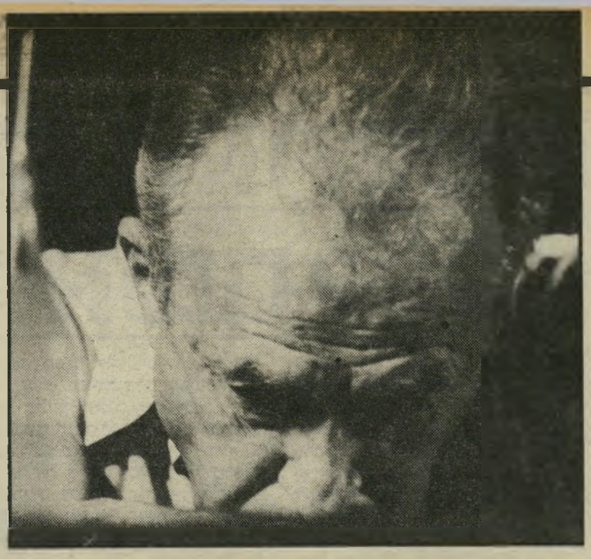
יש לו היסוסים רבים בנושא זה. אחד ממקורביו הסביר, שבין השאר חושש לוי שדווקא אריאל שרון יחליט לרוץ להסתדרות. בלי כל קשר לסיכויי ההצלחה, אין ספק שאם שרון יהיה המועמד, הוא יזכה בפירסום עצום, ושמו יצוף בכותרות עד לבחירות לכנסת. לוי מעוניין למנוע מצב זה, ולכן האינטרס שלו בהקדמת הבחירות להסתדרות אינו ברור.

שונים הדברים לגבי המזכ"ל החדש של ההסתדרות, ח"כ המערך ישראל קיסר. קיסר זכה באשראי בלתי־מבו־טל, ורבים נשמו לרווחה, משראו סוף־סוף את גבו של המזכ"ל הקודם, ירוחם משל. אך לא חל שום שינוי מהותי בתיפקוד ההסתדרות, או בנכונותה להילחם על האינטרסים של השכירים, ששכרם נשחק בעשרות אחוזים בשנ־תיים האחרונות. גם חברת העובדים מחזיקה באותן עמדות, ונשארה מנו־כרת לחלוטין לכלל העובדים השכי־רים במדינה, וגם לפועליה־שלה.

בעד ונגד. השכל הישר מחייב שקיסר ירצה בבחירות כבר עתה. הא־סון הכלכלי האמיתי עדיין לא התרחש, והממשלה עם הליכוד עדיין קיימת. במצב־דברים זה, ותוך מערכת־בחירות שקטה יחסית, יוכל אולי קיסר לזכות בהישג כלשהו, כלומר בהקטנה לא־משמעותית של הרוב של המערך בהס־תדרות. לעומת זאת עלולה דחיית הב־חירות לסוף השנה להעמיד את קיסר לפני מצבים קשים במיוחד. הקוא־ליציה יכולה בינתיים להתפרק, האינ־פלציה לגאות שוב, האבטלה לגבור, והתסיסה ברחוב להגיע לשיאים, ש־כמותם לא ידעה ישראל מאז תחילת שנות ה־50.

קיסר מודע היטב לכל הנתונים האלה, וחבריו לסיעה, בהם ח"כ חיים

(המשך בעמוד 8)

"כן, אני בפירוש מתגעגע למישה ארנס," אמר השבוע להעולם הזה איש בכיר ביותר במערכת־הביטחון, המקורב לאגף היוני במיפ־לגת־העבודה. "אין שום הבדל במדי־ניות הממשית בינו לבין מחליפו, יצחק רבין. אבל ארנס, לפחות, היה אנושי ונעים יותר. יחסו של רבין לפלסטינים בגדה ולאוכלוסיה בלבנון הוא פשוט ציני ומחפיר."

הפקיר הצעיר ייחס את התנהגותו של רבין ל"תסביך של דור שלם, שעבר את הפלמ"ח ואת קרבות חטיבת־הראל במילחמת העצמאות." מתוך היכרות קרובה הוא טוען שלרבים מהם "יש בעיות נפשיות קשות, במגע עם אנשים בכלל, ועם ערבים בפרט."

לדבריו, בעייתו היחודית של רבין תמורה עוד יותר. שר־הביטחון הוא חשדן חולני, שאיננו מאמין כמעט

שיך ולתמוך בו לטווזדארוך. אפילו ח"כ אהרון נחמיאס, ראש עיריית־צפת ונץ־לשעבר, אינו מסתיר את לבטיו. נחמיאס עבר לאחרונה תהליך יוני מסויים, וגם הוא טוען שרבין משחק ממש לידי הליכוד.

האדמה רועדת

כל שקיפים ציניים יותר טוענים שלא תהיה נטישה המונית של מחנה־רבין, "אפילו אם שר־הביטחון יחזור על זוועות אריאל שרון בגדה של אביב 1982."

החברות במחנה רבין היא משתלמת במיוחד. לשר הביט־חון יש מקומות מוקצים מראש ברשימה לכנסת, ולכל יתר ה־

מרד במחנה רבין

באיש. "אולי מחוץ לניכה לניר."

חוסר־יכולתו לקיים קשר אנושי רגיל עם צוות עובדיו מבודד אותו. "ממילא הוא מלא מרירות. רבין עדיין מאמין שראשות־הממשלה שייכת לו. הפער בינו לבין ראש־הממשלה, שימ־עון פרס, איננו פוליטי, אלא אישי בלבד. רבין עדיין מאמין שפרס גזל ממנו את מנהיגות־המיפלגה בעזרת מזימות אפלות.

"ההצלחות היחסיות של פרס בתפ־קידו — שרובן אינן אלא ברווז עיתונאי — מוציאות את שר־הביטחון משלוות־נפשו. ומעודדות התנהגות חריגה שלו בתחומים שונים, שאינני מוכן או מסוגל לדבר עליהם. הדרך שבה הוא דיבר במישרד על הירצחו של ראש עיריית־חברון לשעבר, פאהד קוואסמה, עוררה בי חלחלה. לא תת־פלאתי כלל לשמוע שהוא דיבר בכנסת על משפחות נכברות או נכברות פחות בגדה, שיבחרו ראשי־ערים.' זהו בדיוק הסיגנון שאליו אנו רגילים, במהלך סיורים של רבין ביהודה ושומרון.

"כמה אנשים במישרד, שהאמינו שרבין יכניס רפורמות וינהיג לי־בראליזציה בשטחים, כבר התייאשו לחלוטין. התרשמנו מאוד מנאום הר הצופים שלו אחרי מילחמת ששת הימים, אבל גם את הנאום הזה כתב

* *לרגל הענקת התואר "דוקטור כבוד" לרבין באוניברסיטה בהר־הצופים.*

ח"כ נמיר
מרד גלוי

קצין־חינוך ראשי, מורלה (כיום ח"כ מרדכי בר און)."

לשחק לידי הליכוד

דה תנהגותו של רבין השפיעה גם על כמה מאנשיו ב־"מחנה רבין". יו"ר ועדת־העבודה־והרווי־חה, ח"כ אורה נמיר, מרדה בו בגלוי.

נמיר היא חברת־כנסת פעילה וחרוצה ביותר, ובלטה עד כה בעיקר בנושאי חינוך. בכל הדיונים הוכיחה גישה הומאניסטית ואמיצה. היא הניפה את נס־המרד נגד תהליך "החזרה בתשובה הקולקטיבי" שפשה במישרד החינוך והתרבות בניצוחם של השר זבולון המר והמנכ"ל, אליעזר שמואלי.

היא גם הסתכנה בהשמצות מכל הצדדים, כשניפצה את המיתוס של הרמטכ"ל לשעבר, רפאל איתן, כדמות חינוכית. עתה יצאה נגד רבין, ידידה הוותיק, בשל מדיניותו בשטחים ובל־בנון.

נמיר הפגינה את יחסה למימסד הוותיק במיפלגה גם כשהיתה הח"כית היהודיה היחידה ממיפלגת־העבודה שהסכימה לפגוש את מישלחת הירד־

ח"כ ויים
לא ימרוד

קים במישכן־הכנסת. פגישה זאת עו־ררה את חמתו של רבין.

גם אישים אחרים במחנה־רבין מתלבטים.

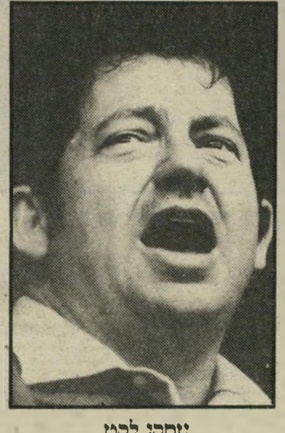
קבוצה זאת איננה כוללת את ח"כ שבח וייס. הפרופסור החיפאי למדע־המדינה הוא אחד מחברי־הכנסת החרוצים ביותר, אבל קשה להבין על מה הוא סומך את טענתו להיות "יונה".

וייס מגלה לויאליות, הגובלת בהתלהבות, לממשלת האחדות עם הליכוד, מצביע עם הקואליציה בכל הנושאים, אפילו בהצבעה שתמכה באריאל שרון, שממנה השתמטו רוב חברי־לסיעה. גם בנושאים חברתיים גישתו ימנית למדי.

וייס עדיין מגלה יחס חם לרבין, מציף אותו בהצעות ובפתקים בישיבות המליאה. אין לראות בו מורד בכוח ברבין.

לעומת זאת מצטיים משקי־סים בסקרנות לתגובותיהם של כמה תומכים אחרים של יצחק רבין.

יו"ר תנועת־העבודה העולמית, יחיאל לקט, למשל, מתקשה מאוד ליישב את עמדותיו היוניות עם תמיכתו העיקבית, רבת־השנים, ביצחק רבין. לקט, שהיה דוברו של זלמן ארן במישרד־החינוך, מסביר תמיד את עמדותיו ביחסו העויין לרפ"י, והמצ־אות השנה הצדיקה כמה תיזות כאלה. אך הניצוח המודגשת של רבין מק־רבת את שר־הביטחון לעמדות הליכוד, ואינה מאפשרת לאיש כמו לקט להמ־

עסקן לקט
אולי ימרוד

מוסדות. הרבה יותר קל להיי־בחר כאיש מחנה רבין, הקטן יותר.

מה גם שפרס ידוע כ"בוגרנותו", ופוגע בתומכיו באורח שיטתי, לאורך כל הקאריירה שלו. אישים כמו שר־הקליטה יעקב צור, ח"כ אורה נמיר, שבח וייס, אהרון נחמיאס וז'אק אמיר, וכן יחיאל לקט עצמו, הגיעו למישרות בכירות בעיקר בזכות רבין.

אין במחנה הזה הליך בחירה כלשהו. רבין פשוט הגיש רשי־מה לפרס, בשיטה שלא היתה מביישת הסדרים סיאודליים מסורתיים.

כרגיל, הגישה הצינית מתאמתת ברוב המיקרים, אבל לא בכולם. הרטי־נות ההולכות וגוברות מתוך מישרד־הביטחון, המרד הגלוי של אורה נמיר וההתבטאויות החשאיות־יותר של תומכים אחרים — כל אלה מעידים שלרבין אין חסינות מפני ביקורת נוקבת ביותר של חסידיו.

רבין עלול לגלות, ובקרוב מאוד, שהאדמה רועדת תחת רגליו. העובדה, שרוב אוהדיו בציבור הרחב הם אנשי

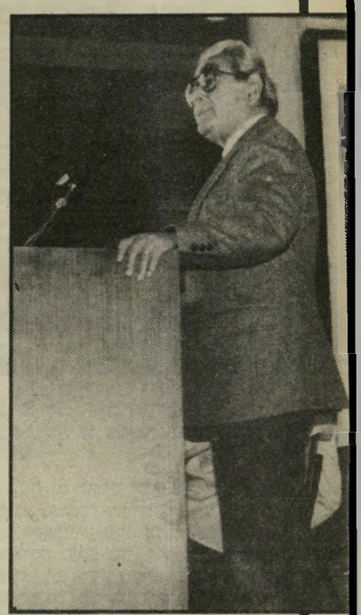

ח"כ נחמיאס
מתלבט

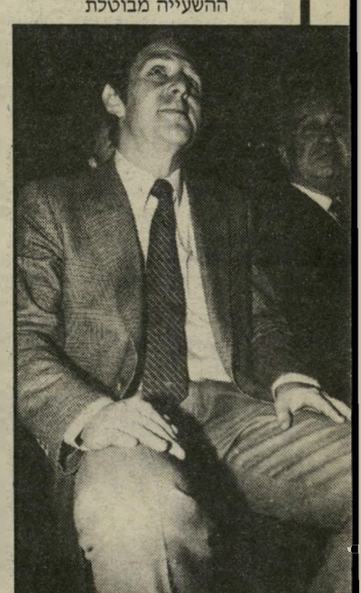
חרות, לא תסייע לו במאבקים הפולי־טיים המרים, שייכפו עליו בקרוב על־ידי יריביו ו„ידידיו" כאחד.

חיים ברעם ■

המחדל האתיופי: מי אשם?

יו"ר הסוכנות דולצין
ההשעייה מבוטלת

ראש־מחלקה אהרון
פינוי מקום לחרות

כ מו הרבה פאשלות בישראל של היום — כמו מילחמת יום־הכיפורים ופריעת החוק בידי אנשי ציבור — החטא הקדמון מתחיל במשה דיין.

דיין המנוח, שר־חוץ, טרמפיסט במשלת מנחם בגין, סיפר לעיתונאים על שיתוף־פעולה בשטחים רבים בין ישראל ובין אתיופיה, חרף ההשפעה הסובייטית העמוקה במדינה האפריקאית.

השנה היתה 1977, ומשה דיין, שנחשב אז אישיות ציבורית מובסת, החל מפגין מחדש את ביטחונו העצמי המפורסם. שהיה אומנם חסר־כיסוי, אך שזכה בכיסוי עיתונאי נדיב ביותר. התוצאות היו, כרגיל, הרות־אסון. את־יופיה ניתקה מיד את היחסים עם ישראל, הגירת היהודים נפסקה, ומאחז איסטראטגי חשוב באפריקה אבד. אין צורך לדווח שדיין לא נאלץ לשלם מחיר כלשהו, והמעטים שדרשו את התפטרותו זכו, במיקרה הטוב, במבטי רחמים.

המחדל הנוכחי הוא מסובך הרבה יותר, ומספר האחראים לו הוא עצום.

בסרט הבריטי המצויין גיבור מקומי, מתואר תינוק, שכמעט כל אחד מתושבי הכפר הסקוטי הקטן יכול היה להיחשב כאביו. ניתן לומר פחות או יותר את אותו הדבר גם על מרליפי הפרטים על העליה ההמונית מאתיופיה. אך יש גם ראשון בין השווים: עיתון המתנחלים נקודה, ועורכיו, המתיימרים להיות סופר־פטריוטים, ושגרמו לאסון לאומי אמיתי (ראה הנדון).

לעסקנים למיניהם היה נוח להפוך דווקא את מנכ"ל מחלקת־העליה, יהודה דומיניץ, לקורבן. יש אירוניה רבה במערכת־ההשמצות נגד דומיניץ. לא רק שהמנכ"ל הוא איש מסור ונעים הליכות מאין־כמוהו, אלא שהוא גם שומר־סוד מובהק.

דומיניץ עוסק שנים בעליה מארי־

מנהל דומיניץ
הודעה בטלוויזיה

מראיין חקק (ואחיו־התאום)
עבירה על טאבו

מנהל לישכת־העיתונות פלג (בתעירובה)
חיפוש אחרי קורבן

לעונות, אבל הכתב הפטריוטי פירסם גם את עצם העובדה, שהמנכ"ל לא ענה, והעניק לשתיקות שלו ערך חדשותי. הוא קיבל תשובה על מיספרם הכולל של יהודי אתיופיה. על השאלה אם אומנם עלו מרביתם, השיב דומיניץ בחיוב (וכאן טעה) אבל הודיע לחקק בפירוש שמידע זה אינו לפירסום. חקק עבר על טאבו עיתונאי ראשון־במעלה, ופירסם שרוב יהודי אתיופיה עלו כבר לישראל.

עורך "נקודה", ישראל הראל, טוען שעיתונו עבר צנזורה, אבל הצנזור לא טרח למחוק את המידע. שביטאון המתנחלים בגדה פירסם בחופשי־אחריות לאומית משוועת. מבאן היתה הדרך לאסון קצרה ביותר.

תקופה מסויימת אחרי הפירסום בנקודה שרר שקט. אין מדובר בעיתון רב־תפוצה, והשמועה אומרת שגם אלה שקונים, אינם קוראים. אלא שבשבוע שעבר הסב מישהו את תשומת־ליבו של כתב סוכנות־הידיעות רויטר"ס לסיפור. החומר היה בידי הצנזורה, והיא החליטה שאין עוד לעכבו.

מנהל לישכת העיתונות הממשלתית, הד"ר ישראל פלג, שהבין שאין עוד אפשרות לעכב את הפירסום, לחץ להודעה רישמית. פורום בראשותו פנה למישרד־הקליטה וביקש להכין נייר־עבודה למסיבת־עיתונאים.

הסיפור הופיע ביום החמישי, ומסיבת־העיתונאים (שבה השתתפו גיזבר הסוכנות, עקיבא לווינסקי, המישנה־למנכ"ל מישרד־הקליטה שמואל שנהר, מנכ"ל משרד הבריאות ד"ר דן מיכאלי ואיש מישרד־החוץ משה גילבוע) כבר לא שינתה דבר.

עתה חיפשו עסקני־הסוכנות קורבן. העניין נעשה קצת מגוחך, מכיוון שיו"ר הנהלת הסוכנות, אריה דולצין, סיפר הכל לעיתונאי ניו־יורק כבר בנובמבר.

דולצין סיפר את עובדת העליה ההמונית מאתיופיה בניו־יורק בגלל הסיבה הבסיסית לכל מעשה ציוני ב"גולה": גיוס כספים, כמובן. הפעם החליטו כמה מראשי הסוכנות לחסל חשבונות עם יהודה דומיניץ.

ראש וראשון לעטים על הסיפור היה, כמובן, ראש מחלקת־העליה, חיים אהרון, אישיות שהיא, שהיה בעבר שגריר כושל בקולומביה והתמנה לתפקידו אחרי הדחת רפאל קוטלובין לפני כשנה, ריצה למנות תחת דומיניץ עסקן מחרות. הוא עצמו היה רחוק מדיסקרטיות בפרשת אתיופיה. רק לפני שבועיים ביקר את העולים מאתיופיה במרכז־הקליטה באשקלון, בלוויית פמליית־עיתונאים גדולה, שכללה גם את הכתבת הסופר־לאומנית של הטלוויזיה לעניני־עליה, תמר מורג.

למזלו של אהרון גילו כתבים אלה יותר אחריות מאשר אנשי נקודה. אהרון טילפן לדומיניץ מנמל־התעופה, בדרכו לישיבת הנהלת הסוכנות בלונדון (עצם קיום הישיבה שם היא פרשת־שחיתות כשלעצמה), והודיע לו שעליו לצאת לחופש. דומיניץ סירב, כמובן, ואז הודיע לו אהרון, בגסות רוח אופיינית, ש"שיש לך בעיה".

אחר־כך הודיע אהרון לטלוויזיה מלונדון שדומיניץ מושעה, וקיבל תשובה בטלכס של הסוכנות, שמנכ"ל מחלקת־העליה אינו מקבל הודעות כאלה באמצעות הטלוויזיה.

בינתיים הודיע דולצין, שאינו מוקסם במיוחד מאישיותו ומדיעותיו הלא־אומניות של אהרון, שהשעייתו של דומיניץ מבוטלת.

בראשית השבוע הגישה סיעת התחייה הצעת אי־אימון בנושא הזה, שמטרתה היחידה היא טישטוש חלקו של ביטאון המתנחלים "נקודה" בפרשה זאת. גם סיעות אחרות הצטרפו, מסיבות שונות.

אין ספק שאירע כאן מחדל חמור, ושיש להדליפה אבות רבים ושונים. ברור ששני המחדלטורים הראשיים כאן הם "נקודה" והצנזורה. יהיה מי שינסה לטשטש את אחריותם.

חיים ברעם ■

בכוונה?

האם ניסו האורתודוכסים במדינת־ישראל, או גורמים מסויימים אחרים, להכשיל במודע את העליה מאתיופיה?

יהודי אתיופיה עצמם העלו את החשד הזה במלוא עוצמתו המבעיתה. ראש מחלקת־העליה מכחיש זאת. ותחת לחץ חזק מחברי־לעבודה החל חוזר בו בהדרגה ממסע־ההשמצות נגד מנכ"לו, יהודה דומיניץ. עתה היפנו אנשי־הליכוד את אישם כלפי לישכת ראש־הממשלה. כ־די לנשום מעט לרווחה משערוריית מניות־הבנקים, הרובצת ל־פיתחם.

יש להניח שלא היתה הפעם כל כוונת־זדון למימסד. מאידך, אין לנקוט בקלות מאשמה כזאת את ביטאון גוש־אמונים. האמון בעיקר על גיזענות בוטה. סביר יותר להניח, שהיו כאן מחדלים ישראליים טיפוסיים: פטפטת־יתר, שוויץ והרבה שיקולים מוטעים. נראה שדווקא לישכת־העיתונות הממשלתית איננה אשמה, אומנם. הפירסום שלה נתן לעניין מומנטום עצום. אכל הדליפה היתה כבר בעיצומה. רויטר"ס הסתמך על נקודה, וכל ההתנצלויות המתחסדות של עורך הביטאון הלאומני לא יוכלו לנקות אותו. הוא מהווה את האשם הראשי בפרשה הזאת.

במדינה

(המשך מעמוד 7)

רמון ואחרים, המקורבים למימסד ה־הסתדרותי לוחצים עליו לקיים בחירות כבר באפריל הקרוב, כלומר בעוד כ־שלושה וחצי חודשים.

לעומתם מנסים ותיקי הוועדה המרכזת — וביניהם נתן אלמוזלינו (בעלה של הח"כ שושנה ארבלי־אלמוזלינו, ונץ כמותה) וגדעון בר־ישראל — לדחות את הבחירות ככל האפשר.

מקורות בכנסת סבורים, שוותיקים אלה פשוט דבקים בתפקידם, ואינם רוצים בשום שינוי. "הם מתעלמים מטובת המיפלגה וההסתדרות, למען האינטרס האישי שלהם," טען ח"כ בכיר בסיעת־המערך בכנסת. "ישראל קיסר, שאינו בעל כושר־הכרעה, שבוי, לפי שעה, בידי אנשיו, ומשהה את החלטתו, למגינת־ליבם של רוב ראשי־המיפלגה.

יש לצפות שעוד השבוע יופעל לחץ עצום על קיסר לקבוע את מועד הבחירות לאפריל, וראשי המיפלגה יוועדו לצורך זה עם ראש־הממשלה, שימעון פרס.

ביטחון

עיסקה מבישה

למישפחת המת הוצעה עיסקה מוזרה. היא לא הוסיפה כבוד למציעים

בכל מילחמה עלולות להתעורר שאלות הקשורות בחילופי־פצועים וב־החזרת גוויות. לשם טיפול בנושאים אלה התגבש במשך הדורות נוהל קבוע: מפקד הצבא האחד שולח שליח מיוחד, הקרוי "פרלמנטר", אל מפקד הצד השני.

שליח זה נוטל לידיו דגל לבן ועובר את הקווים. אסור לפגוע בו. אין הוא מביא עימו בשורה של התפייסות. הוא בא לשאת־ולתת בין אוייבים.

השבוע המציא גאון תורני בממשלת־ישראל שיטה חדשה. היא גרמה לבושה.

גופה מול גופה. מישפחתו של פאהד קוואסמה, חבר הוועד־הפועל של אש"ף אשר נרצח בידי סוכני־סוריה בעמאן (ראה עמוד 5), ביקשה להחזיר את גופתו לחברון, עיר־מולדתו.

כאשר הובא הענין לפני שר־הבי־טחון, יצחק רבין, נזכר כי ישראל עדיין מבקשת את גופותיהם של כמה חיילים שנעלמו (וכנראה נהרגו) בלבנון. היא גם מבקשת לדעת מה גורלו של חייל דרוזי, שנשבה בידי אנשיו של נאיף חוואתמה ונהרג. לדבריהם בהפצצה אווירית ישראלית. יתכן שהוא עדיין חי.

הצורה הפשוטה היתה לפנות אל המוסדות המוסמכים של אש"ף. באמצעות שליח, כאוייב אל אוייב. אך ממשלת־ישראל, שיצאה למילחמה כדי "לשבור את התשתית של אש"ף", אינה מכירה בעצם קיומו של אש"ף.

לכן באה התחכמות: למישפחת קוואסמה נאמר שאם יאתר אש"ף את גופות הנערדים בלבנון, תרשה ישראל את קבורת קוואסמה בחברון.

קבר סמלי. לפי ההודעה הרשמית, נאמר למישפחה להביא מישאלה זו לפני שילטונות ירדן, כדי שאלה יביאו אותה — כנראה — לידיעת אש"ף.

היה זה רעיון מטופש. ראשית. אם בכלל יודעים ראשי אש"ף על מקום הימצאן של הגופות, הם בוודאי מצפים לכך שישראל תפנה אליהם במישרין, ואילו הפנייה העקיפה דרך ירדן רק הגבירה. מן הסתם. את התנגדותם.

שנית. אין כל ביטחון ששילטונות ירדן קיבלו על עצמם לשמש כמתווכים בין ישראל ואש"ף.

שלישית, החייל הדרוזי נמצא (בעבר או בהווה) בידי ארגון שהחרים את כינוס אש"ף. גופות החיילים ש־נעדרו בקרב סולטאן־יעקוב נמצאות.

(המשך בעמוד 14)

הנדון:

מחלת־הרוח של הפוליטיקאים מסכנת את בואם, והשחצנות של הקולטים מסכנת את קליטתם

חרשים ואילמים

ה סטטסטת של הפוליטיקאים הישראליים אינה עוד בגדר בריחה עגומה, קוריוז, גיבנת מיקצועית.

הסטטסטת הזאת היא מחלת־רוח של המישטר — אחת התופעות של טירוף המערכת.

לא היה צורך באינטליגנציה רבה — מעל למנת־המישכל של הפוליטיקאי המצוי — כדי להבין כי הסודיות חיונית לניהול מיבצע זה של העברת הפלאשים.

כולנו ידענו זאת. כעיתונאים, אנשים שמיקצועם הוא פירסום מידע, נהגנו בהתאפקות קיצונית. פה ושם היו כמה עיתונאים מטופשים, שהגיבו איך שהוא את המילים „יהודי אתיופי" לטוריהם (כדי שיוכלו להכריז לאחר־מכן „ידעתי! ידעתי!"), אך העיתונות הישראלית בכללה עמדה במיבחן זה.

לא כן הפוליטיקאים.

מחלת־רוח זו של ציבור־הפוליטיקאים, ששמה פטסטת, הלכה והתגברה בשנים האחרונות.

בלשון עדינה קוראים לה „רליזות". מי שרוצה לקרוא לילד בשמו, צריך לקרוא לה מעילה־באמון, גניבה, בוגדנות.

בסיחרור של שיגעון, החלו הפוליטיקאים לראות את חזות הכל, את הישגם העיקרי או הבילעדי, בפירסום שמם בכלי־התיקשורת. למען כותרת בעיתון, תמונה בטלוויזיה ואיזכור ברדיו מוכן כיום הפוליטיקאי המצוי למכור את אמו, את עצמו ואת תפקידו.

קשה להעלות על הדעת מעילה־בתפקיד גדולה יותר מאשר הדיבורים של פקידי הסוכנות היהודית על פרשת־אתיופיה. הסוכנות — גוף מנוון, מיותר ומושחת עד היסוד — הניחה לאנשיה לחרוץ לשון, ולא סילקה אותם ברגע פירסום הדליפה.

האם זה רק מיקרה שהפירסום הבוגדני הזה, המסכן את העברת היהודים מאתיופיה לישראל — בא דווקא בביטאון גוש־אמונים, הביטאון הלאומני ביותר במדינה, המתיימר להיות התגלמות הציונות הצרופה?

בצדק הישווה אחד מיהודי אתיופיה, שרואיין בטלוויזיה, את הפיטפוט המחפיר עם מעשה דומה של משה דיין — שגם הוא היה רודף־פירסומת חולני — כאשר גילה לפני שבע שנים באירופה את קיום המגעים עם ממשלת־אתיופיה, ובכך גרם לסגירת ברז־ההגירה.

המסקנה? אין מסקנה. אפשר לטפל בחולה־רוח אחד. איך אפשר לטפל במערכת שלמה, שלקתה במחלת־נפש?

■ ■ ■

ה מיבצע עצמו גרם השבוע לגל של התרגשות, שהציף את המדינה כולה.

נדמה לי שיש בהתרגשות זו נימות שאינן נוגעות לבעיית יהודי אתיופיה, אלא לבעיות יהודי ישראל.

אחרי שנים של תיסכול ואף יאוש, כשהיה נראה כי האידיאלים של המדינה שקעו בבוץ של לבנון ובביצה של הבורסה, קורה משהו הקשור באידיאל.

אחרי שפשתה בלבבות ההרגשה כי למדינה זו אין עוד תכלית וטעם, קורה משהו שמעניק למדינה יעד ברור. ולא סתם תכלית. אלא דווקא התכלית המקורית, שעמדה לנגד עיניהם של מייסדי המדינה: הצלת יהודים הנתונים בסכנה.

זהו מיבצע חד וחלק. יהודי אתיופיה היו נתונים בסכנה ממשית של מוות ברעב. באתיופיה מתחוללות כמה מילחמות־שיחרור או מילחמות־אזרחים, שהיקשו עוד יותר את מצב היהודים. בעזרתם של יהודי העולם וגורמים בינלאומיים אורגן מיבצע־הצלה המוני. חשיבות קיומה של ישראל העצמאית, כמדינה בעלת זרועות ממלכתיות וכארץ־מיקלט, הוכחה בעליל.

אחרי שנים של ניצול־לרעה של המילה „ציונות" בפי פאשיסטים יהודיים, דמגוגים לאומניים ונובלים למיניהם, בא מיבצע זה ומזכיר את הסיבוך האמיתי של המילה.

על כך אפשר היה לברך.

אפשר לשמוח גם מפני שקשה לדמיין אנשים נחמדים יותר מאשר בני שבט זה. העם האתיופי כולו ידוע בעולם כעם אהוב, אינטליגנטי ויפה במיוחד. הגברים, הנשים והילדים, שהופיעו השבוע על מירקע הטלוויזיה, תואמים תיאור זה. אי־אפשר היה שלא לאהוב אותם.

זוהי אהבה ממבט ראשון.

השאלה היא: מה יקרה במבט השני?

■ ■ ■

א ני מודה ומתוודה — אני מלא דאגה לגבי עתיד היחסים בין יהודי אתיופיה והציבור האמור לקלוט אותם.

השבוע דובר הרבה על הצורך שלא לחזור על השגיאות שנעשו לפני דור, כאשר באו ארצה המוני היהודים מתימן, מעיראק, ממארוקו ומשאר „ארצות האיסלאם".

ובאותה הנשימה עצמה חוזרים בעלי־האזהרה על אותן השגיאות עצמן.

כי השגיאות אינן נובעות מרצון רע ומודע, אלא מן המנטליות של בעליהן.

הם לא השתנו מאז, ועל כן גם התנהגותם אינה שונה.

וכשם שהזהרתי מפני השגיאות אז, כאשר אך החלה „קליטת" העולים ההם, כן אני רוצה להזהיר עכשיו, כאשר נראה לי שאותו סוג של „קליטה" חוזר על עצמו.

בוודאי, רוצים לתקן. מנסים לתקן פרט זה או אחר. אך אין מתקנים את העיקר — מפני שכלל אין מבינים את העיקר ואין רואים אותו.

מעציב להיווכח כי בניהם של עולי מארוקו ועיראק, קורבנות ה„קליטה" מאז, נמנים עתה עם ה„קולטים", ואינם נוהגים אחרת מאשר האשכנזים לפני דור, שאותם הם ממשיכים לקלל על אותן השגיאות עצמן.

■ ■ ■

ב מה היתה טמונה ה„שגיאה" לפני דור? מה גרם אז לאסון, שמנע את התאוותה של חברה ישראלית בריאה?

פשוט מאוד: הקולטים בזו לנקלטים. הם לא היו מובנים לקבלם, על תרבותם, כשווי־ערך.

הם ראו בבאים ממארוקו שוכני־מערות, אנשים פרימיטיביים, תת־אנושיים, שיש להנחיל להם את ה„תרבות" האשכנזית האירופית — החל במיקלחת וכלה בבטהובן.

היתה זאת גישה קולוניאלית מובהקת. היא הזכירה את שירו של רודיארד קיפלינג על „חובתו של האיש הלבן". האיש הלבן מביא את התרבות לאיש החום והשחור והצהוב, ותוך כדי כך הוא גם עושק אותו קצת ומנצל אותו קצת.

זה כבר טמון בעצם המושגים „קולטים" ו„נקלטים".

ה„נקלט" צריך לקבל את מושגי ה„קולט". הוא צריך להקשיב לו, ללמוד ממנו, לחקות אותו.

זהו רחוב חד־סיטרי. מובן מאליו שאין ל„קולט" ללמוד דבר מן ה„נקלט". אין הוא צריך להקשיב לו.

ה„נקלט" הוא אילם. ה„קולט" הוא חרש.

ובזה יש סכנה גדולה.

■ ■ ■

מ סחידים אותי הדיבורים הרמים של קריינים מדושני שביעות־רצון־עצמית על „ההלם הגדול" על „הקפיצה הגדולה" של יהודי אתיופיה מ„תקופת־האבן לתקופה המודרנית", על פני „2500 שנים".

איזו קפיצה?

בוודאי, בחבלים מסויימים של אתיופיה לא היו להם מכשירי־חשמל, מאותם שהישראלי המצוי רואה בהם את חזות הכל, עד שהפכו מדחום של הכלכלה הישראלית.

לא היו מעליות. לא היו מים זורמים בברזים. לא היו מכונות־כביסה ומכשירי־טלוויזיה. לא היו תרופות מודרניות. לא היו רמזורים.

אז מה?

גם בושמן ממעבי הג'ונגל יכול ללמוד את כל אלה בשבוע אחד, כמו סוכן־הביטוח ועקרת־הבית המצויים בישראל. אלה אינם יודעים איך פועל החשמל וכיצד מתפקדת המכונית. הם רק יודעים ללחוץ על המתג ליד הדלת ולסובב את מפתח המתנע במכונית. ביג דיל.

פלאים אלה של הטכניקה המודרנית הם דברים חיצוניים. אמנם, הם הומצאו כתוצאה מהתפתחותה של תרבות מסויימת, אך אין הם מהווים תרבות כשלעצמם.

בני אתיופיה ילמדו אותם כפי שלמדו אותם בני מאראקש ובצרה, וכפי שלמדו אותם לפניהם בני פשמישל ופלונסק.

אין בכך שום סיבה להתנשאות.

אם לא יובן הדבר בעוד מועד, יהיו ל„קליטה" זו תוצאות חמורות. בדיוק כמו בפעם הקודמת.

■ ■ ■

ס צנה אופיינית בטלוויזיה: ה„קולט" שואל את הבאים אם הם יודעים עברית. אלה עונים לו: „אמהאריתי" הקולט חוזר על שאלתו, ומקבל את אותה התשובה. אין הוא מבין אותה. מעולם לא שמע על עצם קיומה של השפה האמהארית — שפה שמית עתיקה ומכובדת, אחות לשפה העברית והערבית, שפת־המדינה בחלק גדול של אתיופיה.

מה אפשר לצפות מ„קולט" שאינו טורח להתעניין בשפת ה„נקלטים", והמתעלם ממנה בבוז תהומי?

בני אתיופיה אינם מביאים עימם רק שפה. הם מביאים עימם תרבות חיה של אלפי שנים. מסורת. השקפת־עולם. סיגנון, דרכי־התנהגות, שירה, רת.

ברור כבר עתה כי אין מיסדות־הקליטה מתכוונים להתחשב בקיומם של כל אלה, ולא כל שכן להתייחס אליהם בכבוד.

הדבר בולט ביותר בשטח הרת. מפני שזהו השטח שזכה השבוע באיזכור הרב ביותר, בעיקבות היחס המחפיר של המימסד הדתי אל הבאים.

אומרים שהאתיופים הם „רתיים". לכן הועברו למוסדות „רתיים", בליווי הצהרות חסודות המגלות את עומק ההבנה של הקולטים. הם צולמו בחברת הרב המשוגע־לפירסומת של מיגדל־העמק.

אבל לדת של האתיופים אין שום קשר לרת הקנאית והטורפת של האשכנזים האלה, וגרוריהם הספרדיים. יתכן מאוד שהיא רחוקה יותר מישיבת־הסדר מאשר מחדר־אוכל של קיבוץ חילוני.

גם זה ניכר היטב בטלוויזיה. האתיופים באו אלינו גלוויי־ראש. אבל כאן כופים עליהם את הכיפות. בעבור כמה ימים הם נראים כמו המארוקאים הקטנים והאומללים, שנשלחו לפני דור ללי־מודי־כפייה במוסדות דתיים, שאותם שנאו מעומק נישמתם. רבים מהם יושבים כיום כדיירי־קבע בבתי־הסוהר.

הדוברים הצעירים של עולי־אתיופיה, שהופיע בטלוויזיה, והנראים לי אינטליגנטיים יותר מאשר בעלי־שיחם, דיברו בצורה מנומסת.

הייתי מתרגם את דבריהם לקריאה בוטה יותר: „ריבונו של עולם, הניחו להם לנהל את ענייניהם בעצמם! הקשיבו להם. לכל הרוחות! אולי יש להם מה להגיד? אולי יש להם דברים חשובים להעניק? אולי הם עולים עליכם בכמה מובנים, כשם שאתם עולים עליהם במכשירי־חשמל? אולי יכולה החברה הישראלית הגסה, הווולגארית, האלימה והברוטאלית ללמוד משהו מאנשים נעימי־הליכות אלה, בעלי החיוך, חסרי התוקפנות?

„אולי יכולה להיות כאן השפעת־גומלין מבורכת? אולי הם יכולים לעזור להפוך את החברה החד־מימדית הזאת, החד־דתית והחד־גיזענית, לפסיפס עשיר, ציבעוני, רב־דתי, רב־תרבותי ובלתי־גיזי עני?"

■ ■ ■

ה הדברים אינם נאמרים, ואילו נאמרו (כפי שנאמרו השבוע פה ושם בחצי־פה) לא היה איש מקשיב.

לכן אני חושש.

אני חושש שההתלהבות הראשונה של הקולטים והנקלטים תחלוף במהרה, ושבמקומה תבוא המצי־אות הישראלית הישנה והמוכרת.

אני חושש שאחינו החדשים האלה, שחורי־העור, יפלו חיש־מהר קורבן לגיזענות היומיומית שלנו.

שצבע־העור שלהם יחצוץ כמסך־ברזל בינם ובין שכניהם. שיתפשטו דיעות קדומות, כגון „יש להם המון מחלות מדבקות" או „הם לא משלנו".

שיהיה קשה להם להתרועע עם בחורות ישראליות ובחורים ישראליים, קל וחומר להתחתן איתם. שהם יצטרכו להסתגר בינם לבין עצמם, שתיוולד זרות, ואחר־כך שינאה.

שתישבר תרבותם. כשם שנשברה תרבות בני־תימן.

שהדור הבא יגדל בארץ כשהוא מנוכר. זר. מלא טינה סתומה, ועל כן אנטי־חברתי.

כל זה נקבע כבר בעצם הימים האלה.

אני מקווה שבעוד 30 שנה לא יקרא מישהו שורות אלה ויאמר: זה היה נכון. כפי שאני קורא כיום דברים דומים שכתבתי לפני 30 שנה.

■ ■ ■

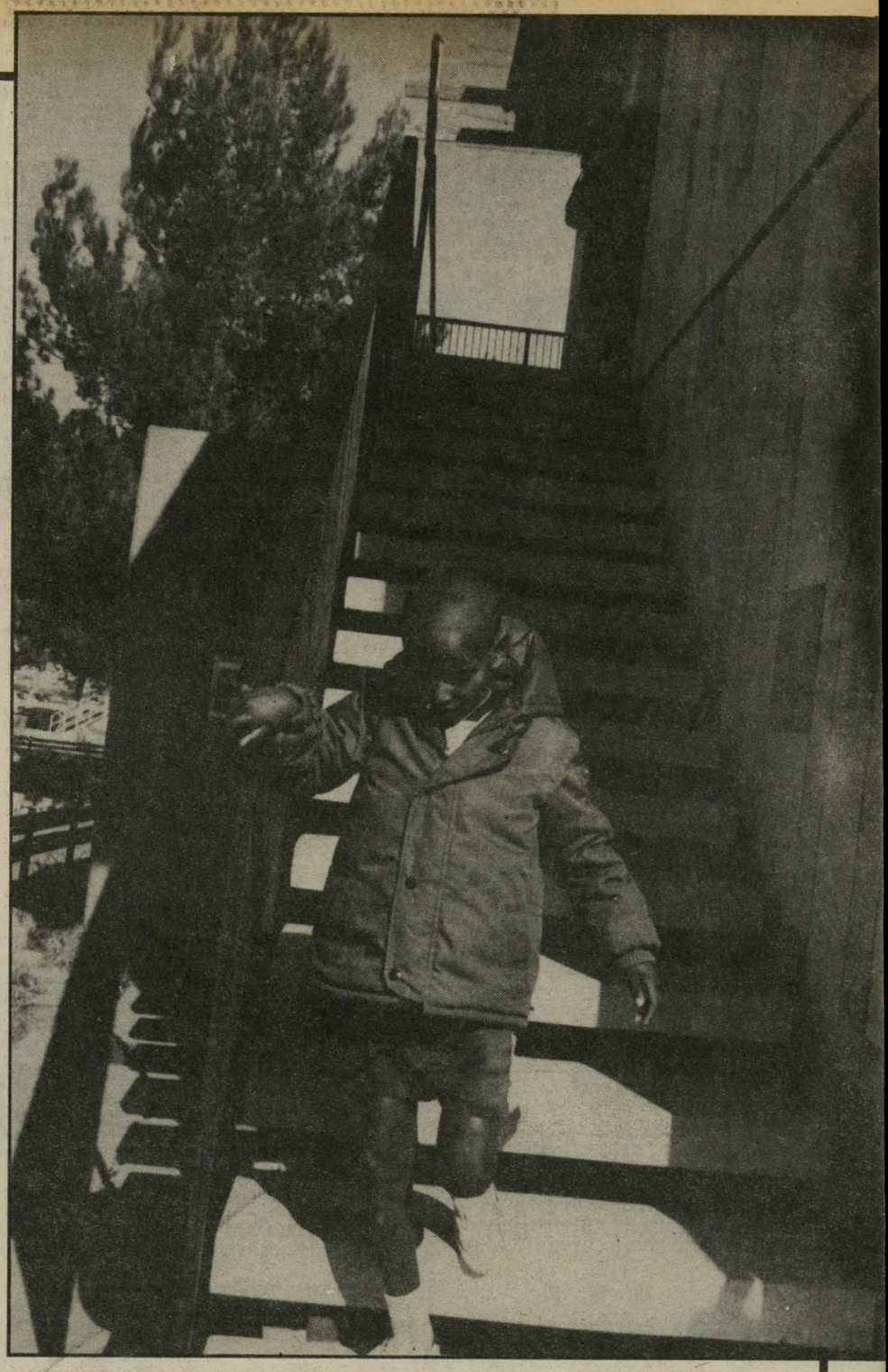
פ עם היו האידיאלים ממלאים את חייו של דור. כיום הופכים האידיאלים ל„אירועים תיקשורתיים" קצרצרים. מזון להצ־הרות של פוליטיקאים, נושא לכתבות כתובות ומשודרות. מה שמרגש ומעניין היום, הופך תוך כמה ימים ל„ישן" ול„משעמם".

אני מקווה שזה לא יקרה לאנשים סימפאטיים אלה. שהם לא יימחצו בחיבוק־הדוב של פוליטיקאים ועיתונאים. בעזרת „מוס־רות קליטה" למיניהם.

אחרי שהועברו לאדמה זו, הבה נניח להם להכות שורשים ולפרוח כאוות־נפשם!

מאת אורי אבנרי

שחור זה יפה!

הבית החדש. אחר־כך רצה הביתה להכין ארוחת־צהריים לארבעת ילדיה, ובערב חזרה שוב למרכז־הקליטה: „הם כל כך נחמדים!" אמרה שוב וחייכה כלפי האתיופים, כשהיא מעבירה ליטוף של ארנות על ראשו של אחד מהם.

„הם באו מעולם אחר לגמרי," המ־שיכה, כשהיא כמו מצטטת את כל דיברי־ההבל שנכתבו בעיתונים. „הם פרימיטיביים וצריך ללמד אותם הכל מההתחלה." היא שאלה את הילדים לשמותיהם ורשמה אותם על פתק, כדי שלא תשכח את השמות המוזרים וה־חדשים לאוזנה.

ממול, על ספסל כתום אחר, מרחק כמה מטרים מגאולה ומן הילדים, ישב איש מבוגר, גבוה ונאה. הוא נעל נעלי־התעמלות לבנות, גרביים צחורות, טרנינג אפור והיה עטוף גם הוא בדובון כחול. הוא חבש את כובע־הדובון לראשו, כאילו כדי להסתתר מהסביבה. גופו היה רכון קדימה, בידו האחת הח־זיק עט ובשניה פיסת־נייר מקומטת. הוא היה מנותק לגמרי מסביבתו.

ניגשתי. בשקט. מאחוריו והצצתי מעבר לכתפו, על פיסת־הנייר הקטנה. לא האמנתי למראה עיניי. האיש פשוט ישב וכתב. אחרי כל התיאורים הדר־מאטיים והמפורטים בעיתונים, בהם נכתב שוב ושוב בצורות שונות ומשו־נות, שאנשים אלה הם פשוט בורים, הנה ישב לו אחד מהם ורשם לעצמו רשימות. עיניו היו עצובות כשהרים אותן לעברי וקרא לי מה כתב. מילים ראשונות בעברית: שלום. אוטו, תודה. אחר־כך היו כתובים בשורה, באותיות מוזרות הנכתבות משמאל לימין, שמות ארבעת ילדיה של גאולה, הסומכת שלו.

השם והכתובת על פתק צהוב

א מרתי לאחת הסומכות שהיו במקום שהם כן יודעים לקרוא בדיוק ידעו מה לעשות וכיצד להתנהג בארץ המשונה, אליה הגיעו לפני ימים מעטים בדרך־לא־דרך.

הם כל כך נחמדים

ג אולה, שקיבלה על עצמה להיות סומכת לשתי מישפחות אתיופיות, ישבה על ספסל כתום, כש־לפניה שלוש שקיות ניילון גדולות מלאות בבגדים שאספה למענם. לידה ישבו, בצפיפות, ארבעה ילדים בגילים שונים (5 עד 14). לכל אחד מהם היתה מכונית־צעצוע ביד. גם הם חיכו כדי להיכנס לרופא.

גאולה, שאינה דוברת אמהארית, ישבה והסתכלה בבני־טיפוחיה. היא לא ידעה מה לומר ואיך לומר, לכן רק חייכה אל העיניים הגדולות והמת־ענינות של הילדים, שלא פסקו מ־להביט בה. מפעם לפעם ליטפה ראש מתולתל ואמרה: „איזה מתוקים."

גאולה הסבירה לי על האתיופים. היא סיפרה שהם אינם יודעים כלום, אינם מבינים איך להשתמש בכירת־הגאז ובבית־השימוש. היא אמרה שעמדה יום שלם ולימדה אותם מה לעשות בבית. בידה היתה חבילה של נייר טואלט. „לימדתי אותם לקנח את האף בנייר," אמרה בגאווה. „קודם הם

מאת
ענת סרגוסטי

היו מנקים את האף בבגד שלבשו וזה היה נורא."

מאוחר יותר, כשאחד הילדים שב־חסותה העז למחות את אפו אל המיד־רכה, התקוממה גאולה, קמה לקראתו ואמרה בכעס: „אסור! לא!" ונתנה לילד קצת נייר טואלט ורוד.

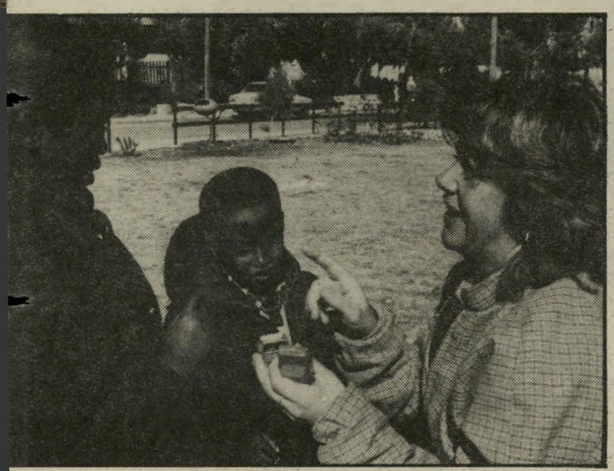
גאולה דיברה עליהם באהבה, כמו שמדברים על חיית־שעשועים קטנה ונחמדה. היא סיפרה שיום קודם, כאשר הגיעו למרכז־הקליטה, קיבלה אותם בבוקר, היתה איתם עד הצהריים, כש־היא משתדלת ללמד אותם את אורחות

הכל התייחסו אליהם כאל צעצועים ובעיני ה„סומכות" הם „פרימיטיביים" וגם „חמודים"

ל ד ג'ינג'י, בעל אף קטן ומנומש, לבוש בג'ינס משופשף ובסוודר כחול, נשען על מכונית חנוה והביט דרך זוג מישקפיים עבות, משתאה. הוא הסתכל בקבוצת הילדים האתיו־פים שחומי־העור, ששיחקו בצעצועי־פלסטיק ובכדור ישן על הדשא הירוק. הוא הסתכל בהם שוב ושוב נדהם. לבסוף אמר, ספק לעצמו ספק לסביבה: „במשך הזמן הם יהפכו גם ללבנים."

המידרכה הצרה ליד המירפאה במרכז־הקליטה במבשרת־ציון המתה אדם. קבוצה גדולה של עולים, שהגיעו ערב קודם למרכז־הקליטה, עמדה וחיכתה בשמש חורפית של ארץ־יש־ראל, כדי להיכנס לרופא לבדיקה יסודית. ילדים ומבוגרים, עטופים כו־לם כמעילי דובון חמים כחולים, מתחת לדובונים לבשו טרנינגים חדשים ונע־לו נעלי־התעמלות משובחות.

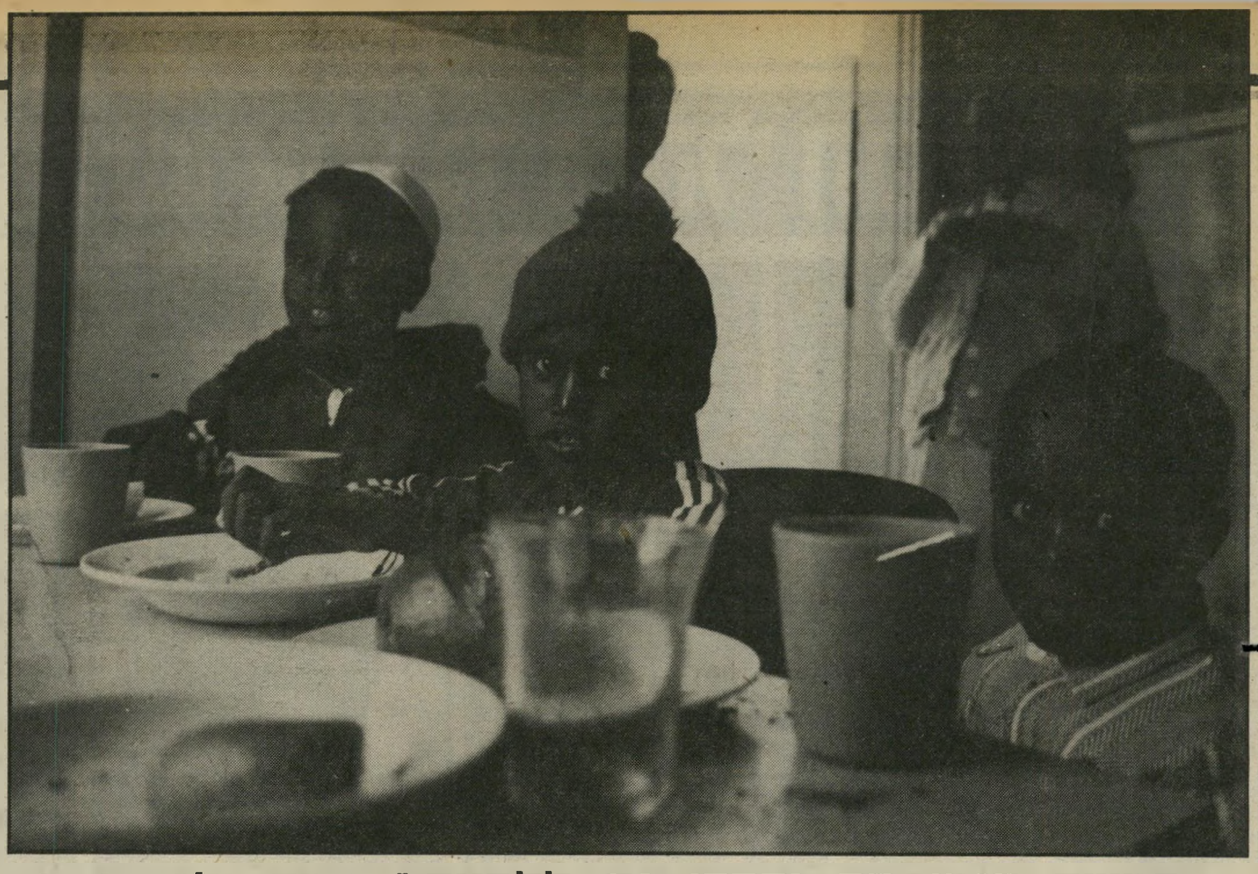
המבוגרים ישבו בשקט. בצניעות, כשמבטם מושפל למטה. מעת־לעת הרימו עיניים גדולות ושחורות ובחנו בסקרנות את הסביבה החדשה ואת המהומה שברחוב. הם היו נבוכים, לא־

„שפת האבן" כך כינתה אחת הסומכות את השפה האמ־הארית, כשראתה שהעולים יודעים קרוא וכתוב. בתמונה, מלמדת הסומכת גאולה שני ילדים מילים ראשונות.

בלי שפה ילד אתיופי (מימין) שבא לארץ לפני כמה ימים בלבד, משחק כדור עם ילד ישראלי ותיק. הילדים היהודיים לא נזקקו לשום שפה. הם הבינו מהר מאוד אלה את אלה.

„במשך הזמן הם יהפכו גם ללבנים!" אמר ילד ג'ינג'י, במרכז־הקליטה במבשרת־ציון, כשראה אותם לראשונה

שעת־הצהריים הגיעה. ילד־השכונה גמרו את לימודיהם בבית־הספר ומיהרו לבוא אל רחבת־הדשא שבמרכז. הם זרקו את ילקוטיהם על אחד הספסלים והתנפלו מייד על הילדים האתיופים ההמומים. „איזה חמודים! איזה מתוקים! איזה יפים! יו, תראו אותם איזה מתוקים."

הילדים האתיופים היו חסרי־אונים ולכתוב, ואולי הם לא כל כך בורים כפי שתיארו אותם בעיתונים, והיא הגיבה בביטול ובזילזול: „זו שפת־האבן!" אחר־כך סיפרה לי גאולה שהאבא הוא אלמן, אשתו נפטרה לפני כמה חודשים. עוד כשהיו באתיופיה, והוא נשאר מטופל בארבעה ילדים קטנים ובנכדה אחת. בתו הגדולה מאושפזת בבית־החולים, חולה במלריה.

מישפחה אחרת, שגמרה את הברי־קה אצל הרופא, ירדה למטה במדרגות, לאט־לאט, כמו מתרגלים לצורת בניה חדשה כזו. הילדים הקטנים אחזו במע־קה בשתי ידיים, כשהם מורידים בזהי־רות רגל אחרי רגל במדרגות הגדולות לרגליהם הקטנות והרקות. האמא ירדה אחריהם, נושאת בזרועותיה תי־נוק בן כמה חודשים, עטוף בסוודר צהוב בהיר. האבא ירד בסוף. על רש מעיל הדובון שלו היה מוצמד פתק צהוב בסיכה ובו היה כתוב שם המיש־פחה, מיספר הבלוק ומיספר הדירה בה הם גרים, בעברית כמובן. מלמעלה ליווה אותם במבטו עולה וותיק ששימש כמתורגמן במרפאה.

הם הגיעו למטה והתיישבו על הגדר הקטנה בצד המידרכה, מחכים. ישבו בשקט, לא הוציאו הֶגה מפיהם. היה נוח להם להסתתר בתוך הדובונים הגדולים והעבים, עם הכובע על הראש.

על המידרכה עברו כל הזמן אנשי השכונה הסמוכה שבאו לראות את הפלא. אלה עמדו והסתכלו בעיון ב־אתיופים. הילדים לא חשו במבטי־ה־סקרנות, המבוגרים היו נבוכים והת־ביישו מאוד. הם השפילו מבט וכמו התכנסו בתוך עצמם.

מישפחה נוספת נראתה צועדת באותו מעלה הרחוב, לכיוון המירפאה. האבא, בחור צעיר, אף קטן וחד, עיניים שחורות, שיער מקורזל, הלך בראש, אחריו צעדו חמישה ילדים בגילים שונים, בהבדלים של שנה או שנתיים ביניהם, ולבסוף צעדה האמא, מיטפחת ציבעונית מכסה את ראשה, שהיה כימעט קרח. היא לבשה שימלה ממנה צצו זוג רגליים דקות בנעלי־התעמלות לבנות ובוהקות. הם הגיעו לפתח המרפאה וישבו לחכות בשקט, ליד כו־לם.

האבא הצעיר נעמד בצד, הוציא מכיסו נייר־מחברת תלוש ועט וכתב כמה מילים משמאל לימין. עוד אחד שיודע קרוא וכתוב.

טרמפ על הסבל ילדה שגמרה את לימודיה מיה־רה לבוא אל הרחבה בה היו מרו־כזים האתיופים. היא הביאה איתה את אופניה והרכיבה על הסבל ילד אתיופי קטן, שכיפה לבנה גדולה כבר מעטרת את ראשו. האתיופים מהווים אטרקציה במבשרת־ציון וילדים רבים באים לשחק עם האתיופים הקטנים, כשהם גומרים את לימודיהם בכל יום בצהריים.

כדור. הילדים האתיופים, שהיו קצת מבוהלים ולא מבינים בהתחלה, התחילו לאט־לאט ליהנות מהעניין ונכנסו למישחק עם כל הראש. אחרים מביניהם, אלה שלא כל כך אהבו את גרירתם, חיכו להזדמנות נאותה ונמ־לטו בחזרה אל זרועות הוריהם המר־כרים.

שמות חדשים

את החונכות, שישבה בסמוך, סיפרה לנשים אלה איך הגיעו האתיופים לארץ לפני כמה ימים. „הם לבשו רק גלביות בצבע לבן. לא בדיוק לבן, אולי פעם זה היה לבן. דבר נורא." הנשים שמעו כשהן ממשיכות להס־תכל בקבוצת האתיופים שלידן ו־מנידות את ראשן בצער. אחר־כך מיהרו לאוטובוס ונסעו הביתה. בבית בטח יספרו לבעל שראו את האתיופים החדשים ושהם פרימיטיביים ולא יודעים כלום, אבל נורא מתוקים.

המישפחה „של" גאולה גמרה את הבדיקה אצל הרופא. „כולם בריאים!" הודיעה בשימחה כשירדה למטה ב־מדרגות, אוחזת ילד בכל יד. „אני כבר מחכה לרגע שאוכל לקחת אותם אליי הביתה להתארח."

אצל הרופא קיבלו הילדים והאבא שמות ישראליים חדשים, וכשהתחילו לצעוד לכיוון הדירה שלהם, שיננו אותם בינם לבין עצמם. „אלון." אמרו והצביעו על הקטן שבחבורה והוא חייך אל אביו חיוך רחב של אהבה ושימחה. „אפרת!" אמרה אחת האחיות כשהיא מצביעה על עצמה. השם נשמע זר בפיה. „תרצה!" ניסתה לומר שם נוסף והראתה על אחותה הקטנה.

ארבעה ילדים ואבא התחילו לצעוד בשביל לכיוון הבית החדש שלהם. גאולה הובילה. היא נכנסה לסופרמר־קט הסמוך וחזרה כשבידה ארגז מלא מיצרכי־מזון. „שתדעי שהסוכנות רא־גה שלכל מישפחה יהיו כל המיצרכים הדרושים בבית. לא חסר להם שום דבר של אוכל." היא הסבירה. היום קנתה רק דברי־חלב ולחם טרי. זו מישפחה

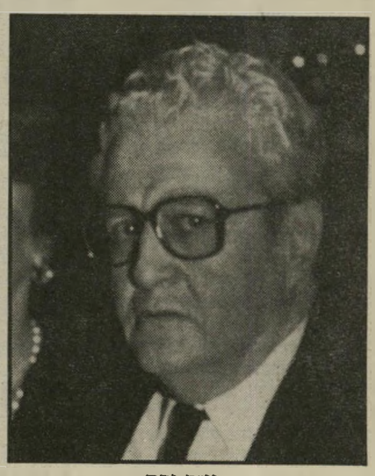
(המשך בעמוד 50)

איתו סיבוב נסיעה על המידרכה. הילד היה כמעט בגילה והיא, כמו מתוך אינסטינקט, דיברה אליו כמו שמדב־רות דודות אל תינוקות, בטון בכייני ותינוקי.

הילדים הישראליים שמחו בצעצו־עים החיים שנקרו אל סביבתם. הם טילטלו אותם הלוך ושוב, על אופניים, על קורקינט, גררו אותם למישחקי־מול התנפלות המונית זו של הילדים הלבנים המוזרים. הם קצת התביישו בהתחלה, אבל לא יכלו לומר מילה. תוך זמן קצר הפך הדשא למיגרש הומה. כולם שיחקו בכדור עם כולם. ילדה זריזה רצה והביאה זוג אופניים. היא לקחה ילד אתיופי קטן, כמעט חטפה אותו מאמו הנדהמת, הושיבה אותו על הסבל של האופניים ועשתה

מדינת־ישראל נגד מנהלי הבנקים

פתב־אישום

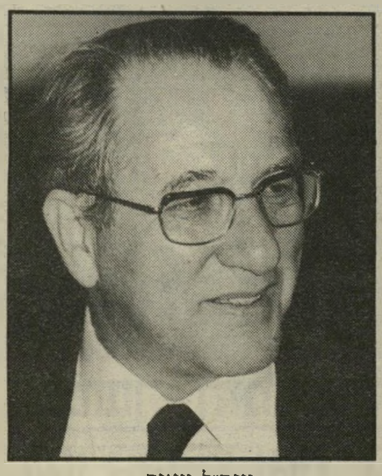
יו"ר יפת
בנק לאומי

יו"ר גזית
בנק הפועלים

יו"ר רקנאטי
בנק דיסקונט

מנכ"ל מאיר
בנק המיזרחי

אין צורך בשום ועדת־חקירה. מינוי ועדה בא להשיג מטרות שליליות בלבד: לדחות את כל העניין עד עבור זעם הסערה הציבורית, לה־ציל את מנהלי־הבנקים ואת הפקידים הבכירים, להטביע את כל העניין בים של מילים.

אין זה פלא שכל האשמים בירכו השבוע על ההחלטה להקים ועדה. רווח להם. העניין נדחה — ובינתיים יבואו סערות אחרות ושערוריות חד־שות, שישכיחו את שערורית ה־מיליארדים.

אין צורך בוועדת־חקירה, מפני שאפשר להגיש כתב־אישום נגד כל המעורבים בפרשה, מלבד שרי־האוצר הנהגים מחסינות פרלמנטרית. להלן א־פרט את פרטי־האישום בכתב־אישום אפשרי.

חוץ מזה מוסמכים הנגיד או המפ־קחת על הבנקים, לפטר את מנהלי־הבנקים, כפי שאראה להלן.

מעבר לזה מתעוררת השאלה אם אין צורך להלאים את הבנקים, אחרי שמשלם המיסים אולץ לקבל על עצמו את חובות המיליארדים שהמדינה התחייבה לכסות.

פרשת המניות הבנקאיות היא כולה פרשה של תרמית, מבחינה מוסרית, כלכלית ופלילית כאחת.

בפשטות: כאשר מוסד מנפיק מניה, הוא משתף את בעל המניה ברכוש החברה. המניה אינה אלא תעודת־בעלות על חלק מרכוש החברה. מחיר המניה בעת ההנפקה צריך להתאים לחלק היחסי ברכוש החברה.

קורה שמניה מאבדת את הקשר הריאלי עם הרכוש שהיא מייצגת, בגלל מישחק של היצע וביקוש ב־בורסה. זה כשלעצמו חוקי. אבל כאשר החברה עוסקת בתרגילים כדי להגדיל באופן מלאכותי ומניפולטיבי את מחיר המניה, עד שאין כל קשר בין מחיר המניה והרכוש שהיא מייצגת, נכנס יסוד של תרמית. כאשר עושים זאת בנקים שמנהליהם יודעים בעליל שמ־חיר המניה בשוק אינו משקף את הר־כוש הריאלי, זוהי תרמית חמורה. כא־שר פקידי הבנק דוחפים את המניות לידי לקוחות תמימים, בהשראת המנ־הלים שלהם, הרי התרמית היא כפולה ומכופלת. וכאשר מדובר על מיליארדי דולארים, וזה מגיע לאסון לאומי — התרמית זועקת לשמיים.

● סעיפי האישום

מנהלי הבנקים שבהסדר — כל־אחד בנפרד ואולי כולם יחד תוך קשירת קשר — ידעו כי הם מוכרים ללקוחות ניירות שמחירם עולה עשרות מונים על ערכם האמיתי,

מאת
אמנון זכרוני

כלומר ערך הרכוש של הבנק המיוצג על־ידם. הם גם ידעו שהם מסכנים את עצם קיום הבנקים, מפני שעלול היה להיווצר בכל רגע מצב שבו לא יוכלו לממש את הבטחתם לפרוע את התחיי־בויותיהם כלפי ציבור המשקיעים. כלומר הבנקים יהיו במצב שבו לא יוכלו להחזיר את הכספים שהושקעו במניות בצירוף הרווח המובטח.

על פי חוק ניירות ערך, 1968, צפוי לשלוש שנות מאסר, או קנס כספי, מי שעבר את העבירות הבאות:

● הניע — או ניסה להניע — אדם לרכוש או למכור ניירות־ערך בהב־טחה, בתחזית או בכתב, או בדרך אח־רת, ביודעו — או שהיה עליו לדעת — שהן כוזבות או מטעות, או ב־העלמת עובדות מהותיות, וכן:

● מי שהשפיע בדרכי־תרמית על תנודות־השער של ניירות־הערך, בכך שטען לפני הציבור שהמניות שוות את מחירן וצפויות לעליה בלבד, ושבכל מיקרה תמיד יירכשו על־ידי הבנקים או מקורביהם.

לפי חוק החברות אסור לחברה לתת במישרין או בעקיפין סיוע כספי, בהלוואה או בערבות, לשם קניית מ־ניותיה או בזיקה לקנייה כזו.

בכך שהבנק הילווה כספים לחב־רות־בת או לחברות משולבות, או למ־קורבים אחרים, כדי שיקנו את מניו־תיו, כל זה כדי לשמור על מחירן, או להגדילו, ביודעו שהמחיר מופרז, כשהביטחון היחידי הוא אותן המניות ששוויין האמיתי פחות מהסכום שניתן כהלוואה, הוא עבר על סעיף 139 א' לפקודת החברות.

חשוב לציין שבמיקרה זה לא נת־קיים חריג של מתן־הלוואה במהלך עסקים רגיל משום שברור שבנק, כ־מהלך עסקיו הרגיל, לא יתן הלוואה כנגד ביטחון הנופל בשוויין האמיתי מסכום ההלוואה.

הבנקים ומנהליהם ביצעו עבירות על סעיף זה גם כשההלוואות ניתנו ללקוחות לאותן מטרות, כשהביטחון היחידי להלוואה הוא המניות בעלות המחיר המנופח.

המישטרה יכולה לגלות בנקל שב־הרבה מיקרים ניתנו הלוואות בתנאים מועדפים, מבחינת ריבית והעדפות אחרות, ללא שיעבוד כל המניות — כדי להגביר את תאוצת המכירה ולדחוף את מחיר המניות כלפי מעלה.

עבירה על חוק החברות גוררת בעיקבותיה קנס כספי.

אם נשוב ל־סעיפי האישום של "חברי שלפי סעיף 14 ב' (א'), חבר־דירקטוריון או מנהל־עס־קים של הבנק, אשר ביודעין עשה בעיסקי הבנק בדרך ש־סגרה ביכולתו לקיים את התי־חייבויותיו, דינו מאסר עד אר־בע שנים.

בסיסקה הבאה (ב') חבר־די־רקטוריון או מנהל־עסקים של בנק, אשר ביודעין עשה ב־עיסקי־הבנק בדרך שסגעה ב־ניהול התקין של עסקיו, צפוי לשנת מאסר.

בסיסקה הבאה (ג') בנק שעבר על הוראת "סקודת החב־רות" לעניין ניהול־הספרים, די־נו קנס כספי. כל מורשה־חתי־מה, שהשתתף במעל בביצוע העבירה, וכל מי שהיה באותה שעה חבר־דירקטוריון, מנהל־עסקים, חשב ראשי או יחיד של הבנק, צפוי למאסר עד שני־תיים, אלא אם כן יוכיח שהע־בירה נעברה שלא בידיעתו, או שנקט בכל האמצעים לשמירת ההוראות.

ברור שהבנקים מנהלים כיום ספרים שלא כחוק, כי המניות שהן בטוחות להלוואות מופיעות במאזני הבנקים בערכים המנופחים הכוזבים.

גילוי:
בכירים הזהירו!

על־פי מידע פנימי חסוי שברשותי הרי שבכל בנק, מה־בנקים שבהסדר, היה לפחות צדיק אחד בסדום, שהתריע בפרוטוקול כנגד הוויסות המ־ניפולטיבי.

הדברים נאמרו במפורש בישיבות הנהלה במשך זמן, גם כאשר האווירה הכללית בצי־בור היתה רגועה, והמניות רצו כלפי מעלה.

הדברים הבוטים נדחו ולא זכו בהתייחסות רצינית.

חובה על הנהלות הבנקים לפרסם פרוטוקולים אלה. כך יתגלו צדיקי הבנקים וכך יתברר שטענות המנהלים, כי־אילו הם לא ידעו על מה שעלול להתרחש בבורסה, הן זריית־חול בעיניים.

תקדים בן־ציון: בית־המישפט פסק!

באמצע שנות ה־70 דן בית־המישפט העליון בעיירעור שהוגש על־ידי המדינה נגד הבנקאי יהושע בן־ציון, ועיירעור שכנגד שהוגש על־ידי בן־ציון.

בית־המישפט קבע שלא רק אי־כושר מאזני קובע אם חברה נמצאת במצב של פשיטת־רגל, אלא גם חוסר נזילות די בו כדי להביאה עד למצב כזה. בית־המישפט הוסיף שמתקבל על הדעת שאי־כושר פירעון במובן חוסר נזילות מהווה, כשהוא לעצמו, עילה למתן צו־פירוק. "חברה שאינה מסוגלת לשלם את חובותיה, פירוש הדבר שאינה יכולה להמשיך בעסקיה... כך, וביתר־שאת בעיסקי בנקאות, המבוססים על קבלת פיקדונות מן הקהל."

הוסיף בית־המישפט העליון: "ההנחה היא שלא כל המפקידים ידרשו את הכספים בעת ובעונה אחת, כל עוד נשמר אמונם ביכולת הבנק לעמוד בהתחייבויותיו. אבל כאשר אמון זה מתערער, עלול הבנק להגיע עד מהרה למצב של סגירת שעריו, כלומר של פשיטת־רגל... בנק חייב להימנע מעס־קים ספקולטיביים, העלולים לסכן את כספי המפ־קידים... בנק מצווה על מדיניות של פיזור הס־קעותיו... על הבנק להמעיט במתן הלוואות למנהליו ולפקידיו, מהטעם שהלוואות כאלה לא ייבדקו במידת ההקפדה הדרושה."

ברור שבחודשים יוני־יולי 1974 לא היה הבנק מסוגל לסלק את חובותיו השוטפים. אז פנה לבנק־ישראל בבקשת עזרה על־ידי מתן הלוואה. נגיד בנק־ישראל דחה את הבקשה – וכך הגיעו הדברים לתפיסת הבנק על ידי בנק־ישראל.

קובע בית־המישפט: "בנקאי זהיר, חובתו היא לנקוט באמצעים כדי שהבנק שלו יוכל לעמוד גם בימי רוח סערה בלתי מצויים... כבר היו דברים מעולם ששערי הבורסה ירדו וירידה פיתאומית... מה שקרה בפועל לא היה מחוץ לגדר ציפיה סבירה של בנקאי זהיר... המערער שיחק במישחקי־מזל מסוכנים מאוד... העוסק בעיסקות כאלה עלול להיתפס בעת וירידת המחיר..."

השאלה הפשוטה היא מדוע לא יחול דין שווה על כל מנהלי־הבנקים. מדוע לא "יבחנו מעשיהם בא־מות־המידה שנקבעו בפסק־הדין שניתן בעניין יהו"ש בן־ציון, בעבר מנהל בנק ארץ־ישראל בריטניה, שהורשע ונדון לתקופת מאסר ממושכת!

שבהם נרכשו, בעוד ששווים נופל מן השווי הנקוב במאזנים. למעשה חלק מהאקטיב הוא אקטיב פיקטיבי מפני שאין לצפות שהחברות יוכלו להחזיר ולוא גם מחצית מההלוואות שקיבלו כנגד ש׳ערבות המניות.

סעיף 15 לפקודת הבנקאות קובע שכל בנק אשר במזיד אינו מקיים את הוראות פקודת הבנקאות, וכל מנהל־בנק אשר איננו נוקט בכל הפעולות כדי שהבנק ימלא אחרי דרישות פקודת־הבנקאות, או אינו נוקט בכל הפעולות כדי להבטיח נכונותו של דו״ח בנקאי — צפוי למאסר של עד שנתיים.

על־פי חוק־העונשין, טענה עוב־דתית, שהטוען אותה יודע שאינה אמת, או שאינו מאמין שהיא אמת — היא בגדר מירמה.

לדעתי, הבנקים קיבלו מן הציבור כספים במירמה ובניסי־בות מחמירות, וכל האחראים לכך צפויים, על־פי סעיף 415 ל.חוק העונשין״, לעונש עד חמש שנות מאסר.

מנהלי הבנקים ידעו היטב שהסכומים שבהם מוצעות ה׳ מניות למכירה במרמיה מוג־זמת — כלומר שלא בהתחשב בשווי האמיתי — היא טענה עובדתית שיקרית, ועל כן היא בגדר מירמה.

סעיף אחר, 416, קובע שהמקבל דבר בתחבולה או בניצול מכוון של טעות הזולת, אף שהמעשים אינם מגיעים למירמה — דינו שנתיים מאסר.

● הפרת־אימונים

לדעתי, המאזנים של היום אינם משקפים את השווי האמיתי של הבנקים.

מנהלי־הבנקים הציגו במיס־מכים בזיבים תמונת־מצב, ש׳ אישרה להם לקבל כספים מהציבור. עבירה זו דינה עד שלוש שנות מאסר, ואם נעב־רה העבירה בנסיבות מחמי־רות — דינו של הנאשם עד חמש שנות מאסר.

מעבר לזה: מנהלי־תאגיד ומנהלי־עסקים שלו, שעשו ביודעין בעיסקי־התאגיד או בנכסיו דבר הפוגע בי־כולתו של התאגיד לקיים את התי־חייבויותיו — דינו מאסר חמש שנים. כל מנהל שעשה בעיסקי־התאגיד בר־רך הפוגעת בניהול התקין של עסקיו — דינו מאסר שנה.

ברור בעליל שמנהלי־הבנקים, כי־מעשה מכירת המניות שלא על־פי שוויין האמיתי, פגעו ביכולת הבנקים לקיים את התחייבויותיהם. הבנקים אינם יכולים לעמוד בהתחייבויותיהם בזמן הפרעון, כי רכושם אינו מספיק לפרעון ההתחייבויות. והראייה: הם ייאלצו לקבל כספים עצומים מן־שלם־המיסים כדי לעמוד, בבוא הזמן, באותן התחייבויות.

סעיף 420 לחוק העונשין עוסק בעבירה שעובר המשתמש במיסמך מזוייף. סעיף 422 קובע שלגבי שידול במירמה לעריך מיסמך — דין המשדל כדין המזייף.

סעיף 425 קובע שמנהל אשר נהג, אגב מילוי תפקידו, במירמה או בהפרת אמונים הפוגעת בתאגיד, דינו מאסר עד שלוש שנים.

סעיף אחר, 431, גם הוא מתייחס לעניין זה. הוא קובע שהמנצל את המ־צוקה, החולשה הגופנית או השיכלית, חוסר־הניסיון או קלות־הדעת של הזו־לת, ודורש או מקבל תמורה העולה במידה בלתי־סבירה על התמורה המ־קובלת — דינו מאסר שנה.

סעיף נוסף 440, קובע במפורש: הקושר קשר עם זולתו להשפיע במירמה או בהונאה על מחיר־השוק של דבר הנמכר בפומבי, או להונות את הציבור, דינו מאסר עד שלוש שנים.

וזה לא הכל. גם אם המנהלים לא נטלו חלק אקטיבי בכך, הרי שהם אחראים כמי שידעו שאחרים זוממים לעשות מעשה־פשע, ולא נקטו באמ־צעים סבירים למנוע את עשייתו־המע־שים. במיקרה כזה דינו של האחרא־הוא מאסר עד שנתיים ימים. יתכן שסעיף זה חל על נגיד בנק ישראל והמפקחת על הבנקים.

גם לגבי הפקידות הבכירה יש הת־ייחסות בחוק העונשין.

עובדי־ציבור אשר מתוך שימוש לרעה בסמכותם עשו, או הורו לעשות, מעשה שרירותי, הפוגע בזכותו של אחר, הרי שהם אחראים בפלילים וצפויים לעונש של עד שלוש שנות־מאסר. כרור שמי שהתיר את הוויסות או הורה לעשותו — חשוד בעבירה זו.

לפי סעיף אחר, עובד־ציבור העושה במילוי־תפקידו מעשה מירמה או הפרת־אמונים הפוגע בציבור — אף

נגיד מנדלבאום
בנק ישראל

מפקחת־על־הבנקים מאור
בנק ישראל

נגיד־לשעבר גפני
בנק ישראל

אם לא היה במעשה משום עבירה אילו נעשה כנגד יחיד — דינו מאסר עד שלוש שנים.

עובד־ציבור הנמנע במזיד מלמלא חובה המוטלת עליו על־פי דין — דינו מאסר שלוש שנים.

חוק ההגבלים העיסקיים גם הוא שייך לעניין האישומים האפשריים של מנהלי הבנקים. על פי ההסדר הכובל, חל איסור גם לקבוע קו־פעולה.

לפחות מאז חודש פברואר 1983, אחרי פניית האוצר אליהם, הסכימו הבנקים לקבי־עת תשואה אחידה, באשר נקבע שהעליה תהיה בשיעור חודשי של חצי אחוז מעל לעליית המדד. בכך הם הפרו את ״חוק ההגבלים העיסקיים״, ובכך הם ביצעו עבירה על ״חוק ההגבלים העיסקיים״, שהעובר עליה צפוי לארבעה חודשי מא־סר או קנס כספי.

● הוראה בלתי־חוקית

אם אכן נעברו בעליל עבירות כה רבות לאורך שנים סביר פרשת המניות הבנקאיות, איך ייתכן שאיש לא פצה פה, ומי שהיה מוסמך לעצור את הפרת החוק הסיטונית לא פעל?

אחד התירוצים המושמעים היום כפי האשמים הוא שהם פעלו על־פי הוראות־האוצר או הנחיותיו או בהס־כמתו או בידיעתו. לתירוץ זה אין שום חשיבות. אחריות הבנקאים היא קודם כל כלפי לקוחותיהם וכלפי מוסדו־תיהם. אם קיבלו הוראה בלתי־חוקית לבצע מירמה — אסור היה להם לבצע אותה, כשם שחייל חייב לסרב לפקודה בלתי־חוקית. ואם אכן קיבלו הוראה כזאת — הרי נותני־ההוראה הופכים לשותפים למזימה וגם אותם יש להעמיד לדין פלילי.

תירוץ אחר שהושמע הוא כי בחוק מסויים — המתייחס להיטל של מיל־חמת הלבנון — השתמש המחוקק במילה ״ויסות״, ועל כן זכתה השיטה כולה בהכרה חוקית.

גם לטענה זו אין ממש. כי הכרה זו בשלעצמה איננה יכולה להתיר פעו־לות האסורות במפורש בחוקים רבים. השימוש המיקרי במילה ״ויסות״ אינו אומר דבר לגבי נסיבות־הוויסות, קבי־עת מחיר־המניות, המניפולציות שנע־שו בשוק המניות וכן הלאה.

קיים ויסות שהוא חוקי וסביר. הוויסות מותר, וגם מקובל במקומות רבים בעולם, כאשר הוא בא להגן על מניה בפני מניפולציות מלאכותיות — כלומר שהוא משמש בדיוק למטרה הפוכה מזו שהוגשמה על־ידי הבנקים. ויסות מותר לשם שמירה על יציבות־השוק ושמירה על כספי־הציבור. כא־שר יוצאת הנפקה חדשה מטעם גוף רציני, מקפיד החתם (מוכר־ההנפקה) על ויסות. מתי? אם וכאשר נוצר היצע מיקרי, או שנוצר ביקוש מלאכותי. או חייב החתם לספק סחורה כדי למנוע עליית־שערים ומהלך זה בא למנוע את המניפולציות.

ויסות מסוג זה לא יילך לעולם נגד המגמה הכללית בשוק. אם המגמה היא עליה, ירשה הויסות עליה. אם המגמה הכללית היא ירידה, ירשה הויסות ירי־דה.

אבל מה קרה אצלנו?

● ויסות מניפולטיבי

מקובל בעולם שכל בנק חייב שיהיה לו הון עצמי, העומד ביחס מסויים למאזנו. גודל ההון העצמי תלוי גם במדיניות הכלכלית של כל מדינה.

בנק רשאי להשתמש בדרך כלל ב־100 אחוז של הונו העצמי. אך לגבי פיקדונות קיימות הגבלות שונות, גם מטעמי־נזילות וגם לשם הכוונת שוק־ההון לפי המדיניות הכלכלית. למשל כשרוצים להגביל מתן־הלוואות. מקו־בל בכל מדינה, גם כאשר אין בעיות אינפלציה, שבנק חייב להחזיק אחוז מסויים מהונו תחת ידו, מטעמי ביט־חון. כאשר יש מגמה ממשלתית של אי־הזרמת כספים, אומרים שעל פיק־דונות לזמנים קצרים חייבת להיות הפקדה של כ־90 אחוז.

הכסף הוחזק בבנק ישראל או בבנ־קים בחו״ל. בנק־ישראל היה משנה את התקנות לגבי שיעור הנזילות, שחייבים היו לקיים על סוגי־פיקדונות שונים.

לבנקים, יש אינטרס להגדיל את ההון העצמי שלהם, אם על־ידי הנפקות של מניות ואם על־ידי שטרי־הון, שגם הם, למעשה, מניות.

הריווחיות של הבנק תלויה במידה רבה בכמות ההלוואות שהוא יכול לתת. יש לזכור שלגבי כספים שה־בנקים היו אמורים להחזיק בבנק ישראל, היו שיעורי־הריבית נמוכים. לבנקים היתה בעיה של גיוס הון עצמי, בייחוד בתקופה של שפל בשוק־המניות. לפני שהתחילו המניפולציות, מניות הבנקים לא היו מושכות בעיני המשקיעים, כי ריווחי הבנקים איפשרו רק מחיר נמוך.

לבנקים לא הירשו להוציא אגרות־חוב צמודות לדולר או למדד, וגם לא לקבל פיקדונות צמודים. אז נוצרו תחליפים כמו הנת״ד — הוא נייר תמורת דיווידנד — הפת״ם — פיקדון תושב מקומי — או תוכניות־חיסכון, שכספיהם לא נועדו לשימוש חופשי של הבנק, אלא הלכו לאוצר או כוונו על־ידי האוצר.

הממשלה, לעומת זאת, הוציאה איגרות־חוב צמודות למדד או לדולר. גם כאשר הירשו לחברות־ההשקעות של הבנקים להוציא ניירות מסוג דו־מה, חלק ניכר מן הכסף, כ־90 אחוז, הופקד בידי החשב הכללי באוצר, או הופנה להלוואות מכוונות, אך לא ל־בנק עצמו. (המשך בעמוד 40)

כבר לפני 15 חודש:

תלונה למפכ״ל וליועץ המישפטי

ב־17 לאוקטובר 1983, בשיאו של משבר המניות, פנה המישפטן אמנון זכרוני במיכתבי־תלונה ליועץ המישפטי לממשלה, יצחק זמיר, ולמפכ״ל המישטרה, אריה איבצן, וביקשם לנקוט בהליכים כנגד הבנקים ומנהליהם.

להלן קטעים ממכתבי התלונה:

.כפי שמתברר לאחרונה היו הבנקים המסחריים ומנהליהם מעורבים, בצורות כאלה או אחרות – בין במישרין ובין בעקיפין באמצעות חברות־בת – ברכישת מניותיהם הם. מעורבות זו, ש־הביאה עליה מלאכותית במחירן של המניות הנ״ל, גררה הפסדים גדולים לציבור רחב של רוכשי מניות זעירים.

.רכישה, במישרין או בעקיפין, של מניות חברה על־ידי החברה עצמה אף גוררת בעקבותיה – בעקיפין – את הפחתת הון המניות שלה.

.קניית מניות על־ידי החברה כמוה כהפחתת הונה;

.קניית מניות החברה על ידיה אינה דומה להפקעת מניות או להחזר מניות או לכל דבר כיוצא מזה;

.החברה אינה יכולה להיות חבר של עצמה;

.החוק אוסר, מכללא, החזרת הון לחברים;

.אין להצדיק פעולת החברה אף כפעולה אינצידנטלית למטרותיה.

.לרכישת מניות־חברה על ידיה תוצאות קשות הן לגבי נושיה. הן לגבי בעלי מניות אחרים והן כלפי הציבור. כמה מן התוצאות הקשות שנגרמו עקב פעולותיהם האמורות של הבנקים ידועות כבר עתה.

.פסיקת בית־המישפט העליון (ר׳ למשל ע״א 486/69 קמחי נ. בנק פויכטוונגר בע״מ, פד״י כ״ד (1) 527) מטעימה את פסלותה של כל עיסקה שנעשתה בניגוד להוראת פקודת החברות.

.עקרון שלטון החוק מחייב אכיפתו על הכל באופן שווה. הימנעות מאכיפה כזו תגרור תוצאות חמורות גם מבחינת אמון הציבור במערכת המשפטית.

.לפיכך הינך מתבקש בזאת להורות על פתיחת חקירה בפעי־לויותיהם הנ״ל של הבנקים ושל מנהליהם ולמצות.במלוא החומרה. את הדין עם העבריינים על החוק.״

עד כאן קטעים ממכתבו של אמנון זכרוני. המפכ״ל עיין בתשובתו כי הוא מעביר את המיכתב ליועץ המישפטי. לקבלת הנחיותיו. ואילו הפרופסור זמיר ציין כי עם נמר בדיקתו ישוב ויודיע לזכרוני את תוצאותיה. הוא לא עשה זאת עד היום.

מני דפנה

הסגנית של הסגן

את השיעמום והאפרוריות, ש־שררו בכנסת ביום השני שעבר, שב־רה כניסתה של אשה בלונדית גרולה וססגונית למזנון הח"כים. היתה זו **לודמילה**, אשתו הדרומיננטית של הסגן הטרי ליושב־ראש, **דן תיכון**. לודמילה, עיניה מצוכעות בתכלת ושמלה תכולה תואמת. סכנה כחוגגת

לודמילה
קינאה

בין המסובים, חייכה, לחצה ידיים, התנשקה, לא פסחה אפילו על שולחן אחד. לכל אחד הקדישה את תשו־מת־הלב הדרושה: ברוסית (שפתה המקורית) ועברית, לסירוגין.

„תראי, תראי, איך היא מארגנת לו את כל יחסי־הציבור..." פלט לעברי חבר־כנסת, בקינאה גלויה.

תיכון הגבר התנהל לאיטו במיזנון, ונראה רגוע לחלוטין.

עם עזר שכנגד שכזאת, הוא יכול להרשות לעצמו!

חשמל: לא בבת אחת!

את ישיבתה של ועדת־הכספים של הכנסת, בהשתתפותו של שר־האנרגיה **משה שחל** (שיצא בינתיים לחו"ל), פתח יושב־ראש הוועדה, **אברהם שפירא**, בצורה דרמתית.

מדברי־הפתיחה שלו הסתבר כי עובדי חברת־החשמל איימו עליו: „אם לא ימולאו דרישותינו, ננתק את החשמל! אפילו בכנסת לא יהיה לכם חשמל..."

ענה חבר־הוועדה **חיים קופמן** (חרות) בספק־הלצה, ספק רצינות: „אני לא מוכן לדון באווירה של איומים!"

בתגובה על דבריו כבה האור במדר:

הושלך הס בקרב הנוכחים.

את השקט שבר חבר־הכנסת **אריאל ויינשטיין** (ליברלים): „הנה," קבע, „הם (עובדי חברת־החשמל) כבר ממשים את האיום!" אמר, והסיר את ידו בחשאי ממתג החשמל.

החשמל חזר והאיר את חדר־הישיבות של ועדת־הכספים.

- **הידד, מודעי וקצב השלימו!**
- **בחרות מתלוננים ש„אין עם מי לדבר" באיגוד העובדים הליברלים, עקב מחלתו של היו"ר, רנר.**
- **מה מריץ אנשים להיבחר לתפקידים בשילטון המקומי בארץ? חו"ל!**
- **בחרות אין מעזים לדבר בקול רם על מצבה המפולג־מסוכסך של המפלגה!**
- **סקופ: איך ומדוע כבה החשמל באמצע ישיבתה של ועדת־הכספים של הכנסת!**

כן ירבו

ביום החמישי הבא יתקיימו ה־בחירות לשלטון המקומי.

„בחירות" זה לא המונח התואם את אשר יתרחש שם, מכיוון שהתוצאות ידועות מראש.

קדמו לכך דיונים ארוכים ומייג־עים בין **חיים קופמן, מאיר שיט־רית ויצחק כספי** (ליכוד) לבין **דב תבורי ויהודה חשאי** (מערך). הבעיה היתה כיצד לחלק את השלל המצומצם של התפקידים והתוארים בין מספר גדול של מובטחים. ראויים ומפוצים למיניהם משני המחנות?

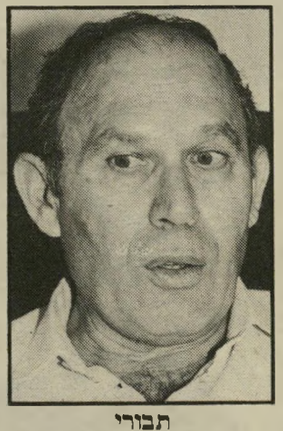
הפיתרונות לבעיה לא היו מקו־ריים במיוחד. דובר על רוטציה, בחי־רות חשאיות, ושאר רעיונות שהת־אקלמו בחיי־היומיום במדינה.

אולם המוצא העיקרי הוא ריבוי הכיבודים, תוארים ותפקידים. אחסוך מכם כמה שעות מורטות־עצבים: ייבחר יושב־ראש המרכז המקומי — **דב תבורי** (מערך), ימונה לו גם ממלא־מקום מהליכוד (איזון, איזון...) — **יגאל גריסל**. יושב־ראש ה־מועצה (המועצה היא גוף רחב יותר מהמרכז) לא יהיה אלא הנער הנצחי של הליכוד, **מאיר שיטריט**. הלי־כוד יחזיק גם בתואר יושב־ראש הסי־עה — **סרוספר עזרן**. המערך יחזיק, לעומת זאת, בתפקיד הסגן ליושב־ראש המרכז — **יחזקאל הרמלך**. בתפקיד יושב־ראש איגוד עיירות־הפיתוח...

„מה כל־כך מפתה בתפקידים הל־לו?" שאלתי את אחד מאותם שעמלו שבועות על חלוקת השלל.

„תראי," הירהר, וניכר שזו הפעם הראשונה שנטל פסק־זמן והירהר בעניין, „זה קידום בסטאטוס. אה... במה נוספת להתבטאות. ו...נסיעות לחו"ל: מה פירוש, לשם מה? ערים תאומות. סיורים לימודיים. חילופי מישלחות..."

אוקיי, הבנתי.

תבורי
אה, חו"ל!

מיבגשים מהסוג האישי

בשבוע שעבר גיליתי את שר־העבודה־והרווחה, **משה קצב**, מא־חורי אחד העמודים במיסדרונות ה־כנסת. בעוד אנו לוחצים ידיים, נחתה עליי בחוזקה יד. היתה זו יד ה־אימתנית של שר־האוצר, **יצחק מו־דעי**.

הסתודדות השניים בצילו של העמוד עוררה את סקרנותי. זכורים חילופי־המחמאות ההדדיים שחולקו ביד כה נדיבה בין השניים, בישיבות הממשלה.

מודעי העדיף להעביר את הנושא, ולהסביר לי בהומור כמה עמוס סדר־יומו. הנגמר בשעות הקטנות של ה־לילה. ואילו קצב שפע חיוכים וני־מוסים. כמו תמיד: „היחסים בינינו משופרים היום." אישר בהקלה. „אני שמח שיצחק הבין סוף־סוף, שהערותי היו ענייניות בלבד. ולא אישיות!"

★ ★ ★

מי שמנצלים כל ספסל או עמוד חבוי להסתודדויות־חירום הם שר־המדע־והפיתוח **גידעון פת** והשר־לשעבר **פסח גרופר** (ליברלים). הסתודדות דחופה נערכה ביניהם, למשל, בדקות שקדמו להתמודדות הפנימית בליברלים על תפקיד סגן יושב־ראש הכנסת, בין חבר־הכנסת הליברלים **יצחק זייגר** ודן **תיכון**. (תיכון ניצח!) ההסתודדות היתה ל־צורך תיאום־עמדות (זייגר משתייך לקבוצת **אברהם שריר**, ואילו תי־כון אומץ על־ידי אנשיו של מודעי), שהופרעה בכוונה־תחילה על־ידי ועל־ידי אחד מעמיתיי. עצביהם של השניים כמעט ובגדו בהם.

אין לשכוח שהשניים הם שגררו את הליברלים לדיונים סוערים על פירוק־הליכוד. שהובילו — בסופו של דבר — לדיונים נינוחים על ליכוד־הליכוד.

„אילו הסתודדויות?" התפלא גרו־פר. „פשוט, אני שואל את גידעון מה קורה בישיבות הממשלה, והוא עונה לי... מתגעגע? לאו־דווקא. אבל רוצה להיות מעודכן. מדוע בחרתי דווקא בגידעון? מכיוון שהוא היחיד שיש לו זמן בשבילי.. את מודעי ו(**משה**) **ניסים** לא רואים בכנסת. שריר עסוק... אז אני עם גידעון!"

פת וגרופר נחשבים ל„צמד המ־תוסכלים" בליברלים. גרופר הפסיד את כס השר, ואילו פת את משרד־התעשיה־והמיסחר. שכה אהב.

צרת רבים?

★ ★ ★

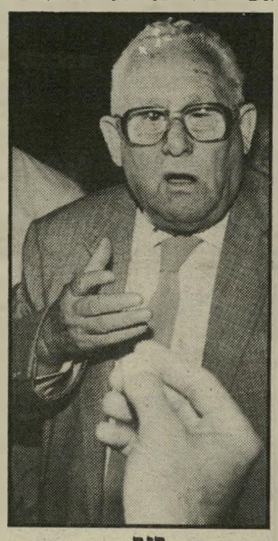
ביום השני שעבר שימשה רלת־ההפרדה שבין שני חלקיו של מיזנון הח"כים בכנסת (חלק אחד מיועד לח"כים ולאורחיהם, וחלק אחר — לח"כים בלבד) כמסווה אידיאלי לתת־ייעצות בין **אהרון אבו־חצירא** (תמ"י) לבין השר **יצחק פרץ**. אבו־חצירא התגאה לא אחת בכך שהוא יועצם של אנשי ש"ס. אלה מצידם הקשיבו, ופעלו בדיוק להיפך. כעת, כדי להשיג את מטרותיו, אולי הוא מייעץ בדיוק את היפוכן, ואלה פו־עלים עוד יותר להיפך.

שמח בקינדר־גארטן הלאומי!

אין עם מי לדבר!

„אין עם מי לדבר באיגוד העובדים הליברלים!" התלונן באוזניי השבוע אדם בכיר בחרות.

הסיבה לכך נעוצה במחלתו של **צבי רנר**, יושב־ראש האיגוד, המ־

רנר
אישפוז

אושפז בבית־חולים (רפואה שלמה?).

„כתוצאה מכך," המשיך המתלונן, „אין עם מי לדבר בעניינים השוטפים (כסף, כסף...) לאף אחד באיגוד אין, כנראה, יפוי־כוח או סמכות. העסק משותק!"

במדינה

מן הסתם, בידי האירגון של אחמד ג'ברייל, שהכריז על ערפאת ועל חב־ריו כעל בוגדים שיש לחסלם.

אם אכן משתמש אש"ף בידיעה על מקום הימצאן של גופות לצורכים פוליטיים, הרי זה מכוער. אך לא יותר מכוער מאשר השימוש של ממשלת־ישראל בגופתו של פאהד קוואסמה לצורכי מיקוח — מה גם שהיה זה מיקוח חסר כל סיכוי, המעיד רק על בורותם של מי שהמציאו התחכמות זו.

מבחינת אש"ף בוודאי היה רצוי יותר לקבור את קוואסמה („הקדוש המעונה של המהפכה הפלסטינית", כהגדרתו) בעמאן, מתוך צפייה שהגר־פה תוחזר לחברון אם וכאשר תקום מדינה פלסטינית. כי כך יש לו ערך סימלי.

השבל הישר. אך באמצע השבוע הסתבר, כי השבל הישר, לפעמים, גובר בכל זאת. במכתב לחברי־הכנסת של הרשימה המתקדמת, מוחמד מיעארי ומתי פלד, הסביר יצחק רבין כי הציע למשפחת קוואסמה לפעול אצל „ממשלת ירדן ומנהיג אש"ף" וכי ישראל תתיר את קבורתו של פאהד קוואסמה בחברון, תמורת „מידע על גורל הנעדרים".

כאילו במתוכנן, אם כי זה היה מיקרה מוחלט, פורסם, בו ביום, ראיון מוקלט של העיתונאי אמנון קפליוק עם יו"ר אש"ף, יאסר ערפאת. חד־משמעית הודיע ערפאת, כי הוא מוכן לברר את עניין הנעדרים, בתנאי, ש„תתחדש הידידברות".

יחסי חוץ

במי תומכים הסובייטים?

אבן מספר שבריתי־המועצות אינה תומכת בהנהגת אש"ף

בנאום שנשא השבוע ח"כ אבא אבן, יו"ר ועדת־החוץ־והביטחון, באוזני חב־רי־כנסת המקורבים לשדולת השלום, סיפר אבן על מידע שנמסר לו אישית מפיו של מנהיג מיפלגת הלייבור בבריטניה, ניל קינוק. לאחרונה נפגש קינוק במוסקווה עם רוב מנהיגי ברית־המועצות, ובכללם הנשיא והמזכ"ל, קונסטנטין צ'רניינקו.

לדברי קינוק נשאל צ'רניינקו על עתיד ההידברות בין ישראל לבין הפלסטינים. להפתעתו ענה המנהיג הסובייטי, שאין זהות בין אש"ף ובין הפלסטינים, ולכן הידברות כזאת היא אפשרית. את המידע הזה ניתן להסביר בשלוש דרכים שונות:

- יתכן שקינוק המציא את הסיפור, כדי למכור לאבן משהו מושך במיוחד, לצרכי הסברה או בידור קהל שומעיו המגוון בארץ ובחו"ל.
- יתכן שאבן עצמו המציא, או שיכלל את הסיפור, מאותן סיבות.
- לעומת זאת, יתכן גם שהדברים אומנם נאמרו, ושיש בכך אינדיקציה למידת הניכור בין הנהגת אש"ף הנר־כחית לבין הסובייטים.

מיפלגות

אל תסתכל בקנקן

גם אדם נחמד יכול להיות נין קיצוני.

הראייה: דן מרידור

חבר בוועדת החוץ־והביטחון של הכנסת הגדיר השבוע את הח"כ החדש מהליכוד, דן מרידור, כ„נץ הקיצוני ביותר שידעה הוועדה בשנים האחרו־נות."

„אסור להסתכל בחיצוניות הנחמדה של מרידור," אמר הח"כ. הוא תומך בכל יוזמה קיצונית, מתנגד לכל נסיגה ולכל ויתור. גם יחסו לתושבי השטחים הכבושים הוא חמור ביותר. ואין בו שמץ של הומאניזם."

טאבו!

במה דנו בישיבת שרי הליכוד ביום השני שעבר?

„תהרגי אותי אם אני זוכר..." ענה לי אחד המשתתפים בישיבה. „זה היה רחוק מדי מישיבת־הממשלה הבאה (ביום הראשון). כך שלא היה טעם לתאם עמדות. דנו ביחסים הפנימיים בין הגושים בליכוד (ליברלים־חרות)."

„ומה בדבר היחסים הפנימיים בין הגושים בחרות?" נגעתי בנקודה רגי־שה.

„בזה לא מעזים לדון!" צחק אחד משרי־הליכוד. „אף פעם! גם לא כ־פורום שרי־חרות... זה טאבו!"

פמיניזם עם חיוך

חברת־הבונדסטאג גבי גוטוולד, "הירוקה הבלונדית", היא מורה מוסמכת, אשה אינטליגנטית, המביעה את דיעותיה בצורה בהירה ונוקבת. היא גם צעירה נאה מאוד. רק דבר אחד חסר לה: בת־צחוק.

במשך כל חמשת הימים של ביקור הירוקים בארץ, לא ראיתיה צוחקת, ולוא פעם אחת.

אחת מידידותיי הפמיניסטיות, שבאוזניה הערתי על כך, הסבירה את התופעה בצורה בוטה. "במשך אלפי שנים היו הנשים מעמד מדוכא," אמרה. "כמו בני כל המעמדות המדוכאים, נאלצו הנשים להשתדל במיוחד כדי למצוא חן בעיני המדכאים. לכן למדה האשה מנעוריה שבחברת גברים עליה לחייך, להיות נחמדה, לצחוק לשמע בדיחות תפלות של גברים. כדי להסתדר בחיים, לתפוס בעל ולהצליח בחברה היה עליה להתנהג כך שהגברים יגידו עליה 'זוהי בחורה משעשעת', 'SHE'S FUN'.

גוטוולד

"עכשיו, עם התחלת שיחרור האשה, אנחנו מתקוממות נגד מינהג עבדותי זה. אנחנו לא רוצות למצוא חן בעיני הגברים בכל מחיר. הבלונדית העליזה, הצוחקת מכל דבר, מתה. תצטרכו להסתדר בלעדיה."

זה נשמע לי הגיוני לגמרי. אינני רוצה שמישהי תצחק בחברתי מתוך הרגשת־חובה. אני רוצה שתצחק כאשר בא לה לצחוק.

אני בהחלט מעדיף בטלוויזיה את יעל דן, המנחה של התוכנית המצויינת תצפית. המדברת בצורה אינטליגנטית לעניין מבלי לפזר סביבה חיוכים טיפשיים, על פני יונה אליאן, המנחה של סיפורי־בדים. המרגישה חובה להתחנחן בלי־הרף, לחייך לצורך ושלא לצורך ולהיות "נחמדה" ו"מושכת".

אך נדמה לי שאין להגיע גם אל הקיצוניות השניה: להימנע מלצחוק גם כשיש על מה, רק כדי להיראות קשוחות ובלתי־פגיעות.

אני אוהב אנשים צוחקים, וגם נשים צוחקות. אני מקווה שאחרי השלב הראשון של המהפכה לשיחרור האשה — שאנחנו נמצאים עדיין בעיצומו — נוכל שוב לחייך זה לזו וזו לזה. זה יהיה הרבה יותר נעים לכולנו.

ג'ימי וכל השאר

פיתאום הציף אותי גל של נעגועים — נעגועים אל ג'ימי, אל האנשים של 1948, אל כל מה שהיה ויכול היה לקום ולא קם.

הסרט על פלמ"ח־הראל היה סרט רע. אולי הסרט הרע ביותר שהוקרן אי־פעם בטלוויזיה הישראלית.

לא קל לקלקל סיפור כמו סיפורה של חטיבה זו. אך מה שניתן לקלקל — קולקל בהצלחה ובחדווה עליידי אשר טלים (תסריט ועריכה) ומיכאל לב־טוב (תסריט ובימוי). הם לא יכלו לספר סיפור פשוט וגדול בצורה פשוטה וגדולה. זה לא היה די טוב בעיניהם. הם רצו להיות "אמנותיים". היו להם אמביציות. למרבה הצער, הכישרון לא הדביק את השאיפות.

יצא קישקוש. סטיות יומרניות, מאויירות בצורה כמעט אינפנטילית, משהו בדומה ל"זרם התודעה" של ג'יימס ג'ויס בביצוע של ילד בכיתה ה'. לא היתה זאת היסטוריה, ולא תיאור הווי, ולא עלילה דמיונית על רקע היסטורי. תערובת של הכל ולא כלום. במידה שהאמורעות סופרו בכלל, הם תוארו בצורה חדמימדית, פשטנית, בלי החוכמה שלאחר 36 שנה, בלי זווית חדשה כלשהי. לא הוזכר מקומן של חטיבות אחרות ושכנות, לא נאמר דבר משמעותי על האוייב. כאילו לא למד איש דבר מאז 1948.

אך מבעד לכל הקישקוש הזה ביצבצו דמויות אנושיות. הלוחמים של אז — ובמשך כמה דקות פה ושם קרם הסיפור עור וגידים, והיה מרגש.

אינני מתכוון למפקדים. אלה הם חבורה אומללה למדי. אינני יודע מדוע זה קרה דווקא להראל, אך נראה שמחטיבה זו יצאו רק גנרלים לאומניים־קיצוניים. יצחק רבין, הנץ הנוקשה, הוא המתון ביותר. אורי בן־ארי הוא לאומן קיצוני. יוספלה טבנקין, שהרס את החטיבה, הוא הרבה מעבר לזה — אדם שירד מזמן מן הפסים הפוליטיים והפך דובר הציונות ה"אכזרית", נטולת המוסר הלאומי והחברתי. ומעבר לו מבצבץ ראשו של רפאל איתן, שבא לחטיבה במיקרה, קוואזי דובר־עברית. בחלקים מסויימים הפך הסרט על הראל־פלמ"ח 1948 לתשריר־שרות של תנועת־התחיה 1984.

אך לא הגנרלים עשו את הראל, אלא הלוחמים הפשוטים — ואלה נשארו נהדרים. האשה הנפלאה מקיבוץ כברי, ואישהכוורת ממעלה החמישה, והסייר בעל־הכיפה מקריית־שלום.

ב־1948 נתקלתי בהם רק פעם אחת. הייתי בשיירה האחרונה שהצליחה להגיע לירושלים בכביש לטרון — זו שצילומיה מופיעים בסרט בהרחבה. (הקפאתי את הסרט במכשיר־הווידיאו וניסיתי לאתר את עצמי. אך לא הצלחתי. כל הבחורים נראים בדיוק אותו הדבר, ואיך אכיר את עצמי בכובע־גרב, בלי זקן?)

עלינו בכביש, עברנו בין ההרים המיוערים בקטע הנורא של שער־הגיא, התקרבנו לירושלים — ואז ראינו את הבחורים של הראל במרומי הקסטל. הם ירדו לקראתנו בריצה, אנחנו קפצנו מן המשאיות. לא התחבקנו ולא התנשקנו, כי זה לא היה מקובל אצלנו, אבל התרוממנו וצחקנו והחלפנו צ'יזבאק.

אביבה רבינוביץ מכברי ויוסי ליברמן ממעלה־החמישה ורעננה מכברי ודויד אילאיוף מקריית־שלום גילו את סוד נעוריהנצח. הם נשארו צעירים, נלהבים, חיים. קשה לאמר זאת על בניהם. בנו הצעיר והנחמד של יוסי ליברמן סיכם את הכל באימרה עייפה אחת: "כשהייתי בן 6 אמר לי אבא שלא אראה עוד מילחמות. אני לא יכול להגיד את זה לבן שלי!"

כאילו זוהי גזירה מן השמיים. כאילו המילחמה היא מין תופעת־טבע, כמו גשם וסערה וחמסין. כאילו אין זה תלוי בו, ובאנשים כמוהו, אם יגדל הבן לשלום או למילחמה. פאטאליזם? לא. אבל מין נכות רוחנית, שלא היתה לאנשי 1948.

לחטיבת־הראל היה מיספר־שיא של הרוגים. (השיא הגדודי שייך דווקא לגדוד שלי, 54 גיבעתי.) למראה תמונות החללים, בתוך אנדרטת־הזיכרון של מנחם שמי, עלתה בי שוב. בפעם המי־יודע־כמה, המחשבה: אלמלא נהרגו 6000 בחורים צעירים אלה, 6000 מתוך ישוב של 600 אלף, האם היו פני דורנו שונות? אילו היו אלה נשארים בחיים, ג'ימי וכל חבריו, שמא לא היו מצליחים לגנוב לנו את המדינה?

הפגישה השנתית

הסרט הנחמד של ביל ויילדר שהוקרן בליל־שבת בטלוויזיה, אוואנטי, היה בעל עלילה דמיונית. תעשיין אמריקאי עשיר נפגש בכל שנה, במשך חודש, עם מאניקוריסטית בריטית באי־מרפא איטלקי, עד שהם ניספים ביחד בתאונת־דרכים.

עלילה דמיונית למדי. אלא שראיתי כזאת בדיוק בחיים. לפני הרבה שנים נהגתי לגור, בעת ביקוריי בפאריס, במלון קטנטן ברחוב ליל, בקירבת הנהר, בצד השמאלי. זה היה מלון ישן טיפוסי — חמש קומות, ובכל קומה ארבעה־חמישה חדרים. מעלית לא היתה, כמובן. היה גרם־מדרגות לולייני, מכוסה במרבד מהוה בצבע יין, שעלית בו סיבובים־סיבובים. אם היתה לך מיזוודה כבדה, היו העליה והירידה כרוכות בסכנת־נפשות.

היה טלפון אחד לאורחים — בקומה א'. מכיוון שגרתי בדרך כלל בקומה החמישית, הייתי מקלל כל מטלפן. היו צועקים לי מלמטה, הייתי נוטש את העיסוק הדחוף שבו עסקתי, זורק עליי חלוק־בית, דוהר למטה במדרגות ומאחר, בדרך כלל, את השיחה.

היו במלון דיירים מרתקים, ששהו בו במשך כל ימות השנה, וגם דיירים שהיו חוזרים אליו בנאמנות שנה אחרי שנה.

בין הראשונים היתה קבוצה של אותומינים (הומוסכסואלים בלעז), שתפסה קומה שלמה. הרומנים הסוערים, סצנות־הקינאה, חילופי־הזוגות, השינאות וההתפייסויות שנערכו בקומה זו שימשו נושא מרתק לשיחות בכל שאר הקומות.

אחת התיירות הקבועות, שחזרה בכל שנה, היתה אשה הולנדית, שעימה התיידרתי. וכך, בהדרגה, למדתי את סודה.

היא לא היתה יפהפיה, וגם לא מבריקה במיוחד. פשוט אשה טובה, אז בכת 30, נעימה ואינטליגנטית. בעיר־מולדתה, האג, עבדה כפקידה צנועה. היא חיתה עם אמה האלמנה, חייישיגרה שקטים ואפורים.

פעם בשנה היתה באה לפאריס לחופשה. באותם הימים בדיוק היה בא לפאריס פקיד בכיר של מדינה אירופית מסויימת. הפקיד הבכיר גר במלון יקר, כמובן, והאשה ההולנדית במלוננו הצנוע. אך את ימיהם — וגם את מרבית לילותיהם — היו מבלים ביחד באושר אינסופי. האהבה פרחה. אהבה עדינה, רומנטית, לאור נרות ובעזרת יין טוב.

בגמר החופשה היתה האשה נפרדת מאהובה. הוא היה חוזר למקום־כהונתו, והיא לביתה — עד לשנה הבאה.

פעם הזדמנתי להאג, ומתוך סקרנות ביקרתי את האשה בביתה. מצאתי אותה בדירה נוחה, קטנה, הולנדית טיפוסית, בורגנית־זעירה, בעלת רהיטים ישנים ווילונות. שתיתי תה בחברתה ובנו־כחות אמה. ניהלנו שיחת־חולין אדיבה. ראיתי לפניי רווקה שקטה, שמרנית ובורגנית. לולא ידעתי את סודה, לא הייתי מנחש אותו לעולם.

אינני יודע מה קרה מאז. אולי הם ממשיכים להיפגש עד עצם היום הזה.

המוח של פואד

זוהי תופעה מבהילה למדי.

אדם מתמנה עליידי המדינה לתפקיד, שבו הוא שולט על חייהם של מאות אלפים ומיליונים. רואים אותו פוסע בחשיבות, כשהוא מוקף בפמליה. מפעם לפעם מופיעות בכלי־התקשורת אימרות־שפר שלו. איש אינו מעז להטיל ספק בחוכמתו. אחרי־הכל, הוא שוכן שם למעלה, בפיסגה, מקבל החלטות גורליות, מצוי במידע הסודי — — —

ואז האיש פורש מתפקידו, חוזר להיות אחד האדם, מופיע, מדבר — ולפתע מסתבר שהוא אפס גמור. ולא סתם אפס — כסיל ממש. האיש ששלט בגורלות־אדם מתגלה לך כאיש שלא היית שואל אותו מה השעה.

אחד כזה הוא רפאל איתן, רמטכ"ל. אדם ששלח רבבות לשדה־הקרב, שפיקד על מערכות שבהן ניספו מאות משלנו, ואלפים משלהם. עכשיו הוא מדבר, כותב שירים וולגאריים, ומסתבר שרמת־השכל שלו היא כשל ילד בן 12.

עכשיו בא פואד. חברי־הכנסת בנימין בן־אליעזר. אדם שבתוקף תפקידו, כמתאם־הפעולות בשטחים הכבושים, היה אדון־לחיים־ולמוות של מיליון וחצי נפש, שהיו מופקרים לחלוטין לחסדיו.

אחרי מותו של פאהד קוואסמה, שגורש מן הארץ בפקודת פואד (ואיננו יכולים לשכוח: באישורו של עזר וייצמן, האיש שמינה את רפול לתפקיד הרמטכ"ל!) העניק פואד ראיון בעיתון הארץ. ראיון שלא ייאמן.

אינני בא כאן להתווכח עם דיעותיו — מה גם שאינני סבור שיש לו דיעה משלו. אני בא רק להצביע על הרמה השיכלית. שאלות פשוטות של הגיון. האם שתיים ועוד שתיים הן ארבע?

"העובדה היא שהוא (קוואסמה) נבחר לוועד־הפועל של אש"ף, וייתכן מאוד שאש"ף רצה אותו." אין צורך להיות מתאם־פעולות בשטחים, או אף תלמיד־מתחיל במכון שילוח. כדי לדעת שפאהד קוואסמה נרצח עליידי אויבי אש"ף, הסורים וסוכניהם, מפני שהוא נבחר כחבר הוועד־הפועל של אש"ף. הדבר כלל אינו נתון בוויכוח. אין איש בעולם — גם לא ברמשק — החולק על כך.

הלאה: "חבל, מפני שהוא היה אולי אחד הסיכויים להוריד את אש"ף לשפיות."

איני יודע מי שפוי כאן ומי לא. קוואסמה, שפואד מכריז עליו כעל סמל השפיות, נבחר זה עתה לגוף המהווה את הממשלה הפלסטינית בגולה. אם גוף בוחר באדם כל־כך שפוי להנהגתו, יש להניח שגם הבוחרים הם שפויים. (איני בטוח שאפשר להגיד זאת על מי שבחר באיש כמו פואד לתפקיד כה אחראי.)

הלאה: "קיימים באיזור הזה מיספר מנהיגים בעלי יכולת לקיים דיאלוג, שיוביל לפיתרון של דו־קיום. קוואסמה, מחשובי המנהיגים האלה, נרצח. מי יעז היום לקום נגד אש"ף."

ראשית: אם קוואסמה היה כל־כך נהדר ושפוי ושוחר־שלום, מדוע החליט פואד לגרש אותו? שנית: אם היה כזה, מדוע לא לפתוח בדיאלוג עם הגוף שאליו נבחר — הוועד הפועל של אש"ף? שלישית: מה משמעות הפסוק "קוואסמה נרצח, מי יעז היום לקום נגד אש"ף?" הרי קוואסמה היה איש־אש"ף, ומשום כך נרצח. ואילו רוצחיו היו אויבי־אש"ף.

בן־אליעזר

והפנינה העיקרית: "הוא מכר את נישמתו לאש"ף, ואש"ף הורציא את נישמתו."

אין מנוס מן המסקנה שבמוחו של פואד, אש"ף ואוייבי־אש"ף הם היינו הך. באותו ההגיון היה יכול להגיד על אמיל גרינצוויג "הוא מכר את נישמתו לשלום עכשיו. ושלום עכשיו הוציא את נישמתו."

מילא, ח"כ. אבל מתאם־פעולות בשטחים הכבושים?

טרמפ לבית־הלורדים

השר אמנון רובינשטיין הציע לבטל את הצנזורה על מחזות. זה טוב. אבל זה גם מדכא.

זה מדכא מפני שאני הצעתי את אותה ההצעה עצמה בכנסת, לפני 15 שנה. שר־החינוך יגאל אלון אף קיבל את הדרישה, והצנזורה על המחזות (להבדיל מן הסרטים) בוטלה למעשה. אחר־כך בוטל הביטול, והכל חזר לקדמותו.

לעיתים נראה לי ששום דבר לא השתנה בכנסת מאז כניסתי אליה לפני 19 שנה. כל הדברים שעוררתי אותם אז — ואני ראיתי את תפקידי העיקרי בכנסת בהעלאת נושאים חדשים על סדר־יומה — נשארו פתוחים.

זה עלה על דעתי כאשר קראתי בימים אלה, באיחור של שלוש שנים, את ספר־הזיכרונות של משה ברעם, לא בתלם. כיושב־ראש הקואליציה, היה ברעם (אבא של עוזי וחיים) יריבי העיקרי בכנסת. בספר הוא מתאר אותי כאויב מס' 1, אך (כך נדמה לי) גם במין חיבה נוסטלגית. המערכות שהתנהלו אז ביניינו, ושכמה מהן מוזכרות בספר, נטושות עד עצם היום הזה. כמעט כל הנושאים שבהם עוסקים כיום שבח וייס, מרדכי וירשובסקי, שולמית אלוני ויאיר צבן כבר היו אז נושאי־מאבק בינינו.

לחמתי על הסעת החיילים באמצעים ממלכתיים. אחרי רצח הדס קדמי, מתווכחים על כך שוב. בעוד 19 שנים בוודאי יהיה ויכוח זה אקטואלי באותה המידה.

התעקשתי על הטלת חובה של שימוש בחגורות־בטיחות. מאז נהרגו בתאונות בוודאי כ־6000 איש ואשה. לבסוף הוטלה חובת־החגירה בכבישים בינעירוניים. לא בתוך הערים. למה? ככה.

העליתי את ההצעה להקים בית שני לפרלמנט — מוסד של מומחים, בעליידע ובעלי־נסיון, שיהיו כפופים פחות לשיקולים מיפלגתיים, כמו בית־הלורדים המודרני בבריטניה. לפני כמה שבועות העלה נשיא־המדינה את הרעיון מחדש.

וכן הלאה. רשימה ארוכה ומדכאת. שום דבר לא השתנה. מלבד הרמה. היא ירדה.

אורי אבנרי
יומן איש

אנשים

ח"כ עשה מילואים בכפר שלם, העיתונאית מחזיקה בתיקה סכין והאלוף מכיר רק בגבול שעל נהר הפרת

■ מה היה ארוך וקשה אצל **סמה גרוסר**? הסיגר? לא. בית־הספר היסודי!

■ בנאום נלהב למען עונש־מוות נסחפה ח"כ התחיה **גאולה כהן** ואמרה: „לא די בעונש מוות. צריך אותו, הוא חיוני, אבל זה לא מספיק." שאל אותה ח"כ העבודה **חיים רמון**: „מה עוד את רוצה? לבשל ולאכול אותו?"

■ שר המשפטים, **משה נ־סים**, טען שהוא לא הבין את דיברי כהן. העיר ח"כ **עבד אל־והאב דראושה**: „היא מת־כוונת לדם ועוד דם ועוד דם."

■ מיפגש שגרירים ישראלים נערך בביתו של שגריר ארצות־הברית בארץ, **סם לואיס**. הוא הקרין בפני קבוצת האורחים פרק בסידרה הטלוויזיונית הצי־וויליזציה והיהודים, שמנחה **אבא אבן**. הפרק, מדינת ה־זהב, העוסק בתולדות יהודי ארצות־הברית, הוקרן גם בפני שלושה שגרירים ששירתו בעבר בוושינגטון: אבן, **אברהם הר־מן ושימחה דיניץ**. הסידרה הפופולארית של אבן תוקרן שוב, בתחילת שנת 85', מחוף אל חוף.

■ אם לא יחול שינוי הרי שבקיץ הקרוב תנפוש צמרת הממשלה בנהריה. **שימעון פ־רס** כבר הבטיח **למשה גרוס**, מבעלי מלון קרלטון בעיר, שהוא יתארח אצלו. שר־התיירות **אברהם שריר** עושה זאת כל שנה, ובשבוע שעבר כבר הודיע השר **דויד לוי** שהוא יבוא בקיץ, עם כל מישפחתו, למלון. לוי הירצה באולם המלון בשבת שעברה בכנס תנועתי. בשעת לילה מאוד מאוחרת הוא התעקש לשוב לבית־שאן, אחר שר־חה את הצעתו של גרוס לישון במלון באותו הלילה.

■ בקהילת הכתבים הכל־כליים יש רק כתבת אחת מיק־צועית, הלא היא **גליה שקל**, הכותבת בעל המשמר. אך היא איננה אשה. זהו פסבדונים של הכתב הכלכלי **אליעזר** („לייז־") **סניג־גיל**.

■ ח"כ **מיכאל** („מיקי") **אי־תן**, אינו חייב לצאת לשירות־מילואים מאז שנבחר לכנסת. אך כחבר תנועת החרות הוא החליט בכל זאת ללבוש את המדים, אבל לא לזמן רב. איתן, המוצב ביחי־דה קרבית, ששירתה כבר ארבע פעמים בלבנון, השתחרר מהשי־רות בצפון בפעם האחרונה בגלל הבחירות הפנימיות בתנועת החרות. לפני שלושה שבועות הוא גוייס לשירות כאיש־מיפ־קדה, ולמחרת נסע להפגין בכפר איכסל, מול ביתו של ח"כ דר־אושה. ביום הראשון שאחרי־כן התייצב שוב, הודיע שהוא יוצא לשמירה וכעבור יומיים יכלו חבריו לקרוא שהוא השתתף באופן פעיל ביותר בהפגנת תו־שבי כפר שלם נגד הריסת המיב־נים הלא־חוקיים במקום. אחרי־כן הוא שב ביום האחרון לשירות כדי להשתחרר עם כל חבריו.

■ השחקנית **נירה עדי**, ש־חזרה בתשובה, היתה מסמר הע־רב שאירגנו נשים חרדיות. הש־עצמית. לפני שבועיים שבה רו־תם לדירתה בצפון תל־אביב ובפתח עמד גבר ואנן מולה. היא לא נבהלה, צרחה עליו שיסתלק, הרימה גזר־עץ שהיה בקירבת־מקום ורצה אחריו. הצטרפו אליה זוג שכנים. שחששו לפני כן מפניו. הבעל רץ ובידו אקדח והאשה אחזה בידה בסכין־מיט־בח. אחרי שהגבר הזר נעלם החליטה רותם שאם הוא ישוב היא לא תיתן לו לברוח בקלות. וכדי להבטיח זאת החליטה להצ־טייד בסכין.

■ השופט המחוזי **שאול אלוני** יוצא בקרוב לחופשה. במיסדרונות בית־המישפט מת־לחשים שהוא בוודאי ינצל את זמנו להתעמקות בתחביבו: לי־מודי הבלשנות.

■ אלוף פיקוד הדרום, **משה בר־כוכבא**, („ברייל"), ידוע ברעיותיו הניציות ולכן מתבד־חים על חשבונו שבאימון צבאי שנערך לא מכבר הוא נתן לכך אף ביטוי בשטח. ברכב, שבו הוא נסע, העיר הנהג את תשומת־ליבו של האלוף שהם חוצים את הגבול. העיר בר־כוכבא: „כאן אין גבול!" ופנה לסגנו ושאל: „היכן הגבול?" השיב הסגן: „על נהר הפרת."

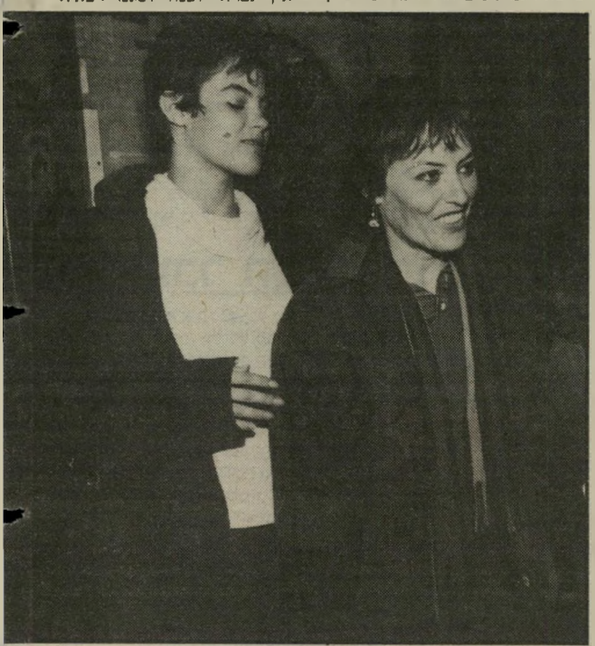
■ לא מכבר ביטלה מיפלגת־העבודה את תביעת הדיבה שהיא הגישה נגד סגן שר־החוץ, **רוני מילוא**, אחרי שהאשים אותה בקבלת־כספים באופן לא־חוקי באמצעות **יעקוב לוינסון** המ־נוח. השם לוינסון עושה משהו למילוא. לפני זמן לא רב טילפן מישהו למצודה, והציג עצמו בפני סגן־השר **כדויד לוינסון**. העיר מילוא בבריחות־הדעת: „אני לא מבין מה קורה כאן. כל דויד לוי הופך לדויד לוינסון."

■ סילווסטר על גלגלים ער־כו שחקני ההצגה גטו, של התי־אטרון העירוני חיפה. בליל השנה האזרחית החדשה הציגו משתתפי מחזהו של יהושע סובול בתיאטרון ירושלים. בדר־כם לצפון הם פתחו בקבוקי יין באוטובוס, ואחרי ששתו ואכלו, בוע, באולם גן־אורנים בתל־אביב, ושהכנסותיו קודש לבית־ספר לבנות בבני־ברק, של חסידי הרבי מבאלז. אבל עדי גרמה ל־שערוריה תיקשורתית בתחילת הערב. הנהלת האולם הזמינה לאירוע צלמים ועיתונאים. כש־עדי ראתה אותם, היא נעלמה. אחר־כך מסרה למארגנים שהיא לא תופיע אם ישבו באולם אנ־שי־תיקשורת. הללו הוצאו אחר כבוד מהאולם ורק אז הסכימה השחקנית, שבעבר אף הצטלמה בעירום, לדבר. עדי תיארה בפני הנוכחות את שלבי חזרתה בת־שובה וסיפרה שזהו האירוע הג־דול ביותר בחייה.

■ באחרונה מהלכת הכתבת היפה של מעריב **איריס רותם**, ובתיקה סכין־מטבח גדו־לה. רותם, המסקרת את אירועי הלילה בתל־אביב, החליטה ל־קחת עימה סכין לצורכי הגנה

מנחם סבידור הופיע השבוע בכנס מיפלגתי, אחרי הימנעות ממושכת בהופעות כאלה. הוא בא לישיבת מרכז המיפלגה הליברלית, שבה הוא חבר ובכניסה לאולם בבית ציוני־אמריקה זכה לליטוף קל מחברת מרכז אחרת. סבידור היה השבוע מרוצה אחרי שועדת־מישנה של ועדת־הכנסת אישרה לו מתן הנחות לרכב הצמוד לשלו. סבידור, יו"ר הכנסת לשעבר, שחברי המיפלגה הליברלית הדיחו אותו מהכנסת, זכה הפעם ללחיצות־ידיים רבות. בדרכו לשמוע את נאומו של שר־האוצר.

בתיה אפולו הציירת הופיעה השבוע במסיבה בתל־אביב, עם בתה, נעמי, שהיא בתם של בתיה ובעלה לשעבר, דן בן־אמוץ. נעמי היפהפיה אינה נופלת ביופייה מאימה. בתיה אפולו והבת מתגוררות במושב במרכז הארץ והאם לא עוסקת רק בציור, אלא גם בעבודה במיפעל לנעלים.

יגאל הורביץ עומד לנשק את רות תקוע, יו"ר ויצו ישראל, לפני הופעתו כיו"ר מגבית ויצו בפני פעילות התנועה. הורביץ סיפר במיפגש שהוא נענה לאתגר רק אחרי שיו"ר ההנהלה העולמית של ויצו, מיכל מודעי, אשתו של שר־האוצר, נסגרה איתו בחדר אחד וביקשה ממנו שיקבל את התפקיד. „נסו לדמיין גבר הנמצא עם מיכל בחדר אחד ואומר לא!" הסביר הורביץ לנשים. בין הורביץ ותקוע מציצה אספנית הכספים, הלנה גלזר. תקוע היא רעייתו של מי שהיה שגריר ישראל באו"ם, יוסף תקוע.

Ranan R. Lurie, Universal Press Syndicate and Editors Press Service wish most of them and all of you a happy, merry and successfully navigated new year.

רענן לוריא

הקאריקטוריסט שיגר לידידיו ברחבי־העולם בירכת שנה טובה מקורית. זהו פוסטר־ענק שעליו מצויירים כל מנהיגי העולם על ומסביב לספינה. זה יכול להיות מישחק חברתי, ולמי שלא יצליח לזהות את כולם, להלן הפירוט, לפי המפתח (ראה למטה): 1. רוברט קייסי, היועץ לביטחון לאומי של ארצות־הברית; 2. צ'אנג צ'ינג קאו, נשיא טאיוואן; 3. ויליאם קייסי, מנהל הסי־אי־איי; 4. מיגאל דה לה מאדריד, נשיא מכסיקו; 5. פיטר בוטה, נשיא דרום־אפריקה; 6. חואן קרלוס, מלך ספרד; 7. תומאס או'ניייל, יושב־ראש הקונגרס האמריקאי; 8. יאסר ערפאת, יו"ר אש"ף; 9. אייתוללה חומייני, שליט איראן; 10. רוברט מוגבה, ראש ממשלת זימבאוואה; 11. טארו־סאן, הסמל הלאומי היפאני; 12. מילטון אובוטה, נשיא אוגנדה; 13. ג'וניוס ג'איוואר־דנה, נשיא סרי לאנקה; 14. קאנאן אבראן, נשיא תורכיה; 15. אוגוסטו פינושה, נשיא צ'ילה; 16. בומיבול אדולאיאדג', מלך תאילנד; 17. חאפט' אל־אסד, נשיא סוריה; 18. סדאם חוסיין, נשיא עיראק; 19. היסאנה האברה, נשיא צ'אד; 20. לך וואלנסה, מנהיג סולידאריות; 21. מוחמד זיה אל־חאק, נשיא פקיסתאן; 22. ניקולא צ'אושסקו, נשיא רומניה; 23. וויצ'ק ירוזלסקי, ראש ממשלת פולין; 24. אריק הוניקר, מנהיג מיזרח־גרמניה; 25. קים איל סונג, נשיא צפון־קוריאה; 26. סוהרטו, נשיא אינדונסיה; 27. חוסיין, מלך ירדן; 28. בוב דול, מנהיג הרוב בסנאט האמריקאי; 29. דניאל אורטגה, נשיא ניקרגואה; 30. דנג סהופינג, מנהיג סין; 31. האפיפיור יוחנן פאולוס השני; 32. פידל קאסטרו, נשיא קובה; 33. מרגרט תאצ'ר, ראש ממשלת אנגליה; 34. יאשוהירו נאקסונה, ראש ממשלת יפאן; 35. סי.וי. דאוואן נאיר, נשיא סינגפור; 36. קונסטנטין צ'רנייקו, נשיא ברית־המועצות; 37. רונלד רגן, נשיא ארצות־הברית; 38. מועמר קאד'פי, נשיא לוב; 39. דו הואן צ'ון, נשיא דרום־קוריאה; 40. ראול אלפונסין, נשיא ארגנטינה; 41. בראיין מולרוני, ראש ממשלת קנדה; 42. אנדריי גרומיקו, שר־החוץ הסובייטי; 43. רג'יב גנדי, מנהיג הודו; 44. פרנסואה מיטראן, נשיא צרפת; 45. פאהד, מלך סעודיה; 46. רוברט הוק, ראש ממשלת אוסטרליה; 47. חוזה נפוליאון דוארטה, נשיא אל־סלוואדור; 48. הלמוט קול, קנצלר מערב־גרמניה; 49. שימעון פרס, ראש ממשלת ישראל; 50. חוסני מובראק, נשיא מצרים; 51. פרדיננד מארקוס, נשיא הפיליפינים; 52. פאנדריאו, ראש ממשלת יוון.

החלו להופיע. השחקן **עמי ויינברג** חיקה את כוכבת גטו, **ריקי גל**, והאחרים שרו בצוותא את כל להיטי התיאטרון מהשנים הקודמות.

■ **חברי** איגוד העובדים הלי־ברלים, שביקרו את הח"כ לשע־בר **צבי רנר** בבית החולים על־שם שיבא בתל־השומר, הופתעו לראות ליד מיטתו זר־פרחים ש־שלח לו עמיתו למיפלגה, **ארי־אל ווינשטיין**, יום אחרי שנו־תח. למרות שהיחסים בין הש־ניים היו יותר מצוננים, שכח ווינשטיין לרנר החולה את כל הצרות שגרם לו בעבר.

פסוקי השבוע

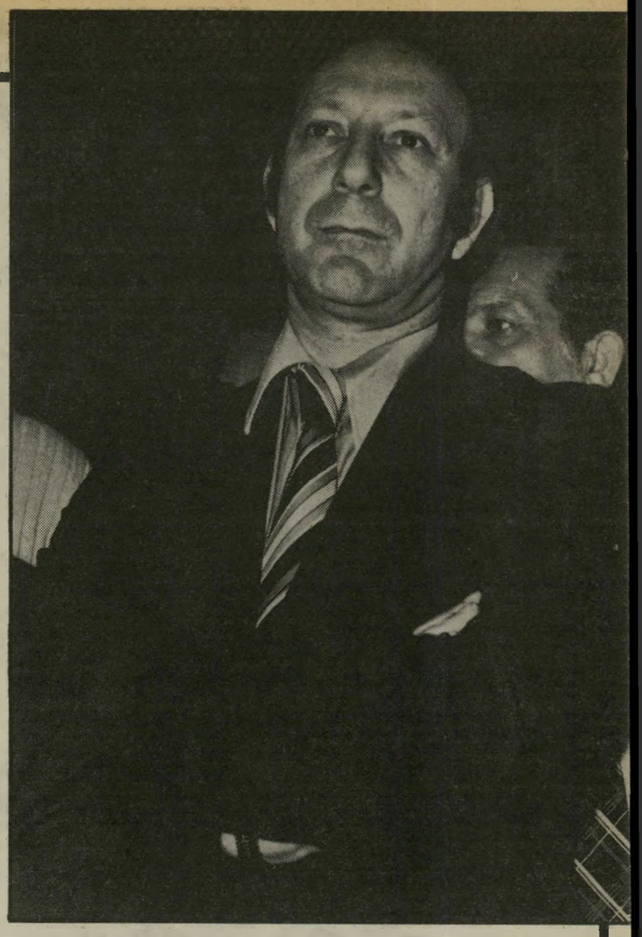
● **בעל־הטור מיכאל** (**„ב. מיכאל"**) **ב„הארץ":** „עם הנוטה להאמין מזה שנתיים־ימים שהוא יצא למילחמה מטומ־טמת בלבנון כדי לשמור על שלום הגליל, אזרחים ממשי־כים להאמין כי העולם כולו נגד־נו, ההתנחלויות חשובות לביט־חון, אריק מלך ישראל, השופט בן־זונה, אין עם מי לדבר, כוחנו בצדקתנו, צריך להדק את החגר־רה, הוויאדו הביא את האינפלא־ציה, בומה שביט, הערבים מבי־נים רק שפה אחת, הטלוויזיה אשמה, יש לנו עם נפלא, נשקנו טהור, כהנא צודק, יש גבול לדמוקרטיה, תן לבך ללב־י, עזוב שטויות אכול פירות, לא בבת־אחת... עם שכזה יאמין גם לכל שטות מסממת אחרת, ואין הדבר מפליא כלל ועיקר."

● **כתב „הארץ," עמוס בן־דרך, על עיסוקיו של השר ללא תיק, עזר וייצמן:** „מנחם בגין נזף פעם בעיתונאים שהרבו לשאול אותו אם באמת נפגש בערב מסויים עם בשיר ג'מייל — „לא שואלים גבר היכן בילה את הלילה." וייצמן עולה על רבו. הוא אינו רוצה שישאלו אותו היכן הוא מבלה את היום."

● **ח"כ חד"ש, מאיר וילנר, למאיר כהנא:** „היט־לר קטן."

„אני לא בר-מינן!"

השמועות אמרו שהוא חולה אנוש, אבל האמת היתה שהוא עבר שני ניתוחים קשים. ח"כ חיים קופמן חושף עצמו באקט אמיץ

ב שבועות שקדמו לבחירות. החלו ללחוץ עליי גורמים שונים בחרות: „תברקי מה עם חיים קופמן. לאן הוא נעלם?" שאלו בספק־דאגה, ספק־נקמה.

קופמן כיהן אז כסגן שר־האוצר (תחת השרים יורם אריזור ויגאל כהן־אורגד) ושמו. באמת. נערך מאמצעי־התקשורת בתקופה קריטית זו של בחירות פנימיות בחרות, שקדמו לבחירות הכלליות. צריך לציין שב־עבר הלא־רחוק נחשב קופמן ל„מאכר" הראשי בחרות: הוא היה זה שמכר את יורם אריזור למנחם בגין כשר־האוצר (אריזור לא היה מאהובי־נפשו של ב־גין), והוא נחשב לבעל השפעה בסניפי חרות: עד היום הוא מחזיק את התיק המוניציפאלי של חרות.

התעלומה נפתרה כשנפגשתי עימו תוך כדי ענן של שמועות: „הוא חולה... נסע לחו"ל... אסף כספים למען התנועה... היה עסוק עם ספיחי הבחירות המוניציפאליות..." קופמן התגלה כאדם פתוח, כנה, לא ניסה לטייח דבר וריתק אותי במשך שש שעות שיחה. את פשר היעדרו מהכותרות פירש מיד ובלי קישוטים: „הייתי חולה..."

ההתבטאות הלאקונית הזו קיפלה בתוכה חודשים של ניתוחים (שניים במספר), טיפולים, בדיקות, מעקב ועולם חדש בעל מושגים ונורמות משלו. הצעתי אז לקופמן לחשוף את מאבקו הרפואי ונצחונו. זאת, על מנת להסביר את היעדרו ובעיקר — לשבור את קשר־השתיקה שיצרו פוליטיקאים סביב מחלותיהם, בפרט כשדובר במחלות מתמשכות (גידולים וכדומה).

קופמן נרתע תחילה מהרעיון, אחר־כך התחשב, ולאחר שנגמרו. פחות או יותר. המאבקים בחרות סביב המינויים והכיבודים למיניהם, הסכים להיחשף, „בעיקר בכדי לתת תקווה ונחיות לאחרים כיצד לנהוג על מנת לנצח ולהבריא" במציאות הישראלית. בה נודעה חומרת מחלתה של גולדה מאיר לציבור רק לאחר מותה, זה בהחלט אקט אמיץ.

תלונות של מפונק

„ה נושא החל כך:" הוא משחזר, „הלכתי לבדיקה שגרתית, הנקראת, בסלנג, בדיקת־מנהלים. איך קוראים לזה בלשון מקצועית?"

הוא מקדיש זמן רב לשימוש במונחים הרפואיים המרוייקים, שאינם שגורים, בדרך־כלל, בפי אדם בריא. „סקר! זה השם המדוייק של הבדיקה. זה היה במהלכה של מילחמת־לבנון... מה פתאום הלכתי? הרגשתי עייפות. ייחסתי זאת לעבודה הקשה שנמשכה יום ולילה. לא ייחסתי לזאת חשיבות. אבל יוסי, הנהג שלי, לחץ עליי. הוא היה גם הנהג של מרדכי ציפורי. היה איש צבא. ואלה — אנשי הצבא — הולכים למיבדקים בקביעות.

„עברתי את הסקר בהצלחה, אולם נותרה בי הרגשה לא נוחה. הרגשתי שהגוף שלי לא מתפקד בסדר." כאן הוא מפרט. אך מבקש. מאוחר יותר. לצנזר את הפירוט. „תמיד הייתי לקקן גדול," הוא מודה תוך כדי ליקוק גלידה, „אך לא היו לי שום בעיות עם זה. אז הייתי עדיין סגן שר־האוצר, והרופא שברק אותי התייחס לתלונותי כאל תלונות של אח"מ מפונק. לאחר לחץ תקיף מצידי, שלח אותי הרופא לבדיקה באמצעות גסטרו (מכשיר עשוי סיבים אופטיים, המוכנס לחלק הגוף, אותו בודקים). בבדיקה הזו התגלה הגידול:"

כאן הוא עושה פאוזה, ומנסה להפחית מהדרמתיות: הוא מתעקש לקרוא בהמשך השיחה לגידול — פוליפ ומדגיש ללא הרף, שהמחלה נתגלתה אצלו בשלבים מוקדמים ביותר.

„אם נודע שמישהו קיבל התקפת־לב, שזו מחלה שאינה קלה, היחס של הסביבה אליו, לאחר שהחלים — נורמאלי לחלוטין. כשמדובר בגידולים — עושים ממנו בר־מינן, אפילו אם החלים כפי שהחלמתי אני." הוא מסביר את רתיעתו ממונחים מסויימים. באשר ליחס הסביבה — כשמדובר בפוליטיקאי, זה סיפור נפרד.

„איך קיבלת את ההודעה?"

„בתדהמה:" הוא עונה ללא היסוס, חושב מעט ומוסיף. „זה לא צנוע במיוחד, מה שאגיד, אבל הרופאים טוענים שקיבלתי זאת בעוו־רוח. היה להם קנה־מידה להשוואה, כיוון שטיפלו בגדולים, אמיצים וחשובים." כאן מגיע פירוט שמות ממיכלול הקשת הפוליטית.

„הרופא הודיע לי שיש לי פוליפ גדול מאד!" הוא ממשיך, „חשבתי על הגרוע ביותר!" אני מבקשת ממנו לפרט את רגשותיו, והוא מסביר שאינו פועל אמוציונאלית: „אני אדם בעל גישה פרקטית. מיד שאלתי אותו — מה עושים? האם זה מסכן את כל חלקי הגוף (המעיים)? הוא ענה שלא! שת־פסנו זאת בזמן. אז קודם כל, הודיתי

קופמן במישחק גולף
לא לפחד! לא להסתיר!

קופמן בהלוויית ידיד
זה לא נורא. אבל זה לא נעים

חיים קופמן עם אשתו חנה וילדיהם אורלי, אסי ולימור
הוא תפס את זה בזמן

לארידור היתה תגובה חברית, ציפורי לחץ שיילך למיבדק, שריר שלח זרי־פרחים כמה פעמים בשבוע ושר אחד נבהל

לאלוהים, שלמרות שתוצאות "דיקה" שבוע לפני כן, היו שליליות, יש לי חוש שישי לבצע בדיקה נוספת!

כאן הוא עוצר ומביע תקווה ששני דברים אלה ייוותרו בזיכרון הקורא: שצריך להתעקש על בדיקות נוספות באם מקנן חשש, ושאם תופסים את המחלה בשלב מוקדם, ופועלים רציונאלית בעצת הרופאים, הסיכוי להחלמה גבוה.

„האסוסיאציה הראשונה שעברה בראשי היתה — ניתוח. לא הסתרתי דבר ממקורביי בעבודה (מישרד־האוצר). אני לא מסתיר, ולא מתבייש! הודעתי ליורם אריזור (או שר־האוצר) ועוזרו סדן (או מנכ"ל המישרד). הם יעצו לי להתייעץ עם גורמים רפואיים נוספים. אני חייב לציין שהיתה להם תגובה חברית יפה. לא דרשתי, ולא קיבלתי שום פריווילגיה בתוקף תפקידי כסגן־שר."

הניתוח: „היתה לי אמונה בלתי רגילה בתוצאותיו. הערכתי שזו רק תקלה קטנה בחיים. אני, בדרך־כלל, אופטימי באופיי. פרט לכך, האמנתי שצריך לדבר על זה, לא לפחד: לא להסתיר: נכנסתי לניתוח עם חיוך על הפנים. הרופאים העידו שמיד אחרי הניתוח חייכתי והתבדחתי, ולא בצורה מלאכותית. אני מייחס חלק מהמורל הגבוה לטיפול הנהדר שזכיתי מידי הצוות הרפואי של בית־החולים תל־השומר."

שמועות מוגזמות

„לאחר שבעה ימים, יצאתי מבית־החולים. העדפתי לא ללכת לבית־הבראה. ירדתי לבית־מלון בטבריה, על מנת להחלים. אברהם שריר, שר־התיירות, דאג לי לפינוקים — שלח זרי־פרחים כמה פעמים בשבוע, והתמיד בכך! הוא הוכיח עצמו כחבר אמיתי! לאחר מספר ימים נכנסתי למכונית, התנעתי, וזהו — הייתי בטוח שהפרשה נגמרה. התאושששתי במהירות, חזרתי לעבודה מלאה במישרד־האוצר."

קופמן מנסה לייפות ולהחליק את תהליך ההבראה. מאוחר יותר. הוא מודה שנאלץ „להשוויץ" ולתפקד במלוא כוחו על מנת להוכיח ל„חברים" בשדה־הפוליטיקה שאינו „בר־מינן" כלשונו. הצגת התיפקוד המושלם היתה כרוכה באי־נעימויות. לדוגמה: בסיור שערך בדרום־אפריקה, לאחר הניתוח, קיבל חום גבוה ונתקף בכאבים. הסתבר שגופו דחה את החומטים. „זה לא נורא," הוא אומר, „אבל בהחלט לא נעים."

גם על יחסם של חבריו משדה־הפוליטיקה, הוא אינו מוכן להיות מצוטט: היו הפתעות נעימות, אולם היו גם תופעות פחות חבריות. הוא מלא אנקדוטות משעשעות על כך. למשל: על שר בממשלה, שנכח בעת שקופמן ביקש כדור להרגעת כאב־ראש פשוט שפקד אותו. „חיים," הגיב השר בבהלה, „הכל בסדר? אתה בטוח ש־ה־כ־ל בסדר?"

„הרגשתי פלסטיק!"

„כמובן שבתקופה כל־כך סוערת, ירדה המחלה מסדר היום. ממש נשכחה! עבדתי 20 שעות ביממה, ברחבי הארץ. עבודה שכללה חברי המיפלגה הליברלית על רקע שריון מקומותיהם ברשימת הליכוד."

כזכור, החלה אז המתיחות הגדולה בין חרות לליברלים. הליברלים האשימו את חבר־הכנסת רוני מילוא בכך שמחק כמה משמותיהם והחליפם בשמות אנשים מחרות. בחרות טענו, לעומת זאת, שרוב השינויים היו על דעתו של מודעי, „ורוני רק עשה קצת קוסמטיקה." על כל פנים, קופמן מצא עצמו במרכזה של המולה היסטרית ממש.

„לא עברו שנתיים — ושוב פעם, הסיפור מתחיל.

„הגעתי לבית־החולים, סחוט לאחר לילי־הבחירות המוניציפאליות, ונרדמתי על ספת־הבריקה. בתחילה אפילו לא היה צורך בזריקות־הרדמה. אני זוכר שהיה ויכוח בין הרופאים האם אני זקוק לניתוח או לטיפול גסטרו. הוחלט על ניתוח. הניתוח ארך ארבע וחצי שעות. הרופאים היו בסופו סחוטים.

„לפני הניתוח הזהירו אותי מפני האפשרות שאצטרך לתפקד עם ש' קית־נוזלים לכל החיים. אני זוכר שאחרי הניתוח, הדבר הראשון שעשיתי היה — לשלוח יד בכדי לברר אם יש לי שקית, והרגשתי פלסטיק. הזעקתי מיד אח. הוא הרגיע אותי: „חיים, זה זמני! אין לך שום־דבר!" כמובן שלא האמנתי לו. חשבתי שסתם לכך, הצטרך לתפקד עם סידורים בלתי נוחים בגופו במשך כל אותה עת ולתפקד, כמיטב יכולתו, במישרדו ובמיפלגתו. לכן הוא טורח להדגיש פעם נוספת שהניסוי והסידורים הכרוכים בו, נמשכו שלושה חודשים בלבד, והיוו חלק חשוב בדרכו להבראה מוחלטת.

קוצר הצלחות

„במצב זה — תקופת החלמתו — תפסו אותו המאורעות הפוליטים הסוערים: חילופי־שרים באוצר, ויכוחים נוקבים על תקציבים, חיפוש אחר פשרות, סיוע מאסיבי במסעות־פירסום של מועמדי הליכוד ברחבי הארץ — בעיקר הדמויות החדשות, הבלתי־מוכרות. נכנסתי לבריקה שגרתית והבנתי מרופאיי שעם גמר הבחירות המוניציפליות, „תסור אלינו".

„הבנתי שיכול להיות שאצטרך לעבור ניתוח נוסף, אם כי זה לא נאמר לי מפורשות. באשר להרגשתי? הייתי מאוד מודאג, כי האמנתי שהתגברתי על זה סופית, ופתאום יש איזו שמועה על תקופה קריטית בת שנתיים אחרי הניתוח במחלות מסוג זה, והנה, עוד מרגיעים אותי, אבל למולי, התבדיתי."

מהניתוח הזה כבר לא קפץ והבריא. כפי שהשוויץ לאחר הניתוח הראשון. הרופאים, שרצו להבטיח את הצלחת הניתוח, העמידו בפניו את הבחירה: לעבור שלושה חודשים בלתי סימפתיים ולהגדיל את סיכויי־ההבראה, או לוותר על אי־הנוחות לטווח קצר, אך להישאר עם סימן־שאלה לטווח ארוך.

קופמן בחר באפשרות הראשונה. במשך שלושה חודשים היה מגיע למשרדו ב־09.30, לאחר סדרת טיפולים מעייפת. לטיפולים היתה גם השפעה של עייפות מצטברת. בנוסף לכך, הצטרך לתפקד עם סידורים בלתי נוחים בגופו במשך כל אותה עת ולתפקד, כמיטב יכולתו, במישרדו ובמיפלגתו. לכן הוא טורח להדגיש פעם נוספת שהניסוי והסידורים הכרוכים בו, נמשכו שלושה חודשים בלבד, והיוו חלק חשוב בדרכו להבראה מוחלטת.

קוצר הצלחות

„במצב זה — תקופת החלמתו — תפסו אותו המאורעות הפוליטים הסוערים: חילופי־שרים באוצר, שינויים בהרכב הממשלה, ויכוחים נוקבים על תקציבים, חיפוש אחר פשרות, סיוע מאסיבי במסעות־פירסום של מועמדי הליכוד ברחבי הארץ — בעיקר הדמויות החדשות, הבלתי־מוכרות. נכנסתי לבריקה שגרתית והבנתי מרופאיי שעם גמר הבחירות המוניציפליות, „תסור אלינו".

„הבנתי שיכול להיות שאצטרך לעבור ניתוח נוסף, אם כי זה לא נאמר לי מפורשות. באשר להרגשתי? הייתי מאוד מודאג, כי האמנתי שהתגברתי על זה סופית, ופתאום יש איזו שמועה על תקופה קריטית בת שנתיים אחרי הניתוח במחלות מסוג זה, והנה, עוד

קופמן עם בנו, אסי, במישחק „לגו"
לתת תיקווה לאחרים

יורם אריזור, האיש שמינה אותו לסגנו, הוחלף על־ידי יגאל כהן־אורגד. אורגד לא שיתף את קופמן, כשם ששותף בתקופת אריזור, בפעילות שוטפת של המישרד. רק סמוך להדחתו של כהן־אורגד, התיישבו השר וסגנו לשיחת עבודה רצינית, שמטרתה היתה חלוקת סמכויות.

בנוסף לכך, נפלה עליו הקדמת הבחירות, כרעם ביום בהיר. לא בא לו להתמודד עם זה. העיתוי לא היה אידיאלי לגביו. אף־על־פי־כן, הוא התברג בשביעיות המפורסמות של חרות — כרטיס־הכניסה לכנסת ה־11, בה הוא מכהן, כיום, כיושב־ראש סיעת הליכוד. באוגוסט 1985 יחליף את שרה דורון (ליברלים) בתפקידה כיו"ר שבת־ראש הקואליציה.

„איך השפיע המאבק הרפואי שלך על חייך הפוליטים?"

„החיים הפוליטים אכזריים נורא: כשאחד רוצה להפיל את השני — הוא שם עליו תווית: היזהרו, הוא חולה: כלומר: מנסה לחסל אותו פוליטית. לפעמים הידידים הטובים אומרים דברים רומים באוירה של צדקנות, רחמנות. לפעמים הנימה מעושה, לפעמים — אמיתית. מתגלים גם חברים אמיתיים.

„ידידים קרובים באו ואמרו לי ישירות: חיים, תדע לך, שיש לך בעיה ואתה חייב להתמודד איתה; איש יחסי־ציבור מסוים הגיע אליי בתקופת הבחירות והתריע: חיים, אתה חייב להתמודד עם השמועות האומרות שאתה חולה אנוש! אני יודע שזה שקר וכזב, אולם אתה חייב לפעול מהר בנידון.

„עיתונאי בכיר, בא לשוחח עימי ערב הבחירות המוניציפאליות. הוא שאל אם אני מתכוון להתמודד על ראשות עיריית פתח־תיקוה. עניתי בשלילה, ואז, הוא שאל אותי האם הסיבה נעוצה במחלתי, וניסה לברר את דרגת חומרתה. הכל סבב סביב המחלה. עד היום זה מתנקם בי, אבל ההשפעה הולכת ופגה. אולי כיוון שרואים שעבר זמן ואני מתפקד. מבינים שהבראתי. ואולי, לאט־לאט, נשבר מחסום־השתיקה סביב מחלות מסויימות, בפרט כשמדובר באנשי־ציבור."

אין ספק שקופמן תרם בעצם גישתו לשינוי הגישה בנושא. אנחנו מנסים לנתח יחדיו את פשר השתיקה סביב מחלותיהם של אנשי־ציבור. „אולי זה נובע מהדימוי של פוליטיקאי," הוא מהרהר בקול. „דימוי של חזק: מצליחן!" אני משחזרת את פולחן הבריאות המשתלב בכל מערכת בחירות כיום ונוכחת בצדקתו. „אם אדם נכנס לפוליטיקה עם נכות מילדות, למשל," הוא מנתח, „זה חלק מתדמיתו. אולי יש בכך אפילו כוח מסויים, אולם אם חל שינוי לרעה במצבו הגופני, כנראה שדימויו נפגע."

„ומדוע התמהמהת בחשיפת סיפורך?"

„קודם לכן העיתוי לא היה נוח. גם המאורעות הפוליטיים, אבל גם עצם העובדה, שככל שהזמן עובר, אתה מוצא את עצמך מתקשה יותר ויותר לפרסם את הדברים. אני מאמין שהגיע הזמן לשבור את הטאבו הזה. אני מקווה שאנשים יבינו שמחלה אינה סוף־פסוק, ושאם תופסים את המחלה בשלב מוקדם, ופועלים רציונאלית בעצת הרופאים, הסיכוי להחלמה גבוה.

„האסוסיאציה הראשונה שעברה בראשי היתה — ניתוח. לא הסתרתי דבר ממקורביי בעבודה (מישרד־האוצר). אני לא מסתיר, ולא מתבייש! הודעתי ליורם אריזור (או שר־האוצר) ועוזרו סדן (או מנכ"ל המישרד). הם יעצו לי להתייעץ עם גורמים רפואיים נוספים. אני חייב לציין שהיתה להם תגובה חברית יפה. לא דרשתי, ולא קיבלתי שום פריווילגיה בתוקף תפקידי כסגן־שר."

הניתוח: „היתה לי אמונה בלתי רגילה בתוצאותיו. הערכתי שזו רק תקלה קטנה בחיים. אני, בדרך־כלל, אופטימי באופיי. פרט לכך, האמנתי שצריך לדבר על זה, לא לפחד: לא להסתיר: נכנסתי לניתוח עם חיוך על הפנים. הרופאים העידו שמיד אחרי הניתוח חייכתי והתבדחתי, ולא בצורה מלאכותית. אני מייחס חלק מהמורל הגבוה לטיפול הנהדר שזכיתי מידי הצוות הרפואי של בית־החולים תל־השומר."

שמועות מוגזמות

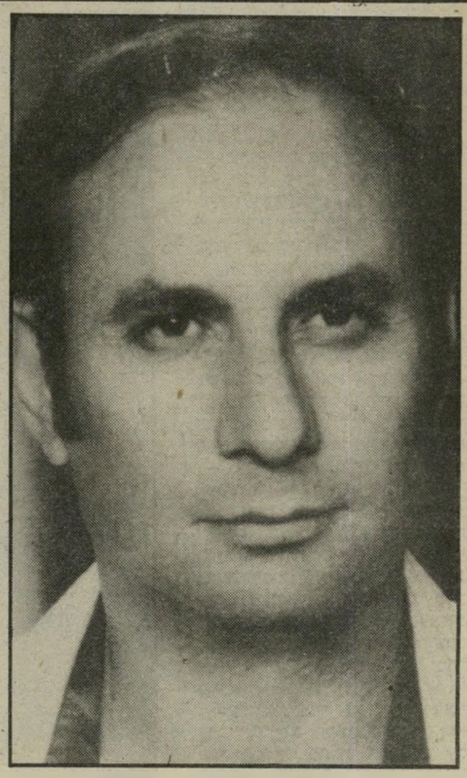
„לאחר שבעה ימים, יצאתי מבית־החולים. העדפתי לא ללכת לבית־הבראה. ירדתי לבית־מלון בטבריה, על מנת להחלים. אברהם שריר, שר־התיירות, דאג לי לפינוקים — שלח זרי־פרחים כמה פעמים בשבוע, והתמיד בכך! הוא הוכיח עצמו כחבר אמיתי! לאחר מספר ימים נכנסתי למכונית, התנעתי, וזהו — הייתי בטוח שהפרשה נגמרה. התאושששתי במהירות, חזרתי לעבודה מלאה במישרד־האוצר."

קופמן מנסה לייפות ולהחליק את תהליך ההבראה. מאוחר יותר. הוא מודה שנאלץ „להשוויץ" ולתפקד במלוא כוחו על מנת להוכיח ל„חברים" בשדה־הפוליטיקה שאינו „בר־מינן" כלשונו. הצגת התיפקוד המושלם היתה כרוכה באי־נעימויות. לדוגמה: בסיור שערך בדרום־אפריקה, לאחר הניתוח, קיבל חום גבוה ונתקף בכאבים. הסתבר שגופו דחה את החומטים. „זה לא נורא," הוא אומר, „אבל בהחלט לא נעים."

גם על יחסם של חבריו משדה־הפוליטיקה, הוא אינו מוכן להיות מצוטט: היו הפתעות נעימות, אולם היו גם תופעות פחות חבריות. הוא מלא אנקדוטות משעשעות על כך. למשל: על שר בממשלה, שנכח בעת שקופמן ביקש כדור להרגעת כאב־ראש פשוט שפקד אותו. „חיים," הגיב השר בבהלה, „הכל בסדר? אתה בטוח ש־ה־כ־ל בסדר?"

„הרגשתי פלסטיק!"

„כמובן שבתקופה כל־כך סוערת, ירדה המחלה מסדר היום. ממש נשכחה! עבדתי 20 שעות ביממה, ברחבי הארץ. עבודה שכללה

מנחם שוורץ:
„אין כסף ולכן אין מודעות לתאונות־עבודה!"

בעניין תאונות־הדרכים, כבר כולנו כמעט היסטריים. לא שנעשים הרבה דברים חשובים לשיפור המצב, אבל לפחות אנחנו מודעים לעניין ואולי כל אחד מאיתנו עושה משהו קטן. מכה אחרת. שכמעט לא שומעים עליה. היא מכת תאונות־העבודה. השנה נפצעו בתאונות כאלה 62.610 איש ואשה, ו־268 קיפחו את חייהם בתאונות־עבודה. שאלתי את מנחם שוורץ, מנהל המוסד לבטיחות וגהות, מה עושים כדי למנוע, או לצמצם, תאונות כאלה.

המוסד לבטיחות וגהות מעסיק 23 מהנדסים שמתפקידם לבקר כל יום בשניים־שלושה מיפעלים, בהם יש ועדות־בטיחות. המהנדסים בודקים את המצב, נותנים ייעוץ ומדריכים בכל הקשור למניעת תאונות עבודה.

● האם לכל מיפעל יש ועדת בטיחות?

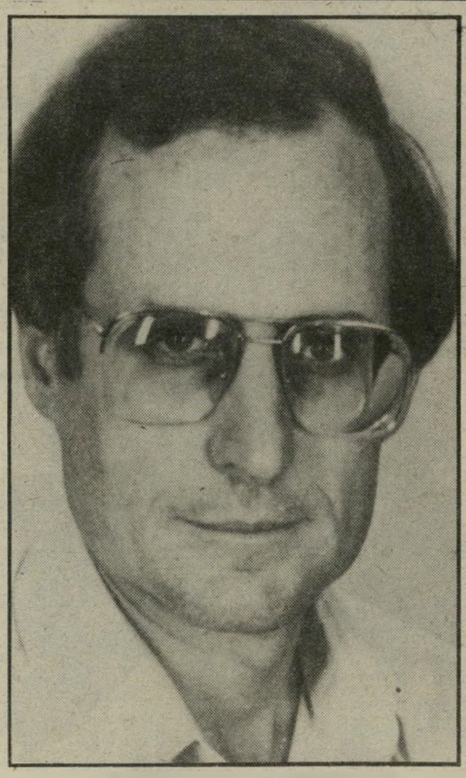
לכל מיפעל, המעסיק מעל 25 עובדים, חייבת להיות ועדת־בטיחות. על פי החוק, ויש כאלה 2,600 בארץ. אנחנו מעבירים את מסקנותינו והצעותינו לועדת־הבטיחות שמתפקידה להפיץ אותן בתוך המיפעל, בין האנשים. בפועל אנחנו נתקלים בחוסר־מודעות של הנהלות המיפעלים.

● מדוע, הרי תאונות־עבודה הן הפסד בכספי עצום למיפעל.

התשובה של רוב המנהלים היא: „לי זה לא עולה כסף. זה עולה לביטוח הלאומי ולחברות־הביטוח." כאשר, למעשה, זה עולה ל־מיפעל ולבעלים הון־עתק. הבעיה העיקרית היא, שפשוט אין מודעות לעניין.

● פעם היו לכם תשדירי־שרות בטלוויזיה. מדוע הפסקתם אותם?

היו לנו תשדירי־שרות, ובסקר שהזמנו אצל מינה צמח, גם נאמר שהם עזרו מאוד ואנשים זכרו אותם והתייחסו אליהם. אבל הקרנת כל תשדיר כזה בטלויזיה עולה 4.000 דולר ואין לנו כסף. שאלנו בטלוויזיה איך זה שמראים כל־כך הרבה תשדירים על תחבורה וענו לנו: כשתשקיעו כל כך הרבה כסף כמו מישרד־התחבורה — יראו גם אתכם.

דורון סוסליק:
„זאת לא מיתקפה! זאת הבהרה והסברה!"

ביום השישי, לפני שבועיים, התנוסס תצלום של מטוס הלביא, על רוב העיתונים בארץ, מתחת לתצלום נאמר: „צילום דגם מטוס הלביא, שהותר לפירסום בפעם הראשונה." בחוברת־התעופה האמריקאית אוואישן וויק ראיתי את אותו התצלום כבר לפני כמה חודשים ובלוח־השנה של התעשיה האווירית, שיצא לפני ראש־השנה, בספטמבר 84', התנוסס התצלום בדף הראשון. פניתי אל דורון סוסליק, מנהל־התיקשורת של התעשיה האווירית, ושאלתי אותו מדוע הוטעו העיתונים. אם התצלום פורסם קודם, הרי שזה לא פירסום ראשוני.

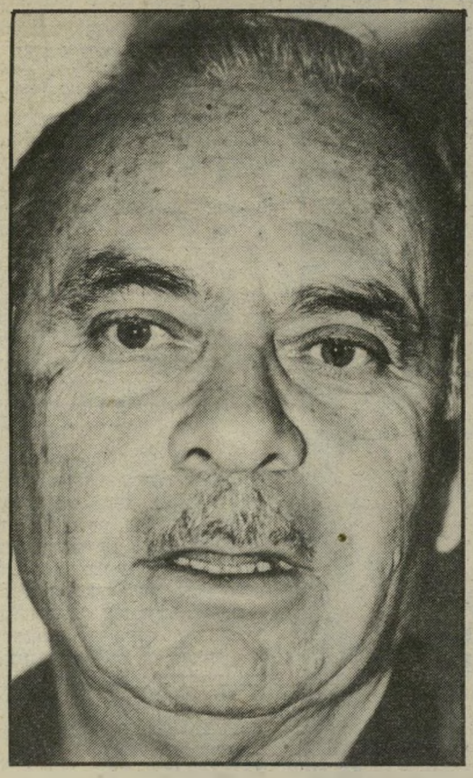
לגבי אוויאשן וויק אני לא יכול להגיד לך. לא הייתי מעורב בשיקולים ויכול להיות שהתמונה דלפה ממקורות אחרים.

● ומה לגבי לוח־השנה של התעשיה האווירית?

לא הייתי בארץ באותה תקופה ולכן אינני יודע מה היו השיקולים. אבל יכול להיות שהתצלום הוא של מודל מסויים ומה ששוחרר עכשיו לעיתונים בארץ, זה הלביא.

● לא ניראה לך שהמיתקפה בעניין ה„לביא" בטלוויזיה ובעיתונות היא פשוט מיתקפה של מצדדי ה„לביא" נגד שולליו?

אני לא חושב ככה. הוחלט שמערכת־הביטחון תביהיר ותסביר את החיוניות שבפרוייקט הלביא לחיל־האויר ולתעשיה האווירית, ובין היתר שוחררו גם התמונות האלה לפירסום.

עובדיה רזיאל:
„לכרטיס החופשי אין ערך־שוק ואין עלות!"

מדי כמה חודשים עולים בעיתונים על הכרטיסים החופשיים של עובדי חברות־התעופה, וכמה הם עולים לחברה עצמה. החלטתי לברר את החוק והנוהל בכל חברות־התעופה ופניתי אל היועץ המשפטי של פאנל חברות־התעופה הפועלות בארץ, המשפטן עובדיה רזיאל.

הנושא מאוד רגיש וספק אם ניתן להסביר אותו באופן נכון לציבור, כאשר תמיד משחק פה גם גורם הקינאה. תקנות יאט"א (איגוד חברות־התעופה הסדירות בעולם) מאפשר לכל חברת־תעופה לתת לעובדיה כרטיסי־טיסה אחת לשנה או שנתיים, על בסיס מקום פנוי, וכך נוהגות כל חברות־התעופה היאטאיות בעולם. מה שנראה כלפי חוץ כצ'ופר גדול, למעשה, אין לו ערך־שוק בכלל. הנוסע החופשי יעלה על הטיסה רק במידה ויהיה בה מקום פנוי שלא נקנה על־ידי מישהו, כך שבתקופת הקיץ, למשל, כשרוב האזרחים רוצים לנסוע לחו"ל, אין לעובד חברת־התעופה כמעט שום סיכוי לעלות על הטיסות.

● אני מבינה שחלק מהצעקה היא על כך שעובד חברת־התעופה לא משלם מס־הכנסה על הכרטיס החופשי.

כמעט בכל מדינות העולם הכרטיסים האלה אינם נכללים בהכנסת העובד. בארצות־הברית, ברפורמה שנעשתה בשנת 1984, נקבע במפורש שכרטיסים על בסיס מקום פנוי לא ייחשבו כחלק מהכנסת העובד מאחר ואין להם ערך־שוק ואין להם עלות. אצלנו, עקב הלחצים הגדולים שהופעלו לממש את החוק, הגיעו חברות־התעופה להסדר עם מס־הכנסה שכל כרטיס כזה כן יוערך בכסף וכן יחול עליו מס.

● אם, כמו שאתה אומר, הכרטיס החופשי לא עולה לאף אחד וגם משלמים עליו מס, על מה יכולים לצעוק?

על כלום. זו, באמת, קינאה פשוטה. רק על זה שאתה נוסע לחו"ל בלי לשלם והוא משלם. אגב, חברי אגד נוסעים בחינם באוטובוסים ולא על בסיס מקום פנוי, ועובדי חברת החשמל מקבלים חשמל חינם — אבל זה אחרת כי זה לא חוץ־לארץ.

הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם

אורי ליפשיץ:
„השתמשתי בבני, כדי לבנות את הבכחנליה!"

יקבי אשקלון התקנאו, כנראה, ביקבי הבארון רוטשילד, שעל בקבוקי־היין שלהם מודבקות תוויות עם ציוריהם של פיקאסו, שאגאל ומירו. הם פנו לצייר אורי ליפשיץ וביקשו ממנו לצייר תווית ליין בן־עמי שלהם. שאלתי את אורי ליפשיץ איך זה שהוא הסכים לתרום יצירה שלו כדי שתשמש כתווית מסחרית.

למה לא. עד היום פשוט אף אחד לא פנה אליי. אם היו פונים הייתי מסכים כבר קודם. אולי לא לשעועית ותפוחי־אדמה, אבל יין זה בסדר. בכל העולם זה נהוג ואפילו בארץ ציירו תומרקין וארגוב תוויות ליינות מיקווה־ישראל.

● **התמונות שלך בשוק מאוד יקרות. מה המחיר שקיבלת עבור העבודה הזאת?**

לא קיבלתי בכלל כסף. רק יינות.

● **אתה אוהב במיוחד את היין הזה?**

אני אוהב במיוחד וויסקי. אבל אני יודע שזה יין טוב מאוד והחברים שלי מאוד אוהבים אותו.

● **מי היה המודל שלך לציור?**

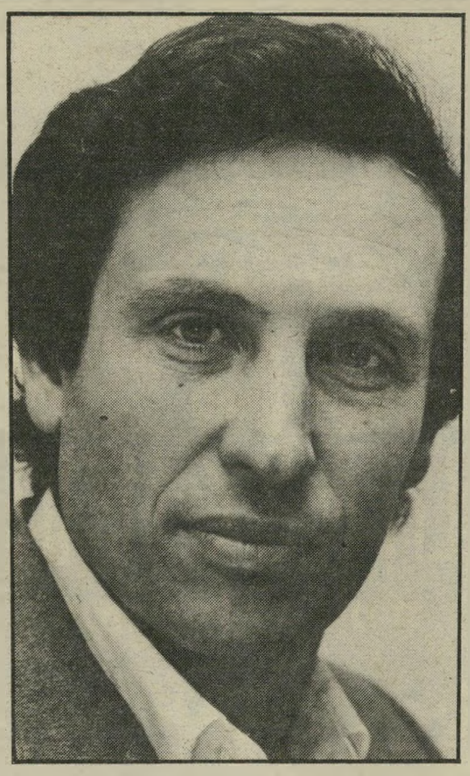
השתמשתי בבני בן ה־11. הלבשתי אותו בטוגה ובניתי את הבכחנליה שלי בעזרתו.

● **גם הילד קיבל יין?**

הוא קיבל מים ואולי תה.

● **אתה חושב שמהיום יתחילו עוד ציירים לצייר עבור חברות מסחריות?**

אני לא יגדע. אבל אם כן, אז מה יעשו הגרפיקאים?

יורם קליינר:
„ל,צוותא' ו,בית לסין' אין במה להתבייש!"

תמיד חשבתי שבית ציוני־אמריקה הוא מקום לקורסים ביפאניים ובעיתונות, או להרצאות באנגלית לעולים חדשים. מסתבר שנעשו שם שינויים והיום יש בבית ציוני־אמריקה פעילויות שונות, כמו ערבי תיאטרון, ערבי־שירה ועוד ועוד. שאלתי את יורם קליינר, מנהל הבית, מה קרה?

החלטנו להחזיר עטרה ליושנה. פעם, כשהוקם הבית בשנת 1952, הוא היה המקום היחידי בתל־אביב לפעילות של תרבות ואמנות. במשך השנים נפתחו מקומות אחרים ובית ציוני־אמריקה הוזנח והפך למקום של סמינרים וקורסים. עכשיו, לדעתי, הגיע הזמן לחדש אותו.

● **מה עשיתם?**

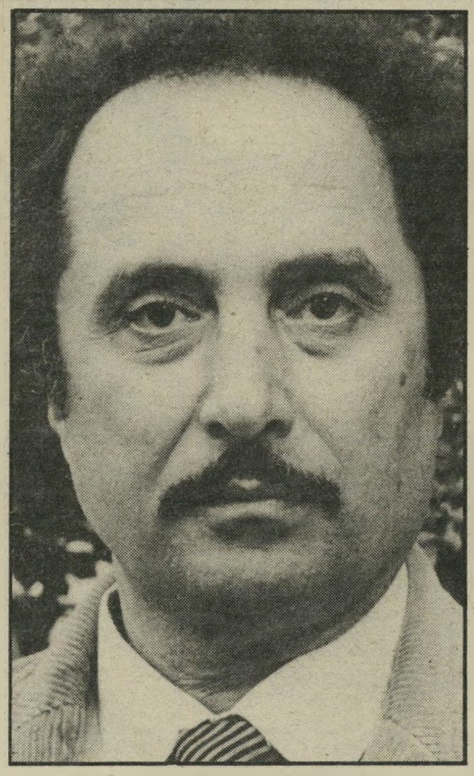
שיפצנו חלקים גדולים בבית, שינינו את אולם התיאטרון, הכנסנו מערכת סאונד ותאורה מודרניים, פתחנו בית־קפה ומסעדה והתחלנו להרייץ ערבים מעניינים מדי ערב.

● **תספר לי מה יש לכם במשך חודש ינואר, למשל.**

כל יום חמישי יש ערבי־שירה, כשכל אחד מהם מוקדש למשורר עברי אחר. כל יום שישי יש תוכניות ג'ז. ההצגה של מונדי, מיסטריה אמריקאית, תוצג מדי שבוע. יש תיאטרון בשפה האנגלית, יש להקת־זמר אמריקאית מעולה, יש מקהלה פילהרמונית וקונצרטים ועוד.

● **אתם הולכים להיות עוד „צוותא" או „בית לסין"?**

למה לא? אין להם במה להתבייש.

אהרון ווטורי:
„בארץ, כל חדשן ובעל העזה נקרא משוגע!"

ליוויתי חברה למספרה של ווטורי בתל־אביב. בדרך סיפרה לי החברה שזאת המספרה הממוחשבת הראשונה בארץ. חשבתי לעצמי, הנה עוד משוגע אחד שרוצה פיר־סומת. אחר־כך, בחוסר טקט בולט גם אמרתי לווטורי את דעתי זו.

אני לא משוגע. אני רק לא אוהב להיות חקיין. בארץ כולם רוצים לעשות משהו שכבר מישהו אחר עשה. אם יש 100 מסעדות סיניות, פותחים עוד אחת. לא מנסים לחשוב על משהו שאין. כי להיות ראשון זה להיות משוגע. אני זוכר שכאשר פתחתי את המספרה הראשונה שלי בארץ, בשנת 1954, הלכתי לקנות קופה רושמת. המוכר שאל אותי איזה עסק יש לי ואמרתי לו שיש לי מספרה. הוא כמעט מת מצחוק. „אין לך מגירה בשביל הכסף?" הוא שאל אותי.

אז הודבקה לי התווית של משוגע ומאז אני סוחב אותה בגאווה לאורך כל הדרך. הייתי הראשון שהתחיל לקיים תצוגות של אופנת־תיסרוקות. צחקו עלי. היום כל מספרה שמכבדת את עצמה עושה את זה. עכשיו הכנסתי מחשב, שעלה לי למעלה מ־7,000 דולר, רק כדי שהשרות שאני נותן ללקוחותיי יהיה יותר טוב. אז את אומרת שאני משוגע.

● **במה השרות יהיה יותר טוב אם יישב מחשב בתוך המספרה במקום מקידה?**

המחשב לא חולה ואין לו בעיות אישיות ואין לו מצב־רוח רע ולכן הוא אף פעם לא שוכח באיזה סוג צבע השתמשה הגברת־הלקוחה, ואיזה טיפול עשו לה ואיך הגיבו השערות שלה ומה צריך לשנות בפעם הבאה. הנשים של היום לא באות למספרה רק כדי לחפוף את הראש. יש עשרות טיפולים שאנחנו נותנים, ורק מחשב יכול לדייק בשמירת האינפורמציה הזאת להמשך הטיפול. כשקניתי את המחשב ידעתי שיגידו, הנה המשוגע הלך וביזבז 7,000 דולר, אבל אני בטוח שתוך כמה שנים לכולם יהיו מחשבים. זאת הבעיה בארץ. כל חדשן וכל מעז נקרא כאן משוגע.

דניאלה שמי

ועד שתיסע לסין...
בוא לטעום מסין על קצה המזלג:
LITTLE CHINA
רשת מסעדות סיניות
Happy Hour
בטייסט אוף סצ'ואן
20.00 – 19.00
מבצע 20% הנחה
עד 31.1.85
טייסט אוף סצ'ואן
טעם של ארצות רחוקות
כפר שמריהו, מרכז מסחרי טל' 70448 (052)
צ'יינה וילג'
הסינית של רמת־השרון
דרך הרצליה 199, תחנת דלק "טופז" רמת השרון
(ליד הכפר הירוק) טל. 491873 (03)
הסינית בדיזנגוף
תפוס סינית באמצע העיר
דיזנגוף 110 תל־אביב טל' 237766 (03)
דיקשה
מהסינית הספורטיבית
מרכז הספורט ספורטן פתח־תקוה טל. 9230422 (03)
ו... סין על קצה המזלג - גם אצלך בבית:
צלצל עכשיו לאחת הסיניות של LITTLE CHINA והסינית בדרך אלינו.
סין על קצה המזלג LITTLE CHINA
איזה סינית אתה בוחר קודם?
ישראכרט אלא מה.

נמר של עיר

קציני ישראלים מנסים להשליט משטר חדש באפריקה ★ צעיר רוצח ללא סיבה, וזקן יוצא להציל את האפיפיור ★ עגנון גרוטסקי מחפש דמות של זקנה בירושלים

אמנות

גבול מיסתורי

הרומנים של סארטר (בייחוד הסידרה הנפלאה דרכי החירות בתרגומה של יונת סנד) והמסות הבעייתיות שלו מציפים אותנו יותר ויותר. כ־אוסף המסות הקטן הזה מטפל סארטר ביצירות ציירים, בעיקר מודרניים — ג'אקומטי וקאלדר — בעזרת מושגי הפילוסופיה שלו וברך הניתוח המיוחדת שלו, הצרפתית כל־כך, שכולה פטפט־נות אינטלקטואלית, קוסמת וחשודה כאחד.

במאמר על קאלדר אומר סארטר, שהמוביי־לים הם „עצם המוגדר על־ידי תנועתו ואינו קיים מחוצה לה; פרח הנובל בהיעדרו; מישחק טהור של תנועה.' קאלדר, לדבריו, אינו מחקה, אינו רומז ואינו מעלה דבר: הוא תופס את התנועות־ החיות, הממשיות ומעצב אותן. המישחק האין־ סופי, הצפוי־לא־צפוי של המוביילים הוא כטבע עצמו: מאורגן ומפוזר גם יחד, ספק מכאני ספק פרי יד מכוונת.

הוגה־דיעות סארטר
פטפטנות אינטלקטואלית מקסימה

יש בהסבר של סארטר לאמנותו של קאלדר משהו המזכיר את סארטר עצמו: גם הוא נמצא באיזה גבול מיסתורי שבין חירות פיוטית ושיטה פילוסופית, מעניק למחשבה את כל קיסמה של ההשראה וההעזה השירית, אך גם פוטר עצמו מאיזו אחריות מחמירה, שבלעדיה המחשבה המב־ריקה נשארת לא אחת סתמית ואוורירית.

רומן

חושניות ללא חושים

בשנות העשר והעשרים של המאה היה אנדרה ז'יד מלכם של האינטלקטואלים בצרפת, כמעט נביא, כפי שהיה ז'אן־פול סארטר ליושבי בתי־ הקפה של הגדה השמאלית של הסן בפאריס לאחר מילחמת־העולם השנייה. בינתיים עלו וירדו מלכים נוספים, אך המו"לות הישראלית גילתה פתאום את ז'יד בתריסר השנים האחרונות. כתיבתו נראית כיום לא־מעט יבשה ומלאכותית, וההעמדה החביבה עליו של האינסטינקטים מול המוסר המאובן של הדת נראית בעצמה סכמאטית ושכלתנית.

• *ארבעה מאמרים* – מאת ז'אן־פול סארטר; מצרפתית: *תהילה* ואיתי דור־סנד; *הקיבוץ המאוחד* וספריית פועלים (סידרת **טעמים**). 70 עמודים.

מי שמכור לז'יד יכול למצוא כאן, מחסן ממצה למדי של הנושאים והטכניקות שלו: על החופש המוחלט (הפשע־ללא־מניע שמבצע לפקאדיו, פשע שאבג המניע לו ברור: שינאתו של האינדיווידואליסט היפה, החושני, להתגשמות הכיעור ורפיסות היצרים — פלריסואר (נכון אמנם שלפקאדיו היה יכול רק לנחש מה טיבו של פלריסואר כאשר פגש אותו ברכבת) העיסוק בספר ובספרות כנושא ברומן עצמו וכמנוף להתפתחות העלילה (הרומן הכושל שמפרסם ז'ולייט דה־בארליוּל, וההתחדשות היצירתית שמביאה לו הירידה העיתונאית על הרצח סתום־ המניע); העימות בין אנשי הטבע', שמעבר למוסר (אנתים המדען בראשית הרומן, וכמובן לפקאדיו) לבין אנשי הדת (תמימים וחלושי־דם או מושחתים ואכזריים) ואפילו המסע מן הצפון לדרום על משמעויותיו הסמליות (חריגה אל עולם יצרי ופתוח יותר).

• *מרתפי הוואתיקאן* – מאת אנדרה ז'יד; עם עובד; 207 עמודים.

סיפור

סכינאים לגויים

סיפור בדיוני ראשון על מלחמת לבנון — לא במוצהר. כמובן. אפילו אם נכתב הספר לפני המלחמה, סיפור־המעשה מדבר ברורות למדי: בן קיבוץ, יואב, החוזר מזוהר השירות בצבא בקצין קרבי, מחפש מיפלט מלחץ האפרוריות והמיס־ גרתיות הקיבוצית בהרפתקה צבאית, שלה כיסוי אידיאולוגי, הומאניטארי ממש. הוא פוגש באילת באפריקאי מיסתורי, משכיל, המשכנע אותו לבוא בראש קבוצה של ישראלים (חבריו לשירות הצבאי) ולהשליט באי נידח שליד אפריקה מישי־ טר מתוקן ומתקדם יותר מזה השורר בו.

אם התשבץ הקריפטי הזה משעשע אתכם — בבקשה. אני הייתי ממליץ לעם עובד להמר פחות על ספרים הטבועים בחותם של מוסיאון מכובד ומאובק.

שירים

אורח זר

שירי הספר•• עוקבים אחרי מחציתה — ה־ קרה — של השנה„ רוב הזמן בארצות־הברית

משורר אלירז
„כתם העומד ביני ובין הדברים"

ולקראת ה„התחממות' — בבית, בארץ. מצבו היסודי של אומר־השירים הוא מצב של אורח זר, שאינו ,יודע כתמיד מה / לעשות עם עצמי לידי', העוקב כתמיד אחר זרותם של אחרים במקומותיהם שלהם (,שני הדרים ובשניהם אתה לבד', ,אצל היוונים בריצ'מונד' ואחרים).

להתארחות הזאת בתרבויות עלול היה להיות אופי של איסוף־מזכרות תיירי, נשיאת עיניים פרובינציאלית אל ,גדולים'. אבל אלירז, כילדת המידרכות שהוא מקנא בה — ,כמה מעט, נדמה, / היא צריכה כדי שהדבר הזה... / יהיה לגמרי מהימן', — מצליח להפוך את הנופים הזרים שהוא חוצה לנופי זרות, שבתוכם הוא מגלה את הריחוק ואת אי־היכולת להתקרב לדברים, להר־ גיש בחומם. — ,ככל שמתארך המסע הזה אני / מרבה להאשים את עצמי ומוצא / ילד בוכה בי פתאום על כתם אבוד / העומד ביני לבין הדב־ רים'.

יהיו אולי מי שיטענו ששירה אינטלקטוא־ ליסטית, החותרת לדייקנות ולניקיון במסירת תחושות שבהפנמה והתבוננות־עצמית, איננה דרך חדשה בשירה שלנו. מכל מקום, בסוגה ובמגמתה, שירתו של אלירז היא הישג ממדרגה ראשונה.

• *מיקסם שווא* – מאת יחיעם רוזנסקי, הדר. 71 עמודים.
•• *ממקום למקום* – מאת ישראל אלירז; הקיבוץ המאוחד; 62 עמודים.

במדים אחר

„תהילה" לעניים

יוסי יזרעאלי מתעקש זה שנים להעלות את עגנון על הבימה — סיפור פשוט, הכנסת כלה או לחזיון אותו, כביטויו של פרופסור גרשון שקד. בהצגה תהילה (בתיאטרון החאן הירושלמי), הטכסט של עגנון, על לשונו המיר־ חדת והלא־מודרנית, מועלה כמעט כפי שהוא.

להוציא כמה סטיות (כמו העברה, במקרים מסויימים, מדיבור עקיף לדיבור ישיר במחזה).

רושם הטראגיות שברמותה של תהילה מועבר בהצנה בדרך שונה מזו שבסיפור. בסיפור, דמותה של תהילה היא דמות קרושה ממש, שכל נוכחותה אומרת עוצמה של אמונה ואהבת אדם (מתוחכמת. אמנם) ורק דרך סדקים צרים ביותר, ודרך רמזים מפי אחרים, נחשף האופל של חייה — נישואים סתמיים לבעל לא־אהוב (בסיפור על מישחקי־הילדות המשותפים עם שרגא יש רמז לקירבה נפשית, ואף ארוטית, אליו) שיכול בנים והמרת הדת של הבת.

בהצגה ניתנים העירעור, אובדן־הדרך והטירוף המקנן כבר מהתחלה ובדימויים תיאטרליים גלויים: המספר (שבתאי קונורטי, הלובש מסיכה גרוטסקית, הדומה לפניו של עגנון) דומה יותר למספר בסיפורי סמוך ונראה הקפקאיים: הפתקאות שהוא כותב על דמותה האגדית של תהילה מתבלבלות, והוא יוצא למסע של חיפושים אחר דמות בלתי־אפשרית.

העולם היהודי שבו שרויה תהילה בהצגה של יזרעאלי מעוצב בסיגנון אכספרסיוניסטי (וגם כאן יש איזה טעם של יושן בבימוי החדיש־כביכול). במכוון אין ניסיון לעצב אופיים ייחודיים: האנשים הם הזויות נפשיות. האב מולט־הפנים, הקורע את תנאי האירוסין עם שרגא, דומה למלאך המוות (שהלא ממעשהו השתלשלו, בסופו של דבר, מות שני נכדיו והמרת־הדת של בתו). במקום איפיון פסיכולוגי יש איפיון של דמויות על־ידי כלי־הנגינה שהן מנגנות בו וכולי.

הניסיון להפוך את עגנון, כפי שהוא, למופע תיאטרלי, מרתק בצפייה. אך הוויתור על עיבוד הטכסט למחזה, ובמקומו הדגמה של דמויות הסיפור ואווירתו בנגינה, בחילופי תחפושות, בצביעת הפנים — מסבכת את הבימאי בהרבה אקטים סמליים ברורים מדי, מוכרים (כגון פיצוח האגוז, כל אימת שניזכר אחר מבניה של תהילה יוצאת.) כאילו ההצגה רצה קיצרית־נשימה אחר הסיפור. ומנסה לאייר אותו, להבהיר אותו בדימויים לעניים.

„תהילה" על הבימה, בעת הביום
לחזיון את עגנון

הווי

תהיה גברו חן לה בן

צה"ל התברר, בסיכומו של מעקב סטטיסטי, כי לטייסים ולצוללנים בשירות־הקבע נולדים, בדרך כלל, יותר בנות מאשר בנים.

★★★

חולשה ישראלית

נתניה גילו אנשי מבשלת־השכר שותה 150 ליטר בירה לשנה; האנגלי הממוצע — 120; האמריקאי הממוצע — 110; מסתפק הישראלי ב־21 ליטר בירה לשנה.

★★★

הקפאה והלבנה

בית־שמש עצרה המישטרה סטודנט מקומי, אחר שבחיפוש בדירתו נמצא מכשיר־זיהוי גנוב מוסתר בתא־ההקפאה של המקרר; רדיו־טייפ גנוב בארון־הכביסה וחפיסת־הרואין — על השולחן בחדר־המגורים.

★★★

ערוץ אחד יותר מדי

ניו־יורק גילה כתב צהרון יש־ראלי, שהגיע לשם השבוע, את שפע ערוצי הטלוויזיה האמריקאית, בה מורצות תוכניות רבות־עניין בו־זמנית, נואש מעושר־הברירה, בחר, לבסוף, בצפייה לפי הרכב שהרכיב בעצמו. בעוברו מערוץ לערוץ: 10 דקות צפייה בסרט העוקץ; 10 דקות — סרט פורנוגראפי; חמש דקות — כדורסל; שתי דקות — הנרי השמיני ולבסוף דקה אחת של דיווח חדשות ממישפטו של אריאל שרון נגד השבועון טיים.

★★★

הם יודעים למה

תל־אביב הודיעו רשתות־השיווק הגדולות, כי, לאחרונה, גדלה כמות הצ'קים החוזרים ללא־כיסוי, אך שעה שבהמשביר לצרכן חוזרים, בממוצע, 50 עד 60 צ'קים ליום, וברשת הקו־אופ (הריבוע הכחול) — 40 צ'קים ליום, חוזרים בשק"ם רק 8 עד 12 צ'קים ליום בלבד וזה, לדעת מנהלי השק"ם, בגלל טיב לקוחותיו, שהם, בעיקר, אנשי צבא, מישטרה ושירות בתי־הסוהר.

★★★

הפז"ם המוגזם

תל־אביב גילו כלכלנים כי תגאי־העבודה בחברת החשמל, המבטיחים העלאה אוטומטית בדרגה לכל עובר, מדי שנתיים, מביאים לכך כי מדי מספר שנים, אחר שמוצו כבר כל הדרגות הקיימות, נקבעות דרגות־על נוספות, על־מנת לאפשר להעלות את דרגותיהם של הוותיקים, או הבכירים, אשר כבר הגיעו לדרגה הגבוהה ביותר הקיימת באותה עת.

★★★

סימנים מוסכמים

תל־אביב גילו עובדי־הנקיון במלון־פאר מקומי, כי לפי השיררים באולמות המלון הם יודעים מי התארח בהם: כתמי־קרם על השטיחים — חתונות; גללי מסטיק — תצוגות־אופנה; קליפות־פיצוחים — ימי עיון.

★★★

בשנה הבאה: קבאב

צה"ל הודיע אגף־האפסנאות, כי מראשית 1985 נקבע תפריט חדש לארוחת־הצהריים ביחידות השדה: מרק גריסים; מקרונים מאודים; ירקות מבושלים; פירות; לחם; סלט תורכי ועוף מאודה בנוסח מיזרחי.

מתנה כל בוקר..

רק צלצל 824261 שלוחה 540 ואנו נדאג לספק את העיתון משך חודשיים בשעות הבוקר המוקדמות לכתובת שתמסור לנו, תמורת 8,280 שקל בלבד (מחיר מוזל למתנה במקום 16,560 שקל) עם העיתון הראשון ישלח כרטיס ברכה עם פרטי שולח השי.

הארץ עיתון לאנשים חושבים

הארץ עיתון לאנשים חושבים

הארץ עיתון לאנשים חושבים

ZIVA TELEM זיוה תלם

wishes to invite you to the מזמינה אתכם

למכירה מיוחדת

★ כל בגדי העור של ג'י פולופ 50% הנחה קולקציה 1985

★ חולצות ערב

★ מבחר מורחב של חגורות

★ חליפות ליום ולערב

המעצבים: רפי יעקובסון, תמרה יובל, רזיאלה M-N

המכירה תתקיים ביום

שישי 11.1.85	שבת 12.1.85
10.00–14.00	10.00–14.00
16.00–19.00	16.00–19.00

הכתובת: זיוה תלם, דוד המלך 10 הרצליה פיתוח, טלפון: 052-72976

עיצוב: רזיאלה

SIC TRANSIT GLORIA MUNDI

אם אי־פעם יעשו איזה „אלגרו" בעניין מלכים ומלכות ונסיכים ונסיכות של אירופה, תיזהרו מאמא שלי. היא אלופת הארץ בכל מה שנוגע לאיזה נסיך התחתן עם איזה נסיכה ואיך קוראים לילדים שלהם ועם מי הם התחתנו ואיך קוראים לאח של הגיסה ואיזה תואר יש לו. כרגע, ההתמחות שלה זו דיאנה אשת צ'ארלס, אבל לפני כ־15 שנה בערך היתה הראשית מכולם והאהובה מכולן אן־מרי מדנמרק, שהתחתנה עם קונסטנטין מיוון, ושאחותו סופיה התחתנה עם המלך קרלוס מספרד.

אן־מרי הבלונדית התחתנה, כאמור, עם קונסטנטין השרמנטי, ונולדו להם כל מיני ילדים יפים ובלונדיים וכולם ביחד מלכו על יוון זמן קצר מאוד ואחר־כך הוגלו לאיזה מקום באירופה ולא מלכו יותר על שום ארץ, אבל עוד הרבה זמן אחרי זה היו צילומים שלהם בכל שבועון שמכבד את עצמו.

השבוע ראיתי ידיעה בידיעות אחרונות. שמחתי מאוד על גודל הידיעה, כי ככה אין שום סיכוי בעולם שהידיעה המרה על מותו של קונסטנטין תגיע לאמא שלי ותעציב את ליבה.

רכבת ישראל פרק ב'

בשבוע שעבר סיפרתי את סיפור אי־הנסיעה ברכבת לירושלים. ובכל זאת הגענו לירושלים באוטובוס ואפילו השארנו שם ילד אחד שיבלה קצת עם הסבתא. הסבתא צעקה עלינו (ההורים) איך זה שאנחנו מבטיחים לילדים הבטחות לנסוע ברכבת ואחר־כך לא מקיימים. בגלל הערה בלתי זהירה זו, הטלנו עליה את התפקיד להחזיר את הילד לתל־אביב ברכבת. נראה אותה, גיבורה גדולה.

יום לפני השיבה הביתה, טילפן אבא שלי לתחנת־הרכבת בירושלים ושאל מתי נוסעת רכבת מירושלים לתל־אביב. אמרו לו שבדיוק בשעה 7 בבוקר. אבל אמא שלי לא ידעה שאבא שלי טילפן, או גם היא טילפנה. לה אמרו שבדיוק בשעה 7.15. שתי האינפורמציות האלה הועברו אליי בטלפון ונאמר לי לברר בשלישית וגם לשאול מתי הרכבת מגיעה לתל־אביב, כדי שאוכל לחכות להם בתחנה. זה פשוט בגלל שלא הצלחנו לברר איזה אוטובוס נוסע מתחנת־הרכבת בתל־אביב לכיוון הבית שלנו. טילפנו פעמיים ואף אחד לא ענה. עשיתי חשבון של כמה זמן פחות או יותר יכולה נסיעה כזאת לקחת, והח־ לטתי שעה וחצי. בשעה 8.30 התייצבתי בתחנת־ הרכבת תל־אביב דרום. שהיתה הומה מאיש אחד. שאלתי בנימוס מתי מגיעה הרכבת מירושלים והוא ענה לי שב־9.30. שאלתי למה והוא ענה: ככה.

עישנתי שש סיגריות וטיילתי על הרציף 18 פעמים. באמצע הרציף תלויים שני שעונים גדו־ לים. אחד מצד ימין ואחד מצד שמאל. במרחק־מה מהם תלוי שעון שלישי מאותו סוג. כשהרמתי את הראש לראות מה השעה וכמה זמן נשאר לי לחכות, הסתבר שעל השעון הימני היתה השעה 9.15, על השעון השמאלי 8.55 ועל ההוא, היותר רחוק: 10.40.

בסוף הגיעה הרכבת ושני הנוסעים המאושרים שלי ירדו ממנה. כל זה היה ביום הרביעי, ה־ 26.12. על הכרטיסים שהם קנו באותו בוקר היה כתוב שהכרטיס טוב רק ליום קנייתו. אבל התא־ ריך על הכרטיס היה 25.12.

לא צריך להתלונן. למדינה־בערך מגיעה רכ־ בת־בערך. שיוצאת בערך ומגיעה בערך וכל ה־ שאר בערך.

נ. ב.

אחרי פרסום פרק א' טילפן אלי דוד גיא. דובר רכבת ישראל. וביקש שאחזיר לו ציל־ צול. עשיתי את זה כבר שלוש פעמים ואני ממשיכה לנסות. אדווח לכם. מה יש לרכבת להגיד על הסיפור.

למי שאוהב את זה

אחת מחברותי השמנות טילפנה לי וסיפרה שהיא שמעה על דבר חדש ששמו ספירולינה, ושנורא מרזים מזה. את כל הפרטים היא ביקשה ממני לברר בשבילה וגם כמה מתכונים אם אפשר. ככה זה אצל השמנות. הן שולחות את החברות שלהן לעבוד והן ממשיכות לשבת ולהשמין. אבל אני לא מסתכסכת עם אחת ששוקלת 80 קילו יותר ממני, אז הלכתי וביררתי.

הספירולינה היא אצת־ים קטנטנה, שהובאה לגידול בארץ על־ידי מושב עין־יהב. שם מגדלים אותה בבריכות־מים ומשווקים אותה בצורת אבקה או בצורת כדורים. יש בה חומצות שונות. ויטמינים, ברזל, סידן, אבץ, אשלגן ומגנזיום. פירוט יותר מדויק יש על האריזה. המומחים אומרים שהספירולינה שומרת על רמה נכונה של הסוכר בדם ולכן היא מונעת תחושת־רעב, (פה, כנראה, העניין של השמנות).

אחרי הבירור המדעי הזה רציתי כמה מתכונים

ופניתי אל פיליס גלזר, אלא מי? פיליס שלחה לי חוברת שלמה של מתכונים. אותה העברתי באופן ישיר לחברתי השמנה. בשבילכן הנה שניים שניראו לי לא מפחידים במיוחד.

דג מושט מטוגן בספירולינה

חצי כוס קמח מלא.
חצי כוס נבט חיטה, מלח, כמון, 2 שיני שום, חצי כפית כורכום, חצי כפית חילבה, 2־3 כפיות אבקת ספירולינה, פלפל חריף קצוץ דק.

אופן הכנה: מנקים את הדג וחותכים לחצי. מערבבים את כל החומרים יחד, טובלים את חלקי הדג ומטגנים אותו.

כדורי גבינה

א: חבילת גבינה 5%, קצת סלרי טחון, 75 גרם גבינת רוקפור מגוררת, שום כתוש, פלפל שחור.

ב: לציפוי — חופן של פטרוזיליה ושמיר קצוצים, 75 גרם פקאנים קצוצים, 2 כפיות ספירולינה, מלח.

אופן הכנה: מערבבים את כל החומרים מקבוצה א' ויוצרים מהם כדורים. מערבבים את כל החומרים מקבוצה ב' ובתוכם מגלגלים את הכדורים. מקררים לפני ההגשה.

לא טעמתי אף אחד מהדברים האלה. כי אני לא שמנה. לפרטים נוספים אפשר לפנות ישירות למושב עין־יהב. דוארי־נע ערבה. בתיאבון.

מתנות מוצלחות

שני ספרים חדשים. בשביל לקנות למישהו אחר:

אין כלבים רעים מאת ברברה וודהאוז. הו־ צאת זמורה ביתן.

אחרי שניכשלנו כולנו (טוב, רובנו) בחינוך הילדים שלנו, המציא מי שהמציא את הכלבים. שהם חיות הרבה יותר קלות לחינוך ולאילוף. אחת המומחיות היותר ידועות בשטח חינוך הכלבים היא ברברה וודהאוז, שכתבה ספרים רבים בעניין זה, נתנה קורסים ותוכניות טלוויזיה. הכל בשטח הכלבים. לטענתה, עם סבלנות, אהבה ותקיפות, אפשר לאלף כלב לציית לך, תוך שש וחצי שעות.

אין לי כלב בבית ובכל זאת קראתי את הספר, כי הוא מעניין. כל מה שלמדתי אני מנסה לתרגל על הילדים שלי. אם תראו שני ילדים קטנים ויפים נובחים ברחובות, תדעו שאלה הילדים שלי והם נמצאים באמצע תהליך האילוף. אחר־כך אני אגיד להם להפסיק לנבוח והם יצייתו.

כיצד להתחמק מאהבה ונשואין מאת דן גרינבורג וסוזן או־מלי, הוצאת מילכה.

למי שרוצה להתחמק מאהבה ונשואין מוקדש הספר הזה באהבה מאת זוג נשוי (המחברים). הספר מלמד איך פותחים במריבה טובה, איך מעניש את בן/בת הזוג, איך הורסים כל סיכוי לקשר רומנטי ובעצם, איך נשארים לבד. מי שצריך את זה — בבקשה.

הספר אמור להיות מצחיק מאוד, אבל כאן, כנראה, אני נכשלתי כישלון חרוץ. שום דבר לא מצחיק אותי בעובדה ששני אנשים כתבו ספר כל־כך חשוב אחרי שאני כבר התחתנתי פעמיים. מתנה מוצלחת מאוד לכל הרווקים והרווקות שחושבים שאצלם זה בכוונה והם צריכים קצת סיבות בשביל לספר לחברה.

פינת הקמצן

אתם זוכרים שהקטע הזה מיועד לחסוך לכם כסף? בבקשה.

ד'קלין סמית, היפהפיה המשגעת מהמלאכים של צ'רלי כתבה ספר מהסוג שכל היפהפיות כותבות. איך להיראות צעירה ויפה ומטופחת ואיך לשמור על גיזרה מהממת גם אחרי הלידה.

קראתי את הספר ועשיתי את כל מה שכתוב בו. לא הצליח! נשארתי אותו הדבר פחות 6 דולר. הנה חסכתי לכן 6 דולר והמון אכזבות.

הרגשה נוחה בחברת רופאי־לב ★ פתיחת חולצות למען השמחה והעניין ★ בום חזק בלגימה השלישית

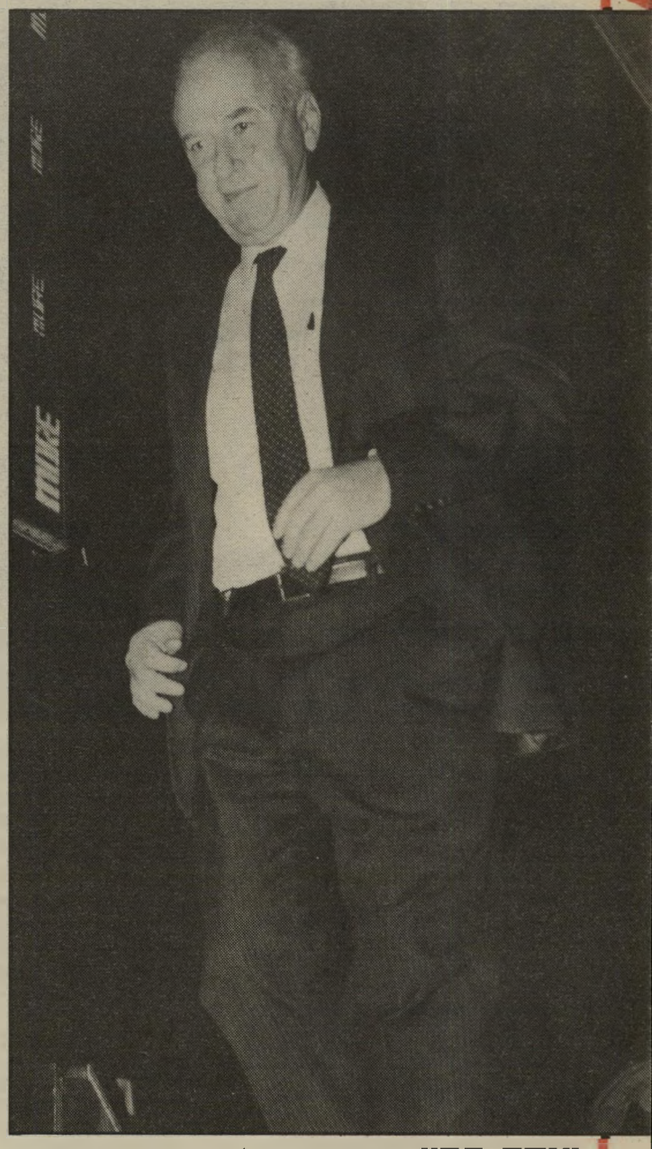

גבי גור בתו של פרופסור [illegible] הצעירה, האוכלת פופ[illegible] גפן (בשמלה הלבנה), שאמה נותחה אצ[illegible] מיספר, ושרצתה לעשות משהו גדול [illegible]

אבי פילוסוף ממנהלי עלית, שתרמה את השוקולד לאירוע. עם חברתו, דליה רבין, ואמה, לאה. דליה רצה בין האב, האם והחבר. למטה: ד"ר משה אולשבסקי, רופא המאמין בצמחים ומחטים מושקה על־ידי אשת יחסי־הציבור של שטוק, שלי שבדרון.

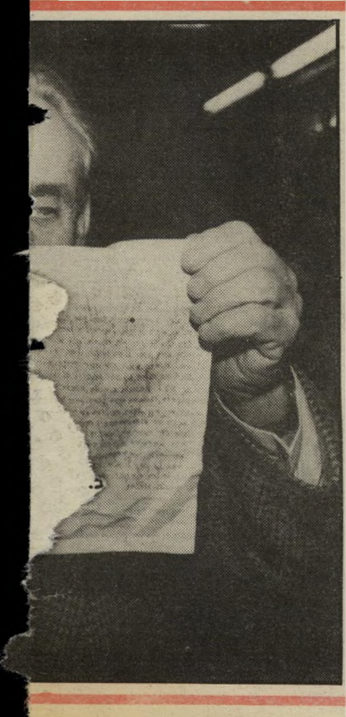
יצחק רבין שר־הביטחון הגיע לאירוע עם אשתו, בתו ואבי פילוסוף. הוא עלה לבימה, בירך את באי־הערב ו־הסביר שהוא, עם הלב לא מתווכח, ולכן התייצב לערב־ההתרמה. הוא ישב על הכיסא עם האמנים, למרות שביקשו ממנו לנאום ממיקרופון אחר.

מלב אל לב

קולנוע שחף בתל־אביב ויתר ב־אותו יום על הצגות־הקולנוע, חברת היינות שטוק תרמה יין, מיקי שטראוס אישר גבינות וחברת עלית תרמה ממתקי־שוקולד. וכך נתכנסו באולם שחף חולי־לב שעברו את הניתוח הקשה בבית־החולים שיבא—אנשים מפורסמים, תעשיינים, אנשי־עסקים וסתם חולים ששבו לאיתנם ואספו כסף למען מטרה חשובה — הלב.

מנהל מחלקת־הלב, פרופסור רניאל גור, נידב גם את משפחתו — האשה, הלן, עמדה בחוץ וקיבלה אורחים, הבת הגדולה, גבי, אירגנה, יחד עם נורית גפן, את ההזמנות והאנשים. והאומנים באו לבד — טוביה צפיר, שחיקה את אריאל שרון ואת שימעון פרס.

היו שם גם נורית גלרון, יונתן גפן ומני פאר שהודיע שזאת הפעם הרא־שונה שהוא מרגיש נוח, מכיוון שנמצאים הרבה רופאי־לב באולם.

הקלף האחרון של מרסל

על הקלף כתבו כל מבקרי כסית את שמם, וגם תודה למלצר הוותיק של כסית, מרסל קאופמן.

מרסל הגיע ל־70 והחליט שדי.

למרסל לא נתנו ללכת כך סתם. עשו לו מסיבה גדולה. משה אישי־כסית הכין סנגריה שכאשר שותים ממנה מרגישים בום חזק בלגימה השלישית. כולם שרו ורקדו וגם מרסל הנרגש השתכר קצת. אבל הוא הספיק לקרוא את המכתב שאשתו שלחה. היא לא הגיעה, כי הרגישה לא בטוב.

הניתוח של אמה של נורית הסתיים בהצלחה, וכאות תודה על כך היא הכינה את ערב־ההתרמה, שהצליח גם מבחינה כספית וגם מבחינה בידורית: צד זה היה מעולה, לכל הדיעות. לידה: אשתו של גור, הד"ר הלן גור, חוקרת־סרטן.

ר. ואחותה קרן
רן. למטה: נורית
גור לפני חודשים
בור מחלקת־הלב.

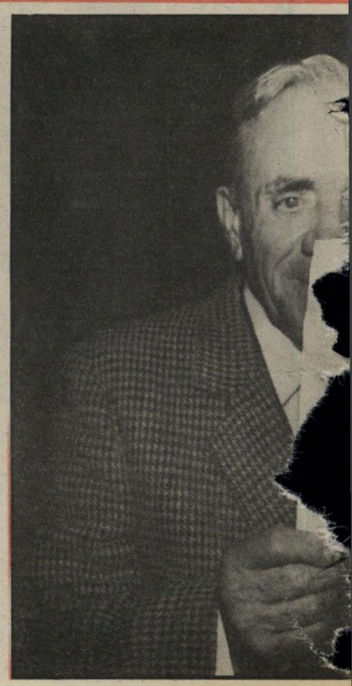
אני פילילי מציגה תחתון ואת החזה שלה. היא הופיעה בדגמים נועזים של מערכות־לילה ובגדי־ים. למטה מימין: אוולין עמר, בת 23, ספרית במקצועה, ובערב – דוגמנית.

למטה משמאל: אורלי אשכנזי, בת 23, אסיסטנטית אצל רופא־שיניים בשעות היום, המציגה בערב מערכות־לילה מאוד נועזות. עבור הדוגמניות הלא־מקצועיות האלה זאת עבודה צדדית ולילית נוחה.

מערכת תחתונה

ביום החמישי בחצות, בפאב המערכת, בסוף רחוב בן־יהודה הנושק לרחוב ירמיהו, בתל־אביב, הרבה זרים, כדורסלנים, מבלי תל־אביב של יום החמישי בערב. המקום פתוח עד השעות הקטנות של הבוקר. יושבים, שותים בירה, מכרסמים הרבה צ'יפ'ס, ויש גם מרקים חמים ונקניקים.

המקום דחוס, באוויר ריח חריף של זיתים וכולם מחכים כי בשעה אחת מתחילים להציג רגמים של תחתונים וכותנות־לילה נועזות.

המנחה מציג את הנערות, שאחת מהן אסיסטנטית של רופא־שיניים, אחת תיכוניסטית והשלישית, אני פילילי, שחומת־עור, והנועזת מבין המציגות. זאת בעלת הכינוי התחת של המדינה. היא אוהבת את הכינוי, מחייכת בכל פעם שמזכירים לה.

הנערות עוברות בין השולחנות. כולם מציצים, מעירים הערות: איזה תוסיק; רגלים יפות;

בקטע של רחוב בתל־אביב הקטנה, בין הרצל ונחלת בנימין, אפשר למצוא מציאות — בגדי נשים, גברים, ילדים ואביזרים

דרך יפו-תל-אביב

דיזה להט, אשתו של ראש עיריית תל־אביב, צ'יץ', ביקרה פה, לאחרונה, ויצאה עם ארבע שמלות, סיפר, בגאווה, אחד מבעלי־החנויות באזור. ובאמת מי לא מחפשת בימים טרופים אלה, כשהכל כל כך יקר, מציאות, מכירות־חיסול, מיבצעים והנחות? ומי שחיפשה ולא מצאה בשווקים למיניהם — בכרמל, בנצלאל, ביפו, בנווה שאנן — כראי שתטריח את עצמה לרחוב הגדול, הארוך והסואן — דרך יפו־תל־אביב.

זו דרך המובילה לרהיטים, כלי־בית, שטיחים, מגבות, מזון, אך בעיקר לבגדים. בגדים מכל סוג ומין, של יצרנים רבים טובים, ובמיוחד באזור שבין רחוב הרצל ונחלת בנימין.

הסתערות בחנוכה. בדרך יפו 19, בחנות ליידי טקס של יעקב גולן, מיבחר של בגדי־נשים. לציעירות ולבוגרות, אופנתי ויפה.

גולן מחזיק פירמות לא־ידועות אבל בעלות איכות טובה, כמו — חברת ביאליק לוגנו נון. ליבר. המחירים: חליפה ספורטיבית מסריג וכותנה, החולצה בסיגנון עטלף — שרוול רחב — והמכנסים ארוכים ונוחים: 27,000 שקל. ז'קט־צמר בסגנון כלייזר, בגוון שנהב, אפור או בורדו — 19,000 שקל.

אורנה גיבה
חלוץ ראווה

שמלת־סריג יפהפיה של חברת ינון בגוונים אדום־שחור — 35,000 שקל. שמלת קרפ ז'ורזט לערב במיבחר צבעים של אדום־לבן, שחור־לבן, כחול־לבן, בסיגנון הצ'רלסטון, רק 34,000 שקל.

אבל אין הנחות, כי כבר מוכרים בזול, אולם יש אחריות ולכל בגד יש כתובת. אם לא מרוצים אפשר להחליף.

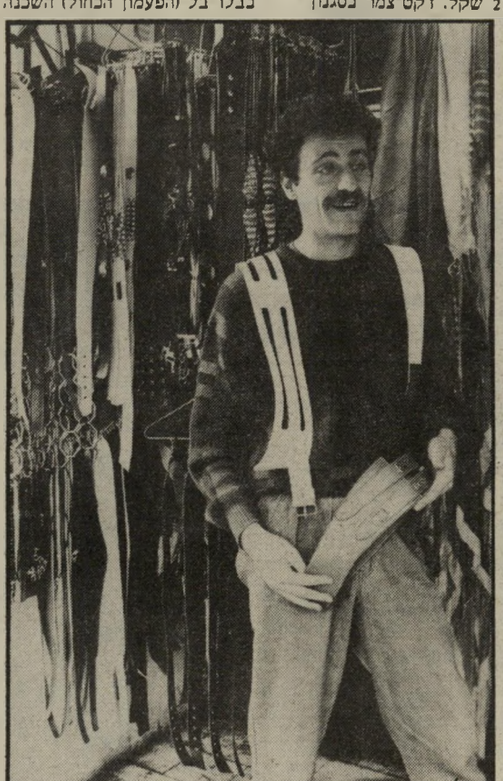
לדברי גולן, 15 שנים בעסקי ההלבשה, יש קונים בשפע ובשבוע של חנוכה היתה ממש הסתערות.

„הסעמון הכחול". בהמשך הרחוב אופנת מנדרין: מציאות רבות — מיבחר סוודרים וסווטשרטים באיכות טובה ב־7,000 שקל האחד, טרנינגים אופנתיים בשלל צבעים ב־14,000 שקל.

כבלו בל (הפעמון הכחול) השכנה

שימלת סריג (מחירה 35,000 שקל) של ליידי טקס בחנותו של יעקב גולן, מדגימה שולי אלדר הירושלמית, אשר קפצה לסיבוב־קניות וחיפוש־מציאות בתל־אביב

חדרי מדרגות נחום וולף מציע בחנותו הזעירה בחדר־המדרגות טרנינגים משגעים לילדים, מגיל שנתיים עד 12, ובמחירים זולים. משמאל: יונתן לידבסקי, בחנות זהה. הוא צרפתי שעלה משטרסבורג. המוכר חגורות לנשים וגם לגברים מכל החומרים ובכל הצבעים.

תלויים מאות וזגות מכנסיים. מיכאל הביניאן הצעיר מוכר מכנסי ג'ינס של פראריו ובלינו; מכנסי קורדרוי דקים וגם עבים לגברים ולנשים, בכל הגזרות ובכל הצבעים — שחור, בורדו, צהוב, אדום, חרדל, אפור, כחול, ירוק ומכנסי־צמר וכותנה עד מידה 52.

מכנסי קורדרוי: 12,000 שקל, ז'קט קורדרוי תואם: 18,000 שקל, ג'ינסים — 12,000 שקל, שכפץ־ג'ינס: 10,000.

צמידי־ניטים. בדרך יפו־תל־אביב יש גם חנויות בחדרי־המדרגות. חדרי־מדרגות צרים בהם תלויה הסחורה ובהם עושים את העסקים. אחד מבעלי החנויות האלה הוא נחום וולף, ולחנותו הזעירה (מטר על שלושה) רק הוא יכול להיכנס. הסחורה תלויה ממש על המדרכה.

הוא מוכר טרנינגים משגעים לילדים, מגיל שנתיים עד 12. האיכות משובחת, הפירמה — גולדי והגוונים ססגוניים — שילובים של צהוב, ירוק, טורקיז, כחול, אדום ורוד ואפור. המחירים בין 5,000 ל־6,500 שקל. תלוי במידה: „אצלי אפשר לקנות שלושה טרנינגים במחיר של טרנינג אחד בצפון תל־אביב!"

חנות־מדרגות נוספת היא של יונתן לידבסקי, שהגיע לארץ לפני שש שנים. משטרסבורג („כי אהבתי את המשמש ואת מזג־האוויר!"). בשטרסבורג עבד עם מישפחתו ב„שמטס ביזנס" ובחדר־המדרגות הוא יושב כבר שנתיים ומוכר חגורות צרים בהם תלויה הסחורה ובהם עושים את העסקים. אחד מבעלי החנויות האלה הוא נחום וולף, ולחנותו הזעירה (מטר על שלושה) רק הוא יכול להיכנס. הסחורה תלויה ממש על המדרכה.

הוא מוכר טרנינגים משגעים לילדים, מגיל שנתיים עד 12. האיכות משובחת, הפירמה — גולדי והגוונים ססגוניים — שילובים של צהוב, ירוק, טורקיז, כחול, אדום ורוד ואפור. המחירים בין 5,000 ל־6,500 שקל. תלוי במידה: „אצלי אפשר לקנות שלושה טרנינגים במחיר של טרנינג אחד בצפון תל־אביב!"

חנות־מדרגות נוספת היא של יונתן לידבסקי, שהגיע לארץ לפני שש שנים. משטרסבורג („כי אהבתי את המשמש ואת מזג־האוויר!"). בשטרסבורג עבד עם מישפחתו ב„שמטס ביזנס" ובחדר־המדרגות הוא יושב כבר שנתיים ומוכר חגורות צרים בהם תלויה הסחורה ובהם עושים את העסקים. אחד מבעלי החנויות האלה הוא נחום וולף, ולחנותו הזעירה (מטר על שלושה) רק הוא יכול להיכנס. הסחורה תלויה ממש על המדרכה.

הוא מוכר טרנינגים משגעים לילדים, מגיל שנתיים עד 12. האיכות משובחת, הפירמה — גולדי והגוונים ססגוניים — שילובים של צהוב, ירוק, טורקיז, כחול, אדום ורוד ואפור. המחירים בין 5,000 ל־6,500 שקל. תלוי במידה: „אצלי אפשר לקנות שלושה טרנינגים במחיר של טרנינג אחד בצפון תל־אביב!"

חנות־מדרגות נוספת היא של יונתן לידבסקי, שהגיע לארץ לפני שש שנים. משטרסבורג („כי אהבתי את המשמש ואת מזג־האוויר!"). בשטרסבורג עבד עם מישפחתו ב„שמטס ביזנס" ובחדר־המדרגות הוא יושב כבר שנתיים

(המשך בעמוד 30)

מאות מכנסיים לנשים ולגברים; קורדרוי דק ועבה; מכותנה ומצמר; בשלל צבעים ובמחירים זולים באמת.

30 שנה כבר נמצאת מרתה באום בחדרון הצר בקומה הראשונה בבית שברחוב יפו ומוכרת כותנות, פיג'מות וחלוקים מפלנל.

זירזיט לערב שימלה יפהפיה בסגנון צ'רלסטון, במחיר 34.000 שקל. פרח טיאב בת ה־23 קונה בחנות זו ובאזור זה לעיתים קרובות. „יש כאן דברים נהדרים וזולים!"

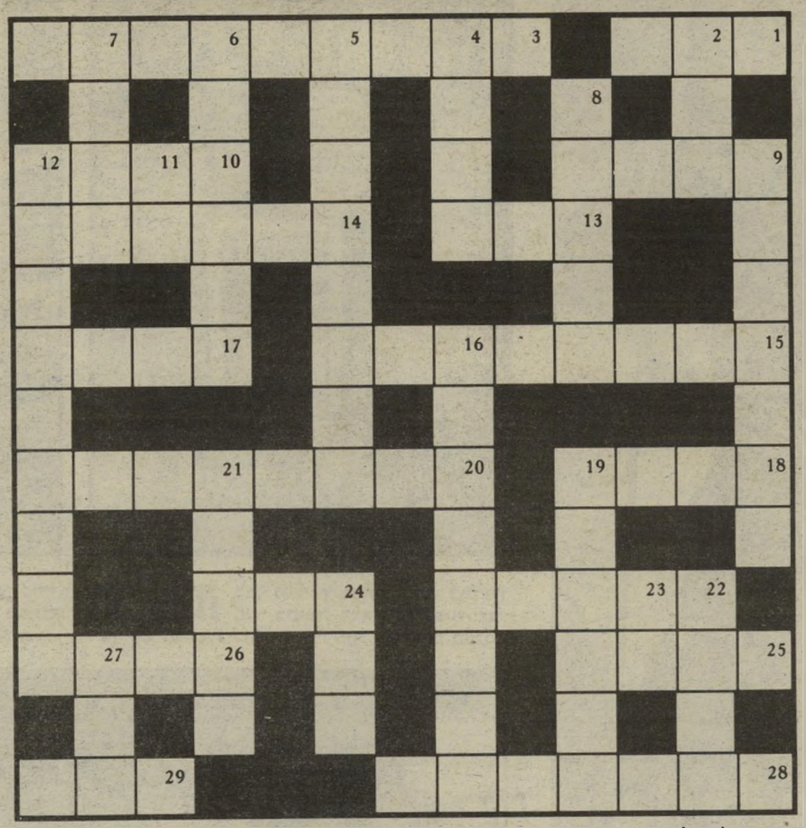

גם זיוה שמלות ובגדים לכל שעות היום והלילה, ולכל כיס. משמאל: משה אהרוניס, העולה מיוון, בעל אופנת קרולין, המייבא לארץ שמלות אלגנטיות מפאריס, רומא וניו־יורק, מבדי ז'ורז'ט, קרפ, טאפט וצמר נקי: „אפילו זיוה להט קנתה אצלי, לאחרונה, כמה שמלות!" הוא מתגאה.

תשבצופן

2471

פתרון תשבצופן 2469

מאת אביגיל ינאי

מאוזן:

1. שימו לב לצדיק, שלא יתחיל במסע נוסף (3)
3. קרובת־המשפחה שנפטרה לפ־ני שנתיים עדיין לא נקברה (5,4)
9. דעתו שונה בתכלית משל אבן (4)
10. גם אם אמעט במלים, הוא כולו הבנה (4)
13. חצי טון ועוד טון ובכל זאת חלש (3)
14. תואיל בטובך לקחת את הבשר, הוא לא מבושל (2,4)
15. מצוין בחשבון ובלשון (5,3)
17. עכבר זה לא בדיוק מה שאנחנו אוהבים (4)
18. בעדינות, בפינוק, תמנע אסון, תפסת את זה? (4)
20. התשובה — „כי אם לשמוע את דבר ה'" (עמוס) — מה השאלה? (5,3)
22. הרבה רדיו גגה, עד שתהיה מבסוט חלס (3,2)
24. העולם מלא בריות העוסקות בריגול (3)
25. לוחם ומשתמש במשקפיים (4)
26. ייראה פראי אחרי הטיפול הקוסמטי (4)
28. הכי הרבה מילים בסנטימטר מעוקב אחד (7)
29. אומן במלאכתו אבל לא עו־שה מזה רעש (3).

מאונך:

2. רעיון הקואופרטיבים לזריקה — החליטו במערכת (3)
4. רב הנוי שלה, אבל היא לא הנוי (4)
5. כלי הר מוחמד? זוהי הצעה־הערה של עמוס עוז (4,4)
6. ויזה זפטה: צעק, לפי כל כללי הדקדוק, זה שקיבל מאחוריו (3,3)
7. נדקר מאחוריו וממשיך לחולל פלאים (4)
8. גם ממרחק קצר, אי־אפשר לראות אותו בעין בלתי־מזוינת (5)
9. אין עימות בחוק למי שנשאר בצבא (3,4)
11. מלוא־החופן זהב בדיוק, לא פחות ולא יותר (2)
12. מה שנשאר מתכנית הצר־כנות, זה איכר בלי לחם (4,3,2)
16. „בכל זאת נוע תנוע". אמר הממציא הקדמון, למרות הלג־לגנים והמעלבים (5,3)
19. אלה מציאות גילה החתן מתחת לחופתו? (3,3)
21. בפלנטה אחרת מסתפקים ב־תואר שני (5)
22. שמענו כבר על ריצה של רוח־תזזית. אבל זה שפל הרבה יותר (4)
23. אף שר לא הופיע לשדור (2)
24. אם מאכלת מונפת עליך. סוב על עקביך וברח (3)
27. לא סמך על הגורל, אך זהו רק חלק מהסיפור (3).

■ דרך יפו—תל־אביב ■

(המשך מעמוד 29)

הכל לגבר. בחדר צר מעל עסקו של לידבסקי יושבת מרתה באום ומוכרת לנשים כותנות־לילה, פיג'מות וחלוקים מפלנל פרחוני ומנוקד בארום וכחול. היא מוכרת בחדר זה כבר 30 שנה, מאז שעלתה עם בעלה. היא מיי־צרת את הסחורה ומוכרת בסיטונות וליחידים, בכל המידות, עד 54. המחי־רים: 11 אלף שקל לפריט.

בין החדרונים הצרים והעסקים ב־חדרי־המדרגות מצוייה גם חנות־הענק של ניבה שהתמקמה במקום לפני 50 שנה. בחנות זו, שהיא חנות־מיפעל, אפשר להשיג את הבגדים המיוצרים לשוק המקומי ואת עודפי היצוא של ניבה. המחירים יקרים יחסית לאזור — טרנינג או אוברול, בעיצוב גדעון אוברזון, בין 38,000 ל־46,000 שקל.

אם כי יש בניבה גם פינת־מציאות, אך הן נמכרות כל כך מהר שכל יום המבחר משתנה.

וככה זה, חנות אחרי חנות: מזור במספר 35 — מבחר עשיר של חולצות פלנל ב־13,000 שקל, חולצות קורדרוי ב־15,000 שקל ודיאולן ב־12,000 שקל. אצל עזורי (דרך יפו 37), סוודר אפור, מאיכות משובחת, ב־14,000 שקל, מכנסי־צמר ב־12,000 שקל, פי־ג'מות מכותנה — 10,000 שקל.

באופנת לורד, בהמשך הרחוב, מכ־חר של גרביים, עניבות, תחתונים, גופיות ובכלל כל מה שגבר זקוק לו בנושא ההלבשה.

אוברול
בכיכר־המדינה לא צוחקים

על שם הבת. ההפתעה באזור היא אופנת קרולין. בפינת יפו תל־אביב והרצל, חלון־הראווה מפתיע ב־דגמים אלגנטיים ביותר, בסגנון צרפתי ואיטלקי. בעל החנות, משה אהרוניס, עלה לפני 10 שנים מיוון, עבד בפולגת ואחרי נישואיו, לפני שבע שנים, הח־ליט להיות עצמאי ופתח את קרולין על שם בתו.

הוא מייבא בגדי־ערב מניו־יורק, פאריס ורומא. הבדים משובחים — ז'ורז'ט, משי, טאפט וצמר נקי, והמ־חירים בין 65,000 ל־85,000 שקל.

אלה שמלות לארועים חגיגיים וא־פילו שמלות לכלה. מספר אהרוניס, כשהוא מחליק בידו שמלת ז'ורז'ט בצבע קרם, שפנינים שזורות בה: חבר, בעל בוטיק בכיכר־המדינה, צחק עליי כשפתחתי את קרולין כאן. היום — אני מרוצה מאוד, והוא, המיסכן, סגר עכשיו, כי לא יכול היה לעמוד בתש־לום שכר־הדירה.

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים לחדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך
איתן עמיחי הדברת מזיקים בע"מ

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.
שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

טלפון לתל־אביב ותפוש אילת
הזמנת מקומות
למלונות באילת ולטיסות "ארקיע"
YOUR PHONE
תורפון
03-38 38 38
שרותי תיירות באמצעות הטלפון לבעלי כרטיסי אשראי

הלב שלך שווה בדיקה!
בן 35+
הלחם בחשש המנקר,
בוא עוד היום לאיבחון מוקדם
השקט הנפשי שלך
שווה את זה.
הבדיקה כוללת:
בדיקת קרדיולוג, א.ק.ג.
א.ק.ג. במאמץ (ארגומטריה),
בדיקות מעבדה.
מכון לבריאות הלב
בית הרופאים, ריינס 18 פינת פרישמן תל־אביב
טלפונים: 03-221227, 03-244294

מה מסתירה יולנדה

לפעמים זה קורה בסרטים. ערת־התביעה היפהפיה עולה על דוכן־העדים ומספרת כיצד ראתה במו עיניה את הנאשם יורה מאקדחו ופוגע בחזהו של הקרבן והורג אותו. הערה מתייפחת בבכי ומגלה עד כמה אהבה את הנרצח וכמה היא רוצה לנקום את דמו. ה־סניגור הערמומי חוקר את הנערה חקי־רת שתי־וערב ומפיל אותה במלכודת. בית־המשפט מגלה את הסתירות ה־רבות בערותה של היפהפיה, ואת שק־ריה. בנאום הסיכום מבקש הסניגור מבית־המשפט לזכות את הנאשם וב־סצינה דרמאטית מצביע על הערה ובקול רועם מאשים אותה עצמה ברצח. סוף.

השבוע כמעט קרה הדבר בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב. יולנדה גאווי (העולם הזה 14.11) היא אשה נאה בעלת שיער בלונדיני. היא היתה אהובתו של ויקטור בן־דויד, סוחר בשוק הפישפשים. בראשון למארס, לפני שנה, נפגשו השניים בחשאי ליד חנותו של בן־דויד בשוק בשעה שמונה בערב. כאשר עמדו להיפרד וויקטור עמד לנעול את חנותו הגיע לפתע גבר גבוה, שלבש כובע לראשו, שלף אקדח ודרש מויקטור כסף. ויקטור שאל: „איזה כסף?" ונורה יריה אחת בחזהו. הרוצח ברח מהמקום ויולנדה רכנה על אהובה הגוסס ושמעה אותו גונח. למ־רות שהמיקרה קרה במרחק של כמאה מטר מתחנת משטרת יפו, לא פנתה יולנדה לשם כדי לקרוא לעזרה. היא הלכה, לדבריה, לכיוון ההפוך, לכיוון שדרות־ירושלים, וחיפשה טלפון ציבו־רי בקיוסק מסויים, אך הקיוסק כבר היה סגור. אך למרות שחשבה כי אהובה עדיין חי וגוסס, נסעה יולנדה ישר לביתה בבת־ים, הכינה ארוחת־ערב ל־מישפחתה וניסתה לטלפן משם ל־משטרה כאשר בני מישפחתה ובעלה מסתובבים בדירה. כאשר השיגה סוף־סוף את מוקד־המישטרה, לא הזדהתה יולנדה, אלא סיפרה סיפור דמיוני על מכונית־שנסעה ליד השוק, גבר שירד ממנה, שלף אקדח וירה באדם שהלך על המידרכה.

המישטרה הגיעה למקום תוך דקות ספורות ומצאה את גופתו של ויקטור מוטלת ליד החנות. הפאתולוג המחוזי, הד"ר בצלאל בלוך, שהוזעק למקום, בדק את הגופה בשעה 10 וחצי בלילה וקבע כי המוות נגרם מכדור אקדח אחד, וקרה לא יותר משעה או שעה וחצי לפני הבדיקה.

מיבחן־קולות. המישטרה הגיעה אל יולנדה כבר באותו ערב ועצרה אותה. אך היא לא סיפרה מאומה על יחסיה עם ויקטור ולא גילתה כי היתה זו היא שהתקשרה למוקד. רק לאחר ימים מספר, כאשר המישטרה מצאה בחנותו של המנוח קרעי תמונה וחיברה אותם, חזרה המישטרה שוב ליולנדה. בתמונה נראתה יולנדה חשופת רגליים. בחצאית מיני קצרצרה. שוכבת על מיטתו של ויקטור ומחזיקה שפופרת־טלפון ליד אזנה (ראה תצלום בראש העמוד). התנוחה הסכסית שלה עוררה את חשדם של השוטרים, ומכיוון שלא היה לה הסבר לכך, נעצרה שוב לחקי־רה.

רק כשבועיים אחרי הרצח, טיפין־טיפין, מסרה יולנדה את גירסתה ה־מלאה למישטרה, ורק אז נקבה בשמו של האדם שירה, לדבריה, באהובה. היא האשימה ברצח את שמעון איבגי.

לאחר שהמישטרה ערכה לה מבחן־קולות, החלו השוטרים להתייחס ב־אמון לדבריה ועצרו את איבגי, והוא הועמד לדין על רצח ויקטור בן־דויד. המניע שמסרה יולנדה היה נסיון לש־דוד כסף שהיה בתיקו של הנרצח.

בית־המשפט שמע את עדותה של יולנדה ואת החקירה הנגדית שערך הסניגור, עורך־הדין עוזי בכר. יולנדה לא נשברה על דוכן־העדים. אבל היה ברור כי בעדותה יש סתירות קשות ורבות־שקר. מיד לאחר שבית־המשפט שמע את סיכומי הצדדים זיכו השופ־טים את איבגי. את נימוקי הזיכוי מסרו השופטים רק השבוע.

שיקולי־בכיר. „אין זה בטוח לב־סס הרשעה על עדותה היחידה של יולנדה בשל התמיהות שעוררה עדו־תה," כותבים השופטים ומפרטים:

● בהודעה האנונימית שמסרה יו־לנדה למוקד־המישטרה יכלה לפחות להזכיר את הרוצח. אולם היא לא ע־שתה זאת. יותר מזה. היא סיפרה שם סיפור שונה לגמרי מזה שעליו העידה לבסוף בבית־המשפט. כל התיאור של מכונית נוסעת, ממנה ירד אדם ויורה בויקטור, העומד על המדרכה, אין לו כל דמיון לגירסה הסופית של יולנדה.

● „למרות שניסינו לדרדר לנבכי נשמתה בלילי־הרצח, לא יכולנו להבין כיצד לא הזעיקה עזרה מיד. אדם, ש־היא מספרת כי היה „שושן חייה ואהוב לבה", כיצד היא רואה אותו מתבוסס בדמו ושוקלת שיקולים של כבוד?" שואלים השופטים. הם מדגישים, כי היא שמעה אותו גונח וסברה כי הוא עדיין בחיים וניתן להצילו, ובכל זאת לא מיהרה למקום הקרוב ביותר כדי להזעיק עזרה. היא העדיפה, לדבריה, מחשש שאנשים יגלו את הרומן שלה עם המנוח, לנסוע לביתה. ושם, ליד בעלה וילדיה, התקשרה בסתר למוקד־המישטרה כדי להודיע על הרצח. „האם יש דבר השקול כנגד הצלת חיי־אדם כה קרוב אליה?" שואלים השופטים.

● יולנדה סיפרה, כי הקיוסק ממנו רצתה לטלפן היה סגור, אבל בחנותו של ויקטור המנוח שהיתה פתוחה, יש טלפון! גם בחנות סמי בורקאס, הנמ־צאת ממש ליד תחנת האוטובוס עליו עלתה יולנדה, יש טלפון ציבורי, ש־שלט גדול מכריז עליו לכל דיכפין. צילומים כאלה הביא הסניגור בפני בית־המשפט.

„לנו נראה, כי היא מסתירה דבר־מה ועל כן ההסברים שמסרה לא נראים לנו," כותבים השופטים.

בקבוק קוניאק. בית־המשפט מקשה: מדוע כבשה עדותה משך יותר משבועיים וגם אז החליטה לגלותה טיפין־טיפין? מדוע לא סיפרה מיד כי הנאשם הוא הרוצח? חוזרים השופטים ושואלים.

● השופטים מתעכבים על הסתי־רה בין הגירסה שמסרה למוקד־המיש־טרה לגבי צורת הרצח ובין הגירסה שסיפרה בבית־המשפט. „אין אנו מקב־לים את הסברה כי מסרה גירסה זו למישטרה כדי שיצאו מהר לדרך." קובעים השופטים, „זה אינו סביר."

● „גם אילו התגברנו על היסוסינו באשר לסתירות אלה," כותבים השופ־טים, „נשארת עדיין חידת טביעת־אצבעותיה הטריה של יולנדה על בקבוק הקוניאק שנמצא בחנותו של הקרבן." מסתבר כי כאשר הגיעו ה־שוטרים למקום הרצח, מצאו בחנותו של הקרבן בקבוק קוניאק.

בבדיקה שנערכה במעבדות המיש־טרה התגלתה טביעת־אצבע של יולנ־

(המשך בעמוד 38)

בית־המישפט זיכה נאשם ברצח וקבע כי עדת־התביעה העיקרית שיקרה בשבע נקודות חשובות. בית־המישפט גם קבע שהיא לא נתנה הסבר לטביעת־אצבע שלה שנמצאה בחדרו של הנרצח — ובכל זאת לא הפנה אצבע מאשימה כלפיה

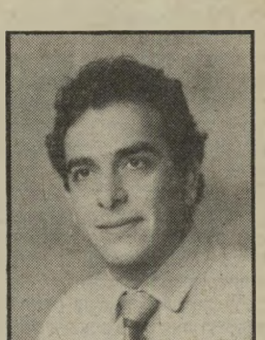

עדה גאווי
מגלה טפח, מכסה טפחיים

נאשם איבגי אחרי הזיכוי
העדה שיקרה, הנאשם זוכה

מינוי חדש

אוריאל שלייסנר (32) התמנה ליו"ר מועצת המנהלים של מפעלי מתכת אב־חן בע"מ בשלומי. אוריאל שלייסנר הוא מפתח שיטת הבניה סטרקטיק להקמת מבני מתכת, ובעליה של חברת א. שלייסנר בע"מ

בסטימצקי 30%
הנחה
על ספרי:
צבא ולוחמה
4.1.85-25.1.85
ספרים ועיתונים זה סטימצקי

אתה חושב שבשעה 8.00 בבוקר אתה קורא "עתון ערב"?
הארץ
עיתון לאנשים חושבים

כל יום שלישי בערב
ניתן להשיג את
השלם הזה
במסעדת
פירוזקי
רח' ירמיהו 30, תל־אביב

שולה
השתלת ציפורניים מלאכותיות בשיטה אמריקאית — בידיים וגם ברגליים וכן השתלת ריסים.
תל־אביב, המלך ג'ורג' 89
טל. 284919—295318

במדינה

משטרה

המרעילים לא ברחו

רק שלוש שעות והמקרה הטוב מנעו פאשלה גדולה

הסודיות הקפדנית, בה שמרה המשטרה את פרשת מכתבי־האיום בהרעלה על עלית ותנובה, כמעט והיתה בעוכריה. איש המחלקה לפשעים חמורים, אלכס איש־שלום, שחקר את פרשת המכתב שהגיע לעלית ואיים בהרעלת המוצרים, אם לא תשלם החברה עשרים אלף דולר, לא ידע כלל כי גם תנובה קיבלה מכתב דומה.

עלית העבירה את המכתב שקיבלה למטה הארצי ואילו תנובה העבירה את המכתב שהיא קיבלה לידי משטרת חיפה. שתי זרועות המישטרה החלו חוקרות כל אחת בנפרד את הפרשה.

האב, האם והבן. בבוקר היום בו תוכננה בירושלים פשיטה מתוחכמת על חנות המיני־מרקט, אליה ציווה המכתב להעביר את הכסף, שלחה משטרת חיפה חוקרים רגילים כדי לחקור את בעלי המקום.

פשיטת היחידה לחקירת פשעים חמורים תוכננה לשעה 11 בבוקר, אולם כבר בשעה שמונה בבוקר הגיעו חוקרי משטרת חיפה לחנות וחקרו את בעלי המיני־מרקט בזהירות סביב עניין תנובה. רק במקרה לא עוררה החקירה את חשדם של בעלי החנות והם לא ברחו מהמקום.

כאשר הגיע בשעה 11 שליח עלית, קיבלו ממנו החנוונים את החבילה לה חיכו ומיהרו לסגור את החנות וללכת לביתם, שם חיכתה להם האם. המשטרה עקבה אחריהם ועצרה אותם.

כאשר חקרו אנשיו של איש־שלום את החשודים התברר להם, כי באותו בוקר ביקרו אצלם חוקרים ממשטרת חיפה. הדבר עורר אור אדום בראשו של איש־שלום והוא החל חושד כי נשלחו מכתבים נוספים. אחרי בירור גילה כי מדובר במכתב נוסף לתנובה. שנחקר בנפרד לגמרי בידי משטרת חיפה.

השבוע הגישה התובעת פנינה גיא את כתב־האישום נגד האב, האם והבן.

תובעת גיא
זרוע אחת לא ידעה על השניה

חוקר איש־שלום
אור אדום במטה הארצי

לשון

אגדה וחנינה

למה האב נתן לבן את השם מתן?

כאשר למזכיר אגודת הדייגים נולדה בת, קרא לה סנפירה. וכאשר לאיש גוש־אמונים, בני קצובר, נולדה בת ב־חנוכה, הוא קרא לה מנורה.

אלה הם רק שני שמות פרטיים שבאו ללשון העברית בשנים האחרונות מאז שרבים החליטו כי שרה ורבקה (או אברהם ויצחק) שיגרתיים מדי.

כדי להקל על מלאכתם של הורים הרוצים להעניק שם יוצא־דופן (וגם לא יוצא־דופן) לילדיהם הוציא, לפני 16 שנה, אז פקיד מישרד־הפנים דוב רוזן, ספרון, שהכיל 2660 שמות פרטיים, מעין מדריך שימושי לבחירת שם לרך הנולד.

מאז הפך ספרונו של רוזן לספר של ממש. ספר פסוק לי שמך שבמהדורתו האחרונה כבר מקיף 4500 שמות, מיבחר מספיק, לכל הדיעות, ל־70 אלף התינוקות היהודיים הנולדים מדי שנה.

אופציית הוורדים. רוזן, שקרא לבנו־בכורו משאת (וזה, מצדו, קרא לבתו הבכורה מַשׂוֹאה), נותן להורים הזדמנות לבחור שם לילדיהם כמעט לפי כל אפיון אפשרי. אם הורה מבקש לתת לילדו שם שיתחיל ויסתיים ב־אותה אות, אין בעיה, אפשר למצוא אינסוף כאלה בספרו של רוזן (מאסא ודויד עד ליטל ותלמית) ואם להורים יש נטיה מיוחדת לוורדים, גם כן אין בעיה. האופציות רבות: ורד, ורדה, ורדיה, ורדנה, ורדינה, ורדי, ורדת וורדית.

רב־עניין במיוחד בספרו של רוזן הוא הפרק בו הוא מספר על הרקע לכמה שמות יוצאי־דופן באמת: הורים שקראו לבתם אגדה, כי אמה ילדה אותה בעת נסיעה באוטובוס אגד ואלה שקראו לביתם חנינה כי היא נולדה ביום שהשלטונות הבריטיים חננו את אביה, לוחם־מחתרת שנדון למוות.

סיבה אחרת למתן שם היא הכוונה להנציח רעיון. ארתור רופין, מאבות ההתיישבות בארץ, קרא לבתו, איה (כיום איה דינשטיין, יו"ר ויצו לשעבר ואשתו של צבי דינשטיין, איש הנפט ומי שהיה סגן שר־הביטחון וסגן שר־האוצר), כראשי התיבות של הרעיון להגשמתו שאף — ארץ־ישראל העברית. זה לא מנע, אחר כמה עשרות שנים, מאיש גוש־אמונים אחד לתת גם הוא את השם איה לביתו, רק שהוא התכוון לארץ־ישראל השלמה.

אך את השיא בנושא ראשי־התיבות שהפכו לשמות פרטיים לקח, ללא ספק, קצין צה"ל אחד. הוא קרא לבתו מאיה. מדוע? כי בעת הולדתה היה מפקד אזור ים המלח.

הבת הסופית. כך אפשר ללמוד אצל רוזן שכרמית גיא זכתה בשמה מסיבה פרוזאית לגמרי — אביה עבד בכרם. והרב שלמה גורן קרא לבתו תחיה, כי היא נולדה ב־29 בנובמבר 1947, היום בו החליטה עצרת האו"ם על הקמת המדינה.

ומי שלא יודע מדוע קרא חוקר ארץ־ישראל זאב וילנאי לבנו, מי שהיה עתיד להיות קצין צנחנים ראשי בגיל 33, מתן, יכול גם כן למצוא את ה־תשובה אצל רוזן: התת־אלוף לעתיד נולד בחג השבועות, יום מתן תורה.

אבל, למען האמת, ההיסטוריה של שמות היא מרתקת במיוחד אצל יל־דות. אב שנואש מלחשוב על שם מקורי לבתו, פשוט הסתכל בלוח, ראה שהיא נולדה בחודש יולי ולכן קרא לה יולית.

לעומת זאת, אבי־בנאת אחד שנר־אש כאשר אשתו ילדה לו את בתם החמישית ברציפות, קרא לבת הזאת, כדי למנוע כל מקום לאי־הבנות — סופית.

באר־שבע

גן הבשורה

שוויון זכויות בעיר אבות

את מתיהם הם קוברים מחוץ לגדר: בחלקה מיוחדת, הסמוכה לבית־ה־קברות הצבאי הבריטי (של חללי מל־חמת־העולם הראשונה, שנפלו בקר־בות כיבוש העיר מידי התורכים).

את מיסגדם אין־משיבים להם, כדי שיחזור ויהיה מקום־תפילה, והוא ממ־שיך להיות, זה 36 שנים, חלק מן המוסיאון העירוני.

אבל השבוע היתה לראשי באר־שבע (אוכלוסיה: 120 אלף) בשורה ל־1260 תושביה המוסלמיים של העיר (בדואים, בעיקר). העיריה שוקלת להקים, עבור ילדיהם, גן־ילדים נפרד.

קולנוע

הפקות
שמועה מרושעת

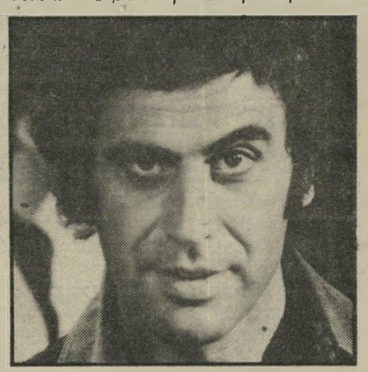
הוצאה מוכרת או לא מוכרת?

על הקולנוע הישראלי מאיימת מחלת ההקפאה. לקראת סוף כל שנה, מאז 1979, היה מתאושש וקם מעט לתחייה, בזכות תקנה סמויה של משרד־האוצר, שאיפשרה למשקיעים להכניס את הכסף שלהם לסרטים, ואת אותו הכסף להוריד מן הרווחים שלהם, עור במאזן אותה השנה.

בתנאים כאלה, נמצאו לא מעט בעלי־הון שהקולנוע אולי לא העסיק אותם במיוחד, אבל סברו שאם צריך לבחור בין מס־הכנסה, שממנו אין איש רואה את הכסף בחזרה, לבין הפקת סרט ישראלי, שבכל זאת מניבה, מדי פעם בפעם, רווחים בשנה שלאחר מכן, מוטב סרט. שלא לדבר על אותם משקיעים שעצם הקטנת הרווחים היתה כבר רווח לגביהם.

אלא שבאחרונה פשטה שמועה מרושעת בחוגי הקולנוע בישראל, שמועה האומרת כי האוצר החליט לבטל את החוזר של עצמו. מאחר שמדובר בחוזר, ולא בחוק או תקנה, בעיות הביטול הן קטנות יחסית. לפי השמועה הזאת, מי שירצה להשקיע בסרטים, שיבושם לו, אבל שלא יצפה כי מס־הכנסה יקבל הוצאה כזאת כהוצאה מוכרת בחוק.

הסגן צריך לבדוק. זה נתן מיד אותותיו

איפלה
מחכים למס־הכנסה

בשטח. משקיעים ותיקים, כאלה שכבר ניצלו בעבר את התרגיל מספר פעמים לטובתם, החליטו שמוטב לשבת בינתיים על הגדר ולהמתין עד שיתפזר הערפל. הקרבן המיידי הראשון של המצב הוא נסים דיין, וסרטו גשר צר מאד.

כל החוזים צריכים היו להיות חתומים ביום הששי האחרון. השחקן הראשי בסרט, אהרון איפלה, הגיע ארצה מלוס אנג'לס במיוחד כדי להתחיל בצילומים, ואז הודיעו המשקיעים שער אשר לא יוכה להם, בכתב, שאכן תרגיל מס־הכנסה עובד, אין להם שום עניין בעיסקה. השחקן יושב במלון, על חשבון ההפקה, הכל מוכן לעבודה, והממון הדרוש עדיין חסר.

פניות דחופות לנציב מס־הכנסה, דב נייגר, בניסון, נענו בתשובה משתאה, מה פתאום שמועות שכאלה? אם כך, אמרו לו רואי־החשבון, אולי יאות לשלוח אישור בכתב שהכל כתיקנו? בבקשה, כך נציב מס־הכנסה, אבל רק רגע. הסגן שלו צריך לבדוק אם אכן הכל בסדר.

נו, כאשר סגנים מתחילים לבדוק, זה לא סימן טוב. שוב, פאניקה בענף. הסגן אמנם הבטיח גם הוא שישלח את המכתב המיוחל. בינתיים המכתב טרם הגיע. וזאת בשעה שהכוכב השני של גשר צר מאד. השחקן התורכי טונ'ל קורטז, צריך להגיע גם הוא לארץ.

תדריך
חובה לראות:

תל־אביב: קן הקוקיה. צרות בגן־עדן. כרמן מאחורי הסורגים. בני רוז. כלבי הקש. פארים־טכסאס;

ירושלים: דני רוז. כרמן. מאחורי הסורגים;

חיפה: מאחורי הסורגים. לה טראוויאטה.

תל־אביב

★ ★ ★ **מאחורי הסורגים** (לב. ישראל. מוצג גם ברון בירושלים ובחן בחיפה): אורי ברבש מתמודד עם יחסים מורכבים בין ערבים ליהודים בסיר־לחץ של כלא שמור ביותר. הפעם לא צריך להרכין ראש ולסלוח ואפילו לא לקטר על התעשיה העניה. התוצאה עומדת בכל מיבחן, כולל בינלאומי.

★ ★ ★ **דני רוז, האיש מברודווי** (שחף. תל־אביב. ארצות־הברית. מוצג גם בכפיר בירושלים): אמנים מדרגה ז' ואמרגן מיסכן־קבוע מנסים להרוויח לחמם ביושר. אפשר לצחוק, אפשר לבכות. אבל מוכרחים להודות: וודי אלן מתוחכם פחות ואנושי יותר.

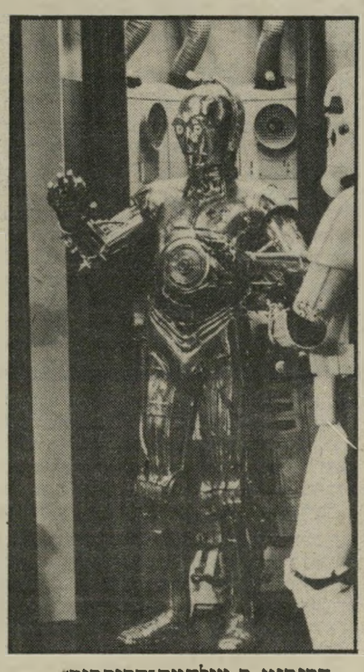
★ ★ ★ ★ **כרמן** (גת, איטליה, מוצג גם במיטשל, ירושלים): מה עושה במאי־קולנוע הרוצה לשמור על המוסיקה של ביזה, על האופי של האופרה ובכל זאת לנצל את המצלמה ואת הנופים של סיביליה. פראנצ'סקו (שלושה אחים סאלוואטורה ג'וליאנו) רווי מדגים זאת בסיועה הסכסי של ג'וליה מיגנס־ג'ונסון.

חיפה

★ ★ ★ ★ **לה טראוויאטה** (מוריה. איטליה): איטלקי נוסף מגיש גירסה משלו לוורדי, הסיפור סוחט־הדמעות של ויולטה, האשה עם הקאמליות באוריגינל. תפאורות עוצרות־נשימה ופילטרים מלאכותיים בניצוח פראנקו זפירלי.

סבא של E.T.

א חרי שפראנסים פורד קופולה גילה מחדש את נפוליאון האילם של אבל גאנס (בקרוב בישראל) והפך אותו לאירוע קולנועי מוסיקאלי לשנות ה־80. החליט המלחין ג'ורג'יו מורודר, גאון תורן ומחונן (אוסקר על אכספרס של חצות, ופסי־קול לג'יגולו אמריקאי, פני

הרובוט ב־"מילחמת־הכוכבים"
החיקוי בשנות ה־80

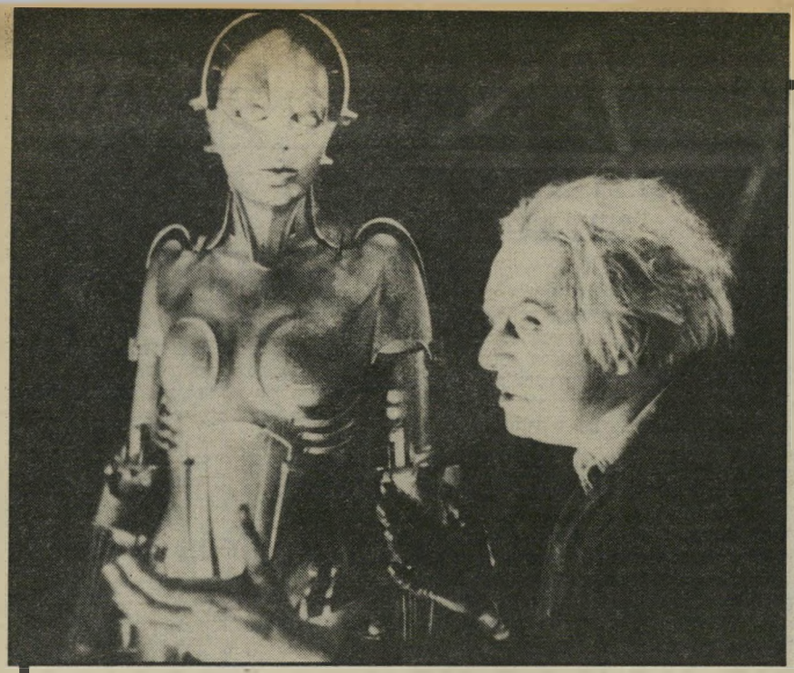
צלקת. פלאשדנס – כל זה רק חלק ממה שעשה בשש שנים בבוורלי הילס) שהוא רוצה את מטרופוליס.

הפנינג מהמם. מטרופוליס של פריץ לנג היא לא סתם אמביציה. כבר ב־1926, הרבה לפני ששפילברג ולוקאס שיחקו ברובוטים ובאי.טי. היה סרטו האילם של לנג נבואה קולנועית אדירה. לא רק מבחינה פילוסופית. לנג הקדים את ילדי הפלא של גרמלינס בחצי מאה, בצלמו את התפאורות הפוטוריסטיות שלו ואת המכוניות האירודינמיות בשיטות מהפכניות ובקני־מידה חסרי תקדים: 7 מיליון מארק, 620 אלף מטר של פילם, 25 אלף ניצבים גברים ו־11 אלף ניצבות נשיות.

התוצאה — מונומנט אדיר, כירושה לכל הזמנים ושני כוכבי־רוק שהתחרו עליו, במשך שלוש שנים — דיוויד בואי וג'ורג'יו מורודר. האחרון הוא שניצח ואחראי להפניג הקולנועי המהמם: קלאסיקה אילמת בשחור־לבן הופכת נגד עיניך, במטאמורפוזה מופלאה, לסרט מוסיקאלי צבעוני, מודרני ועכשווי, כאילו היה פריץ לנג מתכנן וידיאו־קליפס מיוחדים לפט בנעטר, לבוני טיילור או ג'ון אנדרסן, כולם אורחי עוד להיט של שנות ה־80'.

הזיות וחזיונות באדום. "מטרופוליס. בכל רמה אבריו, הוא סרט בן־זמננו," קובע ג'ורג'יו מורודר, ומדגים: "אלן פארקר הודה בפה מלא, כי הלך לאורו כשיצר את החומה שלו. מעמדים שונים של בלייד ראנר כמעט הועתקו ממטרופוליס. הרובוט של מילחמת־הכוכבים דומה להפליא לרובוט של לנג ואין לי כל ספק שספילברג הקרין לעצמו יותר מפעם אחת את מטרופוליס כשהוליד את אי.טי."

איך בחר את הצבעים, שהוסיף לסרט? "מאחר שהסרט הוא מדע בידיוני, יכולתי להתפרע בלי

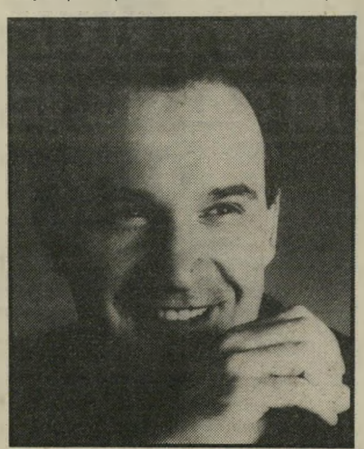

המדען והרובוט ב־"מטרופוליס"
המקור בשנת 1926

עקרונות סטנדרטיים. לכן החלטתי לבחור בספיה לסצינות הפנים, לעיר המתה צבעים בולטים יותר, למכונות — כחולים, ולכל מה שמתחת לאדמה — אפורים. כל ההזיות והחזיונות באדום עז — כשהזהב מלווה את הקטעים הסיפוריים כי הוא מסמל דת וזהו הרעיון המרכזי בסרט."

ובאיזו דרך יצר את פס־קול?

"אירגנתי חמש הקרנות פרטיות של הסרט האילם לפני קהל, בלוויית שאלונים. רוב הקהל ביקש ללוות את הסרט במוסיקת רוק. בעצמי

מלחין ג'ורג'יו מורודר
עוד להיט

הוספתי לסרט מתחילה ארבע שירים בלבד. צופים ביקשו עוד שירים.

"אשר לבחירת הזמרים — בחרתי לפי גוון קולותיהם ואישיותם והם הלכו לקראתי ונענו לי בשמחה, באשר כל אחד שמח ליטול חלק בסרט שהוא אגדה בהיסטוריה ובקולנוע. יש לי קירבה לסינטסייזרים ולכן התקרבתי במוסיקה לניו־וייב רוק (רוק בנוסח הגל החדש) ופסלתי את האפשרות של הארד רוק מכל וכל."

הזדמנות. ומה מיוחד, לדעתו, בגירסה המחודשת שלו?

"זו הגירסה הנאמנה ביותר לסיפור המקורי והפחות מסורסת מבחינה של עריכה וקיצוצים. ומעל לכל, יוזהי ההזדמנות לדור שלם לגלות סרט שלעולם לא היה מגלה אותו בגירסתו האילמת. הסרט נישאר אוונטגארד.

"אסור לשכוח, כי למעשה לא הופיע הקול בקולנוע לפני 1929 ולנג דאב על כך שנשאר איש של תמונות בלבד ולא נכנס לעידן־הקול. לדעתי עשיתי מה שלנג היה עושה בעצמו אילו עשה זאת בזמנו. אבל אם מישהו מזדעזע ממה שעשיתי, שיידע לפחות שאפשר למצוא גירסות אילמות של מטרופוליס בכל קצות עולם."

המוח והשרירים. העלילה העתידנית של מטרופוליס מבוססת על רומן של הסופרת והתסריטאית תיאה פון־הארבו, שעיבדה את הרומן שלה לתסריט יחד עם בעלה, הבמאי פריץ לנג. הסיפור מתרחש בשנת 2000, כאשר הקיטוב הגדל והולך בין מעבידים לעובדים מגיע לשיאו. האדונים חיים בבניני־ענק גבוהים, המתנשאים לשמיים, ומשם הם מנחיתים את גזרותיהם והוראותיהם, ואילו הפועלים עמלים בפרך עשר אמות מתחת לפני הקרקע — עבדים כנועים למכונות־הענק, שאינן מגיחות להם לנשום לרווחה, ולוא רק לרגע.

בנו של שליט מטרופוליס מתאהב בכוהנת צעירה, שרכשה את ליבם של כל הפועלים.

25 אלף ניצבים ו־11 אלף ניצבות בנבואה קולנועית

הבאים להאזין לה במערות התת־קרקעיות של העיר, אחרי יום של עבודת־פרך. וממציא מטורף בונה רובוט שהוא תעתיק מדויק לדמותה של הכוהנת, כדי להכפיש את שמה. הרובוט מסית את הפועלים למרד. השליטים מנסים לדכא את המרד בכוח ורק אהבתו של בן השליט לכוהנת האמיתית, היא המצילה את העיר משואה טו־טאלית.

' זהות הרובוט נחשפת, המדען המטורף מקפח את חייו מראש קתדרלה והפועלים מבינים שעתידם טמון בסימסה שלה הטיפה הכוהנת כל הזמן: "האהבה צריכה להיות המתווך בין המוח (ההנהגה) לשרירים (הפועלים)."

תסריטאית־חצר. את מטרופוליס עשה לנג בשיאה של תקופה שבה התמסר לטיפול ברמויות המנסות להשתלט בכוח ועורמה.

רעייתו באותו זמן (שנפרדה ממנו כאשר עזב את גרמניה והפכה לאחת מתסריטאיות־החצר של המישטר הנאצי). הביאה בפניו נושא שגירה את דמיוני החזותי: יצירת עולם עתידני בו אדם מאבד צלם אנוש לטובת המכונות. העימותים החריפים בין עובדים למעבידים: נסיונות המני־פולאציה של ההמון שאינו יודע בעצם מה הוא האינטרס האמיתי שלו וסכנת השואה המאיימת על העולם, כתוצאה מהתלקחות המצב הזה.

צל"ג

זיהום השפה

● לעורך־החדשות **חנן עזרן** ולקריינית **אורלי יניב** על השחתת השפה העברית.

בלילי־שבת, בחדשות של השבוע־יומן אירו־עים, דיברה אורלי על טענתם של מנהלי־הבנקים ש„יש להם את כל התשובות."

בעבר היתה השחתת השפה בכלי־התיקשורת מוגבלת למרואיינים ברחוב. אחר־כך היא עברה אל כתבי־השדה שהשתמשו בפה מלא בביטויים כמו „אין לו את..." „ביגלל ש..." וכיוצא־באלה ביטויים של נכות לשונית. עכשיו עוברת המחלה לחדשות עצמן, שהיו עד כה נקיות מזיהום זה.

צל"ש

לא סולדת, אבל...

● לעורך־התוכנית **איטו אבירם**, שהפגיש בטלוויזיה הלימודית שישה בני־נוער, מהם ארבעה יהודים ושני ערבים, לשיחה על הצורך בהיכרות הדדית. אבירם ניווט את השיחה בצורה תרבותית ותכליתית. גם אחרי ששניים מן המרואיינים היהודים — נערה ונער — התגלו כמיפלצות גזעניות נוסח כהנא, והוכיחו כי מערכת־החינוך שוב אינה מוכנה או אינה מסוגלת לטפל בתופעה זו, ואולי היא יצרה אותה.

פנינה של הנערה: „אני לא סולדת מערבים. אבל..."

בתוככי הרשות

לא יהיו משכורות?

החשב הכללי של מישרד־האוצר הודיע לוועד המנהל של רשות־השידור כי ב־1 בפברואר לא יהיה כסף לתשלום משכורות לעובדי־הרשות.

לפי הסכם שבין מישרד־האוצר לרשות־השי־דור, מעבירה הרשות לאוצר את כל הכספים שהיא גובה מתשלומי האגרה, ואת כל הכספים שהיא גובה עבור פירסומות ברדיו. האוצר, המשמש במיקרה זה כבנק, משלם את משכורות העובדים אחת לחודש.

בחודש שעבר, ימים ספורים לפני מועד תש־לום המשכורות, הודיעו ממישרד־האוצר לרשות־השידור כי היא נמצאת בגרעון, ולכן לא יכול האוצר לשלם את המשכורות. חברי הוועד המנהל הסבירו לאנשי האוצר שההתראה קצרה מדי, ולכן הסכים האוצר, אחרי ריונים, לשלם את משכורות העובדים, אך הודיע, כבר אז, שבחודש שלאחר מכן, כלומר ינואר, כבר לא יהיו משכורות.

חברי הוועד המנהל התריעו כבר בחודש או־גוסט על התמוטטות כספית של הרשות וביקשו **מאורי סורת**, מנכ"ל הרשות, להתחיל בצעדי צימצום.

פורת, לדברי אחד מחברי־הוועד, לא עשה כלום בנדון, ועכשיו הגיעה שעת־האפס, והקופה ריקה.

חברי הוועד דרשו מפורת להכין תוכנית־הבראה לרשות ובמקביל, כך אמרו, יבקשו הם מימון־ביניים מן האוצר, כך שהרשות תצמצם חצי מהגרעון הצפוי, חמישה מיליון דולר, והאוצר יעזור בחמישה מיליון נוספים.

פורת, מצידו, כועס ואומר שחברי הוועד רו־צים שהוא יהיה האיש הרע שיפטר עובדים, והוא אינו מוכן לכך. הוא מוכן, לעומת זאת, לבצע כל החלטה שלהם, גם אם תכלול פיטורי עובדים.

בפורום־החדשות, שבו משתתפים מנכ"ל־הרשות, מנהלי הטלוויזיה והרדיו בעברית ובערבית, מנהלי חטיבות החדשות ברדיו ובטל־וויזיה ויועצי המנכ"ל, אמר אורי פורת בעניין המשכורות: „מישהו מהוועד המנהל היטעה את האוצר כדי לנגח את המנכ"ל. מישהו מהם. שהזהיר לפני כמה חודשים שבדצמבר לא יהיו משכורות, סירב עכשיו שהאוצר יטען שאכן אין כסף, כדי להצדיק את נבואתו."

על הקיצוץ שנדרש ממנו לעשות אמר פורת באותו פורום: „איזו החלטה אידיוטית! הם מציעים לפטר עובדים. איזו חבורת־אחיתופלים הם אנשי הוועד המנהל!"

הוועד המנהל דרש מפורת להגיש תוכנית־הבראה עד לישיבתו הבאה ולא — לא ברור מה יקרה. פורת, בכל אופן, אושפז השבוע, וייתכן שאישפוזו ירחה את איומי הוועד. אבל בטוח שלא ירחה את מצבה הכספי העגום של הרשות, וכרגע אכן לא ברור אם יהיו או לא יהיו משכורות ב־1 בפברואר.

לקרוא אותו לסדר

חברי־כנסת ושרים מן הליכוד מתחו בימים האחרונים ביקורת חריפה על התנהגותו של **נתן ברון**, חבר הוועד המנהל של רשות־השידור מט־עם הליכוד.

הביקורת עליו נובעת בעיקר מהתקפותיו הגלויות של ברון על **אורי פורת**, מנכ"ל הר־שות, גם הוא איש־הליכוד. שרים בכירים בליכוד שקלו אם לקרוא את ברון לסדר, ורמזו שאם לא יפסיק את התקפותיו, ישקלו אולי את החלפתו.

הפריעה מאוד לשרים תמונה שהצטיירה מהפירסומים בעיתונים, כאילו כרת נתן ברון ברית עם **עמירם ניר**, נציג המערך בוועד המנהל.

הידיעה על אישפוזו של פורת רק הגבירה בליכוד את הזעם על ברון.

ברון עצמו שמע את הידיעה על אישפוזו של פורת כשהיה בישיבה של ארבעת חברי־הליכוד בוועד המנהל. הוא החוויר ואמר: „עכשיו יאשימו אותי שגרמתי לאישפוזו של פורת."

קאנטרי קלאב

דויד מנע, חבר מליאת רשות־השידור, הוא גם יו"ר ועדת־הספורט של המליאה.

בשבוע שעבר רצה מנע לקיים ישיבה של ועדת־הספורט וזימן את כל החברים הנכבדים. כשהגיע בשעה היעודה למישרדי הרשות בבניין כלל בירושלים, ראה לתדהמתו שאיש מן החברים לא הופיע לישיבה.

הוא נכנס בהול לחדרו של **אורי פורת**, מנכ"ל הרשות, וניסה לקבל הסבר ממנו. **יאיר אלוני**, המישנה־למנכ"ל, שישב בחדרו של פורת, אמר לו בציניות: „וולקאם טו דה קלאב!" („ברוך הצטרפותך למועדון").

ענה לו מנע: „זה קלאב? זה קאנטרי קלאב!"

מאחרי המירקע

קרפין הפר הוראה

אורי סורת, מנכ"ל רשות־השידור, שקל השבוע את פיטורי **מיכאל קרפין**, עורך מבט. מתפקידו, והעמדתו לדין משמעתי.

ביום השלישי הפר קרפין את הוראות הממונים עליו ושידר במבט לחדשות ידיעה, האומרת כי המהדורה תהיה מקוצרת בגלל חוסר בצוותי־צילום. הידיעה שודרה, למרות שבמיק־רים כאלה דרוש אישור המנכ"ל, ואישור כזה לא היה בידי קרפין, ולמרות **שיאיר שטרן**, מנהל מחלקת־החדשות **וטוביה סער**, מנהל־הטלווי־זיה, אסרו עליו לשדר את הידיעה.

פורת מתח ביקורת חריפה על שידור הידיעה, ושקל נקיטת צעדים נגד קרפין. אך אישפוזו מנע נקיטת צעדים מישמעתיים נגד הסורר.

מבט שני — שידור שני

בגלל קיצוצים, ובעיקר בגלל הפסקת עבו־דתם של אנשי עטק"ם, שהם עובדי־חוץ בטלווי־זיה, יפסיקו להפיק ולצלם את תוכניות מבט שני, ובזמן הקרוב יתחילו לשדר אותן בשידור חוזר.

כתבים שכבר צילמו סרטים, ושהיו זקוקים לצילומי־השלמה, לא יכלו לבצע אותם בגלל חוסר בעזרי־צלם. כל עזרי־הצלמים הם עובדי־חוץ, ועבודתם הופסקה לפני כמה שבועות. צלמי הטלוויזיה אינם מצלמים סרטים לברם ללא עזרי־צלם, בין השאר בגלל מצלמות־הפילם הי־שנות והמסורבלות שהם משתמשים בהן.

מאחורי המיקרופון

פנינים לפני שידור

משיכת יתר. התוכנית הסאטירית החורשית של קול ישראל, בעריכת **יצחק אלון**, הוקלטה השבוע בתל־אביב ותשודר ביום השבת.

בתוכנית היו כמה פנינים:

לשאלה, למי היית מעניק את פרס־הצניעות, ענה **דובי גל**: „לאריק שרון. הוא אמר במישפט שלו שהוא מגן על כל המדינה, וזה עולה לו מילי־יון דולר. או באמת כל הכבוד."

אבנר בין ענה על אותה שאלה „ללילי ולאריק שרון, על הצניעות שבה חיו בזמן שהותם במלון באמריקה."

שאלה אחרת שנשאלה: על מה שוחחו פרס ושרון בארבע עיניים?

תשובתו של **דובי גל**: „הם לא שוחחו על ראשות־הממשלה. פרס אמר לשרון: תזכור, טיים איז מאני, אנד יור טיים איז מיי מאני."

יואל ריסל ענה על אותה השאלה: „שרון ביקש מפרס שימנה אותו כראש־הממשלה של המדינה העצמאית של ירוחם."

על השאלה: על מה היית מפיל את הממשלה? ענה העיתונאי **שלמה ספירבלט**: „על גדר־קוצים."

בממי מאוטנר
יד ושם

לחיצת יד יקרה

רימה אבישי, מבקרת רשות־השידור, בו־דקת ביזבוזי כספים בתוכנית חיים שכאלה. בין שאר הביזבוזים, נברק כמה עלתה לרשות לחי־צת־יד אחת של **חגי מאוטנר**, כמאי־התוכנית.

מסתבר שבסוף התוכנית חיים שכאלה עם **שושנה דמארי**, עוזב מאוטנר את עמדת־הבקרה וירד למטה כדי ללחוץ את ידה של דמארי. וזו קטע־הסיום של התוכנית, שבו נראים על המירקע חיבוקים ולחיצות־ידיים, ועליהם רצה רשימת שמות עושי־התוכנית.

אחר־כך, כשערך מאוטנר את התוכנית לשי־דור, התאמץ מאוד להגיע לכך, ששמו ככמאי־התוכנית, יופיע בדיוק בזמן שהוא לוחץ את ידה של דמארי. מבקרת־הרשות בודקת אם המאמץ הזה באמת לקח שעתיים יקרות של עריכה.

למרבה האירוניה לא הצליח מאוטנר במשי־מתו, ושמו לא מופיע בעת לחיצת־היד.

קטע מאיזה קטע

מפיק קול
חיתולים במקום מקרר

יצחק („איציק") **קול** מפיק עבור הטלוויזיה הישראלית את השעשועון איזה קטע. כש־קיבלה הטלוויזיה הישראלית את הסידרה הרא־שונה של התוכניות (12 במיספר), התברר שהן באיכות טכנית גרועה ביותר.

לקראת הכנת הסידרה השניה של התוכניות, הושג הסכם חדש עם קול שלפיו הוא יצלם את התוכניות בעזרת ניידת־השידור של הטלוויזיה הישראלית והצוות שלה. ישלם לטלוויזיה דמי־שכירות של הניידת ושכר הצוות. בתמורה הוא יכול לקבל את כל הרווחים שישיג מהחסויות לתוכנית. הטלוויזיה עצמה, כשתקבל את התוכ־ניות המוכנות, לא תשלם עבורן.

אבל שעות מעטות לפני ההקלטה (מקליטים ארבע תוכניות ביום־אולפן אחד), התברר שהס־כמי־החסויות, שעשה קול עם החברות המיסח־ריות, נוגדות את החוק, ואסורות משום שהן גובלות בפירסומת גלויה.

קול חתם, למשל, על הסכם עם חברת תדי־ראן הנותנת חסות לאחת התוכניות. כשהפרס בתוכנית הוא מקרר גלאקסי של תדיראן. אותו הסכם נעשה עם חברת הפצת קלטות־וידאו בשם אימפריה של קולנוע. שנתנה אף היא חסות לאחת התוכניות, שבה היה הפרס קלטה של החברה. הסכם דומה נערך עם חברת טיטולים (חיתולים תד־פעמיים).

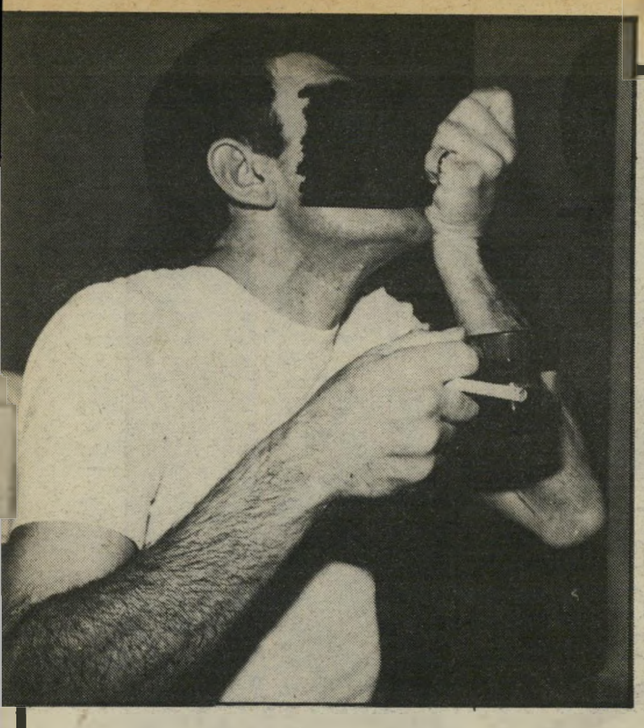
כשנודע הדבר בהנהלת הטלוויזיה, הפנתה זו את קול ל**נתן כהן**, היועץ המישפטי של הרשות, שהסביר לו בצורה חד־משמעית שאסור לו לע־שות פירסומת כזאת.

מכיוון שהאולפן כבר היה מוכן לצילום, הצוותים והקהל ישבו במקומותיהם, נמצא פיתרון מהיר לבעיה — הצלבת הפרסים. כלומר: תחת חסות של טיטולים יהיה הפרס מקרר תדיראן ולהיפך. כך הוקלטו ארבע התוכניות המתוכננות.

חוק בצד

מאת אילנה אלון

„המישטרה הדיחה אותי לעבירה!"

„אני לא מאמין, זה לא יכול להיות!" קרא שאול ועצם את עיניו. לנגד עיניו עברו בהרף עין ששת החודשים האחרונים, שבהם נהרסו חייו.

לפני חצי שנה היה שאול סוחר בעל חנות ליד שוק־הכרמל, היתה לו אשה יפה ושני ילדים חמודים. תוך חצי שנה הפך שאול לנרקומן, הפסיד את חנותו, ירד מנכסיו ואיבד את אשתו וילדיו. אבל הקש האחרון, ששבר אותו לגמרי, היה הגילוי שהתגלה לו בתחנת־המישטרה: חברו הטוב, יהודה בר, הוא אשר גרם לכל אלה. התברר לו כי בר הוא סוכן מישטרתי סמוי. שגרם לו להידרדר לסמים, ואחר־כך הסגיר אותו לידי המישטרה כחשוד בסחר־בסמים.

שאול למד עם יהודה בבית־הספר העממי. הם גדלו באותה שכונת־עוני והיו מיודדים. אבל הוריו של יהודה עזבו את השכונה, ובמשך שנים רבות לא התראו השניים. יום אחד, לפני כחצי שנה, נכנס יהודה לחנותו של שאול וביקש לקנות משהו. שיחה קצרה הזכירה לשניים את היכרותם הוותיקה והם שוחחו בידידות.

יהודה חזר לחנות אחרי שבוע ומשך את חברו לשיחת נפש. „תראה מה שקרה לי כשהייתי בחוץ־לארץ," סיפר יהודה לבעל־החנות. „עברתי שם עם כמה חברים, שהיו מביאים למסיבות קוקאין ומריחואנה, וזה מצא חן בעיניי. הייתי לוקח קצת בכל פעם והתרגלתי לזה. אבל מאז שחזרתי ארצה לא הצלחתי להשיג שום דבר. קצת חשיש פה ושם, אבל לא קוקאין ולא הרואין. אני מרגיש שאני ממש חולה, אני זקוק לקצת לבן, אולי אתה יודע איפה אפשר להשיג?"

„תסניף קצת!"

שאול ידע היכן אפשר להשיג חומר. היו כל מיני טיפוסים בשוק שתמיד החזיקו קצת סחורה, בעיקר חשיש. אבל הוא לא רצה להסתבך בענייני סמים.

פעם, מייד אחרי שסיים שירות צבאי, נעצר שאול במסיבה כשבכיסו תחיכת חשיש. הוא נידון אז למאסר על־תנאי ולקנס. זה הספיק לו, הוא לא רצה להסתבך עם החוק, בעיקר ששמתו היתה מזהירה אותו תמיד מפני הסמים.

בנימוס רב אמר ליהודה, כי הוא מצטער מאוד שאיננו יכול לעזור לו, אבל בתור חבר ותיק הציע ליהודה לשכוח מהסם.

יומיים אחר־כך חזר יהודה לחנות. הפעם היו עיניו מבריקות, ידיו רעדו ואפו ולג. „שאול," הוא אמר, „למען הידידות הוותיקה בינינו, אתה חייב למצוא לי משהו, אני ממש מת, אתה רואה איך אני נראה?" שאול התבונן בו ואז שלף יהודה חבילת דולארים עבה ואמר: „קח כמה שאתה רוצה, אבל תביא לי משהו!"

שאול לקח בהיסוס את החבילה, שלף שטר של מאה דולר ואמר ליהודה: „בסדר, חכה כאן."

הוא הלך ליוסי הצולע, שתמיד ידע מה הולך, וביקש ממנו לעזור לו להשיג לבן.

בתוך שניות חזר הצולע והביא מנה קטנה של סם. יהודה נראה ממש אדם חדש כאשר ראה את האבקה הלבנה בנייר־הכסף. הוא שפך אותה על ראי־כיס קטן שהיה בכיסו והציע ליהודה: „קח, תסניף קצת, יעשה אותך אדם אחר!" אבל יהודה סירב.

היה זה רק בפעם השלישית, כאשר הביא את הסם ליהודה, שגם שאול התפתה ושאף פס אחד של הרואין. אז כבר היה יהודה חברו הטוב ביותר. הוא היה בא מדי יום במכוניתו הגדולה, מביא איתו תמיד הרבה כסף ומשתף את שאול בכל סודותיו.

בתוך חודש הפך שאול מכור להירואין. הוא הוניח את חנותו, וגם בבית הרגישו שמשהו השתנה אצלו. חנה, אשתו, ניסתה כמה פעמים לשאול מה קרה. „יש אשה אחרת?" היא חקרה אותו, אבל הוא צחק, „איפה יש לי כוח לאשה אחרת, את לא רואה שאני עייף כל הזמן?" אמר לה.

אחרי חודשיים עזבה חנה את הבית עם הילדים וחזרה להוריה. „עד שאתה לא מפסיק עם הסמים, אני לא חוזרת הביתה" אמרה חנה, שלמדה את סודו של בעלה מחבריו. שאול היה הרוס. הוא אהב את חנה ואת הילדים, אבל את כל הבטחותיו היה שוכח ברגע שהגיע יהודה במכוניתו ושלף את צרור הדולארים.

לפעמים כבר לא היה פותח בבוקר את החנות, כי לא יכול לקום. ואחר־כך כבר לא היה כראי לפתוח את החנות, כי הוא היה צריך ללכת לקנות סמים. באחד הימים התברר לו, כי נושים עיקלו את החנות ואת תוכנה ושמו מנעול על הדלת. אבל לשאול כבר לא היה איכפת, כל מה שהיה איכפת לו היה הסם הלבן, ויהודה שעזר לו להריח את הסם ולהשתקע בו.

זה היה יום הראשון בבוקר כאשר חמו, אביה של חנה, הופיע בביתו של שאול ואמר לו: „חביבי, אני אגמול אותך, לא מפני שאתה שווה את זה, אבל בגלל הילדים שלך, שהם הנכדים שלי!" הוא משך את שאול התשוש בכוח למכוניתו והביא אותו לביתו.

שאול עבר „יסורי־תופת, למרות שהמישפחה דאגה לו לתחליף סם. כאשר עברו שלושה שבועות ללא סמים, הרגיש שאול שהוא יתגבר. הוא הרגיש טוב וחשב שעליו לחזור לשוק ולנסות לשקם את החנות. כדי שלא יילך לשם לבדו, נלווה אליו חמו. הם עשו את הסידורים הנדרשים לפתיחת החנות ולא דיברו עם איש מבאי השוק.

אבל יוסי הצולע ראה את החנות פתוחה ומיהר למסור על כך ליהודה: „ראיתי את שאול בחנות, אני חושב שהוא חזר," סיפר הצולע.

למחרת בבוקר חיכה יהודה לשאול ליד החנות. הוא חיבק אותו ומייד שלף חפיסה קטנה ארוזה בנייר־כסף: „את זה צריך לחגוגו," אמר יהודה. שאול הביט בו כמהופנט והריח מהאבקה. למחרת כבר קנה בעצמו את הסם עבור יהודה. מכאן כבר לא היתה דרך חזרה.

שאול הידרדר והיה לנרקומן מכור לגמרי לסם.

כאשר הגיעו לביתו השוטרים בש־עת לילה מאוחרת, לא הבין בכלל במה מדובר. הם ערכו חיפוש בבית ומצאו חתיכת חשיש, שנשכחה באחת המגי־רות. השוטרים לקחו את החשיש, שמו אזיקים על ידיו של שאול ואמרו לו: „אתה עצור, אתה חשוד בסחר בסמים!"

השופט הזדעזע

ק למחרת, כאשר העמידו את שאול בשורה כדי שייערך מיס־דר־זיהוי והוא ראה לפניו את דמותו של המזהה, נשבר שאול. כאשר יהודה שם את ידו על זרועו של שאול ואמר: „כן, זה האיש, אני מזהה אותו." התפרץ שאול בקללות נוראות וניסה לחנוק את יהודה. „בן זונה! מה עשית לי? אתה, שדידרדת אותי לסמים והפכת אותי לנרקומן, אתה מזהה אותי כע־ריין? אם אני עבריין — אז מה אתה?" השוטרים הפרידו ביניהם ולקחו משם את יהודה.

בתא־המעצר ישב שאול בפינה כמהופנט. הוא לא הבין מה קרה לעולם, מי השתגע, הוא, שעשה טובה ליהודה וקנה לו סם כדי שלא ייכנס לקריו, הוא, שהקריב הכל למען הסם שהכיר לו יהודה — הוא האשם ויהודה הוא השוטר?

כאשר נפגש שאול בבית־המעצר עם סניגורו, סיפר לו את כל הסיפור. „זה לא יתכן?" אמר שאול לסניגור, „אחרי שהוא עשה את כל הדברים האלה, אני הנאשם?" עורך־הדין הסביר לו בסבלנות, כי גם אם תוך בקניית הסם עבור יהודה, עדיין הוא אשם בעבירה של תיווך בעיסקת־סמים. „ייתכן שיתחשבו בסיפור שלך להקלה בעונש," אמר הסניגור.

שאול החליט שלא להודות באש־מה, למרות שהיה ברור לו, כי לתביעה יש ראיות חותכות נגדו.

„כל מה שאני רוצה זה לחקור את יהודה על דוכן־העדים, זה שווה לי את הכל," אמר לעורך־הדין שלו.

ואומנם, השופט היה מוזעזע כאשר שמע את הסיפור. יהודה גילה כי הוא היה סוכן שתול של המישטרה, הוא הצליח לגלות 50 סוחרי־סמים באי־זור שוק־הכרמל, ואת כולם הסגיר למישטרה.

הוא הודה כי את הקשר לעולם הסמים השיג דרך שאול, שאותו הכיר כידיד־נעורים. „אבל אחרת לא הייתי יכול להגיע לסוחרי־הסמים. צריך בהתחלה מישהו שיש להם אמון אליו, כדי שימכרו לך בלי בעיות," הסביר לשופט. „אז ניצלתי את הקשר שלי עם יהודה וכך חיסלנו את סוחרי־הסמים שליד השוק."

השופט ראה ושמע גם את אשתו של שאול ואת חמו, שסיפרו על סאת־הייסורים שעברו כדי לגמול את שאול, וכיצד פיתה אותו יהודה מחדש, אחרי יום אחד בחנות.

אחרי שהשופט הרשיע את שאול ב־20 עיסקות־התיווך שבהן נאשם, החליט, כי לא זה המקום להחמיר בעונש. הוא גזר על שאול שנתיים מאסר על־תנאי ושלושה חודשים

(המשך בעמוד 36)

קטע ממיכתב של מודח

השופטים סולדים, אבל המודח נושא באחריות פלילית

החבר הכי טוב הפך אותו לנרקומן — ואז התברר לו בתחנת המישטרה שהחבר הוא סוכן סמוי

מדור להבדרת זכויותיו המישפטיות של האזרח. אין המדור מתיימר לתת ייעוץ מישפטי ספציפי, ובכל מיקרה ייתכן שוני בגלל הבדלים בעובדות, או בסירוש שאפשר לתת לעובדות.

תדריך

1. **בישראל נפסק כי אדם העובר עבירה, אחראי בפלילים, גם אם פותה והודח בידי סוכן מישטרתי.**
2. **נקבע גם כי עדותו של הסוכן המדיח קבילה בבית־המישפט נגד אדם שאותו הוא הדיח לעבירה.**
3. **בית־המישפט יתחשב לגבי העונש במידת המיתוי שהופעלה על הנאשם. אם המיתוי היה גדול, העונש יהיה קל יותר.**
4. **בית־המישפט העליון הביע את מורת־רוחו ושאט־נפשו משיטת הפעולה של סוכנים־מדיחים. אולם בגלל צוק העיתים וריבוי העבירות, לא פסל את השיטה חזאת.**
5. **באנגליה נוקטים בתי־המישפט עמדה דומה לזו שבארץ, ואילו בארצות־הברית ניתן במיקרים מסויימים לזכות נאשם שהודח על־ידי סוכנים סמויים.**

„המישטרה הריחה אותי לעבירה!"

(המשך מעמוד 35)

מאסר בפועל. השופט איחל לו, בגזר־הדין, כי הפעם יוכל לעמוד בפני כל פיתוי, גם בפני פיתויים של מישטרה.

ניתוח מישפטי

עד ופטים תמיד פלדו מסוכנים מדיחים שמפעילה המישטרה. בכמה פיסקי־דין הביעו שופטים את מורת־רוחם משיטה זו, אך קבעו כי בישראל עבירה הנגרמת בגלל סוכן מדיח איננה פוטרת את העושה אותה מאחריות פלילית. בשנים האחרונות, כאשר גאה גל הסמים במדינה והמישטרה החלה משתמשת יותר ויותר בשוטרים סמויים לגילוי עברייני סמים, הורו גם השופטים כי גבר הצורך לשימוש בסוכנים מדיחים.

בפסק־הדין מדינת ישראל נגד יעקב אפנג'ר, עירעור פלילי 360/80, שפורסם בפיסקי־הדין ל"ה (1), עמוד 228, הסכימו כל השופטים כי בניגוד לארצות־הברית — שבה נפסק, כי מעשה הדחה בנסיבות מסויימות יכול שיפטור את העבריין מאחריות פלילית — הרי בישראל אין זה כך. גם אם היתה ההדחה גסה ביותר, עדיין נשארת בעינה אחריותו הפלילית של עובר העבירה.

באותו פסק־דין ביקרו השופטים קשה את התנהגותו של השוטר שהת־חזה לידיד המישפחה ופיתה את אפנג'ר לקנות עבורו סמים. השופטת מרים בן־פורת קבעה: „אין ספק, כי הדרך שבה מילא השוטר הסמוי הפעם את תפקידו מטעם המישטרה יש בה טעם לפגם... יש להבדיל בין התנהגות סבירה לגילוי עבריינים לבין נקיטת אמצעי פיתוי והדחה, עד שקשה לדעת אם בהיערדם היתה העבירה מתבצעת בכלל."

בית־המישפט הורה למישטרה לק־בוע כללים ולגבש נוהלים כיצד ואיך לפעול, למען יידע כל שוטר עד כמה מותר לו להרחיק לכת בפיתוי והדחה, ומהו הגבול שאותו אין לעבור.

מאידך, נראה כי המישטרה לא רק שלא הפחיתה מאז את תחבולות הסוכן המדיח, אלא הגבירה והירבתה בהן.

בימים אלה עומדים לפני בית־המישפט המחוזי בתל־אביב שני נאש־מים. מנשה אהרון ויעקב חמד. לדיברי הסניגורים, עברו כאן הסוכנים המיש־טרתיים את הגבול המותר להדחה. עורכת־הדין נירה לידסקי, המייצגת את מנשה אהרון, טוענת כי הוא היה צרכן חשיש קטן, והסוכן הדיח אותו וגרם לו להפוך למכור להירואין. מיק־רהו של יעקב חמד, המיוצג על־ידי עורכי־הדין משה אלוני ואלי כהן, דומה מאוד למיקרה שבסיפור למעלה. כרמלה חמר, אשתו של הנאשם, הגי־שה תצהיר לבית־המישפט וסיפרה כי בעלה היה נרקומן שנגמל, והסוכן חיפש אותו ורדף אחריו לבית־הוריו, שם התחבא כדי להמשיך בגמילה. הסוכן הדיח אותו לחזור לסמים ולק־נות עבורו הרואין.

המישפט עדיין נמשך, ושני הנא־שמים עצורים עד תוך ההליכים.

במיכתב שנתקבל במערכת העולם הזה כותב אחד מקורבנות מיבצע נחמת חיים, שעשתה המישטרה ביפו, כיצד פעל הסוכן הסמוי. „הסוכן בא אליי ורצה ממני סם. התפלאתי כיצד בחור שלא ראיתי בימי חיי בא אליי ורוצה סם. אמרתי לו תעזוב אותי, לכל הרוחות!

„בעבור זמן מה הוא עוד פעם פנה אליי ועוד פעם. הוא התחיל להתחנן ולומר שהוא בקריז (מצב שבו גוף הנרקומן דורש את הסם). אמרתי לו: תעזוב אותי, אני לא מוכר סמים...

„כעבור זמן הוא אמר לי: תביא סם הרואין ואני אזמין אותך', הוא ידע שאני צורך סמים והציע לי את זה כדי שאתפתה. למזלי, לא הייתי זקוק לסם באותו רגע, ואמרתי לו: תודה רבה, ותעזוב אותי."

לדיברי כותב המיכתב, פנה אליו יום אחד בחור שהוא מכיר וביקש ממנו לעזור לצעיר ואמר לו: „תחשוב לרגע שאתה בקריז ולא מכירים אותך ולא עוזרים לך?" הסוכן המישטרתי חזר אליו, ולבסוף קנה עבורו כותב המיכ־תב סם. „הוא הזמין אותי והתפלאתי, הסם מאוד יקר והוא מזמין אותי. חשב־תי: בחור טוב. הייתי בטוח שהוא בן למישפחה עשירה, שהתחיל לקחת סמים.

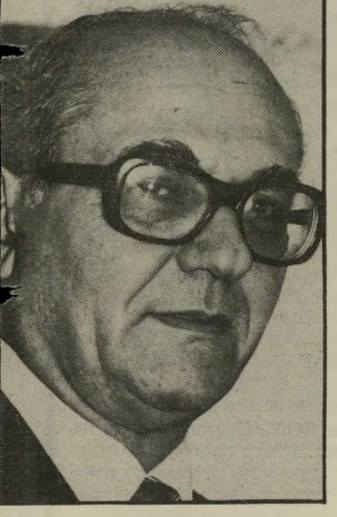
„התחלתי לדבר איתו ואמרתי לו: בשביל מה אתה צריך את זה, סמים זה לא חיים, בעוד כמה זמן אתה תצטער על זה, תפסיק עכשיו, לפני שזה מאוחר. סיפרתי לו על עצמי, כיצד הייתי בצבא ואחרי שהשתחררתי לא מצאתי עבודה קבועה, אז הייתי במשבר והתחלתי להשתמש בסמים, ואני מצטער על זה עד היום."

כותב המיכתב, החותם ר"ח, מספר כי לדעתו מגיע לו עיטור על הדרך שבה ניסה למנוע מבחור חדש להצטרף למעגל־הסמים, ובמקום זה מצא את עצמו נאשם בסחר בסמים על־פי עדותו של אותו בחור צעיר, שעליו ריחם כל כך.

„תפקידה של המישטרה הוא למנוע פשיעה — ועיוות קשה ונלוז הוא כאשר אתר משלוחיה יוזם ויוצר מעשה עבירה ומביא לידי פשיעה," אמר השופט מנחם אלון בדעת מיעוט בפסק־דין אפנג'ר. השופט הישווה את מעשה ההדחה לסיפור חווה והנחש המפתה בגן־העדן, ואמר כי אם גם אין מקום לפטור מאחריות פלילית במיקרה כזה, הרי שיש ויש מקום להקל בעונשו של המפותה. „הקלה בעונש זו איננה עניין שבחסד, אלא מחוייבת היא מטעמים שבצדק. ככל שמפתה יותר, ככל שקשה יותר הלבשת היצר הפלילי על העבריין בידי הסוכן המדיח — כך יש להקל יותר במידת העונש."

שופטת בן־פורת
טעם לפגם

שופט אלון
עיוות קשה ונלוז

פסקדין נוסף המנחה בסוגיה זו: נזימה חג' שלום נגד היועץ המישפטי, עירעור פלילי 129/61, פורסם בפיסקי דין ט"ו (3).

HAVA fulop boutique

עכשיו קל לך להכנס לעור הזה

כיוון לשיווק/קול המפרסם

בסטימצקי
40%
הנחה
על ספרי:
מטוסים
אופנועים
ומטוסים
4.1.85-25.1.85
ספרים ועיתונים זה סטימצקי

אולפן לאה פלטשר
מודיע על קורסים חדשים

★ **טפוח החן**
יקנה לך יציבות נכונה.
נימוסין טובים
ובטחון עצמי

★ **דוגמנות כמקצוע**
באם הנך תמירה ונאה
סיכוייך גדולים להצלחה

★ **התעמלות**
תהיי גמישה
תחזקי שרירייך
הרזיה מובטחת

טלפון 267682
בין השעות 16.30–19.30
אבן גבירול 50

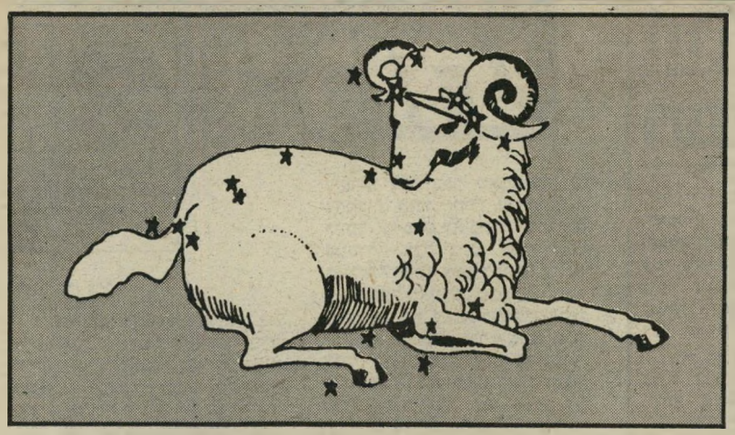

מרים בנימיני

מזל החודש:

גדי

3 קבוצות

החלוקה של גלגל המזלות ל־12, בדרך כלל אינה מספקת. קשה לומר שהאנושות מתחלקת ל־12 טיפוסים. נכון שכשבונים מפה אסטרולוגית – רואים שלכל אחד מפה שונה וההבדלים הדקים בולטים. ובכל זאת כולנו אוהבים להכליל ולמצוא גם את ה־משותף מבלי להיכנס לפרטים האישיים של כל אחד. באסטרולוגיה קיימת חלוקה נוס־פת, הנקראת – חלוקה לדקאנאטים. כלומר – כל מזל מתחלק לשלוש קבוצות. מה־22 לדצמבר עד ה־31 בו, מה־1 לינואר עד ה־10 בו ומה־11 לינואר עד ה־21 בחודש זה.

את הקבוצה הראשונה מאכלסים טיפו־סים המבלבלים את כל מי שמתמצא ב־אסטרולוגיה. במט ראשון הם אינם מאפ־יינים את טיפוס הגדי המוכר. הם לא נותנים את הרגשת היציבות, הקביעות, המרובעות והקדרות שלעתים זועקת מרחוק כשמדובר בגדי. ההופעה שלהם בדרך כלל חיי־כנית, נעימה ומספרת על אדם פתוח, ה־מעוניין להיפתח לקראת החברה. אך כש־מתקרבים אל טיפוס זה ומנסים לתהות על קנקנו – זה לא בדיוק כך.

מקרוב מזהים את הביישן הסגור, הזהיר ובעל רגישות מאוד חזקה. למרות שהוא רוצה להיות קליל בחברה, הוא מתייחס לחיים ברצינות רבה ואינו מסוגל להתייחס לאיש בצורה שיטחית, קלה ובלתי־מחייבת. כשהוא לוקח על עצמו משימה – הוא יעשה אותה בשלמות ובמסירות, כשהוא שוכח את עצמו ואינו מתחשב בזמן שיצטרך להקריב, גם אם זה יהיה על חשבון זמנו הפרטי. הוא מתעניין בשטחים רבים, כש־רונותיו גם הם אינם מצומצמים או מרמזים על כיוון אחד בלבד. הוא אוהב ללמוד ואם היה אפשר, הוא היה מוכן להתנסות כמעט בכל המקצועות.

האמנות מדברת אליו ובולט במיוחד חוש־הקצב וחוש מוסיקלי מפותח. אם לא היה כל־כך ביישן – אפשר היה ליהנות מכשרונו הדרמתי ומידיו המוכשרות לכל: מתיקון מכשירים מקולקלים ועד פיסול וציור. הבעיה העיקרית המקשה על חייו היא לא באיזה מקצוע עליו לבחור – הגורל או המיקרה כבר יובילו אותו לדרך הנכונה ול־עיסוק הנכון וכאמור, גם אם יחליף מקצו־עות, הרי יצטיין במה שיעשה.

קשיינו העיקריים הם ליצור קשר קבוע, יציב ובטוח, עם אדם קרוב. כאן מצוי עקב־אכילס שלו. הוא אינו מוצא את האדם הנכון, וכמעט תמיד התלהבותו הראשונה מביאה את האכזבה מאוחר יותר. הוא אמנם אוהב מיסגרת מחייבת, אך זקוק לחופש רב. אם פגש את האדם המדבר אל רגשותיו, הוא מוכן להקריב הכל. אז תופיע המסירות, הנאמנות והרצון להעניק. נסיונות רבים מלמדים אותו שעליו להיות יותר מחושב ביחסיו עם האדם הקרוב אליו כך שעל־פי־רוב הוא מגיע לגיל די מאוחר, לפני שהוא מחליט להתפשר, לסלוח ולקבל את המגרעות והחסרונות של השותף. לאחר לימוד ממושך ומייגע הוא מתרכך ומוכן לחיים משותפים.

לקבוצה השניה שייכים ילידי ה־1 בינואר עד ה־10 בו. אלה הגדיים האמיתיים. ככל הגדיים כך גם להם התחלה קשה. כבר מגיל צעיר הם לומדים שהם צריכים להשקיע יותר מאמץ מכל אחד כדי להשיג את רצו־נותיהם. הם שואפים להגיע לראש הסולם ושאפתנותם דוחפת אותם להגיע לעמדה חשובה. הם יעבדו קשה, לא ירשו לעצמם לשגות ויוכיחו לכולם שעליהם אפשר לס־מך. הם רציניים, סגורים, שקטים ובכל זאת דואגים לכך שהם יבלטו בשטח.

בחברה הם על־פי־רוב יושבים בצד ומש־קיפים על מה שקורה כאילו לא היו מע־רבים. אך זו טעות, אלה שמסביבם אינם יכולים להתעלם מהם והשפעתם על ה־סביבה – חזקה. הם עקשנים וכמעט אי־אפשר להזיז אותם מדעתם. מעט אנשים מכירים אותם מקרוב – אלה החיים בקר־בתם לעולם אינם בטוחים שהם באמת מכירים אותם. גם אם יספרו על עצמם – זהירותם הטיבעית לא תיתן להם לפרוס לעיני הזולת את מחשבותיהם, רגשותיהם והדברים היקרים להם. הם גם אינם נישאים בגיל צעיר, אולם כאשר הם מגיעים לשלב שבו הם בשלים לנישואים – הם יודעים מי מתאים להם – ולעתים רחוקות ישגו ב־בחירתם. חיי־הנישואים שלהם, על־פי־רוב, יציבים, ממוסגרים ומוגנים. הם מסורים ונאמנים ואפשר לסמוך עליהם. למען ה־מישפחה הם מוכנים להשקיע כל מאמץ. אפשר למצוא אותם בכל המקצועות, אך ברור שהיכן שלא יימצאו הם לא יישארו בדרגה נמוכה, הם יעפילו בשלבי הסולם, לא ינוחו ולא ישקטו עד שימצאו את עצמם בתפקיד מרכזי.

בקבוצה השלישית נפגוש את הגדי ש־שאפתנותו אינה יודעת גבול. הוא מודע לכך שהדרך מלאה מהמורות, מכשולים ועיכו־בים, אך זה, לא רק שלא ירתיע אותו אלא יתן טעם נוסף לחיים. הוא אינו נרתע מ־מאבק והתחרות מושכת אותו. הנטיה ה־תחרותית הקיימת בו מכניסה את סביבתו למתח. הוא חייב להיות הטוב ביותר בכל דבר. הוא דייקן, קפדן, ביקורתי ואינו יכול להתעלם מפרטי־הפרטים, המרכיבים כל דבר. לעתים אינו מבחין בין התפל לעיקר.

אם יש דבר שמעכב אותו ב"מירוץ הגדול" לקראת הגשמת המטרות – הוא לא נח. גם אם יישב בשקט, ראשו עסוק בתיכנונים, רעיונותיו מוזרים ומעניינים. חשוב לו ל־מסגר ולקבע כל דבר, אך הוא אינו חסר־פתיחות ומוכן להתנסות בחוויות שונות ומשונות. הוא לא משתייך לחלשים. אד־רבא. כמה שהקושי יותר גדול – כך הסיכוי להיכשל בו אינו בא בחשבון. הוא הטיפוס המציאותי, שכשרונותיו נוטים לכוון ה־ריאלי. הוא מוכשר למתמטיקה, הנדסה, מחשבים או כל מקצוע הדורש דיוק, ריכוז, מוח חריף וזיכרון טוב.

גם הוא, כשאר הגדיים, מוכשר לניהול ואירגון, אך התוכן חשוב לו והוא לא יסתפק בתפקיד חסר־עניין, שרק השם והתואר נותנים כבוד לבעליו. חשיבתו מקורית, הוא בעל סבלנות רבה, אינטואיציה טובה ו־ראייה לטווח רחוק. הוא בעל כוח־סבל ומוכן להמתין בשקט עד הרגע שבו יהיה עליו להילחם. כשיגיע הרגע הוא תמיד יהיה הטוב מכולם ויצליח להשיג את רצונו. ה־אמנות אינה זרה לרוחו, הוא נהנה ממנה, אך לא בקלות יסכים להפוך אותה למקצוע.

בתקופה זו הדגש יהיה בעיקר על עניינים הקשורים לקריירה. בדרך כלל הכל מתנהל לשביעות רצונכם וה־מצב נראה טוב יותר מכפי שהוא במציאות. עליכם להיות זהירים בהסקת מסקנות. ייתכן שמישהו חותר מתח־תיכם ומנסה לערער את מקומכם הקבוע. טוב שתכננו את העתיד בשקט, מבלי לשתף אחרים בתכניות. ה־11 וה־12 לחודש יהיו עמוסים במיוחד, אחריות נוספת תוטל עליכם בזמן זה.

* * *

השבוע תוכלו להספיק לסיים מספר עניינים שנדחו. השיפוט שלכם טוב יותר עכשיו – אינפורמציה חדשה, שתגיע לידכם, תעזור לכם לקדם עניינים חשובים. בעבודה רצוי להאט קצת את הקצב ולבסס מה שהשגתם עד עכשיו. אל תקחו על עצמכם התחייבויות נו־ספות, לא תוכלו לעמוד בהן. חיי־החברה יוסיפו הנאה לתקופה. קשר חדש עשוי להתפתח בצורה מיקרית ומאוד לא רגילה. קשרים עם אנשים יביאו תועלת.

* * *

השבוע יהיה די מוזר, מצד אחד אתם נאלצים לוותר על זמנכם החפשי ולהירתם לעזרת קרובי־מישפחה מבוגרים – מצד שני מספר דברים גורמים להתלהבות. בשטח ה־קאריירה נפתחות בפ־ניכם אפשרויות חד־שות. היזהרו מלהחליט בצורה אימפולסיבית, רצוי להתייעץ עם מומ־חים. בענייני כספים נראה שהמצב משתפר ואפשר יהיה לתמרן ואף לקחת סיכונים. התוצאות יפתיעו לטובה באמ:ע החודש.

למרות הקשיים הכספים המאפיינים את השנה, השבוע תוכלו לשפר את המצב. טוב לחשוב כעת על השקעות בטוחות וכן על ביטו־חים לטווח ארוך. אנ־שים הקשורים לארצות אחרות יציעו לכם את עזרתם והפעם יהיה עליכם להחליט במ־הירות. התלבטויות והי־סוסים יביאו להפסד ההזדמנות. לחיי־המין יש חשיבות יותר גדולה. וזה יכול להביא לציפיות גדולות ולאכזבות. היו זהירים ועירניים בכוונות של בני־הזוג.

* * *

ענייני עבודה עדיין אינם מאפשרים לכם לנוח ולהרגע. ה־9 לחודש יהיה קשה במיוחד ויהיה עליכם להמשיך בדרככם גם אם באותו רגע זה יירא כבלתי־אפשרי. ה־12 וה־13 לחודש מתאימים לנסיעות ול־טיולים. כדאי לחשוב על חופשה קצרה ומ־נוחה. מבחינה כספית תופתעו לטובה. כרגע תוכלו לפעול במהירות, ולמרות שהתוצאות ייראו מאוחר יותר, אל תדחו החלטות חשובות. היזהרו ממריבות.

* * *

השבוע תוכלו להרשות לעצמכם ליהנות ולבלות, זה הזמן להיזכר בתחביבים ישנים ואהבות חדשות. השטח הרומנטי יעסיק אתכם, בעיקר משום שבני המין השני נמשכים אליכם ומעוניינים להתקרב. ה־14 וה־15 לחודש זה אינם מתאימים לקיום ישיבות, פגישות חשובות או ראיונות. נסיעות שנקבעו לאותם ימים – עדיף לדחות. קיימת נטיה להסתבך בתאונות, או להסתבך ב־הוצאה כספית. בני מזל דגים יתאימו לכם.

השבוע יתחיל בעיניים גדולה. ה־11 וה־12 לחודש יהיו במיוחד ימים ללא מרץ. עדיף להימנע מלנהוג ברכב פרטי באותם ימים, התנהגויות משונות ע־לולות להביא לתוצאות שהשפעתן תורגש זמן רב. בתחום הכספי – מסתמנת הקלה ויש אפשרות לפתור חלק מהבעיות הלוחצות. ה־14 וה־15 לא יהיו נוחים מבחינה זו, אך אל תיבהלו! מאוחר יותר יתברר שהמצב אינו רע. בעבודה יהיה עליכם להתאמץ.

* * *

בתקופה זו רצוי לצאת לנסיעות. ביקורים או טיולים. טוב לצאת מהשיגרה ולהרבות בפגישות עם אנשים חד־שים. גם חיי־האהבה מוסיפים לכם התלה־בות ושימחת־חיים. נסו לנצל היטב את התקו־פה. לאחר הזמן הממר־שך שבו הסתגרתם ב־תוך עצמכם. ה־12 לחו־דש עד ה־15 בו עדיין לא קלים – אך עם קצת יוזמה אפשר. בכל זאת, ליהנות מאותם ימים. בעניינים כספיים דרושה זהירות, שום סיכון לא בא בחשבון.

* * *

השבוע תוכלו לפעול רבות כדי לקדם עניינים שהתעכבו. מדובר בעיקר על התחום המקצועי. ה־11 וה־12 לחודש חשובים מבחינה זו – הצעות שיוצעו לכם קשורות כנראה לתחום חדש וייתכן שיהיה עליכם להחליט על לימוד של מקצוע חדש או שטח שאינו מוכר לכם. זה עשוי להביא לשינוי רצוי וטוב. בבית אתם חשרי־זהירות ומדברים יותר מדי. מילה מיותרת עלולה לגרום לתסבוכת קשה.

אחת התקופות הטובות עבורכם. ה־11 וה־12 לחודש יפגישו אתכם עם אנשים מארצות אחרות. לפגי־שות אלה תהיינה תוצ־אות מפתיעות לגבי עתידכם הקרוב וה־רחוק. ייתכן שהכיוון המקצועי ישתנה וב־קרוב מאוד תוצע לכם הצעה שלא תוכלו לסרב לקבלה. נסיעות קצרות צפויות השבוע, אך בשטח זה יהיה עליכם להיות עירניים. בתחום הרומנטי פשוט הולך לכם. ומדי יום מצטרפים מחזרים חדשים.

* * *

בתקופה זו עליכם לתכנן בשקט את העתיד, עדיין לא רצוי להציע הצעות או לבוא עם רעיונות חדשים. הכל חייב להיעשות בשקט. בחודש הבא תוכלו להשיג הרבה יותר. ב־תחום הכספי תופתעו לטובה – סכום כסף יגיע וכן הרווחים או המשכורת יהיו טובים משחשבתם. ה־14 וה־15 לחודש זה יהיו קשים. נסו לא להס־תכסך עם האנשים שעימם אתם עובדים, זה עלול להביא לתוצאות בלתי־צפויות.

* * *

השבוע אתם ממשיכים ליהנות מהחיים. חיי־הרגש גורמים לשימחה אמיתית, אי־אפשר להתעלם מהופ־עתכם ומאישיותכם. כ־רגע אתם ממש גורמים התלהבות עצומה לבני המין השני. התאהבויות פתאומיות עלולות להי־ביא מאוחר יותר ל־אכזבה. היזהרו מאוס־טימיות מופרזת, כדי למנוע אכזבה מאוחר יותר. ה־11 וה־12 לחו־דש מתאימים במיוחד לחידוש קשרים שנפסקו. ב־13 וב־14 שימו לב לבריאותכם.

מיכתבים לרותי

הוואי 32

תיאור קצר של (1076/84): בן 32, איש מחשבים, 1.76 מטר גובה, עיניים ירוקות, שיער שאטני, נאה. ספורטאי לשעבר, לדבריו, וכיום ספורטאי בנפשו. מה זה בדיוק אני לא יודעת. בטח אחד שלא מחמיץ את מבט ספורט, עם רבע קילו פיצוחים לידו.

„אני מחפש חברה לחיים," הוא כותב, „לא צריך אשה שתכבס ותגהץ לי. בשביל זה יש מכבסה וניקוי יבש. החל מתחתונים ועד חליפות. חשוב לי שהיא תהיה נאה, ישרה, אמינה, עם ראש על הכתפיים, סימפאטית, בריאה נפשית וגופנית ואוהבת לחיות. בתור אחד שביקר ובילה בהוואי, יש למושג שימחת־חיים משמעות מיוחדת בעיני. אני מקווה למצוא בה את המושג הזה בכמויות גדולות."

★★★

בילויים שקטים

„אני בת 28, עוסקת בתיירות, גובה 1.70 מטר, רזה, בהחלט נאה," היא כותבת, „אוהבת לטייל, לקרוא ספרים ולראות סרטים. נהנית מבילויים שקטים. מעוניינת להכיר רווק נחמד בסביבות גיל ה־30, פלוס־מינוס, טיפוס רציני. נאה ורחב־אופקים, אחד שלא שייך לליגת מבקרי הדיסקוטקים." כתוב לה לת.ד. 950, רמת־חן, רמת־גן.

★★★

מי שמתלוננת שלפני 10 שנים היו צילומיה טובים יותר. צריכה להתחשב בעובדה הפשוטה שהצלם שלה היה אז צעיר ב־10 שנים.

★★★

חוקר פרטי

„רותי, אני אוהד שרוף של המדור שלך." מתחיל (1077/84) במתיקות. סיפרתי לכם כבר שאני מתה על מחמאות? תודה, יקירי, עשית לי את היום. „אף פעם לא כתבתי לך." הוא ממשיך, „אבל כיום, שאני נמצא ב„גלות", ראיתי צורך להיעזר בך. אני בן 34, מזל מאזניים, גובה 1.70 מטר, נאה מאוד, וזה באמת בלי להשתחצן.

„אני גרוש בלי, כבר 9 שנים. התחתנתי ילד. אני חוקר פרטי במיקצועי, אוהב לטייל בעולם, לראות הצגות בברודוויי ולרקוד המון. מצפה לבחורה עד 30, המתכוונת לנסוע לארץ־צות־הברית (אני חי בניו־יורק). מישהי עם הרבה רגש, שימחת־חיים וחוש הומור שרוצה לאהוב ולהיות נאהבת."

★★★

טוב. נניח לרגע שקרחת היא כן סימן לגבריות. אבל מה זה עוזר אם היא גוזלת מהגבר את ההזדמנות להוכיח זאת?

★★★

עניין של נוסטאלגיה

יש לו בקשה מקורית, ל־(1078/84): „אני לא מחפש בת־זוג, אלא ידידה משכבר הימים, אותה לא ראיתי קרוב ל־20 שנה. היינו ביחסים מאוד־מאוד קרובים. אני מבקש ליצור קשר עם המכונית הראשונה שלי, חיפושית פולקסוואגן משנת ה־50, מיספר 189־64. היא כבר די זקנה, אבל אני מקווה שהיא עדיין על הכביש, או אולי סתם חונה בחצר של מישהו. בכל מיקרה, אשמח לקנות אותה. עניין של נוסטאלגיה."

★★★

שמאלני ירושלמי

הוא רוצה להכיר אותך אם את חכמה, לא שמנה, אוהבת לטייל בעולם, בטווח גילים של 25 עד 30. הוא לא מספר הרבה על עצמו, רק שהוא ירושלמי ושמאלני בדיעותיו הפוליטיות. אבל הוא לא פאנאטי בעניין. ומצידו את יכולה לנטות ימינה. יהיה נהדר, הוא כותב, אם תצרפי מיספר טלפון. תוכלי למצוא אותו בת.ד. 2558, ירושלים 91024.

★★★

אני מכירה מישהו שיוצא רק עם ממושקפות. לאחר הדרינק הראשון הוא נושף על הזגוגיות שלהן עד שהן מתערפלות. כך הוא חוסך כסף למשקה נוסף.

★★★

קן מישפחתי

„אני רווק, צבר ממוצא ספרדי, בעל הופעה נאה, גובה 1.75 מטר, אוהב לבלות," הוא כותב. „מעוניין להכיר רווקה נאה ופיקחית בסביבות ה־30 פלוס, לבניית קן מישפחתי חם." גם הוא הצטייד בת.ד. — 831, פתח־תקווה 49107.

★★★

אולי הפעם

„ניסיתי בכל מיני דרכים להתקשר למישהו, אך אף פעם זה לא היה מושלם," היא מתחילה. „אבל אני משתדלת להישאר אופטימית — אולי זה הפעם בכל זאת יגיע. אני רווקה בת 25, נאה, רזה, 1.65 מטר, אקדמאית. אוהבת תיאטרון ולטייל בטבע.

„מעוניינת בקשר עם בחור משכיל (לארד־ווקא בעל תואר באוניברסיטה), נאה, נחמד, לא מרובע ולא רציני מדי, עד גיל 30. דבר נוסף — שיהיה רתי (כיפה סרוגה), כי אני כזאת (לא רצינית יותר מדי)." היא מצפה לך בת.ד. 9079, תל־אביב, עבור ש.ר.

★★★

דוגמנית אחת, על הבגדים הגדולים עליה בכמה מידות, שהיא נאלצת לדגמן: האמת היא שאני נהנית ללבוש אותם. מפני שאני נראית נהדר כשאני מורידה אותם.

★★★

היהלומן הזרוק

הוא מציג את עצמו כיהלומן בן 31, בתחילת דרכו לביסוס כלכלי, אוהב מאוד מוסיקה ובעל מודעות בריאותית גבוהה. הוא מודיע לי שהוא מחפש בנערות צעירה חיננית בעלת אינטלקט מפותח ותום, ורוצה שהיא תהיה „ללא מאנייריזמים נשיים אופייניים." שהיא תהיה, אם אפשר, בעלת שטחי־התעניינות מגוונים ו־ראש פתוח.

בקשר להופעה החיצונית — הוא מעדיף הופעה טבעית זרוקה מעט על הופעה מטופחת ומסודרת מדי. זהו, עד כאן. אם את אוהבת יהלומים, תסדרי לעצמך הופעה זרוקה, אל תסתרקי שבוע, וקבעי איתו פגישה בת.ד. 3070, ראשון־לציון 75130.

★★★

הווי מלחים –
שני מלחים ובחורה: אמריקאים.
שני מלחים בלי בחורה: אנגלים.
מלח עם שתי חתיכות: צרפתי.
מלח עם שתי מיזוזות: ישראלי.

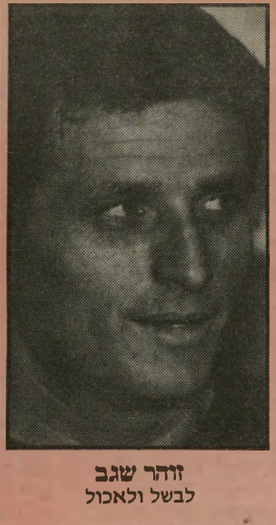
★★★

חולשה לגבוהות

„יש לי חולשה לגבוהות," מודיע (1079/84). „אני בן 35, גובהי 1.84 מטר, רווק. חולשה אחרת שלי, מה לעשות, מעדיף את הגוונים הכהים בבחורה.

„אני מחפש מישהי שקטנה, נבונה, רגישה, שתדע להעניק הרבה חום, אהבה ורכות, כי ללא שלושת הדברים האלה, אנה אני באה? ויותר מכך — שתדע לקבל את מיטען־האהבה הרב שיש בי, את הרוך ואת החום."

זוהר השקינה

זוהר שגב
לבשל ולאכול

יש לו שם יפה – זוהר שגב – והופעה חיצונית התואמת את השם: עיניים כחולות, גוף אתלטי, כתפיים רחבות ו־1.81 מטר גובה. אומרים עליו שהוא קצת קשוח, עקשן, לא מוותר על שום דבר ומשיג מה שהוא רוצה.

הוא בן 32, לשעבר קצין ב־צה"ל, בעל חברת שמירה וכיום מנהל פאב־מיסעדה (סאנסט, בעברית – שקיעה) **בכיכר אתריים. לא במיקרה הוא בענף המזון – הוא מבין גדול באוכל, אוהב לבשל ואוהב לאכול. אין לו צורך לספור קלוריות, כיוון שהוא שורף המון אנרגיה בהתעמלות יומיומית, ריצה ורכיבה על אופניים.**

מורתו לבישול היתה אשתו לשעבר, שהיא ממוצא הונגרי. לפני שנה, אחרי 10 שנות נישואין, הם החליטו להתגרש. „לא הסתדרנו," הוא אומר. „לא התאמנו." שני הילדים נשארו אצלה.

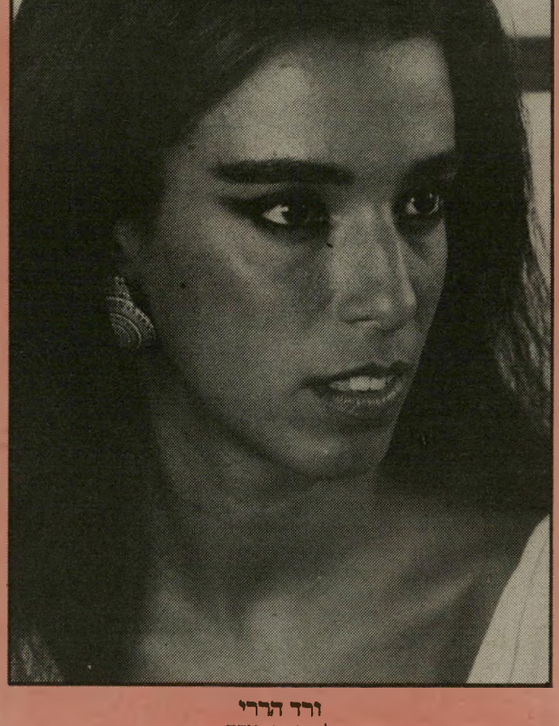
תוך שנים אחדות, אומר זוהר, הוא רואה את עצמו במיסגרת חדשה. הוא בהחלט בעד חיי־נישואין. הניסיון הראשון, שלא היה מוצלח באופן מיוחד, לא גרם לו לפחד מהמוסד הזה.

שוקולד עם חלב

עיניים מלוכסנות, יופי אכסוטי, שיער חלק וארוך, עור בגוון שוקולד־עם־חלב. 1.70 מטר גובה, גוף חטוב – זהו, פחות או יותר. תיאורה של ורד הררי, בת 20 וחצי, פסנתרנית וזמרת. רק לפני חודשיים היא השתחררה מן הצבא. אחרי שירות – איפה־אם־לא – בלהקה צבאית.

צברית ממוצא תימני. אמא שלה, כוכבה הררי, היא זמרת. אבא עורך־דין. עוד לא יצא לי לשמוע אותה שרה, אבל דיווחו לי שיש לה קול נהדר, חם ומרגש. „המוסיקה זה הוויטמין שלי," אומרת ורד, „הדבר הכי חשוב, כרגע, בחיים שלי." הסיגנון שלה זה פאנקי, דרום־אמריקאי, נשמה וג'אז.

משכר־עבודתה בפאבים ובמועדונים היא הצליחה לחסוך 1000 דולר, אותם היא מתכוונת להשקיע בהקלטת שיר אחד, פרי־עטה, מילים ולחן. ורד, על חייה הפרטיים: „אני מעדיפה להתמקד עכשיו במוסיקה ופחות להוציא אנרגיה על מערכת־יחסים צמודה. אני לא בדיוק זאב בודד, אבל יש לי העולם שלי לשנתיים הקרובות."

ורד הררי
לא זאב בודד

■ מה מסתירה יולנדה ■

(המשך מעמוד 31)

דה על הבקבוק. מאחר שהיא היתה אהובתו והשניים נהגו להיפגש בחנות כדי לתנות אהבים, לא היה בכך כל פלא, כי טביעת־אצבע של יולנדה נמצאה בחנות. אך יולנדה העידה בתוקף, כי החל מחודש ינואר 1984, מועד בו חל יום־הולדתו של הקרבן, לא ביקרה בחנותו. היא סיפרה כי את בקבוק הקוניאק קנתה עבורו ליום־הולדתו, וכי הבקבוק נשאר כך בחנות. היא גם סיפרה כי בערב הרצח נפגשה עם ויקטור רק מכיוון שהוא התעקש על כך. לדבריה חלה פרידה קלה ביניהם, בגלל נסיבות מיוחדות שנוצרו עקב גיוסה של בתה לצבא, והיא לא נכנסה לחנותו מינואר. היא עמדה על כך בתוקף כי גם בערב הרצח נפגשה עם המנות ברחוב ולא עברה את סף חנותו.

תמיהה אחרונה. המישטרה לא המשיכה לחקור לגבי טביעת־האצבע על הבקבוק. היה זה הסניגור, בכר, ש־פנה מיזמתו לחוקרי המד"פ (המחלקה לזיהוי פלילי) ושאל בת כמה טביעת־האצבע. המומחה העיד בבית־המשפט כי טביעת־האצבע היתה טריה וגילה לא יותר משבוע ימים. בפני הסניגור הודה המומחה כי הטביעה לא יכלה להיות על הבקבוק יותר מאשר יומיים. כלומר שיולנדה שיקרה כאשר סיפרה כי הטביעה נמצאת על הבקבוק מ־ינואר, כאשר נתנה אותו במתנה לויקטור. סביר להניח כי היא היתה בליל הרצח בחנותו של הנרצח והשאירה שם טביעת־אצבעותיה. מדוע אם כך הכחישה זאת בכל תוקף גם במישטרה

טביעת־האצבע על הבקבוק היתה טריה, בת יומיים לכל היותר!

וגם בבית־המשפט? מדוע שיקרה בנקודה כה חשובה? על כך אין תשובה.

„מכאן יש להניח כי הערה היתה בחנות בליל־הרצח. דבר זה יש להסיק גם מתוך מנהגם הרגיל להיפגש שם בערבים." קובעים השופטים. „חבל ש־החוקרים, שהשקיעו מרץ רב, לא טרחו לעמת את העדה עם האינפורמציה האובייקטיבית — כדי לחשוף את האמת." מעירים השופטים. המבקרים את המישטרה על שלא טרחה להשלים את החקירה דוקא בנקודה שלא התאימה לראיות התביעה.

התמיהה האחרונה מתייחסת לשעת־הרצח שמסרה יולנדה. היא סיפרה כי הרצח אירע בין השעות 8.20 ל־8.30 בערב. אולם בדיוק בשעות אלה היה במקום אישי־מישטרה שהוזעק למיפעל כתר פלסטיק השכן בגלל פריצה. הוא לא שמע את היריות ולא ראה את המכונית. עליה סיפרה יולנדה. גם יולנדה עצמה לא ראתה כל מכונית־מישטרה בזמן הרצח. „סביר להניח כי היריה נורתה אחרי השעה שציינה העדה, וסביר להניח כי זמן הרצח המשוער היה כפי שקבע הד"ר בלוך, קרוב לתשע בערב. שוו היתה שעת־הפרידה הרגילה ביניהם." קבע בית־המשפט.

ובכל זאת, אחרי כל התמיהות והסקרים הללו, אין השופטים חושדים כי יולנדה נטפלה סתם לנאשם. „היא מאמינה בזיהוי, אך בדרך המחשבה המיוחדת לה אינה מגלה לנו אלא טפח ומכסה טפחיים, ועל כן אין אנו מוכנים לסמוך על עדותה," קובעים השופטים כאשר הם מנמקים את זיכויו של איבגי.

חבל שהחיים אינם כה דרמאתיים כמו הסרטים. פרי מייסון היה בוודאי מסיים בצורה אחרת. **אילנה אלון** ■

רחל מרחלת על כל העולם

רק עם דוגמניות צמרת

תהרגו אותי, אבל אני לא מבינה מה החולשה הזאת של **אלן שוורין**, בעלה־לשעבר של **חני פרי**, לדוגמניות־צמרת.

עובדה: לאחר הגירושין הוא נראה בניו־יורק רק בחברתן של דוגמניות־צמרת יפהפיות.

לאחרונה הגיעה מהארץ לניו־יורק אחת הדוגמניות המפורסמות ביותר שלנו, אך הרומן ביניהם לא החזיק מעמד יותר מכמה שבועות. הרומן האחרון שלו הוא עם **קרול אן**, שהת־

אלן שוורין
דוגמניות־צמרת וארוסת הנסיך

פרסמה בניו־יורק כארוסת נסיך־הכתר היוגוס־לבי, בנו של המלך המודח **פטר**.

קרול היא בחורה עשירה מדרום־אפריקה, להוריה שייך שם העסק של דפי זהב.

את הכריסמס האחרון הוא בילה איתה בז'נבה, את הסילווסטר בפאריס. הם עומדים להגיע לארץ, בדרכם לחופשה באיי־סיישל שבאוקיינוס ההודי.

אני כבר מחכה לתפוס תמונה של הזוג, כשהוא ייפגש עם **חני פרי** וארוסה הישראלי **צביקה סבו**, ציידי־התנינים.

עגל אפוי נוסח הצייד

ביום שלישי צילצל הטלפון בביתם של אנשים רבים, שהוזמנו למלון דן כדי להשתתף באותו ערב במסיבת־האירוסין של **שמוליק שפירא**, בנו של התעשיין ח"כ **אברהם שפירא**, ו**אסתי שיפר**, בת ה־17 וחצי, שהיא קרובת־משפחה מצד האם.

הסיבה להזמנות הבהולות לא היתה חוסר־זמן, אלא רצון עז מצד המישפחה למנוע פירסום מוקדם של האירוע.

מי שנקלע לאולם של מלון דן היה בטוח שהוא טעה בכתובת. במקום נערך נשף־חתונה מפואר, שבו השתתפו מאות אנשים, ביניהם חברי־ממשלה, ראשי־הבנקים, ראשי־מישטרה, ראשי המכס ומס־הכנסה. במיעוט היו הפעם נציגי התיקשורת. היחידה שהוזמנה היתה **חנה זמר**, שהגיעה בז'קט בלייזר אדום, שהפך לסימלה המיסחרי. תזמורת חסידית גדולה ישבה במקום המפריד בין אולם הנשים ואולם הגברים. **שימעון פרס** ישב בין **הרב מסדיגורה** ו**הרבי מקליזבורג**. **אריק שרון** הגיע בלי **לילי**.

מאחר שהאוכל במלון דן לא נראה די כשר לרב שפירא, הובא האוכל מהיכל הפאר.

תפריט הארוחה:
חצי אננס ממולא בתות־שדה וקיבי
דג סול בשקדים
מרק מינסטרונה וכופתאות
עגל אפוי נוסח הצייד
או קאנאר על אורנז'
פיטריות מוקרמות ופשטידת ירקות
פום ריזולה
פר הלן
בר וינאי

את הנשים אירחה **טובה**, אשתו של שפירא, בשימלה שחורה קצרה. **חיה** הבת, המתגוררת בניו־יורק, הופיעה בשמלה לבנה נוצצת, ו**שבי**, הכלה של הבן **פנחס**, נראתה בשימלה לבנה עם פרחים נוצצים. אני מוכנה להישבע שכבר ראיתי את השמלה הזאת. אולי בחתונה של **רוחלה**?

אברהם שפירא
יהלום זהה, לבת ולכלה

רוחלה עצמה נראתה נפלא בשימלה קצרה בכחול־סגול, היא ממשיכה „לתפור" אצל **גידעון אוברזון** וממשיכה לרזות, למרות שילדה רק לפני חודש בת, באותו שבוע שנולדה בת גם ל**איציק**, הבן הבכור. שזה ילדו השמיני.

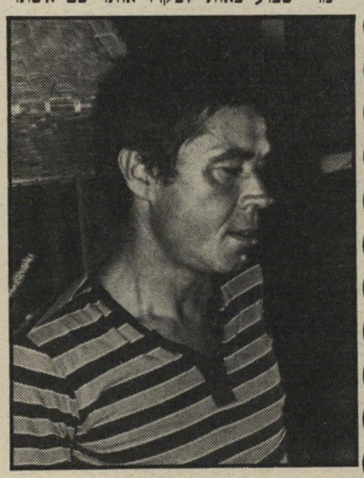
מה שהוסיף לזוהר של רוחלה היה טבעת היהלומים הגדולה שענדה על ידה שקיבלה לחתונה. שנערכה בהילטון. טבעת לא־פחות גדולה קיבלה הפעם אסתי, נוסף על סט מרשים של שרשרת, צמיד, עגילים וטבעת, עשויים מזהב מקושט ביהלומים.

המסיבה הגדולה נערכה מפני שמסיבת־ החתונה לא תיערך הפעם בארץ, אלא בווינה, שם מתגוררת הכלה ולשם תיסע כל הכבודה בחודש יוני הקרוב.

המשבר לא פגע, כנראה, במישפחת הגביר של המדינה.

חודשיים בלי משקה

חודשיים לא נכנסה לפיו של השחקן המוכשר **שרגא הרפז** אף טיפת משקה. לפני חודש וחצי הוא אושפז בבית־החולים אברבנאל, בביתן 7 א'. מדי שבוע באות לבקרו אותו שם אשתו־

שרגא הרפז
אהבה חדשה, חתונה חדשה

לשעבר, **עידית**, בליווית הבנות. עידית שכרה דירה מחוץ־לעיר, לשם היא עברה עם שלוש הבנות.

כשעידית מגיעה לבית־החולים, היא פוגשת שם תמיד נערה בשם **דליה אלגרסי** (27), מלצ־רית שהכיר שרגא לפני כמה חודשים, כשנכנס לשתות באחד הפאבים בעיר. מאז האהבה בין השניים פורחת.

השבוע ביישר שרגא לידידיו, שבאו לבקרו בבית־החולים, שמיד אחרי הגמילה הוא עומד לשאת את דליה לאשה.

אולסי ואניבה
„אני מתכוננת לגור בישראל!"

שהדיילים מכירים אותי היטב כאחד שגם מרבה לשתות, הם שמחו להיפטר ממני ולהוביל אותי למקום מתאים וריק, עוד לפני שהמטוס התחיל להמריא.

דקות אחדות אחרי ההמראה התחלתי להת־כונן לשינה, ואז עורר את סקרנותי כובע־בורדו ענק שהתנוסס על ראשה של כושית יפהפיה, שישבה ממש מולי.

אחריי דקה של תדהמה זיהיתי את הנוסעת: **אניבה**, „אשתו" של אולסי פרי. לא עברו שתי דקות ושנינו התחלנו לדבר. עזרה לשיחה כוסית־משקה שכיבדתי בה את אניבה (החשבון יוגש להעולם הזה). והרי התוצאות:

„מה עשית בלונדון, ואיך זה שנסעת לשם בדיוק באותו שבוע ששיחקה שם מכבי תל־אביב?"

אניבה: „הייתי עם **אולסי**, וחגגנו את השנה החדשה יחד עם **אריל ויליאמס** ואשתו. אבל למישחק עצמו לא הלכתי."

„מה כל הפירסומים שהופיעו בעיתון, שאת עוזבת את הארץ?"

„מי שמפרסם את הפירסומים האלה היה רוצה מאוד, כנראה, שאני אעזוב. אבל אני מתכוננת לגור בישראל. אני גם טסה בטיסת־לילה זאת, כי עוד הערב אני מופיעה בתצוגה בהילטון.

„בימים אלה אני עובדת לדירה נהדרת, ש־רכשתי במקום היפה ביותר בעיר. איך קוראים לזה — קאקאר־המדינה. ואני עסוקה מאוד בתיכנון המקום."

„את יודעת שבארץ פורסמו תמונות של אולסי עם **תמי בן־עמי** כשהם מבלים באילת וחוגגים כביכול את שובם זה אל זה?

אניבה: „אני לא מצטלמת ולא מתראיינת. אותי לא מעניין מה שכותבים בעיתונים. הרבה שקרים פורסמו, שגרמו צער רב לי ולבני."

„מה קורה בינך ובין אולסי?"

„יש בינינו הסכם, ואני מקווה שהכל יסתדר."

„מה האמת על זה שלא התחתנתם?"

„מי אמר דבר כזה?"

מכל הגירסות השונות של כל הנוגעים בדבר, דבר אחד מדאיג אותי במילחמה שבין שתי החתיכות. מאיפה יקח אולסי פרי כוח לשחק במישחק המכריע של מכבי תל־אביב ביום השלישי הקרוב? אפילו אני יודעת שהוא ממלא תפקיד מרכזי במישחק, אחרי ש**קאוין מגי** הור־חק.

נשיקה בראש השנה

השבוע פיטרתי את השפיון שלי בלונדון. והאמינו לי: היתה לי סיבה טובה.

ערב־סילווסטר נראתה אשה יפהפיה, בלונ־דית, בעלת שער גולש ארוך, כשהיא מטיילת בחברתם של שני גברים ועורכת מסע קניות של אלפי שטרלינגים בחנויות המפוארות ביותר של בונד־סטריט. הקוקו שלה היה אסוף בסיכה משו־בצת ביהלומים ממש — והיא דיברה עברית צחה.

דרשתי מהשפיון שהוא יעשה את הכל כדי לגלות את שמה, והוא פשוט נכשל כשלון מח־פיר, והוריתי לו לחזור מייד לארץ.

השפיון עלה למטוס של אל־על בנמל־תת עופה היתרו, טיסה מס' 318, בדרך ללוד. ומהטיסה הזאת הביא לי סיפור, שגרם לי לבטל את הפיטורין ולהעלות אותו בדרגה.

מספר השפיון:

לאחר שהתרווחתי לי במחלקה של המיוחסים, בקידמת המטוס, הודעתי לדיילת הראשית שאני מוותר על הכבוד ומבקש לעבור לסוף המטוס, שבו יש ארבעה מושבים צמודים פנויים. מכיוון

(המשך מעמוד 13)

כדי להתחרות במצב הזה, חיפשו הבנקים מכשיר שיתחרה באיגרות־החוב הממשלתיות. כך הומצא הוויסות.

בארץ בוצע ויסות מניפולטיבי, והגוף שצריך היה למנוע זעזועים לא בא למנוע אותם.

איך עשו הבנקים מניפולציות?

ישנן שתי דרכים עיקריות. האחת: הבנקים יוצרים ביקוש או היצע מלאכותי על־ידי כך שהם קונים ומוכרים בעצמם, באמצעות שליחים וחברות־הוויסות, ושעוד תהיה תלוייה בהם?

איך הסכו הבנקאים לבעלי עוצמה הגדולה לאין־שיעור מהמערכת הבלכלית כולה?

מאז ומעולם היתה הממשלה תלוייה ברצון הטוב של הבנקים, והם ניצלו זאת בצורה מכוערת. ברור שהממשלה היתה צריכה לצפות את התהליך ולמנוע אותו. זהו תפקידה, והיא אינה יכולה להתחמק מאחריות.

תלות הממשלה בבנקים החלה בסוף תקופתו של שר־האוצר המנוח, פינחס ספיר. היא קיבלה תאוצה בת־פלציה ומאגרות־החוב הממשלתיות.

להתחרות בין בנקים היו שתי תקופות.

עד סוף שנת 82' היתה התחרות פרועה בין הבנקים. אם בנק אחד הציע, לדוגמה, תשואה ריאלית של 15 אחוז גרם השני במניפולציות שהתשואה שלו תהיה 20 אחוז.

אחרי שבציבור היה ברור שהמניה הבנקאית אינה מפסידה, זה הפך לא־פיקוהשקעה הבטוח ביותר, הנזיל ביותר והריווחי ביותר.

בדרך כלל, מחיר מניה נקבע לפי קופת שר־האוצר, שבא אחריו, יהושע רבינוביץ המנוח.

מהי תלות זו? תלות מסוג אחד: האוצר הזדקק לכסף. תחת לפנות בת, וכך גוררים אחריהם את הציבור לרכישה או למכירה, מעבר ליכולת הרכישה והספיגה של השוק.

השנייה: הבנקים יוצרים את האמונה שמניותיהם הם נכס נזיל, שאפשר למכרו בכל עת, מבלי שזה ישפיע על המחיר שאפשר לקבל.

הבנקים רצו לתת לציבור, וגם למשקיעים לטווח קצר, את ההרגשה שההשקעה במניות היא בטוחה, שה־תשואה היא יותר גדולה מאיגרות־חוב ממשלתיות צמודות; שהמניה נזילה, ושבכל עת אפשר לממשה, ללא כל חשש. גם כשההשקעה היא לתקופות ני גרות.

● סחיטת הבנקאים

דוגמה מתבקשת היא: מדוע הממשלה לא מנעה זאת?

אולי כדאי לשאול ראשית אם הממשלה היתה יכולה בכלל למנוע את המהלך הנרסני.

ראשי הבנקים לא נבחרו מעולם על־ידי הציבור. הפיקציה של בחירת ראשי בנק הפועלים על־ידי נציגי העובדים היא מגוחכת. שלא לדבר על בחירת ראשי בנק לאומי. הנבחרים על־ידי נציגים מיקריים מטעם הסוכ־נות היהודית, גוף ארכאי, שמעולם לא התקיימו בו בחירות אמיתיות.

בעלי הבנקים הפרטיים בוודאי שלא נבחרו על־ידי הציבור, מפני שמניות־השליטה מצויות בידי מעטים.

איך מצאו עצמם הבנקאים בעמדת־כוח, שבה הם היו יכולים להכתיב את תנאיהם, כפי שהתברר אחר כך, לגרום לכך שהממשלה לא תמנע את תהליך־

בנקאים גזית, יפת ורקנאטי
הנגיד רשאי להשעות או להדיח

„יש לשקול העברת כל בנק שבהסדר לבעלות חברה ממשלתית, ולא לחמוך בבעלים אשר פשטו את הרגל!"

לבנק ישראל ולהביא, למעשה, להד־פסת כסף, קיבל האוצר מהבנקים, בעת הצורך, סכומים גדולים, בעיקר במ־ט"ח. בנקים בחו"ל לא רצו להלוות לממשלה, והם העדיפו להלוות לבנ־קים ישראליים, או — ליתר דיוק — לסניפים בחו"ל של בנקים ישראליים, שמבחינת החוק הישראלי הם חברות זרות.

מרגע זה, כאשר הממשלה רצתה לומר את דברה לבנקים, היו באים ראשיהם ומזהירים שאם תיפגע המע־רכת הבנקאית בארץ, הרי יוודע הדבר במהרה בחו"ל, האמינות של הבנקים הישראליים תתערער ואז חסל סדר הלוואות מחו"ל.

תלות שנייה: האוצר היה מעוניין שכספי־ההנפקות, שנעשו על־ידי חב־רות־ההשקעות של הבנקים, ילכו לאוצר. לחברות־ההשקעות של הבנ־קים היו הנפקות רבות, שהופקדו אצל החשב הכללי. הבנק עצמו הרוויח עמלה קטנה מהפרשי הריבית.

לבנקים זה היה כדאי כי הכסף הפנוי, שנותר בידיהם — כ־20 אחוז — איפשר להפיק רווח ניכר. לאוצר היה עניין בהסדר מסוג זה, כי רוב הכסף הלך אליו.

בשלב זה החלה התחרות בין הבנקים השונים על העלאת ערך שערי־המניות, שהיו לי־מעשה הגבוהות יותר מהאינ־

תשואה ולפי שווי הנכס. כשהיו עושים הנפקה, היו מוכרים אותה בפרמיה — שהיא רווח די גבוה. למשל, ערך נומינלי של שקל אחד, כאשר מחיר השוק היה 50 שקל. את הסכום הזה גבה הבנק באמצעות חברות־הבנק. אבל מבחינת נכסי הבנק, המניה היתה שווה רק שקל אחד, ועל סכום זה בלבד שילם הבנק דיווידנד. ואילו קונה המניות הישלה את עצמו לגבי שווייה של המניה.

עד ההנפקה הבאה עלו המניות. נהנו מהם מי שסחרו בהן, בעוד שלבנק עצמו זה לא עלה במאומה. הבנק לא היה צריך להחזיק במניות אלא באמ־צעות חברות־ההשקעות שלו.

נציגי הבנקים היו יושבים בבורסה, כחברי מועצת־המנהלים וגם כמתווכים ויועצי־השקעות.

איך התחרו הבנקים ביניהם? הם יצרו ביקושים פיקטיביים. אבל לק־ראת סוף 1982 הבינו הבנקים שקיימת כאן פצצת־זמן. ואז, לפי בקשתו של יורם ארידור, אז שר־האוצר, בשעה ש־הציבור חדל למעשה מלקנות אגרות־חוב ממשלתיות, הסכימו הבנקים להגי־ביל את עליית השערים.

באותה תקופה היתה הידברות בין ראשי הבנקים, והם הסכימו להגביל את עליית שערי המניות לעליית שערי המדד, פלוס חצי אחוז יותר מהריבית על איגרות־החוב שנסחרו בבורסה.

הידברות כזאת בין ראשי הבנקים היא הגבל עיסקי, ש־הוא אסור על פי החוק?

מה שהבנקים עשו — וקראו לכך „ויסות" — לא היה אלא דחיפה כלפי מעלה של שערי־המניות, כשהבנקאי יודע שהמניה אינה שווה מבחינה ניכסית.

כאשר מישהו קונה איגרות־חוב, נוצרת התחייבות בין המוכר והקונה. אבל כאן, במיקרה המניות הבנקאיות, מכרו אשליות. רימו את הציבור לגבי ערך המניה ולגבי התנהגותה.

● פשיטת־רגל

איך נולד המשבר?

יום אחד התפשטו שמועות שצפוי פיחות גדול. המשקיע הקטן העדיף לעבור לדולארים לזמן קצר. אז החלה המפולת. הציבור החל למכור, והבנקים קלטו היצעים דרך חברות בשליטתן.

לכל בנק בארץ יש חברות זרות השייכות לו, רישמית ולא רישמית. לחברה כזו מותר ללוות דולארים ללא הגבלה ובלבד שיהיה ביטחון להלוואה. אז היתה בארץ ריבית גבוהה על דולארים ובבנקים הופקדו כספים במטבע חוץ והבנקים ניצלו את הפת"ח — פיקדונות של תושב־חוץ במטבע־חוץ שהיו ברשותם, וגם את קווי האשראי שהיו להם מבנקים בחו"ל. הם נתנו דולארים כהלוואות לחברות זרות שלהם. אותן חברות קלטו מניות.

ב־6 לאוקטובר 1983 הגיעו הבנ־קים למצב שהם קלטו באמצעות החב־רות שלהן בין אחד וחצי לשני מיליי־ארד דולר והיה נטוייה. בשוק היו מניות בשווי של תישעה מיליארד. בשלב זה ביקשו הבנקים את עזרת האוצר.

אז נעשה ההסדר לגבי המניות שנשארו בידי הציבור וגם אלה שהח־זיקו הבנקים באמצעות חברות שלהן, לפי יום קובע, 6 לאוקטובר.

לפי מחיר זה שווי הבנקים ה־ישראלים היה תישעה מיליארד דולר, בעוד שהשווי האמיתי הוא, בנדיבות, 15 אחוז מסכום זה. פירושו של דבר שבל הבנ־קים שסחרו בבורסה ונכללו בהסדר הם פושטי־רגל, וניצלו רק בעקבות ההתערבות הממ־שלתית.

אינני חסיד של הלאמות. אך הממ־שלה התחייבה כלפי הציבור והחברות ליותר מערך־נכסי של הבנקים. אחת המסקנות היא שצריך לא לבצע הלא־מה רגילה, כי אנו מעוניינים בתחרות בין הבנקים, אלא יש לשקול העברת כל בנק שבהסדר לבעלות חברה מ־ממשלתית, ולא לתמוך בבעלים שפשטו את הרגל.

האוצר הבטיח להחזיר ב־1988 104 אחוז מהערך של ה־6 באוקטובר. פירוש הדבר למעשה שמניות אלה, המהוות כיום אגרות־חוב ממשלתיות, יקבלו 50 אחוז משוויין, בהתחשב ברווח הצפוי מהשקעה רגילה.

מעבר לזה, הבנק פיתה את הלקו־חות ללוות ממנו כספים וקיבל כביט־חונות את המניות. כל אותם הלקוחות שנתנו כביטחון מניות להבטחת ההל־וואות, ערכן של המניות כיום הוא חצי. אבל בהתחשבנות שלהם עם הבנקים, מופיעות המניות לפי הערך המרומה.

בנוסף למניות הבנקאיות שבהסדר, תמכו הבנקים בחברות־הבת שלהן והתמיכה התבטאה בכך שכאשר היתה ירידה במחירי המניות של חברות־הבת, הבנקים קלטו את המניות. בפועל הן אינן בהסדר. אבל במאזני־הבנקים המניות מופיעות בערכים המקוריים. בפועל המניות של חברות־הבת, לפי מחירי הבורסה, שוות אולי 10 אחוז ממחיר העלות.

קיימות גם קרנות־הנאמנות של הבנקים, שבהן מותר להחזיק רק 10 אחוז ממניות הבנקים.

מבקר־המדינה לא שם דגש על כך שבקרנות נערכת מדי יום הערכה וכל אחד יכול לפרות את היחידה מן הקרן, המתנהלת על־ידי נאמנים. הקרנות רכשו מניות גם של בנקים אחרים.

נאמני הקרנות ידעו שהמניה לא שווה, ושהיא מוחזקת באופן מלאכותי על־יד הבנקים. איך איפשרו לקרנות לרכוש מניות בנקאיות כשידעו שהן לא שוות את מחירן?

אגב, כדאי להזכיר שבשנת 1977 חדל בנק לאומי לווסת את מניותיו, ואז, לאורך תקופה של שישה חודשים, היתה ירידה משמעותית בערך המניות. הבנק היה ער לסכנה שבעניין, אך הוא לא יכול היה לעמוד בלחץ, ומכיוון שרצה להוציא הנפקות חדשות, הוא חזר בו.

השבוע התבטא המישנה לנגיד בנק־ישראל, יקיר פלסנר, שאילו עצר שר־אוצר כלשהו את מירוץ המניות הבנקאיות, הוא היה חייב לרדת אחר־כך מהארץ, משום שהוא היה גורם לשואה כלכלית. זה אינו נכון. האוצר היה חייב בזמנו שלא לטייח, ומכיוון שידע שהבנקים מט־עים — הוא היה חייב לאסור על הנפקות חדשות. מה שהיה קורה אז, קרה במילא באוקטובר 1983, אך ב־מימדים הרבה יותר גדולים, שגרמו לחוב גדול יותר של המדינה.

על־סי חוק הבנקאות רשאים הנגיד והמפקח על הבנקים, בהתקיים תנאים סורמאליים מסויימים, להשעות או להדיח את מנהלי הבנקים מתפקי־דיהם. לנובח הגלויים, חובה על בנק־ישראל לפעול מיד להש־עיית האחראים למפולת.

במדינה

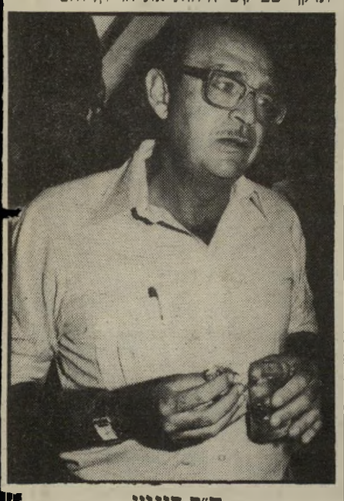
הכנסת
הונאה פרלמנטרית

בתרגיל שגבל בשקר הצליח המערך לדחות דיון שלא היה נעים לליכוד

15 חברי־כנסת ישבו בשבוע שעבר והקשיבו להצעות לסדר־היום על גילוי סודות צבאיים של צה"ל. הדיון היה שיגרתי למדי. ח"כים כמו אמנון לין, זיירן עטשי ופינחס גולדשטיין, לאו־רווקא מאורות־הגולה של הכנסת ה־11, התיזו ניצוצות ורשו עריפת רא־שיהם של קציני צה"ל, שגילו סודות לכתב־החצר של המימסד הביטחוני, האמריקאי ריצ'ארד גבריאל.

בפיו של ח"כ יוסי שריד היה מסר אחר לחלוטין. הוא לא התייחס כלל לנושא הסודיות. תחת זאת מתח בי־קורת חריפה על שר־הביטחון. על שזה ביקש ממזכירות־הכנסת לדחות את ה־דיון על נושא לבנון.

רבין נראה נדהם, הוא הכחיש בכל תוקף שביקש לדחות את הדיון, והט־

ח"כ דיניץ
רבין זעם

עים שהוא מוכן מייד לדיון על נושא זה. „ביקשו ממני לדחות את הדיון. זאת לא היתה יוזמה שלי!" קרא רבין בקול.

פתק לרבין. כתב העולם הזה נטש מיד את יציע העיתונאים וחש למישרדו של מזכיר־הכנסת, שמואל יעקובסון.

האיש נעים־ההליכות, עובר ותיק ומנוסה, היה שרוי במבוכה נראית־לעין. יעקובסון עדיין לא ידע על הסערה העומדת לפרוץ, ונתן להעולם הזה תשובה עניינית: „מדובר בהצעות רגילות לסדר־היום," אמר. „מקובל לדי־חות את הדיון. לפחות לשבוע. אם השר הנוגע בדבר מבקש זאת."

„האם קיבלת בקשה כזאת מרבין?" נשאל.

תשובתו של יעקובסון היתה ברורה וחד־משמעית: „רבין לא דיבר איתי, וגם לא מישהו אחר ממישרד־הביטחון. ח"כ שימחה דיניץ דיבר אתי, בשמו של רבין, וביקש לדחות את הדיון. כך מסרתי גם לבעלי־ההצעות. הם נענו לבקשת השר. כפי שמקובל בכנסת."

חקירה נוספת העלתה את הפרטים החשובים הבאים: שריד הסכים. אומנם, במורת־רוח ל„בקשת" רבין לדחייה, מכיוון שכך מקובל בכנסת. אבל הח־ליט להקדיש את נאומו במליאה ליחסו הציני של רבין למילחמת־לבנון. ולכ־גמות־הדחיה שלו. רק כך התברר לו, לחברי־הכנסת ולמזכירות, שדיניץ הצ־ליח להביא לדחייה, תוך שימוש בתר־גיל טיפוסי. הסיבה: אנשי הליכוד. וב־ראשם ח"כ עוזי לנדאו, איימו על דיניץ שכל הצעה לנסיגה בלבנון תיענה בה־צעה הפוכה של הליכוד. דיניץ פוחד פחד־מוות מחידוש הקיטוב מערך + מפ"ם + ר"צ + המתקדמת מחד. לעומת הליכוד + התחייה + הדתיים + כהנא מאידך. הוא הבין שכל הצעה על נושא לבנון תחליש את הקואליציה.

ברכה פלאי, "בת 92 וחצי", מספרת על תל־אביב הקטנה, ביאליק, עגנון, אימו של משה דיין, על מישפחתה, על הנעשה כיום בהוצאת הספרים "מסדה" והיחסים בין בנה אלכסנדר ונכדה יואב ברש, ומכריזה:

"אני אוהבת את החיים. השקט הנפשי והנחמה שלי הם שהחיים "ימשכו גם בלעדי"

"נכדתי, יעל, היא פצע פתוח בלבי. הייתי לה כמו אם רוחנית"

ראיינה שרית ישי

"איחרתי לחיות בעולם הזה. כל ידידי וחברי הקדימו אותי לעלות למעלה"

"כשירדתי מהרכבת רציתי לנשק את האדמה. שפתי פגשו בחצץ, וזו היתה פגישתי עם תל־אביב"

"אינני מרמה את עצמי אך לרגע, ויודעת שהסוף הוא הפרידה מהעולם הזה"

"ידעתי שאני מסמלת גם את האשה, אך מעולם לא ראיתי בזה מקום לגאווה אלא שוויון מלא בין המינים"

"אני אוהבת את החיים!"

פגישה עם ברכה פלאי היא פגישה עם התקווה. התקווה כי מחשבתו של אדם ורוחו יכולים להישאר חזקים ובהירים כשהיו בצעירותו, גם אם הוא קשיש, בא בימים, גם אם עבר את הגיל המופלג של 90.

ברכה פלאי מייסדת מסדה. העלתה את זכרונותיה על הכתב בספר הנקרא חיים של ברכה. ניתן להכתיר אותה כפמיניסטית, אך היא מעולם לא התהדרה בתואר זה, מעולם לא לחמה את מילחמת־הנשים. בעצם עשייתה, כמו חלוצות רבות בארץ הזו, הגשימה את מצען של הפמיניסטיות העכשוויות, שיותר מנפנפות במניפסטים ובחזיות מאשר במעשים.

אתה יושב עם ברכה פלאי במשרדה, אליו היא מגיעה יום־יום בעשר וחצי בבוקר ועוזבת באחת. לפני שאתה מגיע אתה חושב: הנה מזומנת לי שיחה קשה עם קשישה שהדיבור קשה לה, שמחשבתה אינה בהירה, שיחה שתצרוך ממך ריכוז רב ומאמץ קשה.

ברכה פלאי מדהימה אותך גם כשנדמה לך שהיא אינה מבינה את שאלתך. אתה מבין מהר מאוד שהיא מבינה אותה היטב, אך מחפשת דרך לעקוף אותה ולענות כמו שהיא רוצה לענות, לא כמו שאתה רוצה לשמוע. לא האמנתי שאוכל לשאול אותה שאלות ענייניות בנושא הבוער של מסדה, לא האמנתי שאקבל תשובה לשאלה המעסיקה כיום רבים הקשורים לעולם המולות והספרות בארץ, האמנם מסדה מתפרקת ממשרדיה שבגבעתיים, משכירה אותם לקור־אופ ועוברת למשרד צנוע יותר. ברכה פלאי ענתה לי על השאלה, לא באופן ישיר אמנם, באופן עקיף, שפרק אותי מנשקי.

האשה הזו, שהזיזה הרים והקימה במו ידיה קונצרן ענקי, מתמצאת במה שקורה בארץ ובמסדה גם כיום. למרות שהעבירה את השליטה על המפעלים לבנה, אלכסנדר פלאי, ולנכדה, אשר ברש, היא אומרת שהיא משמשת כיועצת בין שני כסאותיהם.

היא יושבת בחדר קטן וצנוע. ממול לחדרה יושבת דורית שרפשטיין, רעייתו של נכדה, יואב ברש, המנכ"ל. באותו חדר. איתה, יושבת בתה, שרה, אליה העבירה חלק מתפקידיה. שרה היא אלמנתו של חאקי ברש, שתמונה גדולה שלו מקשטת את החדר. חאקי היה בנו של הסופר אשר ברש ועבד עד יום מותו בהוצאת מסדה.

דומה שברכה פלאי זכתה למה שמעטים זוכים לו. הדור השלישי ממשיך את מה שהתחילה ולדבריה קיים סיכוי רב שגם הדור הרביעי ישתלב בעץ העבות הזה, שאת שורשיו נטעה בשותפות עם המשורר הלאומי, חיים נחמן ביאליק, באמצע שנות העשרים. היא הכירה מקרוב סופרים

(המשך מעמוד 41)

ומשוררים, שעיצבו את פניה של הספרות העברית, היא מלאה סיפורים כרימון ויש לה הומור דק־דק. כשבתה שרה מנסה למתן אותה מעט, מתעלמת הגברת הזקנה ואומרת את שלה. כך בנוגע לביאליק, כך בנוגע לעגנון, כך בנוגע למצבה העכשווי של מסדה. כך בנוגע לנכד יואב ברש ולבן אלכסנדר פלאי.

היא לוקה בעיוורון ואומרת לי „אני לא יכולה לראות אותך, אבל מזווית מסויימת אני מרגישה את הסילואטה שלך." היא כפופה אל שולחנה, מספרת לי שזקוקה למשענת כשהיא עוברת מחדר לחדר, אך במקום לשבת בבית ולנוח, היא מתעקשת לבוא יום־יום למשרד, לעסוק ביוזמות חדשות. כרגע היא שקועה רובה ככולה בשני מפעלים, הפשטת התלמוד ועולם המיס־טיקה. במשך השיחה יש לי תחושה שהבת שרה היתה רוצה שאמא שלה תאט את הקצב. ברכה פלאי, כך נדמה לי, יודעת שאם תאט את הקצב, תקרב את סופה. אפשר היה לצפות מאשה בגילה שהחיים יעייפו אותה, שתרצה, אולי, להצטרף אל יקיריה בעולם שכולו טוב (על־פי אמונתם של אחרים). אך הרושם שלי הוא שהיא בכלל לא חושבת בכיוון זה. היא אוהבת את החיים, רוצה להאחז בהם כמה שיותר. נדמה לי שגם אם יראה מישהו במסדה לנטרל את הגברת הישישה ממעורבות בשטח לא יצליח. היא

אלכסנדר, ברכה, שרה ומאיר פלאי (1925)
„המישפחה נפרדה בעסקים, אך נשארה מאוחדת."

רואה ושומעת הכל, למרות שהיא לוקה בעיוורון, למרות שהשמיעה כבדה עליה.

לפני שאנחנו נפרדות היא נזכרת בנכדתה יעל ברש שנראתה בצורה אכזרית בניו־יורק על־ידי בעלה, שהתאבד לאחר מכן. יעל היתה נכדתה האהובה ודווקא היא לא היתה מעורבת במסדה. היא היתה כורי־אוגרפית. עמדה לבצע כוריאוגרפיה שקראה לה עד מאה ועשרים ושהיתה מבוססת על חיי סבתה. כשביקשה יעל מסבתא פלאי לספר לה על עצמה אמרה לה זו: „אם את רוצה לדעת עליי, קראי את ספרה של ליב אולמן על סבתא שלה."

■ ■ ■

● עברת כבר את גיל התשעים. כיצד את מרגישה?

אני בת תשעים ושתים וחצי, מתקרבת לתשעים ושלוש וחושבת שקצת איחרתי להיות בעולם הזה, כי כל חבריי וידידיי הקדימו אותי לעלות למעלה וזה־פקטו מכל ידידיי וחבריי נשארתי בודדה ועזובה ומבלה רק בחוג המיש־פחה ובעבודה היומיומית, שהצטמצמה בהרבה מבחינה ביצועית. כיום אני מתרכזת בעיקר ביוזמות חדשות וברעיונות חדשים. אך מה לעשות, זהו דרכו של עולם. כל חבריי למעלה ואני עוד פה.

● היית רוצה להצטרף אליהם?

אני רואה יום־יום שאצטרך לתפוס מקום עליהם. לא חושבת שאצטרף אליהם. כי הם לא בחיים, הם מתים.

● בספרך את מספרת, כי את מאמינה בגלגול נשמות ובחיי עולם הבא.

זה נכון, ואולי משום כך אני יוזמת מפעל גדול חדש שיעסוק במיסטיקה.

● אנשים פיזחים מהמוות. האם גם בגילך, אחרי כל כך הרבה שנות־חיים, את פיזחת מהמוות?

אינני מרמה את עצמי אף לרגע ויודעת שהסוף הוא הפרידה מהעולם הזה. היות שאין ברירה והתמותה תפקוד אותי, כסופו של כל אחד מאתנו, אני אף חושבת שבאישהו מקום איחרו לקרוא אותי לסוף המר, ואולי הנצחי הזה. אחרי שהגעתי לגיל 80 וחגגו לי את יום־ההולדת בפאר והדר ובכבוד רב, השלמתי עם העובדה שהסוף הוא קרוב. ואם הוא איחר לבוא אינני מקבלת זאת בזעם, כי אם בברכה של יום־יום ובנכונות שהיום הזה בוא יבוא.

אני מאוד־מאוד מעריכה את החיים ויודעת שהחיים הם נצחיים. אני רואה גם את כל התה־פוכות שקורים לכל אחד מאיתנו בעין טובה. אני אוהבת את החיים והשקט הנפשי והנחמה שלי זה שהחיים יימשכו בלעדיי עם כל הטוב והרע שבהם. אני רואה שלמרות שיש חושך במנהרה, צריך לעבור ולהגיע כי תמיד ישנו אור בקצה המנהרה.

● זכית לראות את המאה העשרים בהילולה, את זוכה לראות אותה בש־נותיה האחרונות. כיצד את מתבוננת כיום בתהפוכות שסקדו את המאה הזו?

ההתחלה שלי עוד במאה הקודמת, כאשר עברתי מ־1800 ל־1900. אני רואה את המאה מבעד להיסטוריה הפרטית שלי, שהיתה סוערת ורועשת ומלאת־תהפוכות. אני עדת־ראיה להו־רדת ראשים, היעלמות מישטרים, מילחמות ושי־נויים שחלו בעמים ובארצות. אני לא יודעת מה אני יכולה להגיד לך על המאה, אבל על עצמי אני יכולה להגיד שבכל התקופה הסוערת הזו, באוביקטיביות, אני יכולה לקבוע, שלא הערכתי את עצמי, הבנתי שלא רק גדולים עושים היסטוריה ושגם קטנה כמוני יכולה בעיקרון ליצור היסטוריה. המציאות שלי קבעה צורך לבנות את עצמי. כבר משחר־נעורי קבעתי את עקרון־חיי בעצם העובדה שלקחתי בעל ממעמד נמוך משלי ובכך קבעתי את עצמאותי.

● צריך היה בציעיותך הרבה אומין למרוד באבא, לברוח אל העיר השכנה ולהינשא בחשאי.

צריך היה, אבל אבא תמיד התייחס אליי בהרבה הערכה. בכוחות. גם רוחניים וגם פרג־מטיים, שנמצאו, כנראה, בגנים שלי, הולכתי ביוזמות אישיות והבנתי שבעיקרון עליי ליצור ולבנות את חיי עם סיפוק רוחני והסתפקות במינימום חומרניות.

אם אני מסכמת בסוף חיי את המאה שעברתי אני יכולה להגיד מחכמת שלמה שאין חדש תחת השמש ומצד שני כל יום הביא משהו חדש.

● כשאת מביטה אחורה על המאה, איזה תמונות עולות בראשך?

אני זוכרת טוב מאוד את התמונות והעיתונות מ־1903. אני זוכרת טוב מאוד את מילחמת יפאן־רוסיה וזוכרת את המאורעות ההיסטוריים הגדולים של סוף המאה ברוסיה הגדולה, המונ־רכיסטית. אני זוכרת איך יצאתי את רוסיה המהפכנית וההרוסה שהיתה, בעצם. המולדת הראשונה שלי. ראיתי את רוסיה בציפורני המש־טר המונרכיסטי וראיתי את רעידת־האדמה של רוסיה הכבולה שמורידה את כל השרשרות והורסת את היש וכשעזבתי אותה עוד טרם הקימה את החדש.

● בגיל 29 הגעת לארץ־ישראל עם בנך. איך היתה, בעיניך, הארץ?

עזבתי את רוסיה בצורה לא־לגאלית עם הילד אלכסנדר. הבעל מאיר חיכה לנו כאן. העזיבה שלי היתה מאוד דרמאטית והרבה מכשולים עמדו בדרכי עד שהגעתי. זה היה כ' בתמוז והיתה חגיגה גדולה של הרצל כשהגעתי לתל־אביב, שלא ידעתי עליה כלום ולא כלום, אולם רק שידרתי מהרכבת מקיירו (באנו דרך קיירו כי היו מהומות בנמל יפו ופחדנו לרדת מהים) באופן אינסטינקטיבי כשרציתי לנשק את האדמה, פגעו שפתיי בחצץ וזו היתה הפגישה שלי עם תל־אביב. אבל עוד מהרכבת כשהבטתי בתל־אביב נפתחה בי איזו כימיה מיוחדת ואהבה ממבט ראשון לעיר. ובהפתעה גדולה ראיתי שזה לא מדבר שומם, כי אם פה ושם נראים בתים ואף־על־פי שהחול שלט וכיסה את הרחובות מרחוב אלנבי עד הים, הרי שהשמים מעל ראשי היו בהירים מאוד־מאוד. התאהבתי באהבה גדולה ונקשרתי בקשר אמיץ.

● מי חי בתל־אביב ב־1921?

כל איש וכל בית שפגשתי היו בשבילי הפת־עה נעימה ונוצר קשר הדוק יותר עם הרבה אהבה ואהדה לראשונים האלה. הגענו לארץ בחוסר־כל כשטבעות־הנישואין שלנו ממושכנות בקיירו בשביל כרטיסי־הנסיעה. בתל־אביב חשתי ביט־חון גמור, כי זה המקום שבו נחיה למרות הכל. והייתי רחוקה מאוד מציונות ברוסיה, אבל פה נקשרה נפשי לאהבה עמוקה. כשהגעתי היו לי ידידים בארץ, שעלו לפניי מרוסיה. ידידתי הטובה ביותר היתה מרי יציב, שחיה כבר הרבה שנים בארץ. ברוסיה היא היתה חברה טובה ובארץ חידשנו את הידידות. אצלה פגשתי את החברה הגבוהה והאינטליגנציה הסוציאליסטית שבנתה את הארץ: ברל כצנלסון ולעיתים רחוקות יותר את בן־גוריון וגולומב וחברי השומר וחברי קיבו־צים והרבה אנשים טובים.

כמו כן היתה לי חברה שניה מרוסיה, דבורה דיין־זוטולובסקי. דבורה ואני למדנו יחד באוני־ברסיטה ועוד ב־1914, כשהתחתנתי עם מאיר, קיבלתי ממנה הזמנה חמה מאוד לבוא אליהם לדגניה ושכל מה שיש להם יהיה גם לנו. דבורה כתבה שתבוא לפגוש אותנו בצמח. אבל מילח־מת־העולם הראשונה הפריעה להגשמת רצון הדדי זה וגם בבואי לארץ דרכינו נפרדו, נשארתי לגור בעיר ודבורה ובעלה שמואל גרו בנהלל. בכל אופן, הידידות נשמרה ומעניין לציין שדבורה חשבה שנבוא לדגניה ואף כתבה לנו פרטים מדוייקים איך ניפגש: או שהם יבואו לפגוש אותנו בנמל חיפה ואם לא ייצא לפועל שאסע ברכבת לצמח והם יבואו לפגוש אותנו שם. הם יסעו בפרדות מנהלל. אבל בגלל הסיבוך הזה של הנסיעה לא נסעתי לנהלל והיא לא באה לתל־אביב ופגשתי את דבורה, חברתי הטובה, אחרי הרבה שנים כשהתבססנו כל אחד במעמד שלו ונסעתי כבר באוטו פרטי לנהלל איפה שבילית־לא פעם אחת.

■ ■ ■

● איזו אשה היתה דבורה דיין?

ראיתי אותה בעבודה פיסית קשה מאוד. מדמדומי־בוקר עד מאוחר בלילה, עבודה פיסית ברומם ובחי של המשק הגדול שלה. עשיתי הכרה עם הפרות שלה, שהיו מתחילות לבכות אם לא נתנה להן אוכל בזמן.

לדבורה היה כוח רוחני גדול מאוד ובליבה היה אי־סיפוק מכיוון שעסקה רק בעבודה פיסית. את הבן הגדול, משה, אף פעם לא ראיתי בבית. כפי שהגדירה דבורה, הוא תמיד נמצא רחוק מהבית. בפינות מסוכנות ואת כל האהבה הגדולה שהיתה טמונה בה לילדיה היא חילקה עם הבת שלה אביבה, עוזרת שקטה ונאמנה בכל עבודות־המשק שלהם ועם הילד ווהר, שהיה ילד מאוד חי, דינמי ומבטיח וכבר אז כתב שירים והיא כבר השלימה עם המציאות והבינה שמשה לא יהיה יושב־בית, אלא תמיד יהיה איפה שיותר מסוכן והיא כבר השלימה עם זה שבעלה, שמואל, נמצא תמיד באיזה תפקיד ציבורי והיא הצטערה שלא יכלה לנצל את הכוח הרוחני הגדול שהיה טמון בה ושלא יכלה לחלק את הרגשות האלה עם רבים ואף לא עם בעלה.

ואחרי זה הוצאתי את ספריו של בעלה, שמו־אל, ואת זכרונותיה של דבורה ואת שיריו של זוהר, שנפל במלחמת־השחרור ובשנים האחרונות את כל הפרסומים הראשונים של נכדה, יונתן גפן, שאני זוכרת אותו מנדנר לסבתא ובתור ילד קטן רוצה גלידה.

● היום נשים מנסנסות בסמיניזם. אז בלי לנסנס, אתן, בעצם, הייתן סמיניס־טיות בעשייה, לא בדיבורים!

אני לא יודעת עד כמה זה נכון. אני זוכרת שנתקלתי בסופרת ושמה דבורה ברון ואהבתי את מה שכתבה, רציתי להוציא חוברת בשם ח"ן, חכמת נשים, ולא הצלחתי למצוא נשים שימלאו את החוברת. ולמרות שלא היה לי כל קשר עם פמיניזם, או עם לחימה בעד עמדת הנשים, תמיד ראיתי כי אחריות כפולה, גם בתור יוזמת דברים חדשים בארץ וגם בתור אשה, שאם תיכשל, האשמה תהיה על המין החלש. אף פעם לא רציתי להיכנס לעניין של עצם מקום האשה בחברה, כי עצם היותי אשה דרש ממני שאצליח בעבודתי גם בתור הוכחה של גישה שהאשה מסוגלת לעשות דברים שלא יודרים בערכם ממעשי גברים.

אם לומר את האמת, בעומק ליבי חשבתי שאני בתור אשה יכולה להשיג יותר מגבר, כי לפי דעתי, בלי השוואה פיסית וביולוגית, עצם הנפש של האשה עולה, לדעתי, בהרבה, גם ביכולת הרוחנית, וגם ביכולת האמוציונלית, שלדעתי מוסיפה הרבה מאוד. ולמרות שכל חיי עבדתי עם גברים, וכל־חיי הייתי מסתובבת אשה יחידה בין עשרות גברים, אף פעם לא חשתי תסכול בתור אשה וגם לא ראיתי שגברים מתייחסים אליי כמו אל המין החלש. תמיד הייתי שווה בין שווים והיו גברים שהלכו אחריי ולא להיפך. ידעתי שאני מסמלת גם את האשה, אך מעולם לא ראיתי בזה מקום לגאווה אלא שוויון מלא בין המינים.

■ ■ ■

● היכן את מתגוררת כיום?

שלוש שנים אחרי מות בעלי, עמד חתני האקי ברש, בנו של הסופר אשר ברש, על כך שאתגורר איתו ועם בתי שרה. הם בנו לי אפרטמנט מעל הבית שלהם והרבה שנים הייתי מבלה שם במשך היום וחוזרת הביתה לישון. הייתי האם הרוחנית של נכדתי האהובה, עליה השלום, יעלי.

מהילדים שלי יש לי הרבה נחת וגם מכל הנכדים והנינים. אפשר להגדיר את הנכדים וה־נינים שלי כוונדר־קינדים, ילדים מבטיחים. הני־נה שלי, טלי, הבת של נכדי יואב, היום היא כבר

„לדבורה דיין היה כוח רוחני גדול, ובליבה היה אי־סיפוק, מכיוון שעסקה בעבודה פיסית ולא יכלה לחלוק את רגשותיה ותחושותיה עם שמואל, בעלה"

ילדה גדולה ופעילה בפוליטיקה. אבל כשהיתה אולי בת תשע שיחקתי איתה שהיא מולית ואני סופרת שמביאה לה כתב־יד. היא ביקשה ממני שאבוא לקבל תשובה בעוד שבוע. כשבאתי אחרי שבוע אמרה לי גבירתי. אני מקבלת את כתב־היד שלך, אבל אצטרך לעשות בו שינויים. את כותבת יותר מדי על השואה ואני לא רוצה להכניס כל כך הרבה עצב לספר. כן יש לי נין גם מהנכד שלי עידו, שניהם הילדים של יואב, הנכדים של בתי שרה. גם מאלכסנדר בני יש לי שלושה נינים. איתי הוא ילד בן 13 ומומחה גדול בכל שטחי המדע ומתמצא בביולוגיה ובאסטרונומיה. ויש לי את נויה וילד קטן, עוד מעט בן חמש, מיכאל. יפה בחיצוניותו ובפנימיותו.

● האם נכון כי יש קרע במשפחתך, סיכסוך בין משפחת בנך אלכסנדר ומשפחת בתך שרה שבנה, יואב ברש, הוא מנכ"ל הוצאת „מסדה"?

מה שנוגע למשפחה, זוהי משפחה אחידה ואידיאלית. אבל אלה הם חיי הילדים שלי ולא לי להתערב בהם. הבן הגדול אלכסנדר והבת שרה נולדו בפסק־זמן גדול אחד מהשני, כשש שנים הפרש, וכל אחד היתה לו החברה שלו והחיים שלו וכל אחד הלך לפי האופי והנטיות שלו. אלכסנדר עזר לי בעבודתי עוד כשהיה סטודנט, הוא העריך מההתחלה את הקושי והערך של העבודה שלי ואני זוכרת כשהיו צריכים לקנות לו מכנסי חאקי בשמונה גרוש או באחד־עשרה גרוש הוא ביקש שנקנה את אלה שעולים שמונה גרוש. כי לאמא קשה מאוד עד שהיא מרויחה שלושה גרוש.

כבר בתור צעיר רצה לשתף איתי פעולה ואמנם, עם גמר האוניברסיטה, השתלב איתנו בעבודה כשהוא, חתני, בעלי ואני מהווים את ההנהלה של מסדה. שהתרחבה והיתה לחברת־אם להרבה חברות בתשלובת כמו דפוס פלאי, האנציקלופדיה העברית, מסדה־פרס, חברת־ההפצה רות וחברות קטנות יותר.

אבל במרוצת הזמן ואחרי הרבה שנים, כשמתו בעלי וחתני, ההנהלה הצטמצמה וצירפתי אליה את נכדי יואב ברש וכך שבנו בהנהלה בני אלכ־סנדר, נכדי יואב ואנוכי עד שבגלל העיוורון וה־גיל מסרתי להם את ההנהלה הראשית.

אבל כל אחד מהם הלך לפי האופי והכוח שלו וראינו שעבודה משותפת של קונצרן גדול כזה יכולה להיפגע כששניים מחזיקים בטלית ולפי בקשתי הסכימו עוד בחיי, מה גם שחשבתי שחיי הולכים ונגמרים, לחלק את כל המפעלים החשו־

ברכה סלאי ובתה שרה ברש
"העברתי אליה את הקשר עם הסופרים!"

בים לכל אחד לפי הבנתי ולפי רוח־הפעולה של כל אחד מהם.

וכך, האנציקלופדיה העברית. שאלכסנדר היה המזכיר שלה, עברה לבעלותו ביחד עם מסדה פרס מכיוון שהוא היה האיש שקשר את הקשרים של מסדה־פרס עם מו"לים בעולם הגדול. כמו כן העברתי לו הרבה מפעלים יותר קטנים, לפי האפשרויות והרוח שלו.

ואת הוצאת־הספרים מסדה והדפוס נתתי

"אני רואה יום־יום שאצטרך לחפוס מקום ליד חבר". לא חושבת שאצטרך אל־יהם, כי הם לא בחיים. הם מתים"

בידי נכדי, יואב ברש, שממילא שלט בהם דה־פקטו והחלוקה הזו דה־פקטו הפכה דה־יורה.

אבל למרות זאת נשאר ונשמר הקשר המשפחתי. כשכל אחד מהם אוטונומי בעסקים ועצמאי בלי כל קשר עסקי אחד עם השני. ומזלי הוא שגם הדור השלישי של שתי המשפחות האלה ממשיך בעבודה הראשונית שאני התחלתי. לצערי הרב הרבה מאוד מפעלים של חלוצים בימינו מתים יחד איתם ולי יש המשך כדור שלישי, אצל נכדי. שעובדים כולם בעסק המשפחתי בתקווה שגם ניני ימשיכו את דרכי ושזה יעבור מדור לדור.

■ ■ ■

● האם נכון שמצבה של "מסדה" מאלץ אותה להשכיר את בניין־המשרדים הגדול והדפוס למשרדי ה"קו־אופ" הסמוכים וכי אתם עוברים. כתוצאה מהמצב הכלכלי, למבנה צניע יותר?

במשך כל שנות־חיי בארץ חלמתי על קביעות של דורות במקום שהתחלתי. הן בבית והן בעבודה. אולם ההתרחבות הדינאמית של העסקים דרשה לשנות מקום אף־על־פי שלמזלי המזל ליווה אותנו לאורך כל הדרך והשינויים היו תמיד רק לטובה.

כשהגעתי לארץ גרתי בשנה הראשונה בחדר שכור. כעבור מספר שנים עברתי לשני חדרים. אחר־כך בניתי בית ברחוב קרל נטר. מהבתים הראשונים של תל־אביב. בית שקיים עד היום עם כל שלוש קומותיו ועם המעלית שלו. שנים רבות אחרי מות בעלי המשכתי לגור לבד בששה חדרי הבית. אך כמו שסיפרתי, לפי דרישת חתני, עברתי אליהם והבית עבר בירושה לאלכסנדר וכיום מתגורר שם נכדי דוד. הנוטה למוסיקה עוד כשהיה תינוק והיה מתנדנד במיטה. אז אמרתי הילד הזה יהיה חזן. נו, היום הוא עוסק במוסיקה. בן שלושים ועדיין רווק.

מה שנוגע לשינוי מקום, תמיד קינאתי באנשים שהכרתי בחו"ל שגרים בבית של הסביבים שלהם והנה גם בביתי שלי גר נכדי.

מה שנוגע לשינוי מקום, תמיד היתה בי שאיפה לבנות את הבית שלי, שיהיה לדורות ולעומתה שאיפה תמידית להרחבת־העסק, הרחבה הדורשת שינוי מקום. וכך מסדה עברה מהבית הראשון ברחוב הרצל, שנבנה בשביל הוצאת מוריה, ליהודה־הלוי ולרמת־גן ואחר־כך לבית הנוכחי, בגבעתיים. אני רואה בהבנה גדולה אם תהיה אפשרות ממקום זה למקום אחר, לפי גורם הזמן. אראה בזה רק ברכה. יש לי כל הבטחון שהמפעלים שלנו יתגברו על המשברים והבעיות הפוקדים עכשיו את הכלל ומכבידים מאוד על הפרט. אני מאמינה שנצח ישראל לעולם לא יש־קר ואני בטוחה שהשורש החזק של העץ שנטעתי יילך ויהפוך עבות.

בסיכום חיי אני רואה לפניי הרבה מפעלים שהתחלתי כשהקטנים נעלמו מהאופק והגדולים השתרשו והעצים גדלו ויש לי תקוה שעוד הרבה־הרבה שנים שורשי התרבות שנטעתי ילכו ויעמיקו.

● את אותם שורשי־תרבות הת־חלת בעיקר בהפצת ספרים זרים. אחר־כך צירפת אליך כשותף את ביאליק. האם הוא רק נתן את שמו או שהיה שותף פעיל?

הוא היה מאוד־מאוד פעיל. היינו נפגשים יום־יום לרקום חלומות בקשר להפצת הספר. ביאליק היה אומר שמותר לקנות כנסיה בשביל למכור ספר עברי. נפרדתי מביאליק בביתו ברמת־גן יומיים לפני נסיעתו לוינה, לניתוח, כשאנחנו מלאי־תוכניות להבא. לצערי ההמשך לא בא.

● זה נכון שביאליק לא אהב ספרדים?

את ביאליק אני הכרתי אישית והיתה לי הזכות והכבוד להכירו מבחוץ ומבפנים מבלי להיכנס לעבודתו הספרותית.

ביאליק עבד הרבה מאוד בחלוקת השירים שלו לסדרות לתלמידים, טבע לחוד, שירים לאומיים לחוד, לריים לחוד, זה לקח אצלו חודשים. בסוף ימיו הגה רעיון של כינוס פופולארי של אוצרות התלמוד. עקבתי אחרי ביאליק לא פעם, דיברנו על נושאים כלליים, אגיד לך את האמת, לפי שהכרתי את ביאליק, בתור איש, מצאתי בו הרבה דברים פוזיטיביים, למרות הביקורת עליו. אני רואה בביאליק איש גדול. הוא היה משכמו ומעלה.

שרה ברש: מברכה פלאי לא תוציאי שביאליק שנא ספרדים. מפה זה לא ייצא.

ברכה סלאי: תימנים הוא דווקא אהב ואנשים אהבו אותו. הוא ברח מרחוב ביאליק בגלל הביקורים. היו באים מקטנים עד גדולים לראות את ביאליק וזה היה מפריע לו מאוד ואז, לפי הזמנה חמה של קריניצי, הוא עבר לרמת־גן. אני זוכרת שכשהייתי אצלו לפני שנסע לוינה, טיילנו בחדר הגדול שסובב את הבית הקטן והצנוע והוא הודיע לי שלוא היה צעיר בעשר שנים, לא היה מתבייש בשם סוחר שהקהל הרביק לו בתוך גנאי.

● למה בינו את ביאליק סוחר?

אמרו שאהב כסף.

שרה ברש: בעלי חאקי ברש. תמיד היה הולך עם הילד וביאליק תמיד היה אומר לו אתן לך מתנה ואף פעם לא נתן.

ברכה סלאי: בינינו לבין עצמנו, הוא פשוט פחד שלא יהיה לו לחם. אז הוא אמר לי לוא הייתי צעיר הייתי סוחר. הוא רצה להוכיח שסוחר זו תעסוקה מכובדת.

● מספרים עליו שלמרות שבתב לילדים הוא לא אהב אותם במיוחד, כשהיה הולך ברחוב והיה סוגש בילדים היה מגרשם במקלו שיסורו מדרכו.

מה שנוגע לילדים הוא לא הסתיר אף פעם את אהבתו אליהם והעריך מאוד את יחס הילדים לעבודתו. פעם שאלתי אותו למה אתה לא כותב בשפה שילדים מבינים, אז הוא ענה לי ילדים אוהבים לפצח אגוזים אז הם יפצחו גם את הספורים שלי. הוא היה קשור מאוד לילדים של רבניצקי וטיפח את לובה אליאב.

אני לא רוצה להגיד אהב או לא אהב, אני יודעת שהיה מקבל את תשומת־הלב של הילדים ליצירות שלו בסיפוק רב והיה ממש מסמיק מתענוג כשהיו מספרים לו שהם לומדים וקוראים אותו.

■ ■ ■

● מה היה הקשר שלך עם ש"י עגנון?

את עגנון הכרתי טוב מאוד. הינו ידידים, גרנו פעם, בחופשת־קיץ בשכנות. אני גרתי בבית דורה שוורץ והוא בבית רניאל בזכרון־יעקוב, כשהפרידה בינינו רק גדר. 10 שנים לפני שקיבל פרס־נובל, הוא סיפר לי בסוד שהמזוודות שלו פתוחות והוא לא יודע לקפל את הבגדים ושאשתו עומדת להכין לו הכל, כי הוא מועמד לפרס־נובל. נו, המזוודה הזו נשארה פתוחה עשר שנים עד שהוא קיבל את הפרס. היו לי איתו פגישות ארעיות, הוא מאוד העריך את כוח ההפצה של הספרות ואת הפרסומת שעשיתי לסופרים, שטיפלתי בהם. הוא היה מת לעבור אליי, הביא לנו פעם במתנה שלושה סטים של ספרים שלו בשמונה כרכים, אחד לי, אחד לבת ואחד לבן.

● אם עגנון "היה מת" לעבור אליך למה לא עבר?

כי היה מקבל אצל שוקן קיצבה חודשית, שאני לא יכולתי להתחייב לשלם לו.

● מה היו היחסים בינך לבין שוקן?

את זלמן שוקן, מייסד ההוצאה, הערכתי, אבל לא הכרתי את הבן גוסטב (גרשום שוקן, עורך הארץ). לא היה לנו שום שיתוף־פעולה ושום קשר, כמו שלא היה לי קשר הדוק עם כל מו"ל אחר. דאגתי לעבודה שלי, מבלי לעלות על יבלות של אחרים. עשיתי דברים, חידשתי ויזמתי בכוחי שלי. אף פעם לא ניסתי להרוס מישהו.

■ ■ ■

● מתי התחלת לעבוד באופן חלקי?

התחלתי את עבודתי בספריית־השאלה ובניתי קונצרן גרול. בהגיעי לגיל גבורות ואחרי שפקר אותי העיוורון, שהוא בשבילי קטסטרופה־לי, התחלתי לעבוד באופן חלקי. זה קרה בשנת 1977 והעיוורון פקד אותי כתוצאה ממחלה ממושכת של גלוקומה. זה הרס לי את שרה־הראיה.

את שואלת אותי אם העיוורון טוטאלי? כמו שאני מכירה עיוורים, אין עיוורון טוטאלי. רק כאלה שנולדים עיוורים לא רואים כלום. בוודאי מסויימת אני יכולה לראות איזה שהיא סילואטה אבל איני יכולה לראות מה שתחת אפי. העיוורון פגע בי באופן מיוחד קשה, העיניים היו כלי־העבודה שלי.

● כמה שעות ביום את עובדת?

קשה להגיד שאני עובדת. אני מגיעה למשרד כל יום בעשר ושלושים ועוזבת באחת בצהריים. העבודה העיקרית שלי היא לשמור על תדמיתה של מסדה להבא וליזום מפעלים חדשים. אבל אני משתדלת גם להיות מעורבת בביצועים.

האמת היא שמבחינה פיסית העיניים לא רואות והרגליים כושלות ודה־פקטו קשה לי לעבור חדר מבלי להישען על מישהו, זה מה

"10 שנים לפני שקיבל את פרס־נובל אמר לי עגנון: המיזוודות שלי פתוחות, אני נוסע לקבל את הפרס. המיזוודות חיכו"

שהגוף גרם. אבל באותו הזמן עצם המחשבה שלי נשארה בהירה ואולי התחדדה בהתפתחותה מילדותי ועד היום.

● האם את סובלת מבדידות?

יש לי נחת מהנכדים וגם מהנינים שכל אחד מהם מוצלח מהשני. מה שנותן לי אור גדול וחמימות, היא נינתי תמרי שהיא כל כך יפה וכשרונית ולמרות שהיא בת שש. הצעתי לה להיכנס לאוניברסיטה.

נכדתי יעלי היא פצע פתוח בליבי. את יודעת שער לפני מותה עבדה על כוריאוגרפיה בשם עד מאה ועשרים. שהיתה מבוססת עליי. היא ביקשה משרה בתי שתשלח לה הרבה תמונות, כדי שתוכל על פיהן להעמיד את הכוריאוגרפיה. כעת עובדים בניו־יורק על הכוריאוגרפיה הזו. זה היה המפעל האחרון שלה ובפברואר שנה זו יעלו את הכוריאוגרפיה בווילג' בניו־יורק.

יצחק ברש (בתמונה הגדולה) ומאיר פלאי (בתמונה הקטנה) על הקיר
"התחלתי בספריית־השאלה ובניתי קונצרן־ענק!"

שילון ויבין הם ידידים טובים. הם גם מתחרים על המישרה, שגם יוסי צמח חושק בה

המירוץ המטורף

אם את או אתה בעל השכלה אקדמאית מלאה ונסיון של תשע שנים בשידור, או בעיתונות, או בניהול, יש לך ידיעה בתרבות ישראל ואתה מתמצא בחיי־המדינה, אתה בעל כושר למיכרז על מישרת מנהל הטלוויזיה, שהתפרסם בעיתונות ביום ה־שישי.

אבל אתה יכול להיות בטוח, שאף לא אחד מן השיקולים האלה ינחה את חברי־וועדת המיכרזים שתשב ותדון מי יהיה המנהל הבא של הטלוויזיה.

כבר שבועות רבים עסוקים ה־פוליטיקאים מכל הדרגים בבחישה בקלחת מנהל הטלוויזיה. אלה משכנעים למען מועמד זה, ועסוקים בו זמנית בהכפשת שמו של מועמד אחר. סיפורי רכילות נכונים ולא נכונים נשלפים מעומק ערבם הרחוק של המועמדים ומופצים ברבים כדי ללכלך את שמם. ובינתיים מתפוררת הטלוויזיה הישראלית לנגד עיניהם של הצופים ובעוד זמן קצר כבר לא יהיה מה להציל יותר.

העיתונאים עסוקים בספקולציות שונות ומשונות באשר למועמד שייבחר. שמות שונים עלו וירדו בשקט כעבור יום.

נכון לעכשיו ישנם שלושה מועמדים פוטנציאליים: דן שילון, חיים יבין ויוסי צמח.

„מקורבים יודעי דבר" אומרים שלבסוף יגיש, כנראה, רק מועמד אחד את בקשתו למיכרז, זה שיהיה בטוח בניצחונו, זה שיהיה בטוח שיזכה ברוב קולות חברי וועדת המיכרזים, הכוללת את כל חברי הוועד־המנהל של רשות־השידור (שישה חברים ויו"ר הוועד), את אורי פורת, מנכ"ל רשות־השידור, ושני עיתונאים, נציגי האיגוד הארצי.

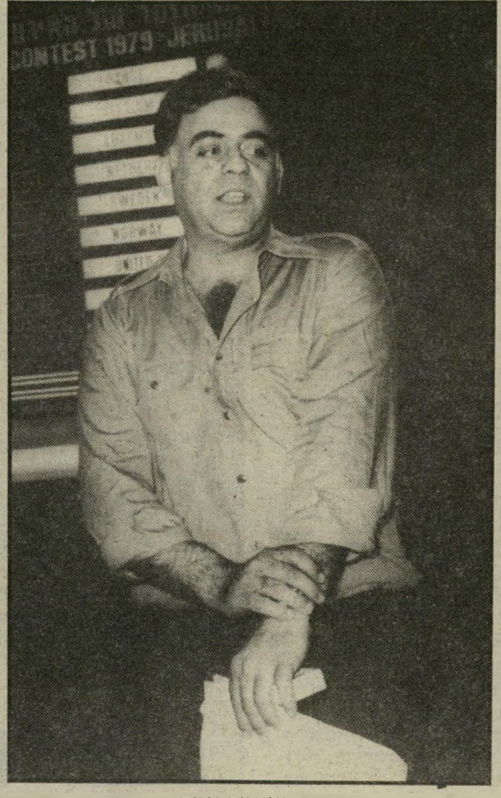
המועמדים עצמם, למרות שאינם עדיין מועמדים רישמיים, מסרבים להתראיין. כל מגע איתם צריך לעבור דרך „המקורבים". אלה שעובדים בשדולה למענם בכל מיני חלונות פוליטיים גבוהים או נמוכים. הנושא הפך לשיחת היום במיזנון חברי־הכנסת, לשם עולים מדי יום כמעט, עובדי טלוויזיה המשמשים שדולה למועמד זה או אחר.

נושא בחירת מנהל הטלוויזיה גרם לחיכוך חמור בין אורי פורת, מנכ"ל רשות־השידור, לבין חלק מחברי הוועד־המנהל.

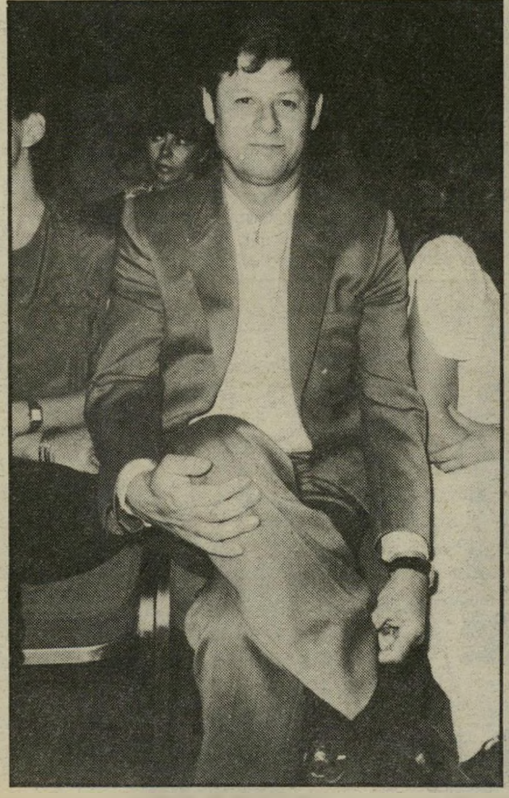
„עד כאן מבט לחדשות. בנקודה זו

מועמד שילון
כישורים מקצועיים פגישות צפופות

מועמד צמח
בלתי־נשלט ובלתי־צפוי

מועמד יבין
דרכי־נועם. לא מקל־חובלים

זה לא מאבק מיקצועי. הכישורים איבדו את חשיבותם. חבורה של עסקנים משחקת כדורגל בכלי־התקשורת העיקרי, המתפורר מיום ליום

אני נפרד מכם ומהטלוויזיה היש־ראלית בשלב זה." כך נפרד דן שילון לפני שלוש שנים מן הטלוויזיה ופרש ממנה אחרי 14 שנות עבודה, מאז נוסדה הטלוויזיה.

אז טען שילון שהוא עוזב את הטלוויזיה מכיוון שזהו מוסד חולה ושהתככים בו רבים.

כשחזר שילון, זמן קצר לפני כן, משהות של ארבע שנים בארצות־הברית ככתב הטלוויזיה שם, לא היסס להביע בפומבי את אכזבותיו מצורת ניהול הטלוויזיה. "הטלוויזיה מנוהלת היום על־ידי קבוצת אנשים שסמיר־טטו את רשות־השידור, דחלילים ממלאי הוראות שאינם שווים שום דבר מבחינה מיקצועית." כך התבטא אז ועזב. הוא לקח חופשה ללא תשלום כדי לנסות את מזלו בשוק הפתוח. כשהוא מנתק את עצמו מן הפתיל המספק את כל ההטבות הסוציאליות מהן נהנה עובד־מדינה.

מאוחר יותר יצאו כתבים נוספים ממחלקת־החדשות לחופשות ללא תשלום וניסו את מזלם בשוק החופשי. אך לפני שנתיים, כשיצא תקנון חדש האוסר חופשות ללא תשלום, חוץ ממלאי שליחויות ממשלתיות, חזרו כולם לחיק הרשות. דן שילון נשאר בחוץ כשהוא מוותר על התקן שלו בטלוויזיה.

הוא ניהל את חברת רימון תיק־שורת. שעסקה, בין השאר, בהכנת כת־בות לחו"ל ולארץ.

כשהתחילה מערכת הבחירות ה־אחרונה בארץ, קיבלה רימון תיק־שורת את ביצוע תשדירי־הבחירות של מיפלגת־העבודה לטלוויזיה, ודן שילון היה זה שניצח על המלאכה.

עובדה זו, אומרים מקורביו של שילון, אינה כתם פוליטי המכסה על יתרונותיו המיקצועיים. הוא עבד למען המערך כאיש מיקצוע פרטי, וזה אינו פוסל אותו מלשמש כמנהל אוב־ייקטיבי של הטלוויזיה הישראלית.

יריביו, לעומת זאת, טוענים בתקי־פות שהוא מזוהה יותר מדי עם המערך ולא יתכן שיוכל להיות אובייקטיבי מבחינה פוליטית, אם ובאשר, יגיע לנהל את הטלוויזיה. והראיה היא, אומרים המתנגדים, שאנשי המערך בוועד המנהל, עמירם ניר וד"ר ישראל ("רוליק") פלג, מהווים את השרירה העיקרית של שילון בלישכת ראש־הממשלה.

פיגור של 10 שנים

אך העובדה היא שערב פיזור הכנסת ה־10 עמדה הממשלה הקודמת לקבל החלטה על כינון צוותת לערוץ שני, ועו"ד ראובן ("רו־בי") ריבלין, חבר מרכז חרות, שאמור היה לעמוד בראש צוות ההקמה, הציע וקיבל את הסכמתו של יצחק שמיר, אז ראש־הממשלה, לכך שמנכ"ל הערוץ השני יהיה דן שילון, בגלל כישוריו המיקצועיים.

שילון עצמו הסביר למקורביו שהוא אינו נפגש ביוזמתו עם איש מן הפוליטיקאים, מכיוון שאינו רוצה להיות חייב לאיש כלום. למרות זאת עסוק דן שילון, כמו המועמדים האחרים לתפקיד, בפגישות צפופות עם שרים וחברי־כנסת ואף נפגש לפני כחודש עם שימעון פרס, ראש־הממשלה.

גם עם עוברים בטלוויזיה, חבריו לעבודה לשעבר, הוא אינו נפגש מיוזמתו, כך הסביר לאנשים שניסו לדחוף אותו לכך. "מכיוון שלא יתכן שמנהל יקנה שקט תעשייתי על־ידי קניית עובדים." כך אמר בהחלטיות.

כשפסק שילון מלהיות מנהל מחלקת החדשות בטלוויזיה ב־1979, פירסם מיסמך ארוך ובו השגותיו לגבי המיבנה התוכני והניהולי של הטל־וויזיה. בעיקרי הדברים הוא דוגל גם היום. לדעתו זקוקה הטלוויזיה למהפ־כים בשלושה תחומים: תוכני, מיבני והנדסי. לדעתו מעולם לא שאלו את קהל־הצופים מה הם רוצים לראות, מעולם לא חשבו בטלוויזיה מה משדרים, למי משדרים ולמה משדרים.

באשר למיבנה, שילון התבטא לא פעם במשך השנים, שלדעתו מיבנה הטלוויזיה הוא מעוות ועקום ומערכת הכפיפויות מעורערת ולעיתים קרובות כפולה.

מהבחינה הטכנולוגית נמצאת, ל־דעתו, הטלוויזיה בפיגור של לפחות 10 שנים.

שילון נפגש עם פורת לפני שבו־עיים, ופירט בפניו את כל רעיונותיו אחד לאחד, נושא לנושא. הוא גם הב־היר אז שיסכים לגשת למיכרז ולקבל עליו את ניהול הטלוויזיה רק אם יתקבלו תנאיו אלה.

אבל לדן שילון אין בעצם סיבה הנראית לעין להגיש את מועמדותו למישרה. בימים אלה, אחרי שפרש מניהול חברת רימון תיקשורת, הוא עסוק בהקמתה של חברת תיקשורת חדשה שהמשקיעים שלה הם העיתון ידיעות אחרונות וחברת תדיראן. הכוונה היא להקים חברה שתוכל בבוא היום להתמודד ולקבל נתח נכבד משעות השידור של הערוץ השני, אם וכאשר יקום. לכן, כך מקורביו, לא קיימת כרגע השאלה אם הוא רוצה או אינו רוצה את התפקיד, אלא אם יהיה מוכן לקבל אותו אם יציעו לו, ועל כך אין תשובה חד־משמעית. התשובה תינתן בוודאי ב־17 בינואר בשעה 3 אחרי הצהריים, המועד האחרון להגשת הבקשות למיכרז.

עבודה קשה, תפוקה גבוהה

כשיעזב דן שילון את ניהול מחלקת החדשות בטלוויזיה, קי־בל חיים יבין את התפקיד במקומו.

יבין, 'הנמצא גם הוא בטלוויזיה מיום הקמתה, צמח ופרח במחלקת־החדשות. הוא ידוע כאדם סימפטי ביותר, ובואת מודים גם יריביו למאבק על המישרה, והתכונה הבולטת אצלו היא יושרו האישי. יבין אדם שנוח מהסס להגיע לעימות גם עם אנשים חזקים ובכירים ממנו. "הוא ותרן עד שזה מגיע לעקרונות" אומרים עליו.

יבין, כך מאמינים מקורביו, יוכל להציל את הטלוויזיה הישראלית הנמצאת כיום במצב מתקדם של התפוררות. הוא ישים דגש על עבודת־שטח של האנשים, הוא יקדיש את זמנו למחלקת התוכניות, תוך שמירה חזקה על מחלקת־החדשות, שעבדה בשנה האחרונה ללא פיקוח מלמעלה.

מבחינה מיקצועית הוא מוערך גם על־ידי יריביו. בין הדברים הרבים שע־שה בשנים האחרונות בולטים שניים: התוכנית במבט שני, שיבין הצליח להעלות אותה על מפת־המישדרים והיא בולטת משיכמה ומעלה מעל תוכניות־מלל אחרות המופקות בט־לוויזיה. והדבר השני הבולט שעשה הוא סידרת הנבחרים, שהכין במהלך מערכת־הבחירות של 1981, בה הראה את נבחרי־העם מזוויות לא שיגרתיות ולא תמיד מחמיאות. הסידרה, כך אומרים, העלתה עליו את חמתם של כמה פוליטיקאים שלא אהבו את דמותם כפי שהוצגה בתוכנית, וברא־שם שימעון פרס, אז ראש אופוזיציה מובס, היום ראש־הממשלה. פרס, כך אמרו, הטיל וטו על בחירתו של חיים יבין כמנהל הטלוויזיה, ובעניין הזה, אמרו, יש קונצנזוס בין אנשי הליכוד ואנשי המערך בוועד־המנהל. הם הח־ליטו לפני מיספר שבועות כמעט פה אחד: לא טוביה סער (המנהל הנוכחי) ולא חיים יבין.

אורי פורת, מנכ"ל רשות השידור, הביע לא אחת, בכל מיני אוזניים, את תמיכתו במועמדותו של חיים יבין. פו־רת, כך אמרו מקורבי יבין, באמת מא־מין שיבין יוכל להציל את הטלוויזיה ממצבה העגום למרות שפורת הוא איש ליכוד.

חברי הליכוד בוועד־המנהל, שחל־קם נמצאים במריבה מתמדת עם פורת, הלכו ליצחק שמיר וסיפרו לו שחיים יבין הוא סוכן אש"ף בטלוויזיה ואסור להם לתמוך בו למישרה הרמה. שיקולים מיקצועיים לא נלקחו כלל בחשבון זה.

אין ספק ששני מועמדים אלה, שילון ויבין, שצמחו שניהם במחלקת־החדשות, ישימו עליה את הדגש ואולי יזניחו בגלל זה את מחלקת התוכניות.

מבולבלים ונבוכים

המועמד השלישי, יוסי צמח, הוא איש מחלקת־התוכניות. צמח, ששמו עלה כימעט באקראי לפני כמה שבועות ותפס תאוצה, הוא איש צנוע ונחבא אל הכלים. הוא אינו מוכר לציבור הרחב, משום שאינו מופיע על המסך כמו יבין, או שילון בשעתו. תפ־קידו ומיקצועו הוא בעשיית הדברים שמאחורי המצלמות. צמח הוא כמאי טלוויזיה ולמרות צניעותו הרבה וחו־סר־הידע עליו, עומדת לרשותו רשי־מת הישגים ארוכה ומכובדת בתחום המיקצועי. אין כימעט הפקה גדולה שנעשתה בטלוויזיה, שידו של צמח לא היתה בה, כשכל הפקה עולה על קודמתה מבחינה מיקצועית. צמח ביים עבור הטלוויזיה ועבור עם ישראל את כל מערכות הבחירות ששודרו, ביים סדרות בטלוויזיה וביים את האירווי־זיון, שצולם בארץ והיה הדבר המ־תוחכם ביותר מבחינה טכנית, שנראה על מירקע הטלוויזיה הישראלית ואולי גם בחלק ממדינות אירופה. אח־רי השידור קיבל צמח מחמאות אפילו משדר תחנת־הטלוויזיה של הבי־בי־סי.. הנחשבת לאורים ולתומים של הט־לוויזיות.

גם יריביו של צמח מודים שהוא איש מיקצוע מעולה ואולי הטוב ביותר הקיים בטלוויזיה כיום.

צמח הגיע לטלוויזיה אחרי שהיה במאי של להקות צבאיות ובמאי בתי־אטרון הקאמרי. הוא למד טלוויזיה בארצות־הברית ורק אז הצטרף לט־לוויזיה הישראלית. במשך שש שנים

(המשך בעמוד 50)

היבינים
מה משדרים?

הצמחים
למי משדרים?

השילונים
למה משדרים?

מאת מאיר תדמור

כל יום נולד פראייר חדש!

איתם את העיתונים שאחרי פרסום דו"ח המבקר? ראיתם: אני מבקש לתפוס זווית חדשה. אולי מישהו כבר הזכיר אותה ואני, בעוונותי, לא ראיתי. בים כזה של חומר, קשה לראות הכל. נכון, את העיקר כבר אמרו. אבל לא את הכל.

כיוון שאני ידוע כאוכל לתיאבון לפחות שני סניפי־בנקים ביום, עוד לפני דו"ח המבקר, ונמנה על אלה שדרשו כבר למחרת המפולת ועדת־חקירה, ואפילו הצעתי שראשי הבנקים יפרשו, ואפילו כתבתי „מאמר־שיטנה" נגד הבנקים, כהגדרת אחד מדוברי הבנקים, אני מוכן לומר, היום, שחלקם של הבנקים לא היה גדול מחלקם של האוצר, בנק ישראל ואפילו הרשות לניירות־ערך. ברור מעל כל ספק, שכולם ידעו למה זה מוליך, לכולם היה נוח, וכולם לא עשו דבר.

● הביזה — לקופת־האוצר

צריך לחקור ולהמשיך ולחקור, כדי שהעניין הזה לא יישנה. כי כבר עכשיו, כבר היום, מתחילה להתגלגל פרשה חדשה, וכדי למנוע ועדת־חקירה בעוד שנה או שנתיים, צריך שהוועדה שהוקמה תחקור את הכל. כבר ראיתי חלק מהמיסמכים שהכינו הצדדים שעות לא נחקרו. כל צד והמיסמכים שלו. הכל לא לציטוט. הכל לא ליחוס, הכל כדי להשרות את האווירה הנכונה.

צריך לחקור, צריך לפטר, ואז להתחיל הכל מחדש. יש שאמרו שהחוקים אינם טובים. הם טובים. לא נהגו לפיהם, זילזלו בהם. אחרת איך זה ששר־האוצר, הממונה על שוק ההון באוצר ויו"ר הרשות לניירות־ערך, חתמו על מיסמכים שאישרו הנפקות של מניות של הבנקים בניגוד, למשל, לחוק־החברות (ראה גם כתב־אישום, עמוד 12 ואילך), איך זה שחתמו על מסמכים הנוגדים את, למשל, חוק בנק־ישראל והחוק על פיו הוקמה הרשות לניירות־ערך.

התשובה היא פשוטה, זו היתה המדיניות, ואולי אפילו הקונצפציה. לבנקים היה נוח לגייס כספים מהציבור, שהתחרו בכספים שרצה לגייס „בנק־ישראל" והאוצר על־ידי תוכניות־חיסכון. כדי לקצר את הדרך ולא להתחרות בבנקים, אך ליהנות מהכסף הקל שהם גייסו, באישור כולם, כולל ועדת־הכספים, שכמה מחבריה, המעט שאפשר לומר עליהם שלא הבינו דבר, נגלו מי שהיה אז שר־האוצר, יורם ארידור, חלק מהביזה לקופת האוצר.

אך אז הוא עוד לא ידע שבאוקטובר 83' ייאלץ להתפטר וממשלת ישראל תצטרך להתחייב להחזיר את הביזה, לא רק את חלקה, אלא גם, ובעיקר, את חלקם של הבנקים, שותפיה לגיוס הזן באמצעות ויסות המניות של הבנקים.

● השיטה — האשם הגדול

יזרא גזית, ארנסת יפת, אהרון מאיר ואפי־לו רפאל רקנאטי אשמים. אלה שאפשרו להם לווסת את מניותיהם אשמים לא פחות.

אך האשם הגדול היא השיטה, ש־אפשרה, מה ששום בנק בעולם לא יכול להרשות לעצמו: לגייס הון באמצעות הנפקות של מניות חסרות־זכויות, אולי חוץ מהזכות להתעשר בהתחלה ולהתרושש בסופו של חשבון.

שלושת הבנקים: לאומי, הפועלים והמזרחי, הם מה שקרוי גופים ציבוריים, ולוא רק בזכות העובדה שהם נשלטים על־ידי גופים ציבוריים. בנק לאומי על־ידי הסוכנות, באמצעות חברת אוצר התיישבות־היהודים, שיש לה מה להגיד בהנלת בנק לאומי, כמו שלי יש מה לומר שם. בנק הפועלים, על־ידי חברת העובדים, ההסתדרות, שלה יש מה לומר שם, כמו שלי יש מה לומר על מחירי המצרכים בהמשביר לצרכן בתוקף היותי חבר־הסתדרות. ובנק המזרחי, הנשלט על־ידי גוף של הפועל המזרחי והמזרחי העולמי, בקיצור, שם. אם מישהו לקוח גדול, יש לו מעמד יותר גדול מהגוף שלהלכה שולט בבנק.

כאשר לבנק הפרטי, בנק דיסקונט, בו שולטת משפחת רקנאטי. אין לי שום דבר נגדם. עם ישראל, אזדהי ישראל, שאינם לקוחות של הבנק, אינם חייבים לבנק ולעומדים בראשו דבר. גם אין טעם לפטר את מנהלו, או מנהליו. פה הבעיה פשוטה הרבה יותר.

לא צריך להגן על מניות הבנק שפשטו את הרגל, המניות והבנק עצמו. משפחת רקנאטי תדאג לכסות את התחייבויותיה. למה עם ישראל צריך לשלם את מחיר כישלונה? זה עסק פרטי למהדרין. מי שריצה להרוויח, יתכבד וישלם חובותיו, בטרם יוכרז כפושט־רגל.

ועכשיו נחזור לעיקר.

● הדיעה — לבעל־המניה

בכל אחד מן הבנקים יש שני סוגי מניות: מניות רגילות, שאין להן מה שקרוי כוח־הצבעה.

במילים אחרות, אנחנו מוכנים לקחת את כספך, ואתה אל תאמר לנו מה לעשות בו, איננו אחראים בפניך, ובכלל מי אתה.

הסוג השני, אבל הראשון בחשיבותו, הן מניות־השליטה. מי שמחזיק בהן, לפחות, להלכה, מחזיק בגרונו של הבנק, ועל פיו יישק דבר.

עכשיו נבדוק מי שולט ואיך. הנה התשובות: לבעלי מניות השליטה בבנק לאומי, הסוכנות, יש 100 מניות הצבעה מיוחדות, המקנות 75% בהצבעה. שוויין של המניות הוא כמעט אפס, או, ליתר דיוק, אחד חלקי עשרת אלפים מההון של הבנק.

יכל המיליארדים שמייצגות יתר המניות הרגילות, אין להם מה לומר בבנק.

מצב דומה אפשר למצוא בבנק הפועלים. אחד חלקי חמשת אלפים מההון שבידי חברת העובדים שולט ב־50% מכוח ההצבעה. במזרחי שוב חוזר הסיפור, אז לא נחזור עליו. בדיסקונט — למשפחת רקנאטי 6.3% מההון.

למה כל זה חשוב? כי מן העובדות הבסיסיות האלה עולה הפיתרון. לא מסילוק מנהלי־הבנק, גם לא מסילוק סגניהם.

ועדת החקירה צריכה לקבוע במסקנותיה, או בהמלצותיה, שכל מי שהוא בעל מניה, הוא גם בעל דיעה, כנהוג במתוקנות שבמדינות העולם.

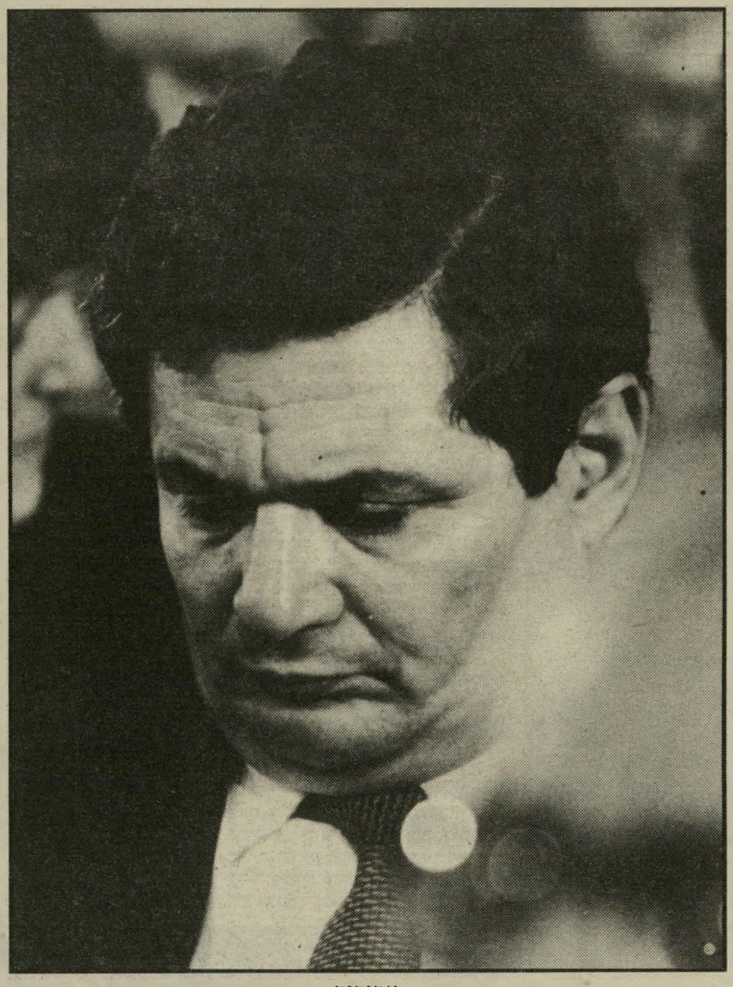
כשזה יקרה, הכל בשוק־ההון יסתדר אחרת. גם בבורסה לא יחפשו מנהלי תיקים קטנים, ויצביעו עליהם כעל מריצי מניות מניפולאטורים. וכי מה עשו הבנקים? תקראו את דו"ח המבקר, שם הוא קובע שאת המניפולאציות עשו הבנקים.

● ההבטחה — השקעה אידיאלית

לי עוד כמה רעיונות ועצות ביחס לבנקים. למשל, לסגור כמה מהסניפים בחו"ל. לסגור את כל המחלקות לייעוץ ניירות־ערך. ואז לא תהיה לפקידים, או יועצי־ההשקעות של הבנקים, בעיה מצפונית מה לומר ללקוח: קנה מניות של הבנק, או של חברה תעשייתית דווקא.

יש לי גם כמה רעיונות ביחס לגופים הממשלתיים, שאיתם ערך המבקר חשבון.

למשל, שהרשות לניירות־ערך לא תהיה כפופה לאוצר; שהממונה על שוק־ההון יעסוק רק בתוכניות־חיסכון; שהאוצר יעסוק בגביית מיסים ולא בתעול כספים מהנפקות לקופתו ושב־בנק ישראל יתחילו להבין שהמפקח על הבנקים, הוא מפקח, ולא רק אוסף נתונים לדו"ח השנתי, שבאשר הוא מתפרסם, הנתונים מיושנים, אפילו יותר משיטת הסיקוח.

אריזור
להתעשר בהתחלה. להתרושש בסוף

ועכשיו לחלק החשוב עוד יותר. מדוע באמת צריך לחקור את מה שאירע? פשוט מאוד, כדי שזה לא יקרה שוב.

בעצם, מה עשו הבנקים? מכרו לנו מניות שהבטיחו, כן, הבטיחו, שערכן יעלה מידי יום, כך שיכו את האינפלציה ואגרות־החוב הממשלתיות גם יחד. הם הבטיחו את ההשקעה האידיאלית: תשואה מובטחת ברמה הגבוהה ביותר בשוק, נזילות מירבית, כשכל יום אפשר להפוך את המניה לכסף מזומן ופראיירים שיהיו מוכנים לקנות את המניות בכל עת. יותר מזה. אפשר היה גם לבחור בבנק המתאים, על פי התשואה על המניה. וחוץ מזה, לא לשלם מס על ההכנסה מרווחי־המניות. עסק אידיאלי, במלוא מובן המילה. נקודה.

השיטה הזאת, של הראשון קונה בזול, וזה שאחריו קונה יותר ביוקר ומפרנס את הראשון, והשלישי את השני והרביעי את השלישי וכך הלאה, עובדת כל עוד יש מספיק פראיירים תורניים. מתברר שכל יום נולדים חדשים.

אבל לפעמים העסק מפסיק לעבוד. במניות הבנקאיות זה עבד לא רע לאורך תקופה של 11 שנה. עד שהתברר שהגלגל מתהפך וצריך היה להחזיר כסף, כשלא הגיעו פראיירים חדשים, ואז קרה מה שקרה — המפולת.

● יתרון מכונת־הדפוס

מרבית הפלא מתקיימים עכשיו שני תהליכים דומים והפעם האחראי הבילעדי הוא האוצר. תראו מה עושים כדי למחזר, שימו לב, זוהי מילת־המפתח, כדי למחזר את תוכניות החיסכון שמגיע מועד פדיונן: צדקתם. מפתים את בעלי־התוכניות בהטבות גדולות יותר, בתוכניות חדשות.

זוכרים את מילת הצופן? מיחזור.

אולי תאמרו לי מה עשו הבנקים? נכון. מיחזרו את המניות על־ידי תשואות גדלות. מה עושה האוצר, ממחזר את התוכניות על־ידי הטבות. לאוצר יש רק יתרון אחד, יש לו מכונת־דפוס.

יום אחד יספיקו הפראיירים החדשים להאמין בשקל, וישוב יתחילו להאמין בדולר. האמיתי. לא זה שנקוב בשקלים ואז מה, יקימו ועדת חקירה נוספת?

כל מה שנאמר חל גם על אגרות־החוב למיניהן שמנפיק בנק ישראל. אתם חייבים לזכור, שאצלו במרתף עובדת מכונת־הדפוס שעות נוספות, כדי לכסות את הגרעון של האוצר. וכדי למכור אשליות בצורת אגרות־חוב שצמודות לתפוקת מכונת־הדפוס.

מי שמאמין שהתקציב יקוצץ, רשאי גם להשקיע באגרות־חוב ותוכניות חיסכון. מי שלא, שיחפש צבע אחר לפת"ם.

שלושה בסירה

כיוון שאנחנו בריזוק אחרי החגים „שלהם", כמו שאומרים יהודים טובים, אציג בפניכם כמה מתנות שהם יכלו להעניק, ליקיריהם כאשר נחה עליהם רוח השטות והממון. הכל לקוח מהחוברת המפורסמת של הכולבו המפורסם, האמאכר־שליימר.

מה דעתכם על סירת־גלישה מונעת־סילון. היחידה במינה בעולם? יש לה כל התכונות של סקי־מים, גלישת־מים, וכמובן, היא סירה ממונעת לכל דבר. הסירה־הגלשן הזו מונעת בכוחם של 15 כוחדסוס, היוצא ממנוע שתי פעימות מקורר־מים (אלא מה), היוצר כוחדחף של 125 ליברות. היכול להזניק את הסירונית הלזו ממהירות של אפס למהירות מירבית של 50 קמ"ש. במים. כמובן. אין פרופלור ועל כן אי־אפשר לטעות ולהכניס את הרגל למקום שלא צריך. הסירונית

החזירו את כספי!

ישהו טרח לברוק, ולאחר שברק, לקבוע, שרו"ח מבקר־המדינה על משבר מניות־הבנקים, אינו יכול להוות בסיס לתביעה משפטית נגד הבנקים. על־ידי אלה שנפגעו ממעללי־הבנקים. ומישהו אחר, אולי אפילו יותר חשוב, אמר, שאם יתברר שהדו"ח, על מימצאיו, כן יכול לשמש לתביעה נגד הבנקים, צריך למהר ולחוקק חוק, שימנע הגשת־תביעות נגד הבנקים על רקע משבר־המניות.

אין אלה דברים בעלי חשיבות אקדמאית למישפטנים ואנשי־כספים, אלא בעלי חשיבות מעשית מאוד לעשרות, אם לא מאות, האלפים, שנפגעו קשה מאוד ממעללי־הבנקים וסיפורו של שמשון גרשונוביץ מנתניה יוכיח.

● למרות הנסיון הרע

שמשון גרשונוביץ מנתניה, בעליה של חברה לבניין בשם שמגר, אף היא בנתניה, היה לקוח של סניף־החוף של בנק המזרחי בנתניה. הוא היה לקוח ותיק בסניף. מיד עם פתיחת הסניף פתח בו חשבון.

בקיץ 83' זכה הקבלן גרשונוביץ בשני מיכרזים — הקמת מעון־ילדים בנאות־אפקה בתל־אביב, בסכום של 12.861.351 מיליון שקל (במחירי חודש מאי 83') וכן במיכרז לשיפוץ בפנימיית בית־הספר החקלאי בכנות, בסכום של שישה מיליון ו־400 אלף שקל, במחירי יוני אותה שנה.

לאחר הזכיה במיכרז הראשון, זה של נאות־אפקה, פנה גרשונוביץ למנהל הסניף של הבנק „שלו", כדי לקבל ערבות מטעם הבנק, בסכום של 7.4 מיליון שקל, להבטחת ביצוע העבודה.

הבנק, לשמחתו, נענה בחיוב, אך התנה תנאי שגרשונוביץ ירכוש לביטחון מניות של הבנק, בערך נקוב של 350 אלף שקל. זה לא מצא חן בעיני גרשונוביץ, כי היה לו ניסיון לא־נעים, בעבר, עם עסק דומה. ואז באו ראשי הסניף ואמרו לו שיש בידם אישור ממנכ"ל הבנק, אהרון מאיר, שאם ירכוש מניות של בנק המזרחי והמניות יישארו בבנק במשך חודשיים, יוכל לקבל, לאחר החודשיים, את כספו צמוד למדד, או לדולר. גרשונוביץ הסכים, וכך רכשו עבורו מניות של בנק המזרחי בערך נקוב של 350 אלף שקל. עד כאן פרק אל"ף.

● לקבל אישור מהממונה

סוף יולי 83' זכה גרשונוביץ במיכרז השני וכשפנה, ב־1 לאוגוסט, שוב לבנק המזרחי לקבלת ערבות, אמרו לו כי ישמחו לעמוד לרשותו באותם תנאים של הערבות הראשונה. ואכן, שוב נקנו מניות בנק המזרחי. הפעם בערך נקוב של 160 אלף שקל.

כדי להעמיד את הערבויות על ערכן המלא, יש לציין כי ערכן בדולארים אז היה 154,517 דולר. כאן מסתיים פרק בי"ת.

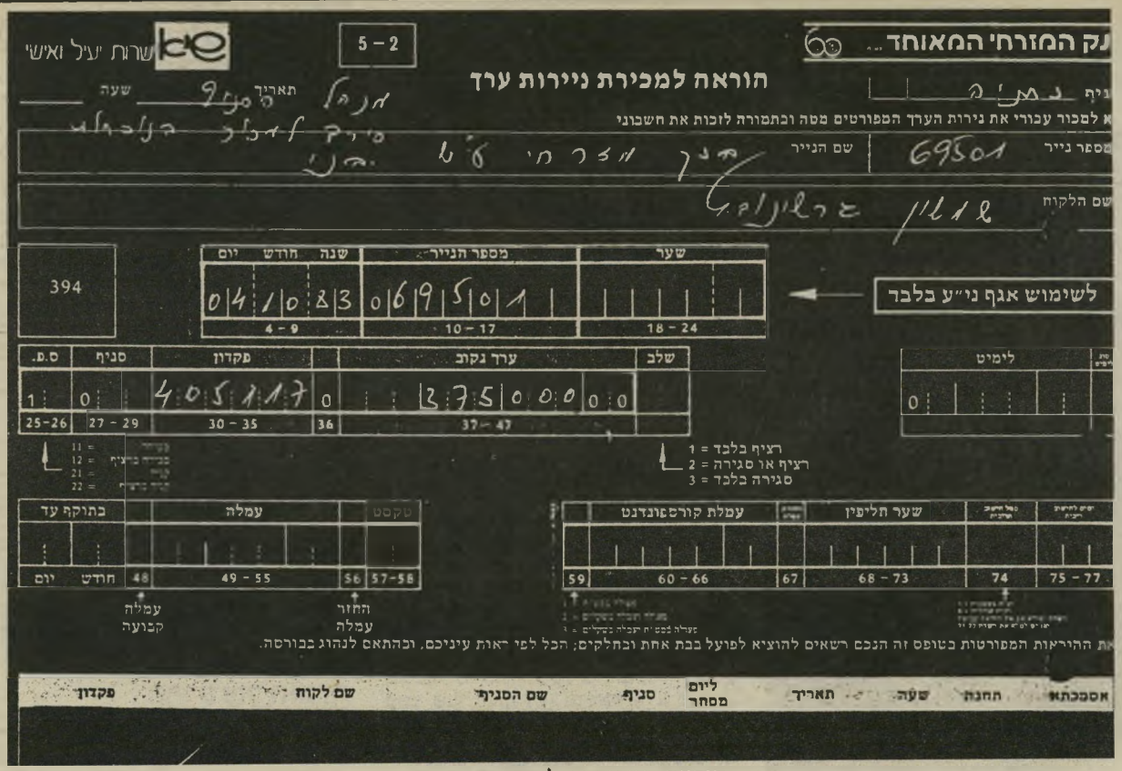
כתום חודשיים פנה גרשונוביץ לסניף והסב את תשומת ליבם ששווי המניות מפגר ב־4% על 18 סנטימטר, חדות (התמונות) בכל צד וקצה. המיתקן הלז מיוצר באוסטריה על־ידי חברת אוסרם. יצרנית מנורות־התאורה. מאחורי המסך חבויה מנורת הלוגן (כמו בפנס־ערפל של מכוניות), המפיקה אור חזק במיוחד וגם לכן במיוחד, את כל העסק הזה מכניסים לשקע, באמצעות התקע המצורף, כמובן. הגודל סביר. המחיר פחות — 255 דולר, כולל המשלוח והביטוח.

ומי שרוצה להתהדר במה שאינו יודע, יכול לבקש את ההמצאה האחרונה בתחום הגולף: תיק־גולף עם כל האביזרים למטייל בגפו בין שדות־הגולף של קיסריה וסקוטלנד. יש שם כל מה שדרוש לגולף, החל במקל־גולף מתקפל וגמור בכדורי־גולף שאינם מתקפלים וכמובן נעלי־גולף וכפפות־גולף. כל זה ארוז בתיק שחצי יו עוד וחציו דמוי־עור והכל במחיר ההזדמנותי של 180 דולר בלבד.

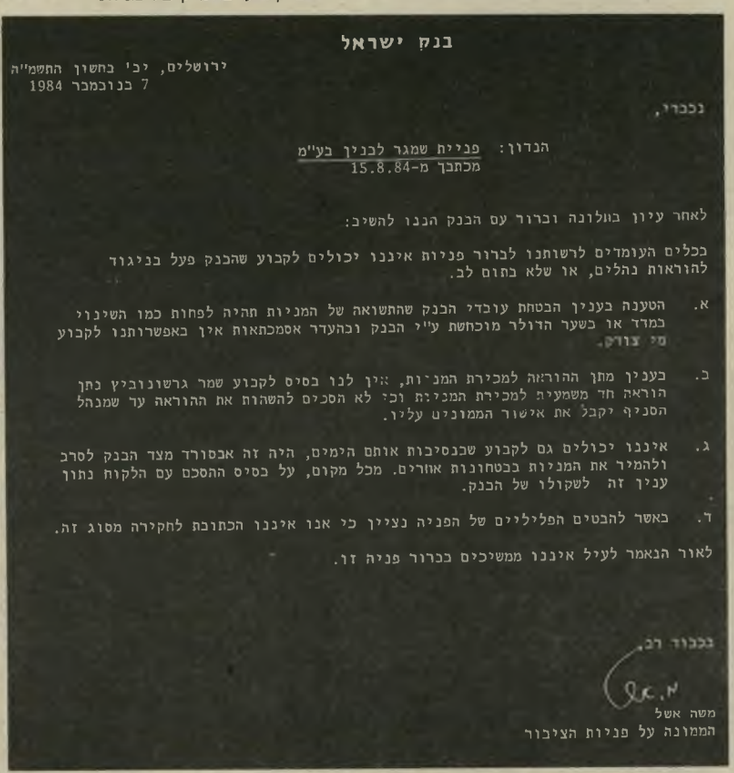
יכולה לשאת 200 קילוגראם, אותך ועוד מישהו ועוד מישהו, אם יש מקום.

עוד מעלה לגלשנית הזו: היא אינה טובעת וזאת בגלל מבנה המיוחד, וכאן מוסבר משהו שאני לא מבין, אבל חייב לקבל. בקיצור, היא לא יכולה לטבוע. עכשיו באים כל מיני הסברים טכניים שגם אותם אני מתקשה להבין. ושוב בקיצור: היא יכולה לנוע ארבע שעות תמימות בגלל הדלק — בערך 10 ליטר של בנזין שבתא־הדלק שלה. עכשיו. המידות: הגובה — 60 סנטימטר. הרוחב — 75 סנטימטר והאורך 2.80 מטרים. המשקל 57 קילוגראם. המחיר: 2450 דולר.

הנה עוד מתנה שאפשר היה לבקש בחגיהם. דבר פשוט. אבל חשוב. מסך גדול לסלריידים. כן, כאלה שמצלמים. זה מה שקוראים בלעז סלייד־ויואר אוטומטי. המשקף תמונות לגודל של 12

הוראת־המכירה שלא בוצעה
ביקש ערבות. קיבל מניות

בנק ישראל

ירושלים, יכ' בחשון התשמ"ה
7 בנובמבר 1984

נכבדי,

הנדון: פנייתך שמגר לבניין בע"מ
מכתבך מ־15.8.84

לאחר עיון בוולונה וברור עם הבנק הגבו להשיב:

ככלים העומדים לרשותנו לברור פניות אינני יכולים לקבוע שהבנק פעל בניגוד להוראות בהלים, או שלא בתום לב.

א. הטענה בענין הבטחת עוכדי הבנק שהתשואה של המניות תהיה לפחות כמו השינוי במדד או בשער הדולר מוכחשת ע"י הבנק ובהעדר אסמכתאות אין באפשרותנו לקבוע מי צודק.

ב. בענין מתן ההוראה למכירת המניות, אין לנו בסיס לקבוע שמר גרשונוביץ נתן הוראה חד משמעית למכירת המניות וכי לא הסכים להשהות את ההוראה עד שמנהל הסניף יקבל את אישור הממונים עליו.

ג. איננו יכולים גם לקבוע שבנסיבות אותם הימים, הלה זה אבסורד מצד הבנק לסרב ולהמיר את המניות בבטחונות אחרים. מכל מקום, על בסיס ההסכם עם הלקוח נתון ענין זה לשקולו של הבנק.

ד. באשר להבטים הפלילים של הפניה נציין כי אנו איננו הכתובת לחקירה מסוג זה.

לאור הנאמר לעיל איננו ממשיכים בברור פניה זו.

בכבוד רב,

משה אשל
הממונה על פניות הציבור

מיכתב „בנק־ישראל"
עלילה בפרקים

הבנקאיות ובתמורה לרכוש פת"ם, אשר ישמש כערבות, במקום המניות של בנק המזרחי. על כך השיב מנהל־הסניף שהוא צריך לקבל אישור מהממונים עליו.

המנהל התקשר לאן שהתקשר, אך לא הצליח למצוא את מי שחיפש. ואז סוכם בין גרשונוביץ לבין מנהל־הסניף, כי יתקשר אליו יותר מאוחר, כדי לברר אם המכירה של המניות וקניית הדולארים לחשבון הפת"ם אכן בוצעה.

גרשונוביץ התקשר, ומנהל־הסניף הסביר שוב כי התקשה למצוא את הממונה. שיאשר את החלפת המניות בפת"ם. גם למחרת לא נתקבל האישור. ואז הופסק המסחר בבורסה במניות־הבנקים והחלה המפולת שעתידה היתה, לאחר שבועיים של הפסקת־מסחר, לגזול את מחצית כספו של גרשונוביץ. כאן תם פרק דל"ת.

● לחכות לוועדת־חקירה

אבל בכך לא תם העניין. מתברר, כי במיסמכים הקשורים במתן־הערבויות נעשו שינויים. ללא ידיעתו של גרשונוביץ. כך, למשל, נמחקו בטוש לבן המילים בנק המזרחי המאוחד בע"מ ובנק כללי, ובמקומן חופיעו המילים מניות בנקאיות.

בזמן הגשת הבקשה למתן־הערבויות, צויין, במפורש, בטופסי־הבקשה, כי הבטוחה למתן־הערבות הן מניות בנק המזרחי ומניות בנק כללי (שהיוו רק כ־10% מכלל הערבות).

שינוי נוסף שנעשה ללא ידיעתו של גרשונוביץ: הוספו המילים בטחונות נזילים בטופסי־הבקשה לערבויות. היום ברור למה. תם פרק ה"א.

בתחילת דצמבר פנה גרשונוביץ אל הנהלת בנק המזרחי ותבע מהבנק שיעמוד בהסכם ויפצה אותו על ירידת ערך־המניות. הוא ביקש להתקבל לראיון אצל מנהל הבנק. אמרו לו שימתין. מבררים. עד היום. תם פרק נוסף.

במאי 84' הגיש גרשונוביץ תלונה ליחידה לחקירת הונאות במטה המשטרה (היחידה של תת־ניצב בנימין זיגל), על מירמה. עושק ומעשי זיוף מיסמכים. המשטרה הודיעה לגרשונוביץ שלא תנקוט בהליכים ותעביר את התלונה למפקחת על הבנקים.

באוגוסט פנה גרשונוביץ למפקחת על הבנקים. התשובה שקיבל: בכלים העומדים לרשותנו לברור פניות, איננו יכולים לקבוע שהבנק פעל בניגוד להוראות, נוהלים, או שלא בתום לב. ובאשר להיבטים הפליליים, איננו הכתובת.

בנובמבר פנה גרשונוביץ למבקר־המדינה.

בסוף דצמבר פורסם דו"ח מבקר־המדינה על ויסות מניות הבנקים.

עכשיו מחכה גרשונוביץ לוועדת החקירה שתקבע אם רק האוצר, בנק־ישראל והרשות לניירות־ערך אשמים, או שגם הבנקים אשמים במשהו. הוא רוצה שיחזירו לו את כספו.

לעומת הדולר, ולכן, הוא אמר. הוא זכאי להפרש, על פי ההסכם עימו.

תשובת מנהל־הסניף: רק ימתין גרשונוביץ כמה שבועות והוא. המנהל, בטוח שההפרש לחובתו של גרשונוביץ יתאזן ואז, כמובן, לא יינזק כלל. גרשונוביץ הסכים. עד כאן פרק גימ"ל.

ברביעי לאוקטובר 83' פנה גרשונוביץ למנהל־הסניף, הזכיר לו, כי יש לסרר את עניין שווי־המניות. מנהל־הסניף השיב בשאלה, אם הוא, גרשונוביץ, חושב שאם מניות־הבנק יפלו ב־30% יצטרכו לפצות אותו ב־30%.

זה הספיק לגרשונוביץ. במקום להשיב, הוא פנה אל פקיד ניירות־הערך והורה לו למכור, מייד, את יתרת מניות בנק המזרחי שברשותו, 375 אלף מניות. הפקיד השיב, כי בלי אישור מנהל־הסניף לא יוכל למכור את המניות ומנהל־הסניף אמר, כי לא ימכור מאחר והמניות משמשות לביטחון לערבות שניתנה לגרשונוביץ.

הקבלן הסביר מייר כי הוא רוצה למכור את

חמרורים

הנכרה של טוביה

נולדה ♦ אחר שבע שנות־נישואין, **למשולם ריקלים**, 60, ולסיא זאדורה, 28, בתם הבכורה, **פרפר**, על שם הפרפר האדום הסרט הראשון, בו הופיעה האם, הכוכבנית זאדורה. ריקלים, איל־הון אמריקאי שנולד בארץ, נישא לזאדורה הזעירה (1.55 מטר), אחרי שהתגרש מאשתו הישראלית, אם בתו הבוגרת. זאדורה הקאתולית היא בתו של זמר־לעת־מצוא ממוצא איטלקי, שהופעת־הכבורה שלה על קרשי ברודווי היתה בגיל־צעיר. כאחת מנכדותיו של טוביה החולב בכנר על הגג.

● ● ●

החזה של המלצרית

זכתה ♦ בלונדון, במישפט־פיצויים, בגין הפלייה מינית, ובסך 1000 לירות סטרלינג (כ־750 אלף שקל), **שובאן ספרס**, 20, מלצרית ממוצא אירי, אחרי שפוטרה מעבורתה בגלל היותה בעלת חזה בהיקף מוגזם (101 סנטימטר). שרשרת המסעדות, ממנה פוטרה, טענה להגנתה, כי מידותיה של ספרס היו גדולות בשתי מידות ממידת המדים התקניים המכסימאליים שהיא מנפקת למלצריות.

● ● ●

החיים של האלוף

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־60 של **עוזי נרקיס**, מנכ"ל הקרנות המיוחדות של הסוכנות היהודית ולשעבר מנכ"ל מחלקת העלייה של הסוכנות, שהתפרסם יותר כאלוף פיקוד המרכז במלחמת ששת־הימים, עת נכבשו הגדה המערבית וירו־שלים. נרקיס, יליד ירושלים, שהיה איש פלמ"ח (ומג"ד בקרבות ירושלים 48') עבר בחייו הרבה: מלימודי ערבית ופילוסופיה באוניברסיטה העב־רית עד לתפקיד נספח צה"ל בפאריס, ומפיקוד על המכללה לבטחון לאומי לחברות קצרה (ארבע שנים) במועצת עיריית ירושלים.

● ● ●

המתורגמן של התורכים

נחוג ♦ יום־הולדתו ה־76 של **יעקב יהושע חורגין**, יליד יפו ומורה בן־מורה, שהתפרסם באינסוף סיפוריו ההיסטוריים. עליהם גדלו דורות של בני־נוער בארץ (הקנאים הצעירים, ירושלים בלהבות, חומות אגריפס). חורגין צבר את הרקע ואת הצבע לסיפוריו, בין השאר, בעיסוקיו ובנדודיו הרבים: במלחמת־ העולם הראשונה היה מתורגמן בצבא התורכי בסוריה ואחר כיבוש הארץ על־ידי הבריטים, פקיד בחיל־הרפואה הבריטי. לאחר־מכן עסק בהוראה בירושלים, טבריה ותל־אביב ואף ערך. משך כמה שנים, בשנות ה־30, את עיתון הילדים בוסתנאי לנוער.

● ● ●

הקשישה של השטיחים

נחוג ♦ באסרביידז'אן הסובייטית, בראש השנה האזרחית, יום־הולדתה ה־151 של **גיאז' ליאנדאם אילחייריובה**, האשה הקשישה ביותר בברית־המועצות. אילחייריובה, אם ל־15, ששלושה מהם נפלו בחזית, במלחמת־העולם השנייה, עדיין מנהלת את משק ביתה בכוחות עצמה ובעיתותיה הפנויות היא גם אורגת שטיחים.

● ● ●

הצוקים של דובר

נפטר ♦ בלוס אנג'לס, מהתקף־לב בגיל 61, **פיטר לאיפורד**, שחקן־קולנוע יליד לונדון, שפרסומו לא בא לו בזכות 50 סרטיו (שהמוצלח והידוע בהם הופק לפני 41 שנה, צוקי דובר הלבנים), אלא בזכות העובדה שהיה נשוי משך 12 שנים לאחותם של האחים קנדי, פאטריסיה, ממנה נפרד לפני שנים מספר. כאשר שקע יותר ויותר בסמים ובאלכוהול.

● ● ●

הכנר של הירקון

נפטר ♦ בתל־אביב, אחרי מחלה ממושכת, בגיל 70, **בן־עמי זילבר**, כנר ומראשוני התזמורת הפילהרמונית, בה ניגן 42 שנה (מהקונצרט הראשון שלה במגרש־ירי־המזרח שעל גדות הירקון בתל־אביב). אביו של הזמר אריאל זילבר. בן אשתו ברכה צפירה. מלכת ובכירת הזמרות יוצאות תימן.

ספורט

מהר, גבוה ורחוק
לאור הזרקורים בבית ולכבוד המיפעלים בחו"ל

הפריש שעירים זהה אבל בכיוון הפוך

קבוצות הכדורסל הבכירות, מכבי תל־אביב והפועל תל־אביב, העפילו השבוע כל אחת לגמר טורניר חג־המולד, בו הן השתתפו. אבל, בעוד מכבי ניצחה בלונדון את הכוכב האדום בלגרד בטורניר קריסטל־פאלאס 96:98 נוצחה הפועל תל־אביב בהארלם שבהולנד, על־ידי הקבוצה האמריקאית, מרתון אויל, 94:92. כך שמכבי והפועל סיימו בהפרש שערים זהה, של שתי נקודות, אבל כל אחת בכיוון הפוך.

גם הליגה הלאומית בכדורגל שבה לתאוצתה ועם סיום הסיבוב הראשון הוכתרה מכבי חיפה כאלופת־החורף,לאחר שניצחה בכפר־סבא 0:3 (מצמד של רוני רוזנטל ושער של משה סלקטר) והדיחה את ביתר ירושלים, שלא השכילו לנצל יתרון בשער ובמספר השחקנים (לאחר הרחקת אלברט קדוש) וסיימו בתיקו 1:1 נגד הפועל באר־שבע.

בבלומפילד, שאירחה לראשונה העונה משחק־ליגה לאור זרקורים (הפועל תל־אביב מכבי פתח־תקווה 1:1) גם הבקיעו ארבעה מן המבקיעים המפורסמים בליגה אורי מלמיליאן, שלום אביטן, משה סיני ועודד מכנס.

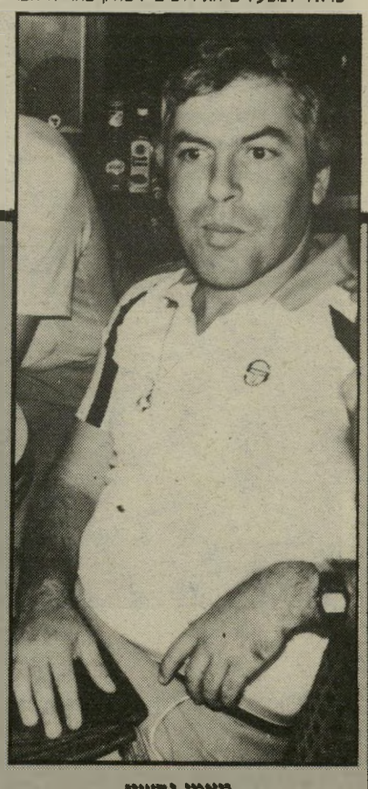
ונצחונה של מכבי תל־אביב בפתח־תקווה נגד הפועל קרב אותה לצמרת בעוד שמכבי נתניה חגגה משחק ליגה ראשון ביום שישי, בנצחון מדהים, 0:6, על הפועל לוד.

בליגה הארצית השיגה הפועל ירושלים נצחון־חוץ חשוב על הפועל רמת־השרון, שהגביר את סיכוייהם של הרצל קביליו וריפעת טורק לעזור לקבוצת הבירה לשוב לליגה הלאומית.

השבוע גם תמשכנה נציגות הכדורסל של ישראל למפעלים האירופים לשחק בחו"ל: הפו־

כדורסלן ויליאמס
אין פגישות בלונדון

מאמן גרשון
.לא משאיר פירורי

הירוקים שולטים עדיין בחיפה האדומה. זה קורה בכדורגל וזה נמשך גם בכדורסל. במוצאי־שבת השיגו הכדורסלנים המכבים מחיפה, בדרבי החיפאי, נצחון רביעי רצוף (86:100) בשנה וחצי האחרונה מאז החל לאמן את הקבוצה פנחס גרשון.

המשחק היה במסגרת רבע גמר הגביע והעפלתה של מכבי לחצי גמר הגביע, עם אפשרות להעפיל לגמר הסבה קורת־רוח לכולם. ומה עוד שהישג זה הושג אחר שהנהלת הקבוצה הסכימה להענות לבקשת גרשון ולהתיר את חוזהו של מרק קוק השחור, שחקן־חיזוק מצטיין בליגה הל־אומית בשלוש השנים האחרונות. אבל שלא כל כך התאמץ בתקופת גרשון במכבי חיפה.

על תל־אביב בקורטה איטליה, הפועל חיפה בבלגרד נגד הכוכב האדום ומכבי תל־אביב בזגרב יוגוסלביה נגד ציבונה.

כדורסל
מיספרים חזקים

ניסים בקאזינו וידולאריים לוויליאמס

לי ג'ונסון, שחקן־החיזוק הענק של מכבי תל־אביב, שהוכתר כמלך־הסלים וכשחקן המצטיין בטורניר חג־המולד בקריסטאל פאלאס בלונדון, בו זכתה מכבי בבכורה, מאמין במספר 15, שהוא גם המספר שעל גב חולצתו.

ג'ונסון הציע לאחר מן האוהדים של מכבי, שנילווה אל הקבוצה ללונדון, להמר בקאזינו המקומי על מספר 15. „תראה שתרוויח," הבטיח לו ג'ונסון.

האוהד לא שכח את עצתו של ג'ונסון ובמשך שעתיים של משחק ברולטה בקאזינו. בעל השם ההולם ספורטסמן שם את כספו על המספר 15 והרוויח, בסופו של דבר, 600 לירות שטרלינג (כ־500 אלף שקל).

בשלב זה הציע ישראלי שנכח במקרה במקום, לאותו אוהד להמר גם על המספר של מוטי ארואסטי (7). האוהד לא היסס. שם על מספרו של ארואסטי ובאותו סיבוב יצא, אכן, 7.

רמז בלונדון. מי שלא היה בקאזינו וגם לא במשחקים של מכבי בקריסטאל פאלאס, אבל היה בלונדון, היה ארל ויליאמס. ששיחק בשורות מכבי ארבע שנים והצעידה שלוש פעמים לגמר גביע אירופה לאלופות. ויליאמס הגיע ללונדון עם אשתו, אניטה, נפגש עם חברו הטוב אולסי פרי, אך נמנע מלהיפגש עם אנשי מכבי. שמהם נפרד לפני שנה וחצי באקוררים צורמים.

יו"ר קבוצת הכדורסל של ביתר תל־אביב, אבנר קופל, שהיה גם הוא בלונדון, רמז כאילו קיימת אפשרות שארל ויליאמס ישחק בשורות קבוצתו בעונה הבאה. אך קשה להאמין שלביתר יש את כמות הדולארים אותם דורש ויליאמס.

כרטיס האהבה

הם מעריכים. אך לא מביירים

היריבות בין מכבי תל־אביב והפועל תל־אביב שורשית ועמוקה. זאת יודע כל חובב ספורט בארץ ובתל־אביב בפרט.

אך שמואל („שמלוק") מחרובסקי, מנהל כדורסלני מכבי תל־אביב וניסן ניסנוב, מנהל

מה הוא אומר

החיאבון בא עם הניצחון

פנחס גרשון, מאז שהגעת לחיפה אתה לא משאיר שום פירור להפועל.

אני תל־אביבי ולא חיפאי, כך שאני לא מכיר הרבה את המסורת של חיפה בעניין כדורסל. נכון שמאז שהגעתי ניצחנו בכל משחקי הדרבי ולפני כן הם לא רוו תמיד נחת ואני שמח עכשיו שהאוהדים בענגים.

רק אני יודע שאם חלילה היינו מפסידים, היו מאשימים אותי בגלל ששיחררתי את קוק. מצד שני הנצחון הזה, ללא שחקן כמו קוק, נותן הרבה גאווה.

עם יד על הלב, לקחת סיכון על עצמך כששיחררת את קוק?

הכל יודעים מה שווה קוק אם הוא בכושר טוב ומתאמן כרצינות, אבל...

האם מכבי הזולכת על הגביע?

המטרה שלנו היא לעלות לגמר. אחרי שניצחנו את הפועל תל־אביב ואת הפועל חיפה בא התיאבון. אם הגענו לחצי הגמר בדרך הקשה, ננסה להגיע לגמר.

אתה גם מאמן נבחרת העתידה. אתה מרוצה מהתקדמות שחקני העתידה?

המטרה הראשונה של הנבחרת הזו היא, לחשל מספר שחקנים לנבחרת. אני חושב שיש בקרב הסגל הזה מספר מועמדים שיגיעו לנבחרת הלאומית.

ספורט השבוע

לביא אינו אוהב אורגיות

אבל הוא אוהב להבקיע: 18 בשיא, 16 בעונה האחרונה, ובעונה זו — כבר 11

אלי אוחנה, זאהי ארמלי, עודד מכנס ושלום אביטן הם מבקיעי־שערים מן המוכשרים בליגה. אך כמעט באופן קבוע מצליח הסקורר של מכבי נתניה, דוד לביא, לחלוף על פניהם בטור המבקיעים, גם כאשר קבוצתו אינה בשיאה.

השבוע חזרה מכבי נתניה והציגה את אחר ממשחקיה המלהיבים, הביסה את הפועל לוד 6:0, ודוד לביא השתתף. כמובן, בחגיגת השערים וזאת למרות שלא תיפקד כחלוץ מרכזי אלא כבלם אחורי.

זה לא תפקיד חדש לדוד לביא. אשתקד, כאשר הבלם הקבוע של נתניה, חיים בר, שבר את רגלו, הציב המאמן אריה רדלר את לביא כבלם אחורי. ואכן, נתניה לא הפסידה מישחק מהמחזור ה־15, עד למשחק האחרון, בו נוצחה על־ידי ביתר תל־אביב 3:1. אך דוד לביא, שכבש 14 שערים בחצי העונה, הסתפק רק בעוד שניים עד לסיום העונה. ו־16 השערים האלה הספיקו לו לזכות במלכות השערים בעונה האחרונה.

העונה, למרות העליות והמורדות ביכולתה של מכבי נתניה, המשיך דוד לביא להרעיד רש־תות. גם אם לצידו כבר לא משחק מבקיע ה־שערים הלא פחות טוב ממנו, עודד מכנס. שעבר לפתח־תקווה.

המקום החמישי בליגה וגמר הגביע

אך השבוע, כאשר הוסט שוב לתפקיד בלם, בגלל יכולת לא טובה של חבריו להגנה, קיבל זאת ברגשות מעורבים. עד למשחק האחרון הבקיע 10 שערים וגם אם הוסיף שער נוסף ביום השישי האחרון, נגד הפועל לוד, הוא לא מרוצה כלל מן העובדה שלקבוצה אין בלם בעל שיעור־קומה שיאפשר לו לשחק בראש שקט. במרכז ההתקפה.

כי דוד לביא אוהב להבקיע והוא יודע לעשות זאת. השנה קיוה לשבור את שיא ההבקעות שלו בעונה אחת, שיא העומד על 18 שערים.

לביא וכפיר
בבוא העת. יורש לאב

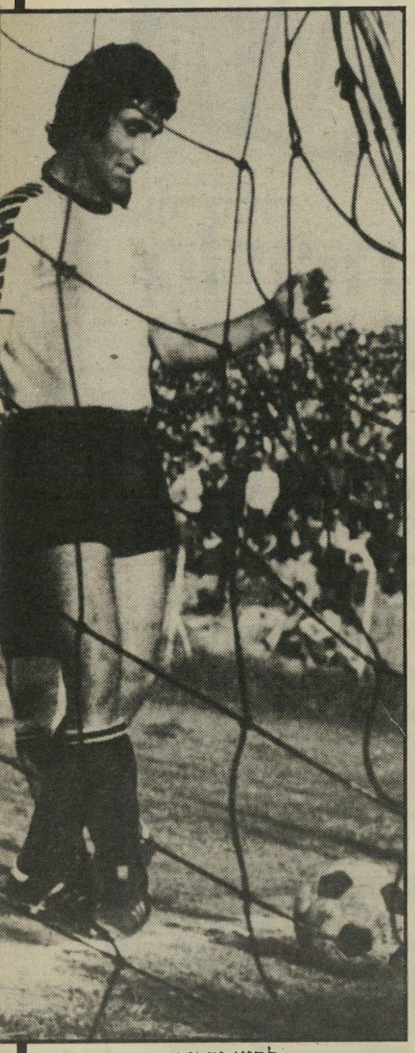
אם ימשיך לשחק כבלם, ספק אם יצליח לע־שות זאת. הוא גם לא מאמין שיזכה בתואר מלך־השערים. הוא חושש שמא משה סלקטר או זאהי ארמלי יחלפו על פניו.

עובדה נוספת, המפריעה לו, למרות שהוא מבקיע־השערים הבולט בשנים האחרונות: אין הוא מוזמן לנבחרת. שמו אפילו לא מוזכר על־ידי מאמן הנבחרת, יוסף מרימוביץ. במיקרה זה לא איכפת ללביא להיקרא לנבחרת אפילו על תקן של בלם, העיקר שילבש את המדים הלאומיים.

אבל, בגיל 28 מסתפק לביא גם במכבי נתניה, החוזרת לחרשות: „לקבוצה חסרה התלהבות. לאחר שהיינו מבקיעים שניים־שלושה שערים היינו נכנסים לשאננות. אבל ביום השישי, נגד לוד, לא ויתרנו על שום כדור."

חשבתי שהמחצית השניה נמשכה לפחות שעה וחצי, כי היו בה כל כך הרבה אירועים. את ההתלהבות הזאת אני מייחס, בין היתר, לרספקט שרוכשים כלפי המאמן החדש־ישן שמואל פרלמן. צעירי הקבוצה שמעו עליו מהוותיקים. הם יודעים שפרלמן קפדן מאוד וסמכותי.

„בסופו של דבר הוכח שהפוטנציאל שיש בקבוצה ראוי למקום טוב יותר. אני מאמין שנ־שיג את המקום החמישי בליגה ונעפיל לגמר הגביע."

לביא וכדור
בראש שקט. במרכז ההתקפה

אין מה להיבהל, הבחורה נהנתה

על יחסי־האנוש במכבי. אומר לביא: „כשקיים החיכוך הכי קטן, עושים מזה מט־עמים. מנסים להדגיש את הדברים השליליים.

„אני גם לא מוציא מן הקהל של נתניה את האחריות לרעש הגדול. הקהל לא תמיד סבלני והכל היה נראה אחרת אם האוהדים היו מתערבים פחות בנעשה בקבוצה ומשאירים את העבודה לאנשי המקצוע ולשחקנים.

לביא סבור, למשל, שהקהל שומר טינה ליגאל מנחם, החלוץ הצעיר, ועל כל פעולה לא טובה שלו יורד עליו בצורה מוגזמת. אפשר שצילו של האליל עודד מכנס, שיגאל מנחם מחליף אותו השנה, רודף אחריו.

גם פרשת האורגיה של שחקני נתניה בקיץ האחרון במשחק האינטרטוטו בשווייץ, ושהת־גלתה לאחרונה, לא הוסיפה לאווירה הטובה. אם כי לביא לא כל כך נבהל ממה שקרה בשווייץ: „נדמה לי שהבחורה נהנתה. נכון, אני לא השת־תפתי, כי אני לא אוהב את זה. הבחורה אפילו הודתה לחבר'ה ואמרה משהו כמו ‚אתם, הישרא־לים, עלא כייפאקי'."

הפקידים מהבנק והשערים בכיס

לביא נשוי לצביה ואב לכפיר (3½) וסהר (2½) ומאמין שאחד מבניו יהיה גם יורשו. בבוא העת.

לביא הוא בעל חנות לחומרי־בנין בנתניה, בשותפות עם גיסו.

כדורגלני הפועל תל־אביב מתעלמים מהירי־בות הזו כאשר מדובר בפירגון האחד לשני.

מחרובסקי טוען שניסנוב הוא מנהל הכדורגל הטוב בארץ וניסנוב מצידו מעריך מאוד את מחרובסקי ואת פועלו בכדורסל.

השבוע, כאשר הגיע אלי כהן, כדורגלן הפועל תל־אביב, ששהה בלונדון, למשחק הגמר בקריסטאל פאלאס, בו ניצחה מכבי תל־אביב את הכוכב האדום בלגרד 96:98 וביקש לחזות במשחק, דאג מחרובסקי לכרטיס־כניסה עבורו מרוד לס, יו"ר מועדון קריסטאל פאלאס.

„אני נותן לך כרטיס בגלל שאני אוהב את ניסו ניסנוב." אמר שמלוק לאלי כהן וגם ארח אותו באוטובוס של הקבוצה בחזרה למרכז לונדון.

אלי כהן התרשם עמוקות והיה משוכנע שמחרובסקי וניסנוב לא רק ידידים. כי אם גם מכרים ותיקים. אך האמת היא כי השניים, למרות כל האהדה ההדדית, לא מכירים האחד את השני מהיכרות אישית.

כדורגל

יום ששי ביפו

קורם שיחקו, אחר־כך בילו

קאליש איינשטיין, מי שהיה פעם אחד מכוכבי מכבי־יפו ובעבר הלא רחוק גם שימש כיו"ר האגודה, הגיע השבוע לאיצטדיון גאון ביפו, לראשונה אחרי כמעט שנתיים שלא בא למשחק של קבוצת נעוריו. רבים ממקורבי הקבוצה הופתעו לראות את איינשטיין יושב ביציע־הכבוד, לצידו של המאמן הלאומי יוסף מרימוביץ.

איינשטיין, שתומכיו מחווים את האופוזיציה להנהלה הנוכחית, בראשות יצחק אסא, הסביר, כי לנוכחותו במגרש אין כל קשר לשיבה אפשרית להנהלת הקבוצה או לעיסוק כלשהו בשדה הכדורגל. הוא רק טען שקיום המישחק ביום השישי איפשר לו להגיע ישירות ממפעל האלו־מיניום שבבעלותו לגאון.

הוא לא היה היחיד שניצל את הזדמנות היום הששי. ביציע־הכבוד היפואי נראו שחקנים רבים ומפורסמים — אבי כהן, ויקי פרץ, אבי ירושלמי, משה סיני, שהשאירו, כנראה, את נשותיהם בעיסוקיהן לקראת לילי־השבת ובאו לחזות במשחק.

ואחרי המשחק נראו רבים מן הכדורגלנים ששיחקו ביום השישי מבלים בליל השבת במקומות הבילוי בעיר. אדור שמיר, שוער שמשון, היה בהעמון דני כהן והכוח רמת־גן) וקובי מיכה (מכבי יפו) בילו במסבאה ואפרים אריבב נראה במסעדה למאכלים תימניים של מוסה ולי־אור בסוף רחוב דיזינגוף.

אגודות

חזרה לקיבוץ

החברות במשק חשובה מן העסקנות

שמשון בובר בן ה־51, עבה־הגוף, הוא דמות מוכרת במרכז הפועל ובהתאחדות לספורט. ארבע שנים וחצי היה רכז ענף השייט ובשלוש השנים וחצי האחרונות הוא מנהל אגף הספורט של מרכז הפועל.

לפני חודש נקרא שמשון בובר לחזור אל קיבוצו, שדות־ים, כדי שיקבל על עצמו את תפקיד מזכיר המשק. הוא התלבט משך חודש, אך השבוע הודיע על סיום עבודתו במרכז הפועל: „אינני בקיבוץ על־תנאי. אני חבר־קיבוץ, לפני כל דבר אחר:" אמר.

יש יורש. בובר, שהוא איש ספורט מובהק, לא יוותר על עיסוקי הספורט גם בתפקידו החדש: הוא יאמן את בנות הכדורסל של הקיבוץ ויהיה מעורב גם במרכז השייט בשדות־ים.

את המשרה הנכבדה של מנהל אגף הספורט בהפועל הותיר בובר למועמד הכמעט ודאי לרשת אותו — עמי שלף. רכז הכדורסל בהפועל לשעבר וכיום יו"ר הועדה המקצועית של איגוד הכדורסל.

איגרוף

להוריד את הכפפות

תביעה מהינולולו: הקץ לקרבות בזירה!

בתחילה הם ביקשו לפנות לאירגון הבריאות העולמי או לוועד האולימפי הבינלאומי. אבל, במחשבה שניה, הם החליטו, כי עדיף להתרכז בציבור האמריקאי ולהבהיל אותו כדבעי. בפניה פומבית אליו.

היתה זאת פנייתה של ההסתדרות הרפואית האמריקאית, אחת השדולות החזקות ביותר בארצות־הברית, שהודיעה, השבוע, בתום כינוסה השנתי בהונולולו שבמדינת הוואי, כי לאיגרוף יש תוצאות מסוכנות ביותר לבריאות הספורטאים הנוטלים חלק בספורט זה.

הדוגמה של קאסיוס. הרופאים האמרי־קאיים תבעו, בלשון פשוטה, לשים קץ לאיגרוף בכל צורה שהיא, בין של חובבים ובין של מיקצוענים. לדעתם, הוכיחו כל המחקרים, כי לכל מתאגרף נגרם נזק מוחי מיידי ולטווח הארוך. ברגע שהוא עוסק בספורט הכפפות.

הדוגמה המפורסמת ביותר לאחרונה היא, כמובן, האלוף מוחמד עלי (קאסיוס קליי),

בסטימצקי
20%
הנחה
על ספרי:
מדיניות
ומזרח תיכון
4.1.85-25.1.85
ספרים ועיתונים זה סטימצקי

חוג ברמה אינלקטואלית
ובמגמה הומאניסטית –
לדיון בבעיות האדם, החברה האנושית, הארץ והעולם; וכן לפעילות בלתי־אלימה (ללא הגבלה בגילים).
♦
פרטים: ת.ד. 921 ת"א 61008

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD
ויזה
ישראכרט
שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

ב
בישראל אין עוד עתוני צהרים וערב. כל העתונים יוצאים בבוקר. יש "העתון של המדינה", יש "העתון הנפוץ ביותר במדינה", ויש עתון לאנשים חושבים.
הארץ
עיתון לאנשים חושבים

עשור זה יפה

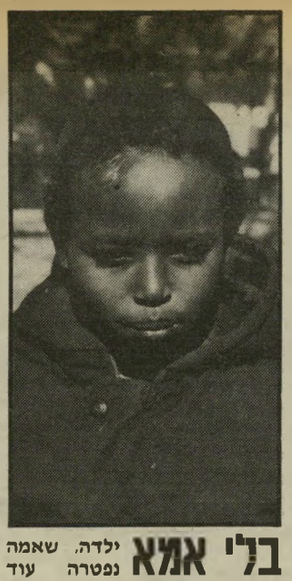
(המשך מעמוד 11)

בלי אמא וגאולה אמרה שתלמד את הבת הגדולה (14) לבשל, כדי שתוכל להכין אוכל לאביה ולאחיה הקטנים.

הסוכנות אירגנה הפעם את קליטתם של העולים החדשים כמו מיבצע צבאי. הם קיבלו חליפת בגדים חדשים, מתאימים בדיוק לגודלו של כל אחד מהם. קיבלו מעילים חמים לחורף קר. כל מישפחה קיבלה בית, המשקיף על נוף משגע של הרי־ירושלים. הבית מרוהט בריהוט בסיסי. כולם קיבלו סדינים, מגבות, כלי־הבית הדרושים. הכל נוצץ וחדש. הם שוכנו בדירות פנויות במרכזי־קליטה, בסמוך לעולים אחרים מארצות־הברית, מאירופה ומברית־המועצות: אלה כל כך התרגשו מהעליה החדשה, שרבים מהם ויתרו במשך כמה ימים על לימודי האולפן שלהם ורצו לעזור לשכניהם החדשים להסתגל לסביבה החדשה.

נכנסתי לאחת הדירות בשעת הצהריים. במיטבח קטן ואפלולי עמדה אשה צעירה, במיטפחת לבנה לראשה והסתכלה על שלושת ילדיה שישבו בשורה ליד שולחן־האוכל, צלחות לבנות לפניהם ואכלו לתיאבון ארוחת־צהריים. על כירת־הגאז עמד סיר נוצץ.

פתאום נפתחה הדלת ואיש לבן נכנס פנימה. הוא לא דפק ולא שאל, הוא פשוט נכנס כאילו זה ביתו. הוא הסתכל על האשה הצעירה, שהחוירה לו מבט מבוהל וכנוע. הוא בחן את החדר הריק במבט של אדון, וכשראה את המטאטא מונח ליד האמבטיה, הרים אותו בכעס, כשהוא שולח לעבר האשה הצעירה מבט מאשים ואמר בתקיפות: „לא!" הוא לקח את הצעירה אחריו לאמבטיה והראה לה איפה „צריך" לשים את המטאטא.

בלי אמא ילדה, שאמה נפטרה עוד באתיופיה, לפני כמה חודשים.

שני דורות אבא, מזוקן (משמאל), לבוש מעיל וחובש כובע לראשו, עם ארבעת ילדיו. בארץ קיבלו הילדים שמות ישראליים ועכשיו הם נקראים אלון, אפרת, תרצה ואילנה. בתו הגדולה של האב אושפזה בבית־החולים וכשתבריא תצטרף למישפחתה במרכז־הקליטה במבשרת־ציון.

„הם באמת שחורים!"

כ שחזרתי למרכז, פגשתי בחור צעיר שעלה לפני כמה שנים מצרפת ובא למקום כדי לבקר את אחותו, שבאה לא מכבר. גם הוא אמר בביטחון שהאתיופים הם בורים ופרימיטיביים ושיקח להם זמן רב ללמוד את צורת החיים החדשה והמתקדמת, המערבית. גם הוא דיבר עליהם כאילו היו „יצורים" ולא בני־אדם כמונו.

על רחבת־הדשא ליד המרפאה היו באותה שעת צהריים רק כמה ילדים, לבנים. בני־השכונה הסמוכה שבאו לי־השתעשע, ואתיופים שחומי־עור. אלה שיחקו ביחד בכדורגל, כשהאתיופים למדו מהר־מאוד את כללי המישחק.

בצד, על הכביש, עמדו איש ואשה והביטו בתופעה החדשה. הם שוחחו עליהם ודיברו על חולשותיהם של העולים החדשים. אחרי שיחה של כמה דקות אמרה האשה לסיכום: „הם שחורים באמת, אבל הם גם יפים."

במישרד הסמוך, מרכז־העצבים של המקום, לא הפסיקו אנשים להיכנס והטלפונים לא חדלו מלצלצל. עשרות מתנדבים ומתנדבות הציעו את עזרתם לעולים החדשים. עטרה, המנהלת הנמרצת של מרכז־הקליטה, העובדת במקום משעות הבוקר המוקדמות ועד שעות הערב המאוחרות, ניסתה לפתור את כל הבעיות שצצו — פה חסרים בגדים, שם צריך אוכל, היא גם רשמה את שמותיהם של כל המתנדבים שהציעו את עצמם והודיעה להם שעוד יתקשרו איתם כשכל העסק יהיה קצת יותר מאורגן.

יצאתי משם בהרגשה שהכל נעשה בצורה מיבצעית מאוד, מדוייקת ופרקטית, אבל דבר אחד כאילו שכחו, שמדובר פה בבני־אדם, שגם אם יש איתם קשיי קומוניקציה, כרגע, בגלל הבדלי־שפה, הם בכל זאת בני־אדם. אולי כדאי היה להפסיק לכתוב על הפרימיטיביות שלהם, אולי כדאי היה להעביר את הסומכות, שהן מלאות רצון טוב וסימפטיה, איזה שהוא תיור קצר (או אולי ארוך) על האתיופים. אולי כדאי להסביר, שהעובדה שהם אינם יודעים עדיין איך להפעיל את כירת־הגאז ואינם יודעים איך פועלת הניאגרה בבית־השימוש (דברים ש־אפשר ללמוד מהר מאוד), אינה עושה אותם בהכרח לאנשים טיפשים שלא מבינים כלום. משום שבעוד כמה שנים, כשידעו עברית על בוריה, הם ישלפו מהארכיונים את כל המאמרים המעליבים, המפגינים בורות תהומית של כותביהם, וינפנפו בהם לעבר המימסר.

ענת סרגוסטי ■

המירוץ המטורף

(המשך מעמוד 45)

שימש כבמאי ראשי בטלוויזיה והיה אחראי על כל הבמאים. בתקופה שבה היתה הטלוויזיה פוריה גם מבחינת הדראמות שהופקו בה ולא רק באינטריגות ומריבות. אנשים שעבדו איתו הפכו למעריציו. ועם זאת, רבים בבניין הטלוויזיה אינם מכירים אותו ואינם מאמינים שיש לו כושר ניהול.

יוסף („טומי") לפיד, שהיה המנכ"ל הקודם של רשות־השידור אמר עליו פעם: „הוא בלתי נשלט ואינו צפוי."

שמו של צמח הוצע על־ידי אחד מחברי הליכוד בוועד המנהל, שחשב שלמערך ישנם שני מועמדים הנחשבים שמאליים: יבין ושילון, ואולי כראי שהליכוד יציע מועמד משלו. כשהועלה שמו לראשונה חייכו אנשים במחלקת־החדשות, שאינם מכירים את צמח מקרוב.

מרגע פירסום המיכרז אסור, לפי החוק, על המועמדים להפגש עם חברי ועדת־המיכרזים. וחברי הוועדה מבולבלים ונבוכים.

בינתיים עסוקים אנשי השדולות של המועמדים בליכלוכים שונים ומשונים של הרגע האחרון אחד על השני, מתוך תיקווה שזה יטה את כף הפוליטיקאים המחליטים לטובת המועמד שלהם.

אנשי שילון טוענים, לעומת זאת, שיוסי צמח לא יוכל להיות מנהל טלוויזיה רציני, כי הוא חלש מדי ואינו סמכותי דיו.

ואנשי צמח בונים על זה שיבין הוא שמאלן מדי וצמח, לעומתו, הוא מן המחנה הלאומי.

הטלוויזיה הישראלית נמצאת במצב קריטי והסיכויים לסגירתה בזמן הקרוב רבים. ישנה גם מערכת יחסים מעוררת בצמרת הנהלת רשות־השידור שהפכה לנחלת הכלל. זו הפעם הראשונה ששלושת המועמדים לתפקיד הם אנשים רציניים, בעלי רקע מיקצועי רחב ועמוק, ולכולם הישגים מרשימים.

פתיחת המיכרז החוצה נתנה אפשרות גם לדן שילון להתמודד על התפקיד וגם לאלכס גילעדי, ששמו הוזכר לא פעם כמועמד וייתכן שלא ירד לגמרי מן הפרק.

כרגע ברור שאיש מן המועמדים שהוזכרו לא יגיש את מועמדותו, אם לא יהיה בטוח בבחירתו.

אין ספק שבמצב הנוכחי הגרוע של הטלוויזיה דרוש איש חזק המכיר את הנושא מפנים ומקרוב ושיוכל להבריא את הטלוויזיה מהעומק ומהר.

ענת סרגוסטי ■

מתוך 200 דירות נותרו רק 27

דירות פרטיות להשקעה מול הכינרת.

היו 200 דירות...

לפני כ־5 חודשים בלבד הוצע למכירה פרוייקט מגדלי המלכים על שפת הכינרת, מול חוף התכלת בטבריה. בפרוייקט 200 דירות לנופש והשקעה בסטנדרט גבוה במיוחד.
הרעיון של דירת קיט בסגנון מערבי קסם לאנשי עסקים, בעלי אמצעים ומנהלים בכירים אשר הבינו את ערכה המשתלם של השקעה מסוג זה. תוך זמן קצר נרכשו רוב הדירות ועכשיו נותרו הדירות האחרונות.

מועדון אקסקלוסיבי

בפרוייקט שני מגדלי מגורים ובהם דירות 2-3 חדרים. במבנה נוסף קאונטרי קלאב, מועדון חברים, מועדון לילה ומסעדה יוקרתית.

נכס משתלם

רכישת דירה בפרוייקט מקנה תשואה שנתית העשויה להחזיר את ההשקעה תוך 8-10 שנים, דבר המהווה יתרון נדיר בעסקי נדל"ן, במקביל תוכל להנות מדירתך במגדלי המלכים כבית שני לקיט ונופש.
הדירה רשומה על שמך בטאבו ועומדת לרשותך כל השנה.

סימן של הצלחה

הבטח לעצמך אחת מהדירות האחרונות שעדיין נותרו. הרכישה מותנית באישור ועדת קבלה.

עכשיו הזמן, פנה אלינו עוד היום:

תל־אביב: רח' הירקון 305, טל. 03-445812 ; 458606

אדמון

מגדלי המלכים

דירות קלרין CLARIN

העולם הזה
שנה 49
המחיר 800 שקלים (כולל מ.ע.מ.)
מספר 2471
ט' טבת תשמ"ה 9.1.1985

וידוי אישי חושפני של ח"כ חיים קופמן, שלקה בסרטן:

„התגברתי על המחלה!"

ח"כ קופמן
ואשתו חנה